85286

NARODOWY SPIS POWSZECHNY 8 XI 1970

WYNIKI OSTATECZNE

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
BIURO SPISÓW

LUDNOŚĆ
ZESZYT Nr 23

STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZAWODOWA LUDNOŚCI
•
GOSPODARSTWA DOMOWE

POLSKA

WARSZAWA GRUDZIEŃ 1972

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
BIURO SPISÓW

LUDNOŚĆ
ZESZYT Nr 23

NARODOWY SPIS
POWSZECHNY 8 XII 1970

WYNIKI OSTATECZNE

STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZAWODOWA LUDNOŚCI

•

GOSPODARSTWA DOMOWE

POLSKA

GUS
WARSZAWA GRUDZIEŃ 1972

Opracowanie maszynowe tablic źródłowych
wykonano w Ośrodku Elektronicznym GUS

Prace redakcyjne i redakcyjno-techniczne wykonano w Wydziale
Publikacji i Druków Biura Spisów

Wykresy wykonano w Wydziale
Opracowań Graficznych GUS

Okładkę projektował
Stefan Jackowski

Przedruk w całości lub w części oraz wykorzystanie danych
statystycznych w druku dozwolone wyłącznie z podaniem źródła

Wydawca: GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY — Warszawa, Al. Niepodległości 208.
Nakład 1000 egz. Ar. druk. 69,25. Papier druk. kl. III, 70 g. Cena zł 70,—
Druk. ZARZĄD DRUKARNI STATYSTYCZNEJ, Warszawa — Zam. 5254 — St-2.
Informacje w sprawach zbytu publikacji tel. 25-14-55, 25-32-41 w. 410.

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
BIURO SPISÓW

LUDNOŚĆ
ZESZYT Nr 23

NARODOWY SPIS POWSZECHNY 8 XII 1970

WYNIKI OSTATECZNE

STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZAWODOWA LUDNOŚCI
•
GOSPODARSTWA DOMOWE

POLSKA

GUS
WARSZAWA GRUDZIEŃ 1972

Opracowanie maszynowe tablic źródłowych
wykonano w Ośrodku Elektronicznym GUS

Prace redakcyjne i redakcyjno-techniczne wykonano w Wydziale
Publikacji i Druków Biura Spisów

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
BIBLIOTEKA

Wykresy wykonano w Wydziale
Opracowań Graficznych GUS

85286

Okładkę projektował
Stefan Jackowski

Przedruk w całości lub w części oraz wykorzystanie danych
statystycznych w druku dozwolone wyłącznie z podaniem źródła

Wydawca: GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY — Warszawa, Al. Niepodległości 208.
Nakład 1000 egz. Ar. druk. 69,25. Papier druk. kl. III, 70 g. Cena zł 70,—
Druk. ZARZĄD DRUKARNI STATYSTYCZNEJ, Warszawa — Zam. 5254 — St-2.
Informacje w sprawach zbytu publikacji tel. 25-14-55, 25-32-41 w. 410.

PRZEDMOWA

Niniejsza publikacja zawiera ostateczne wyniki Narodowego Spisu Powszechnego z dnia 8 grudnia 1970 r. dotyczące podstawowych informacji z zakresu ludności dla całej Polski. Wyniki te opracowano na podstawie całości podstawowych materiałów spisowych.

Tematykę spisu ludności oraz zakres opracowania jego wyników ustalono przy współdziałaniu z Programową Komisją Spisową. W publikacji zaprezentowano dane dotyczące struktury demograficznej i zawodowej (społeczno-ekonomicznej) ludności oraz struktury gospodarstw domowych i rodzin.

Tom niniejszy zawiera uwagi metodologiczne, tablicę o charakterze przeglądu ogólnego, zawierającą porównanie niektórych danych NSP 1970 r. z danymi spisu 1950 i 1960 r. oraz tablice źródłowe. Tom zamyka cykl wydawniczy pt. „Struktura demograficzna i zawodowa ludności. Gospodarstwa domowe". Z tego względu uwagi metodologiczne stanowią podsumowanie doświadczeń zgromadzonych w toku wydawania całego cyklu i są rozszerzone w stosunku do uwag metodologicznych zamieszczonych w tomach dla poszczególnych województw. Tablice źródłowe zawierają dane tylko w przekroju całego kraju, ale w tablicy Przegląd ogólny zawarte są również podstawowe dane w przekrojach wojewódzkich. W tablicy tej ponadto zamieszczono informacje o liczbie ludności wszystkich miast w kraju.

Niniejsza publikacja stanowi końcowy efekt szeregu etapów prac związanych z przygotowaniem spisu ludności oraz opracowaniem jego wyników. Całość tych prac łącznie z przygotowaniem niniejszej publikacji, koncentrowała się w Biurze Spisów GUS. Wspomniane prace zostały wykonane pod kierunkiem wicedyrektora Teresy Dłuskiej oraz naczelnika Wydziału Spisów Ludności Wiesława Turosa, przez zespoły pracowników tego Wydziału kierowane przez Barbarę Cieślińską i Marię Heininger.

System przetwarzania danych opracował pod kierownictwem z-cy dyrektora Ośrodka Elektronicznego GUS Tadeusza Walkowskiego zespół pracowników tego Ośrodka w składzie: mgr Anna Gwiazda, mgr Teresa Możdżyńska, mgr Gabriela Rządkowska, mgr Willi Wachnachter.

Całością prac związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem Narodowego Spisu Powszechnego kierował Generalny Komisarz Spisowy prof. dr Wincenty Kawalec.

PREZES
GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO
prof. dr hab. Stanisław Kuziński

DYREKTOR BIURA SPISÓW
mgr Czesław Kozłowski
Z-ca Generalnego Komisarza
Spisowego

Warszawa, grudzień 1972 r.

SPIS RZECZY

	Str.
Przedmowa	III
Uwagi metodologiczne	VI
Tablice	3—508

SPIS TABLIC

	Tabl.	Str.
Przegląd ogólny		3–30
A. Powierzchnia, ludność, gęstość zaludnienia (1950, 1960, 1970)		3
B. Ludność według wieku oraz wykształcenia (1960, 1970)		7
C. Ludność według źródeł utrzymania w 1970 r. (według podstawowych cech klasyfikacyjnych)		14
D. Ludność posiadająca własne źródła utrzymania (1960, 1970)		15
E. Gospodarstwa domowe oraz ludność w tych gospodarstwach (1960, 1970)		18
F. Miasta i osiedla według liczby ludności (1960, 1970)		24
Alfabetyczny wykaz miast i osiedli w Polsce		31
Ludność według roku urodzenia i płci	1	37
Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego	2	39
Małżonkowie w wieku 15 lat i więcej zamieszkali razem i oddzielnie	3	42
Małżonkowie w wieku 15 lat i więcej zamieszkali razem według różnicy wieku	4	42
Ludność według roku urodzenia, płci i rodzaju źródła utrzymania	5	44
Ludność utrzymująca się z pracy według działów gospodarki narodowej oraz ludność utrzymująca się z niezarobkowego źródła (podział na nieżywicieli, jedynych żywicieli i współżywicieli)	6	68
Ludność według grup społecznych (podział na nieżywicieli, jedynych żywicieli i współżywicieli)	7	80
Kobiety w wieku 15 lat i więcej według liczby zamieszkałych z nimi dzieci do lat 16 oraz źródła utrzymania	8	92
Kobiety w wieku 15 lat i więcej według liczby zamieszkałych z nimi dzieci do lat 16 oraz grup społecznych	9	128
Kobiety w wieku 15 lat i więcej według liczby zamieszkałych z nimi dzieci do lat 16 oraz poziomu i kierunku wykształcenia	10	146
Ludność według głównego i dodatkowego źródła utrzymania oraz działów gospodarki narodowej	11	158
Posiadający pracę dodatkową według charakteru zatrudnienia i utrzymywani przez nich	12	176
Ludność według głównego i dodatkowego źródła utrzymania oraz formy gospodarki	13	194
Nieżywiciele, jedyni żywiciele, współżywiciele i utrzymywani według głównego i dodatkowego źródła utrzymania	14	200
Czynni zawodowo według działów i gałęzi gospodarki narodowej oraz charakteru zatrudnienia. Utrzymywani przez czynnych zawodowo	15	224
Ludność utrzymująca się z pracy w spółdzielniach pracy i w spółdzielniach produkcyjnych	16	239
Czynni zawodowo poza rolnictwem według działów gospodarki narodowej oraz wieku	17	248
Czynni zawodowo poza rolnictwem według charakteru zatrudnienia i wieku	18	266
Ludność utrzymująca się z pracy w rolnictwie uspołecznionym (bez spółdzielni produkcyjnych)	19	269
Ludność utrzymująca się z pracy w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i na działkach przyzagrodowych	20	271
Ludność w gospodarstwach domowych, w skład których wchodzi użytkownik indywidualnego gospodarstwa rolnego według powierzchni ogólnej gospodarstwa oraz źródła utrzymania	21	273
Ludność utrzymująca się z prowadzenia indywidualnych gospodarstw ogrodniczo-sadowniczych i hodowlanych według powierzchni ogólnej gospodarstwa	22	315
Ludność utrzymująca się z prowadzenia indywidualnych gospodarstw rolnych zamieszkała poza gospodarstwem domowym gospodarującego	23	321
Ludność utrzymująca się z pracy najemnej w rolnictwie nieuspołecznionym oraz z pracy na rachunek własny w obsłudze rolnictwa	24	322
Ludność utrzymująca się z niezarobkowego źródła według wieku	25	324
Ludność utrzymująca się z niezarobkowego źródła według grup społecznych	26	327
Emeryci pracujący dodatkowo według wieku, płci, poziomu wykształcenia oraz charakteru zatrudnienia	27	333

	Tabl.	Str.
Ludność w wieku 15 lat i więcej według wykształcenia i wieku	28	336
Ludność w wieku 15 lat i więcej z wykształceniem ponadpodstawowym według wieku oraz poziomu i kierunku wykształcenia	29	354
Ludność w wieku 15 lat i więcej według wykształcenia oraz źródeł utrzymania. Czynni zawodowo według wykształcenia i charakteru zatrudnienia	30	366
Czynni zawodowo według działów gospodarki narodowej oraz poziomu i kierunku wykształcenia	31	390
Ludność ucząca się w wieku 7 lat i więcej według roku urodzenia i źródła utrzymania	32	408
Gospodarstwa domowe według ogólnej liczby osób i liczby czynnych zawodowo	33	412
Gospodarstwa domowe pozarolnicze, mieszane i rolnicze oraz ludność w tych gospodarstwach według źródła utrzymania	34	418-461
A. Gospodarstwa domowe ogółem		418
B. Gospodarstwa domowe wyłącznie pozarolnicze		430
C. Gospodarstwa domowe pozarolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania w rolnictwie		432
D. Gospodarstwa domowe mieszane		438
E. Gospodarstwa domowe rolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania poza rolnictwem		450
F. Gospodarstwa domowe wyłącznie rolnicze		456
Gospodarstwa domowe według liczby osób oraz według samodzielności zamieszkania	35	462
Gospodarujący w wieku 60 lat i więcej w gospodarstwach domowych zamieszkałych samodzielnie i wspólnie	36	464
Gospodarstwa domowe według samodzielności zamieszkania oraz według wieku, płci i stanu cywilnego głowy gospodarstwa	37	467
Gospodarstwa domowe wieloosobowe według liczby osób oraz wieku, płci i stanu cywilnego głowy gospodarstwa	38	473
Gospodarstwa domowe według liczby osób oraz charakteru zatrudnienia głowy gospodarstwa	39	476
Osoby stanowiące gospodarstwa domowe jednoosobowe według charakteru zatrudnienia i samodzielności zamieszkania	40	479
Ludność w gospodarstwach domowych według wieku, płci i stanu cywilnego oraz stopnia pokrewieństwa z głową gospodarstwa	41	482
Osoby stanowiące gospodarstwa typu specjalnego	42	488
Gospodarstwa domowe nierodzinne, jednorodzinne i wielorodzinne według ogólnej liczby osób i liczby czynnych zawodowo	43	489
Rodziny w gospodarstwach domowych	44	492
Rodziny rozwojowe i nierozwojowe według źródła utrzymania głowy rodziny	45	498
Gospodarstwa domowe, w których są osoby trwale nieobecne według liczby osób	46	501
Osoby trwale nieobecne według przyczyny nieobecności oraz wieku i płci	47	502
Ludność w gospodarstwach zbiorowych według rodzaju gospodarstwa oraz wieku i płci	48	505
Ludność w gospodarstwach zbiorowych według rodzaju gospodarstwa oraz źródła utrzymania	49	508

SPIS WYKRESÓW

Ludność według wieku i stanu cywilnego

Ludność utrzymująca się ze źródeł pozarolniczych

Ludność utrzymująca się z rolnictwa

Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia

Ludność w podziale na miejską i wiejską oraz pozarolniczą i rolniczą

UWAGI METODOLOGICZNE

I. WPROWADZENIE

Niniejsze uwagi zawierają wyjaśnienia konieczne dla prawidłowej interpretacji danych, zawartych w części tabelarycznej.

Szczególną uwagę zwrócono na wyjaśnienia pojęć stosowanych wyłącznie w praktyce spisowej oraz pojęć pozornie jednoznacznych, mających jednak w rozumieniu spisu nieco odmienną treść — różniącą się bądź w szczegółach, bądź też w poważniejszym stopniu odbiegającą od treści zwykle pod te pojęcia podkładanych.

Uwagi metodologiczne do niniejszego tomu obejmującego źródłowe wyniki NSP 1970 r. dla całej Polski zostały — w porównaniu do podobnych uwag zamieszczonych w tomach obejmujących dane dla poszczególnych województw — rozszerzone dodatkowymi spostrzeżeniami dotyczącymi problemów związanych ze zbieraniem i przetwarzaniem informacji spisowych oraz oceną uzyskanych wyników. Stanowią one podsumowanie doświadczeń zdobytych przy opracowaniu materiałów całego cyklu publikacyjnego.

W rozdziale II **„Tryb zbierania i opracowania danych"** zamieszczono informacje niezbędne dla podstawowej orientacji o istocie Narodowego Spisu Powszechnego w 1970 r., sposobie jego przeprowadzenia, opracowania wyników oraz prezentacji poszczególnych zestawów danych źródłowych w postaci tabelarycznej.

W rozdziale III **„Definicje i pojęcia spisowe"** objaśniono sens zastosowanej w tablicach terminologii. Znaczenie niektórych sformułowań, jak wspomniano, może mieć specyficzny spisowy charakter, toteż zapoznanie się z odpowiednimi wyjaśnieniami jest konieczne przed korzystaniem z tablic.

W rozdziale IV **„Uwagi do tablicy Przegląd ogólny"** zawarto niezbędne wyjaśnienia do otwierającej część tabelaryczną niniejszej publikacji tablicy pt. „Przegląd ogólny", która obejmuje zestawienie podstawowych danych NSP 1970 r. w porównaniu z danymi spisów poprzednich (dla całego kraju i w układzie wojewódzkim) i która została w niniejszym tomie wzbogacona dodatkową informacją, a mianowicie wykazem wszystkich miast i osiedli w kraju uszeregowanych według ich wielkości.

W rozdziale V **„Uwagi do tablic źródłowych"**, dla ułatwienia korzystania z danych, zamieszczono odpowiednie wyjaśnienia do niektórych tablic, jeśli ich treść lub układ tego wymagały.

Dotyczy to również pewnych zagadnień z zakresu definicji i pojęć, jeżeli nie mają one charakteru ogólnego, lecz odnoszą się do tematów przedstawionych tylko w danej tablicy. Uznano, że w takich sytuacjach lepiej będzie nie przeciążać tematyki rozdziału III, lecz zamieścić odpowiednie wyjaśnienia w rozdziale V.

II. TRYB ZBIERANIA I OPRACOWANIA DANYCH

Narodowy Spis Powszechny 1970 r. był piątym spisem powszechnym o szerokiej kompleksowej tematyce przeprowadzonym w Polsce po odzyskaniu niepodległości, a trzecim z kolei w Polsce Ludowej. Zakres i tematykę spisu przygotował Główny Urząd Statystyczny po zebraniu opinii i wniosków do wstępnych projektów badania od wszystkich resortów i prezydiów rad narodowych stopnia wojewódzkiego, po przeprowadzeniu spisu próbnego w grudniu 1968 r. oraz po ponownym uzgodnieniu ostatecznego projektu z resortami i prezydiami. Przy ustalaniu tematyki NSP 1970 r. oraz programu opracowania wyników spisu współpracowała Programowa Komisja Spisowa, złożona z przedstawicieli zainteresowanych resortów, władz terenowych oraz instytucji naukowych. Program Narodowego Spisu Powszechnego 1970 r. zatwierdzony został decyzją nr 20/69 Prezydium Rządu z dnia 21 października 1969 r. w sprawie programu prac przygotowawczych do Narodowego Spisu Powszechnego 1970 r., szczegółowego zakresu spisu, środków zabezpieczających jego przygotowanie i przeprowadzenie oraz opracowania i ogłoszenia wyników.

Zgodnie z tą decyzją Narodowy Spis Powszechny 1970 r. objął ludność, zamieszkane mieszkania i budynki oraz indywidualne gospodarstwa rolne. Spis ten został przeprowadzony według stanu o północy z dnia 7 na 8 grudnia 1970 r. Wyniki spisu są publikowane w serii wydawniczej **Narodowy Spis Powszechny 1970 r.**

W ramach NSP 1970 r. przeprowadzony został również spis budynków gospodarczych w rolnictwie indywidualnym. Spis ten odbył się w innym terminie, a mianowicie w czerwcu 1970 r. i jego wyniki opublikowane zostały w podserii „Rolnictwo" w 18 tomach źródłowych pt. „Budynki gospodarcze w indywidualnych gospodarstwach rolnych — stan w dniu 5 czerwca 1970 r." (wojewódzkich i krajowym), wydanych sukcesywnie w okresie od stycznia do sierpnia 1971 r.

Wyniki pierwszego rzutu podstawowej części NSP 1970 r., przeprowadzonej w grudniu 1970 r. i obejmującej, jak wspomniano, spis ludności, zamieszkanych mieszkań i budynków oraz indywidualnych gospodarstw rolnych, tak zwane **wyniki wstępne**, opublikowano w tomach źródłowych pt. „Ludność. Zasoby mieszkaniowe. Indywidualne gospodarstwa rolne" oraz „Ludność według płci i wieku" wydanych sukcesywnie w okresie luty — maj 1971 r.

Należy również wspomnieć, że wstępne wyniki NSP 1970 r., wraz z zebranymi w ramach prac przygotowawczych do spisu informacjami o wyposażeniu poszczególnych miejscowości wiejskich w podstawowe placówki i urządzenia, wykorzystane zostały m.in. w publikacji pt. „Statystyczna charakterystyka miejscowości" wydanej we wrześniu 1971 r.

Wyniki ostateczne podstawowej części NSP 1970 r. ukazują się w kilku podseriach i cyklach publikacyjnych.

Pierwszą publikacją zawierającą ostateczne wyniki NSP 1970 r. był, wydany w grudniu 1971 r., tom podserii „Ludność" pt. „Dzietność kobiet", zawierający wyniki 5-procentowego badania metodą reprezentacyjną.

Niniejsza publikacja ukazuje się w podserii „Ludność" obejmującej cykl 23 tomów pt. „Struktura demograficzna i zawodowa ludności. Gospodarstwa domowe".

Tom dotyczący Polski, oznaczony numerem 23, jest ostatnim w tym cyklu. Poprzednie dotyczyły poszczególnych województw, przy czym pierwszy tom z tego cyklu ukazał się w grudniu 1971 r.

Oprócz niniejszego cyklu, obejmującego gros podstawowych informacji o ludności Polski uzyskanych z ostatecznych wyników spisu, wydaje się równolegle w podserii „Ludność" dalsze cykle publikacyjne obejmujące tomy dla poszczególnych województw oraz dla kraju, a mianowicie:

— cykl 23 tomów pt. „Migracje ludności" (gdzie zamieszczone zostały zebrane w czasie spisu informacje o miejscu urodzenia, miejscu poprzedniego zamieszkania i czasokresie zamieszkiwania),

— cykl 23 tomów pt. „Pracujący według grup społeczno-zawodowych".

Niezależnie od tego w druku lub w przygotowaniu znajdują się tomy, zawierające dane dla poszczególnych województw oraz dla kraju, wydawane w ramach dalszych podserii, a mianowicie:

— w podserii „Mieszkania i budynki", cykl 19 tomów pt. „Zasoby i warunki mieszkaniowe" oraz „Instalacje w budynkach" (tom opracowany dla Polski),

— w podserii „Rolnictwo" cykl 18 tomów pt. „Indywidualne gospodarstwa rolne".

Informacje od ludności w czasie spisu zbierali rachmistrze spisowi, specjalnie do tego celu powołani przez terenowe władze spisowe i dokładnie przeszkoleni w stosunkowo skomplikowanej tematyce spisowej.

Podstawowy formularz spisowy (form. A) służył jednocześnie do spisu mieszkania (na str. 1), do spisania ludności przebywającej w tym mieszkaniu (na str. 2 i 3) oraz do spisu indywidualnego gospodarstwa rolnego (na str. 4), jeżeli w danym mieszkaniu zamieszkiwał użytkownik takiego gospodarstwa.

Na końcu niniejszych uwag metodologicznych podaje się wzór fragmentu str. 2 i 3 formularza A, służącego do spisywania ludności.

Spis przeprowadzono, jak wspomniano, według stanu, jaki istniał o północy z dnia 7 na 8 grudnia. Wszystkie dane zatem (jeśli nie odnoszą się celowo do jakiegoś okresu w przeszłości — np. miejsca urodzenia poszczególnych osób) dotyczą właśnie tego momentu.

Po przeprowadzeniu spisu wypełnione formularze spisowe były szczegółowo kontrolowane pod względem kompletności spisanych obiektów, kompletności zapisów na formularzu i merytorycznej ich poprawności przez terenowe organy spisowe najniższych szczebli do powiatowego (dzielnicowego) włącznie. Stamtąd podstawowe materiały spisowe przesłano do dalszego opracowania do Biura Spisów Głównego Urzędu Statystycznego.

Przedtem, w drodze sporządzania zestawień zbiorczych kolejnych szczebli, uzyskano wspomniane wcześniej wyniki wstępne spisu. Pierwszym ogniwem w tym łańcuchu był rachmistrz spisowy, który przenosił najważniejsze dane z podstawowego formularza spisowego na zbiorczy formularz dla swego obwodu, a następnie sumował dane dla całego obwodu. Na podstawie tych zestawień obwodowych terenowe organy spisowe sporządzały zestawienia zbiorcze w przekroju gromad, miast i osiedli, a z nich zestawienia powiatowe i wojewódzkie z podziałem na miasta i wieś.

Należy w tym miejscu podkreślić, że ukazanie się ostatecznych wyników spisu nie przekreśla przydatności poprzednich publikacji z wynikami wstępnymi. Wyniki ostateczne zawierają wprawdzie dużą ilość szczegółowych grupowań i korelacji cech, co nie było osiągalne na etapie ręcznego podsumowywania wyników wstępnych, ale ze zrozumiałych względów, właśnie z uwagi na szerokie pod względem tematycznym rozbudowanie tablic — nie mogą zawierać bardzo szczegółowych przekrojów terytorialnych.

Dlatego też wyniki wstępne, opracowane dla niektórych prostych tematów w najbardziej szczegółowych przekrojach terytorialnych (do obwodu spisowego włącznie), nadal będą miały charakter informacji źródłowej o długotrwałej przydatności.

Zapisy na podstawowych formularzach spisowych zostały poddane w Biurze Spisów dodatkowej kontroli i tzw. symbolizacji. Symbolizacja polega na zamianie występujących na formularzu zapisów słownych, przy użyciu odpowiednich kodów, na symbole cyfrowe, które w tej formie dopiero mogą być odczytane w procesie opracowania maszynowego. Jest to najbardziej pracochłonny etap opracowania wyników spisu.

Stworzone w ten sposób symbole cyfrowe przeniesiono na specjalne karty perforowane (w procesie tzw. „dziurkowania" kart maszynowych).

Na str. VIII podano wzór karty maszynowej do opracowania wyników spisu ludności (oraz mieszkań). Przy porównaniu cech wymienionych na karcie i występujących w tablicach od razu rzuca się w oczy, że na karcie prezentowana jest ich mniejsza liczba niż w tablicach. Wiąże się to z procesem opracowania przy pomocy maszyny elektronicznej.

Informacje zawarte w formie dziurek na kartach maszynowych zostały przy pomocy odpowiednich czytników „wczytane" przez maszynę elektroniczną i utrwalone na taśmie magnetycznej. Oprócz informacji bezpośrednio przeniesionych z karty, maszyna elektroniczna ma możność na podstawie wczytanych cech pierwotnych, przy pomocy odpowiednio ustalonego programu, tworzyć określone cechy wtórne. Zastępuje więc pracę człowieka i dokonuje w ten sposób automatycznego określenia wartości tych cech (jakby automatycznej symbolizacji) i utrwala te informacje na taśmie magnetycznej.

W toku opracowania na maszynie elektronicznej zostały m. in. automatycznie ustalone następujące cechy, wykorzystywane w dalszym procesie opracowywania wyników:

— różnica wieku między małżonkami,

— dział gospodarki lub fakt posiadania niezarobkowego źródła drugiego współżywiciela (dla utrzymywanych przez współżywicieli),

— liczba dzieci do lat 16 zamieszkałych razem z matką oraz wiek najmłodszego z nich (dla matek wychowujących dzieci),

Nr 2/51 GUS - ZTS NARODOWY SPIS POWSZECHNY. ludność i mieszkania

| | | |

— typ gospodarstwa domowego (na podstawie analizy przez maszynę elektroniczną źródeł utrzymania poszczególnych osób w gospodarstwie),

— liczba czynnych zawodowo różnych kategorii w poszczególnych gospodarstwach domowych.

Łącznie wysymbolizowano automatycznie 23 różne cechy nie symbolizowane ręcznie.

Poza tym nadano automatycznie osobom pozostającym na utrzymaniu cechy społeczno-zawodowe osób utrzymujących je (jeśli wspólnie z nimi zamieszkują). Cechy te nadano na podstawie numeru osoby utrzymującej.

Informacje zawarte na taśmach magnetycznych poddawano przedtem kontroli formalnej i logicznej, w celu wykrycia i usunięcia ewentualnych błędów popełnionych w czasie spisywania przez rachmistrza, w procesie symbolizacji lub dziurkowania. Kontrola ta została podzielona na trzy etapy.

W pierwszym etapie sprawdzono:

— kompletność wczytanego materiału,

— poprawność przyporządkowania wszystkich osób z danej zbiorowości do odpowiednich jednostek terytorialnych,

— oraz czy poszczególnym osobom danej kategorii przypisana została odpowiednia liczba cech, gdyż np. osób czasowo przybywających i osób trwale nieobecnych nie dotyczyły pewne pytania na formularzu, zaś głowom gospodarstw domowych (pierwszych gospodarstw w mieszkaniu) przypisano ponadto cechy całego mieszkania itp.

Kontrola w pierwszym etapie polegała m.in. na porównaniu danych z przygotowanych wcześniej tzw. **kart parametrycznych** (tj. kart z naniesionymi wcześniej informacjami o zasięgu terytorianym danej partii materiału i liczebnościach w niej poszczególnych kategorii osób) z danymi wczytanymi z kart maszynowych na taśmę magnetyczną. Każda niezgodność danych powodowała wydruk zakwestionowanego fragmentu materiału (w postaci szeregu symboli), co umożliwiało wykrycie miejsca powstania niezgodności i dokonywania szczegółowych korekt.

W drugim etapie kontrolowano **zgodność logiczną** między sobą **poszczególnych cech** pojedynczych osób. Przygotowanie założeń metodologicznych tego rodzaju kontroli wymagało uprzedniego podjęcia bardzo czasochłonnych prac nad ustalaniem związków zachodzących pomiędzy wszystkimi odmianami kilkunastu cech zebranych w czasie spisu dla charakterystyki poszczególnych osób. Warunkiem przeprowadzenia tych prac musiała być dobra znajomość wielu dziedzin życia społecznego i niezwykle duża staranność. Wielowariantowość kilkunastu cech daje w kombinacjach wielotysięczne możliwości powiązań, z których każda musiała być wzięta pod uwagę przy tych wstępnych pracach. Należało przede wszystkim ustalić pełną listę niemożliwych korelacji cech (np. osoba niepełnoletnia nie może mieć wykształcenia wyższego, ani wykonywać niektórych zawodów, osoba wykonująca zawód lekarza nie może mieć innego wykształcenia niż wyższe medyczne, panna nie może być synową głowy gospodarstwa domowego itp.). Zaprogramowanie założeń dla wykrywania przez maszynę elektroniczną takich błędów miało zapewnić w wyniku jej działania uzyskanie materiału bezbłędnego.

W trakcie całego procesu przetwarzania danych — od pracy rachmistrza, poprzez symbolizację i dziurkowanie — na każdym z tych etapów — pomimo stosowanej na niektórych z nich 100-procentowej kontroli — przenikało przy tak masowych pracach, jak spis, wiele błędów i tzw. „przekłamań" (nie istniejących w zastosowanym kodzie symboli, braków symboli itp.). Wychwytywanie tych błędów przez maszynę elektroniczną stwarzało nowy problem, a mianowicie odpowiedniej organizacji pracy przy ich poprawianiu oraz ponownym wczytaniu poprawionych danych przez maszynę na miejsce poprzednich informacji z usterkami. Chodziło przede wszystkim o możliwość uniknięcia potrzeby wyjaśniania każdego błędu z materiałami podstawowymi oraz ograniczenia do rozsądnych rozmiarów dziurkowania i wczytywania nowych, poprawionych kart, z których część mogłaby znowu być obarczona nowymi błędami w procesie ponownego dziurkowania całej karty, a więc również i w odniesieniu do tych cech, które poprzednio błędu nie zawierały. Każdorazowa konfrontacja z materiałem podstawowym, polegająca na odszukaniu właściwego formularza i wyjaśnieniu sprawy, nie tylko wymagałaby licznego personelu wyjaśniającego pojedyncze przypadki błędów i dziurkującego nowe, poprawione karty, ale opóźniałaby znacznie realizację harmonogramów opracowania. W celu zmniejszenia więc do minimum obciążeń z tego tytułu zastosowano masowo tzw. **autokorektę błędów.** Autokorekta polegała na tym, że maszyna elektroniczna, działająca także według z góry założonego programu na podstawie innych prawidłowo określonych cech danej osoby, sama wprowadzała poprawkę korygującą nielogiczny zestaw cech, tak aby był on najbardziej prawdopodobny.

Opracowanie założeń do autokorekty musiało być nader precyzyjne, aby do minimum ograniczyć prawdopodobieństwo powstawania błędnych, zwłaszcza jednokierunkowych rozstrzygnięć. Założenia autokorekty oparto na wynikach szczegółowej analizy wyników spisu próbnego. Rozstrzygnięcia zadysponowane w programie autokorekty konfrontowano z informacjami na formularzach spisu próbnego, sprawdzając, czy dokonana automatycznie korekta pokrywa się ze stanem faktycznym stwierdzonym przez człowieka. W wyniku szeregu kolejnych doświadczeń wstępne założenia autokorekty przerodziły się w założenia ostateczne, które zastosowano przy automatycznym korygowaniu informacji z NSP 1970. Należy podkreślić, że zastosowanie autokorekty było jednym z podstawowych czynników, który umożliwił daleko idące skrócenie cyklu opracowania wyników spisu ludności.

W trzecim etapie kontroli wykrywano nielogiczne współzależności między osobami razem zamieszkałymi w tym samym gospodarstwie domowym (np. między rodzicami a dziećmi musi występować określony odstęp wieku, w gospodarstwie domowym z użytkownikiem gospodarstwa rolnego może być tylko jedna osoba określona jako gospodarująca, osoby jednej płci nie mogą stanowić pary małżeńskiej itp.). W tym przypadku założenia kontroli były najbardziej skomplikowane, opierać się bowiem musiały na analizie porównującej całe szeregi cech kolejnych osób. Punktem wyjścia tej kontroli była zarejestrowana na formularzu informacja o stosunku pokrewieństwa lub

powinowactwa między sobą ujętych na nim osób. Metodę autokorekty stosowano tu również, ale z natury rzeczy znacznie rzadziej. Założenia do tej kontroli i autokorekty wypracowano także w toku doświadczeń na materiałach spisu próbnego.

Dla ostatecznego usunięcia błędów wykrytych przez maszynę elektroniczną ze wszystkich etapów kontroli konieczny był niekiedy dwu-, a nawet trzykrotny przebieg ponownej kontroli poprawionych fragmentów materiału spisowego. Nie da się bowiem uniknąć sporadycznych wprawdzie, ale zdarzających się systematycznie przypadków popełnienia nowego błędu przy korekcie dokonywanej ręcznie. Przy tym należy zauważyć, że poprawki usterek dokonane po trzecim etapie kontroli musiały być wprowadzone z zastosowaniem do tej partii materiału ponownie programu pierwszego i drugiego etapu kontroli. Potwierdza to nieodzowność stosowania zautomatyzowanej autokorekty.

Opisane powyżej metody, dające się zastosować tylko przy użyciu elektronicznej techniki obliczeniowej, dawały gwarancję uzyskania danych o najwyższym stopniu poprawności, niemożliwej do uzyskania przy klasycznej technice opracowania.

Na podstawie sprawdzonych i ewentualnie skorygowanych informacji na taśmach magnetycznych następował ostatni etap opracowania na maszynie elektronicznej, a mianowicie odpowiednie naliczanie danych według programów opracowania tablic wynikowych i wydawanie przy pomocy drukarki gotowych wydruków tablic.

W początkowej fazie wydruków tablic stwierdzono w nich jeszcze liczne, z reguły drobne usterki, których nie dało się zidentyfikować w czasie doświadczeń na materiale spisu próbnego. Wynikały one zarówno z niedokładności szczegółów w założeniach kontroli, korekty, automatycznej symbolizacji lub sposobu naliczania danych, jak i — częściej — z niedokładności zaprogramowanego w języku maszyny elektronicznej systemu rozkazów przetwarzania danych. Część programów poprawiono, stosując ponowne przebiegi materiału, natomiast w pewnych przypadkach mało istotnych rozbieżności (rzędu kilku osób), których wyjaśnienie wymagałoby ponownego czasochłonnego przepuszczenia przez maszynę elektroniczną całej partii materiału spisowego — maszynę zastępował człowiek, dokonując w tablicach logicznych i rachunkowych poprawek (bez wyjaśniania przyczyn rozbieżności).

Dla zwiększenia czytelności tablic ich części tekstowe (tytuły, główki i boczki tablic, odnośniki) wydrukowane zostały wcześniej techniką typograficzną w postaci gotowych stron publikacji złożonych z tzw. ślepych tablic, które musiały jak najściślej odpowiadać treścią i rozmiarami wydrukowi tablic z maszyny elektronicznej. Dalszym etapem był montaż ślepych tablic z wydrukami.

Należy podkreślić, że NSP 1970 był pierwszym spisem w Polsce, którego wyniki opracowano przy pomocy techniki elektronicznej. Po raz pierwszy rozwiązano również na skalę masową powiązanie techniki typograficznej z wydrukami maszyny elektronicznej.

W publikacji niniejszej, oprócz **uwag metodologicznych**, zamieszczono na wstępie części tabelarycznej **tablicę Przegląd ogólny**, a następnie **tablice źródłowe** (od 1 do 49).

Na str. XXX i XXXI zamieszczono dwa zestawienia, wskazujące — w pierwszym, jakie zbiorowości (całą ludność, wszystkie gospodarstwa domowe, wszystkie rodziny, odpowiednio wyróżnioną część tych zbiorowości) obejmują poszczególne tablice — w drugim, jakie cechy zbiorowości w tablicach tych występują.

Osobnego omówienia wymaga sprawa przekrojów terytorialnych, w jakich zaprezentowano tablice.

Przeważająca większość tablic zawiera podział na miasta (wraz z osiedlami) i wieś, co zostało zaznaczone w tablicach w formie śródtytułów („Miasta i wieś", „Miasta", „Wieś"). Trzy tablice (19, 20, 24), przedstawiające dane o części ludności utrzymującej się z rolnictwa (np. „Ludność utrzymująca się z pracy w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i na działkach przyzagrodowych"), składają się z dwóch części: „Miasta i wieś" oraz „W tym wieś". Z kolei jedną tablicę (23) opracowano w przekroju „Miasta i wieś" i „W tym miasta". Dane tam przedstawione charakterystyczne są bowiem dla ludności zamieszkałej w miastach. W razie potrzeby można w tych przypadkach (przez odjęcie) uzyskać informacje o ludności zamieszkałej w miastach bądź na wsi. Ponadto dwie tablice (33 i 35) zawierają podział miast według grup ich wielkości (poniżej 20 tys., 20—100 tys. oraz 100 tys. i więcej ludności).

Wszystkie tablice źródłowe, jeśli idzie o prezentowany przekrój terytorialny, opracowane są w **podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 1971 r.** Należy dodać, że nie różni się on od podziału administracyjnego, jaki miał miejsce w dniu spisu, tj. w dniu 8 XII 1970 r.

Publikacja niniejsza zbiega się w czasie z dokonaną w dniu 1 I 1973 r. reformą podziału administracyjnego wsi (utworzenie gmin na miejsce dotychczasowych gromad). W toku przeprowadzanej reformy doszło również do zmian granic niektórych miast, powiatów i województw. Zniesione ponadto zostało pojęcie osiedla w znaczeniu jednostki administracyjnej. Pierwszy tom tego cyklu publikacyjnego ukazał się, jak wspomniano wyżej, w grudniu 1971 r., a więc na przeszło rok przed dokonaniem reformy podziału administracyjnego, a opracowanie końcowe tomów cyklu, łącznie z niniejszym, zakończone zostało także przed wprowadzeniem zmian. Nie można więc już było uwzględnić tych zmian w opracowaniu wyników spisu. Zmiany granic powiatów są zresztą w przeważającej liczbie przypadków nieznaczne, zaś województw — tym bardziej nieznaczne, a więc na ogół bez wpływu na wartość poznawczą liczb zawartych w tomach dla poszczególnych województw i zupełnie bez żadnego znaczenia pod tym względem dla danych w tomie dla całego kraju. Większy wpływ natomiast wspomiane zmiany mają na liczby w przekroju miasta — wieś, na skutek zniesienia niektórych miast i osiedli oraz wyłączenia z miast lub przyłączenia do miast niektórych terenów wiejskich. Wyniki spisu nie mogły oczywiście uwzględnić również i tego rodzaju zmian. Aby użytkownikom danych spisowych dać jednak choćby przybliżony obraz zmian, które zaszły, w cz. F „Przeglądu ogólnego" przedstawiającej dane o miastach i osiedlach według stanu z dnia 1 I 1971 r. (jak we wszystkich źródłowych tablicach) podano dodatkowo informacje o aktualnym statusie administracyjnym tych jednostek.

III. DEFINICJE I POJĘCIA SPISOWE

1. Ludność stale zamieszkała

Wszystkie dane w tablicach zawartych w niniejszej publikacji (z wyjątkiem tablicy 46 oraz 47) odnoszą się do ludności **faktycznie stale zamieszkałej na danym terenie,** czyli spisanej jako mieszkańcy stali, zgodnie z kryteriami obowiązującymi w praktyce spisów polskich, a także większości innych krajów.

Spisowe kryterium mieszkańca stałego, które stosowane jest również w metodologii szacowania stanu i struktury ludności w okresach międzyspisowych, prognozowania i planowania, nie w pełni pokrywa się z pojęciem stałego mieszkańca w rozumieniu ewidencji ludności, która używa kryteriów formalnych, opartych na przepisach meldunkowych, dość często nie odpowiadających faktycznemu miejscu zamieszkania poszczególnych osób.

Zgodnie z kryteriami spisowymi osoby, które wydaliły się ze swojego domu rodzinnego (z miejsca, gdzie są zameldowane na pobyt stały) i przebywają w innej miejscowości, w której pracują, pobierają naukę w szkole lub na wyższej uczelni, są pensjonariuszami domów opieki (domów dziecka, domów dla rencistów, zakładów dla przewlekle chorych itp.) i w związku z tym zamieszkują tam w hotelach robotniczych, na kwaterach, w bursach, internatach, domach studenckich, na stancjach, w zakładach opieki — zostały w czasie spisu ujęte i zaliczone jako mieszkające stale nie w domu rodzinnym, lecz tam, **gdzie faktycznie zamieszkują w związku z pracą, nauką itp.** — niezależnie od tego, czy w miejscowości faktycznego zamieszkania są zameldowane czy też nie.

Natomiast osoby odbywające służbę wojskową w systemie skoszarowanym oraz przebywające w zakładach penitencjarnych, spisywane były, zgodnie z zasadami ewidencji ludności, w swoich domach rodzinnych (w miejscu zameldowania na pobyt stały) i zaliczone zostały w tych miejscowościach do ludności stałej. Podobnie, do ludności stałej w miejscu zameldowania na zamieszkanie, zaliczeni zostali obywatele polscy przebywający czasowo za granicą na placówkach dyplomatycznych, handlowych, na studiach, przy montażu polskich obiektów i urządzeń, w delegacji służbowej, na wycieczce, w rejsie dalekomorskim, odbywający połowy dalekomorskie itp.

Jak już powiedziano, spisywania dokonywano według stanu, jaki istniał o północy z dnia 7 na 8 grudnia. W opracowaniu uwzględniono ludność w miejscu jej faktycznego stałego zamieszkania, niezależnie od tego czy w momencie spisu przebywała w tym miejscu, czy też była czasowo nieobecna. Osoby czasowo nieobecne w miejscu stałego zamieszkania (np. z powodu wyjazdu na urlop, na wczasy, na praktykę zawodową, w delegację służbową lub dla załatwienia spraw rodzinnych, osobistych itp. albo przebywające na leczeniu w szpitalu lub sanatorium) spisywano w miejscu ich stałego zamieszkania, odnotowując na formularzu fakt i przyczynę ich czasowej nieobecności. Osoby te były spisane również w miejscu ich czasowego pobytu, gdzie odnotowano informacje o przyczynie tego czasowego pobytu oraz o adresie miejsca ich stałego zamieszkania.

W zależności od tego, gdzie poszczególne osoby zamieszkiwały i gdzie przebywały w momencie spisu, zostały one spisane i zaliczone do jednej z niżej wymienionych kategorii osób:

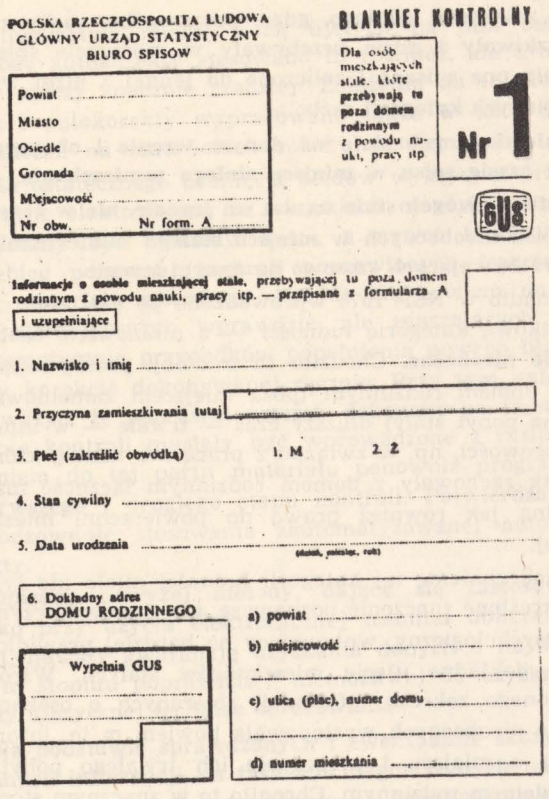
— **mieszkających stale na danym terenie i obecnych w czasie spisu w miejscu stałego zamieszkania,**
— **mieszkających stale na danym terenie, ale w czasie spisu nieobecnych w miejscu stałego zamieszkania,**
— **przebywających czasowo na danym terenie.**

Ponadto w NSP 1970 wprowadzono po raz pierwszy dodatkową kategorię ludności — a mianowicie **osoby trwale nieobecne.** Chodziło tu o osoby przebywające poza domem rodzinnym (poza miejscem zameldowania na pobyt stały) dłuższy czas — trwale — w innej miejscowości, np. w związku z pracą lub nauką, które jednak zachowały z domem rodzinnym łączność materialną jak również prawo do powierzchni mieszkalnej.

Wyodrębnienie tej kategorii ludności miało nie tylko określone znaczenie poznawcze, ale stanowiło czynnik psychologiczny, wpływający na bardziej prawidłowe i dokładne ujęcie mieszkańców stałych. Wśród skróconego zakresu informacji zbieranych o osobach trwale nieobecnych występowała bowiem m. in. informacja o miejscu i przyczynie ich trwałego pobytu poza domem rodzinnym. Chroniło to w znacznym stopniu przed podwójnym spisaniem poszczególnych osób jako mieszkańców stałych w dwóch różnych miejscach.

Przepisy instrukcyjne, omawiające sposób ujęcia poszczególnych kategorii osób, były drobiazgowe i wyczerpujące, niemniej jednak w praktyce, w zetknięciu ze skomplikowaną często sytuacją życiową spisywanej ludności, sprawiały dużo kłopotów, które czasem mogły prowadzić do pomyłek rachmistrzów. Dotyczy to zwłaszcza spisywania tych osób, które z różnych powodów nie zamieszkiwały (nie przebywały) w momencie spisu w miejscu zameldowania na pobyt stały. W tych bowiem przypadkach jedna i ta sama osoba była spisywana dwukrotnie przez dwóch różnych rachmistrzów i przez każdego z nich powinna być zaliczona do innej kategorii ludności. Wystarczyło więc jeżeli jeden z nich popełnił pomyłkę i wówczas ta sama osoba mogła zostać spisana dwukrotnie jako mieszkająca stale (np. w domu rodzinnym i w internacie) bądź też mogła nie być nigdzie ujęta jako mieszkaniec stały (np. w domu rodzinnym — spisana prawidłowo — jako trwale nieobecna, zaś w internacie — nieprawidłowo — jako czasowo przebywająca).

W celu maksymalnego wyeliminowania tego rodzaju pomyłek w spisie 1970 r. zastosowano dwa druki pomocnicze, tzw. blankiety kontrolne. Blankiet kontrolny nr 1 wypełniali rachmistrze dla osób, które zostały w ich obwodzie spisane jako faktycznie stale zamieszkałe w związku z nauką lub pracą i mieszkające w internatach, domach studenckich, w hotelach robotniczych, na stancjach, na kwaterach itp. Blankiety kontrolne nr 2 wypełniali zaś rachmistrze dla wszystkich osób trwale nieobecnych spisanych w ich obwodzie. Przy prawidłowym spisaniu danej osoby w obu miejscach, każdy blankiet kontrolny nr 1 wypełniony przez jednego rachmistrza powinien mieć jako odpowiednik wypełniony przez innego rachmistrza blankiet kontrolny nr 2.

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA
GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
BIURO SPISÓW

Powiat .....
Miasto .....
Osiedle .....
Gromada .....
Miejscowość .....
Nr obw. Nr form. A .....

BLANKIET KONTROLNY

Dla osób mieszkających stale, które przebywają tu poza domem rodzinnym z powodu nauki, pracy itp.

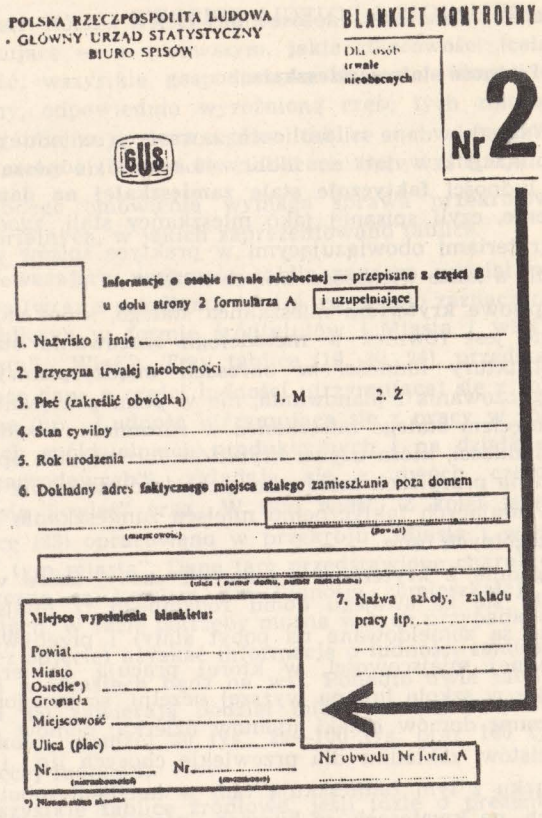
Nr 1

GUS

Informacje o osobie mieszkającej stale, przebywającej tu poza domem rodzinnym z powodu nauki, pracy itp. — przepisane z formularza A i uzupełniające

1. Nazwisko i imię .....
2. Przyczyna zamieszkiwania tutaj .....
3. Płeć (zakreślić obwódką) 1. M 2. Ż
4. Stan cywilny .....
5. Data urodzenia .....
(dzień, miesiąc, rok)
6. Dokładny adres DOMU RODZINNEGO
a) powiat .....
b) miejscowość .....
c) ulica (plac), numer domu .....
d) numer mieszkania .....

Wypełnia GUS

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA
GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
BIURO SPISÓW

BLANKIET KONTROLNY

Dla osób trwale nieobecnych

Nr 2

GUS

Informacje o osobie trwale nieobecnej — przepisane z części B u dołu strony 2 formularza A i uzupełniające

1. Nazwisko i imię .....
2. Przyczyna trwałej nieobecności .....
3. Płeć (zakreślić obwódką) 1. M 2. Ż
4. Stan cywilny .....
5. Rok urodzenia .....
6. Dokładny adres faktycznego miejsca stałego zamieszkania poza domem
(miejscowość) (powiat)
(ulica i numer domu, numer mieszkania)
7. Nazwa szkoły, zakładu pracy itp. .....

Miejsce wypełnienia blankietu:
Powiat .....
Miasto
Osiedle*) .....
Gromada
Miejscowość .....
Ulica (plac) .....
Nr ..... Nr .....
(numer obwodu) (numer formularza)
Nr obwodu Nr form. A .....

*) Niepotrzebne skreślić

Wszystkie blankiety kontrolne zostały przesłane do Biura Spisów łącznie z całością materiałów spisowych. Blankiety te poddano opracowaniu polegającemu na dopasowaniu do każdego blankietu nr 1 odpowiadającego mu blankietu kontrolnego nr 2. W razie napotkania blankietu nr 1 lub nr 2 bez pary, na podstawie adresów miejsca faktycznego zamieszkania i miejsca zameldowania na pobyt stały, dokonywano konfrontacji w obu miejscach z zapisami na podstawowych formularzach spisowych i w przypadku stwierdzenia błędnych zapisów na formularzu korygowano je.

Poza korektami wprowadzanymi na formularze spisowe wynikającymi z konfrontacji blankietów kontrolnych, całokształt zapisów na poszczególnych podstawowych formularzach spisowych został w czasie symbolizacji poddany szczegółowej analizie. Zwłaszcza informacje o przyczynach czasowego przebywania danej osoby lub o jej czasowej nieobecności, a także o adresie stałego zamieszkania osób czasowo przebywających — pozwalały również na dokonanie w razie wątpliwości konfrontacji zapisów w obu miejscach spisania i skorygowanie ewentualnych pomyłek rachmistrzów spisowych.

Obydwa rodzaje konfrontacji zapisów, w przypadku stwierdzenia pomyłki rachmistrza pozwalały m.in. na następujące typowe rodzaje korekt:

— prawidłowe zakwalifikowanie jako mieszkańców stałych osób spisanych przez rachmistrzów pomyłkowo jako czasowo przebywające,
— zaliczenie do mieszkańców stałych osób pominiętych przez rachmistrza w miejscu faktycznego zamieszkania, a spisanych jako osoby trwale nieobecne w domu rodzinnym,
— skreślenie osoby podwójnie spisanej jako stały mieszkaniec, w miejscu gdzie została spisana nieprawidłowo.

W efekcie tych prac, zgodnie z oczekiwaniem i zapowiedzią zamieszczoną w uwagach metodologicznych do publikacji z wynikami wstępnymi NSP 1970 r., wyniki ostateczne spisu dotyczące ogólnej liczby ludności okazały się we wszystkich województwach nieco wyższe od wyników wstępnych. Jako reguła wystąpiło przy tym zjawisko nieco większej korekty in plus liczby ludności miejskiej i minimalnej korekty in plus, a w licznych województwach nawet minimalnej korekty in minus liczby ludności wiejskiej.

W skali całego kraju liczba mieszkańców stałych została zwiększona o 53061 osób (+0,16%), przy czym w miastach zwiększona o 57154 osoby (+0,34%), zaś na wsi zmniejszona o 4093 osoby (−0,03%). Różnice te są niewielkie i wynikają z omówionych wyżej korekt dokonanych w wyniku szczegółowego opracowania materiałów spisowych, jak również z usunięcia wszelkich błędów rachunkowych powstałych przy zestawianiu wyników wstępnych.

Wyniki ostateczne NSP 1970 r. pozwoliły więc na określenie miarodajnej liczby ludności w kraju, która według stanu w dniu 8 XII 1970 r. liczyła 32642 tys. mieszkańców stałych. Szacunki liczby ludności — jak wspominano już w uwagach metodologicznych do wyników wstępnych — dokonywane w okresie międzyspisowym, oparte na wynikach spisu 1960 r. (z uwzględnieniem ludności centralnie spisanej) i uzupełnione na podstawie danych ewidencji ludności (urodzenia, zgony, migracje), wykazywały według stanu w końcu listopada 1970 r. 32914 tys. osób. Różnica wynosząca w stosunku do ostatecznych wyników NSP 1970 r. 272 tys. osób wynikła w szczególności z niedokładności w ewidencjonowaniu zmian miejsca zamieszkania ludności (w wewnętrznym ruchu wędrówkowym). Niewłaściwe funkcjonowanie przede wszystkim wymeldowań wpłynęło na to, że w skali kraju notowano więcej zameldowań niż wymeldowań, co spowodowało w okresie 1963—1968 stopniowe narastanie błędu, rzutującego na dokonywane bieżąco szacunki ogólnej liczby ludności i sięgającego w skali

całego kraju ok. 190 tys. osób. Wyniki NSP 1970 r. pozwoliły na skorygowanie tego błędu.

Różnica wynikająca z bezpośredniego porównania wyników spisu 1960 r., uzupełnionych danymi o przyroście rzeczywistym liczby ludności, z danymi 1970 r. wynosi 82 tys. (0,25%) i jest znacznie niższa niż przy poprzednich porównaniach z wynikami wstępnymi NSP 1970 r., kiedy wynosiła 135 tys. (0,41%).

Rozbieżność rzędu ćwierć procenta między doprowadzonymi do porównywalności wynikami dwóch kolejnych spisów mieści się całkowicie w dopuszczalnych granicach. Dane o przyroście naturalnym ludności (służące do doprowadzenia do porównywalności danych kolejnych spisów) w ujęciu dla całego kraju mogą być obarczone tylko niewielkim błędem, tak że omawianą rozbieżność można w zasadzie rozpatrywać tylko w aspekcie porównania stanów z obu spisów. Zachodzi więc pytanie, jak ćwierćprocentowa różnica może rozkładać się między dane obydwóch spisów.

Jak wynika z poprzednich rozważań w każdym masowym badaniu statystycznym mogą wystąpić z różnych względów zarówno fakty pominięcia pewnych jednostek w zbiorowości przewidzianej do zbadania, jak też mogą mieć miejsce fakty podwójnego ich policzenia.

Po spisie 1960 r. nie przeprowadzono spisu kontrolnego, zaś zamierzony po NSP 1970 spis kontrolny (w styczniu 1971 r.) nie mógł być zrealizowany ze względów niezależnych od organizatorów spisu. Brak jest więc w pełni obiektywnego kryterium do oceny stopnia kompletności obydwóch spisów i można się tylko oprzeć na dowodach pomocniczych.

Zastosowanie w NSP 1970 r. blankietów kontrolnych i wprowadzenie kategorii osób trwale nieobecnych ograniczyło do minimum możliwość podwójnego liczenia spisywanych osób. Brak zastosowania podobnej metody w spisie 1960 r. może więc przemawiać za twierdzeniem, że wyniki spisu 1960 r. są nieco zawyżone (w stosunku do wyników 1970 r.) o nie wyeliminowane przypadki podwójnego ujęcia niektórych osób.

W czasie NSP 1970 r. natomiast — z uwagi na sytuację w kraju, która spowodowała m.in. konieczność przyśpieszenia prac spisowych i zakończenia spisywania w terminie o 3 dni wcześniejszym niż planowano — wystąpiło większe — teoretycznie rzecz biorąc — niż w 1960 r. prawdopodobieństwo pominięcia w spisie poszczególnych osób.

Z drugiej strony jednak omówiony wyżej sprawnie funkcjonujący system blankietów kontrolnych ułatwiał ujawnianie osób spisanych nieprawidłowo i zaliczanie ich w toku opracowywania wyników ostatecznych zgodnie ze stanem rzeczywistym do mieszkańców stałych na danym terenie.

W bardzo dużym stopniu zmniejszyło więc to prawdopodobieństwo pominięcia w spisie tych osób, które przebywając poza domem rodzinnym nie zostały lub zostały niewłaściwie ujęte w miejscu faktycznego stałego zamieszkania.

Wobec braku spisu kontrolnego, któryby pozwolił w wymierny sposób określić stopień kompletności spisu 1970 r., przeprowadzono zastępczo wycinkowe badania kompletności spisu. Badania te dotyczyły dwóch grup ludności, co do których występowało największe prawdopodobieństwo opuszczenia ich w spisie, a mianowicie osób będących w konflikcie z prawem oraz osób, które w październiku i listopadzie ubiegały się o uzyskanie zgody na stałe zameldowanie w miastach, w których obowiązują szczególne przepisy meldunkowe (ograniczenia meldunkowe) i którym to osobom wydania takiej zgody odmówiono. Odpowiednie materiały adresowe do tej kontroli udostępniły wydziały spraw wewnętrznych prezydiów rad narodowych m. st. Warszawy i m. Łodzi.

Wśród osób pozostających w konflikcie z prawem nie stwierdzono żadnego faktu opuszczenia w czasie spisu. Wśród osób z niewyjaśnioną sytuacją meldunkową stwierdzono, że w zdecydowanej większości przypadków osoby te zostały spisane w nowym miejscu faktycznego zamieszkania (w mieście z ograniczeniami meldunkowymi — mimo niezałatwionych formalności meldunkowych) lub w starym miejscu zamieszkania. Stwierdzono tylko nieliczne przypadki niespisania tych osób w żadnym z tych dwóch miejsc, co jeszcze nie świadczy o pominięciu ich w spisie, gdyż w międzyczasie mogły zamieszkać w trzecim miejscu. Można więc oceniać, że nawet wśród tej bardzo trudnej do prawidłowego ujęcia w spisie grupie ludności faktyczne pominięcia ograniczają się tylko do sporadycznych przypadków.

Ostateczne dane NSP 1970 r., dotyczące liczby ludności faktycznie stale zamieszkałej, przedstawione w cyklu publikacyjnym, którego ostatnim tomem jest publikacja niniejsza, stanowią obecnie nową podstawę wyjściową do kontynuowanych przez GUS bieżących szacunków stanu ludności w okresie pospisowym.

Jak wspomniano wyżej, niemal wszystkie tablice niniejszej publikacji odnoszą się do mieszkańców stałych. Tylko w tablicy 47 uwzględniono informacje o osobach trwale nieobecnych, a w tablicy 46 zarówno o mieszkańcach faktycznie stale zamieszkałych jak i o osobach trwale nieobecnych.

W tablicach niniejszej publikacji nie uwzględniono natomiast informacji o osobach, które w czasie spisu przebywały czasowo na danym terenie lub też były czasowo nieobecne w miejscu stałego zamieszkania.

Liczba czasowo przebywających w skali całego kraju wynosiła 437390 osób, w tym 7876 osób zarejestrowanych w spisie jako przybysze z zagranicy. Należy przy tym wyjaśnić, że spisem w ogóle nie zostali objęci obywatele państw obcych zatrudnieni w przedstawicielstwach dyplomatycznych i urzędach konsularnych państw obcych w Polsce i członkowie ich rodzin, jak również inni cudzoziemcy korzystający z przywilejów i immunitetów na mocy umów, ustaw lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych oraz objęci specjalnym statusem prawnym określonym zawartymi przez Polskę umowami międzynarodowymi.

Liczba czasowo nieobecnych wynosiła w skali kraju 407499 osób, z czego 48091 zarejestrowano jako osoby przebywające czasowo za granicą.

Liczba ludności stale zamieszkałej na danym terenie, zwiększona o liczbę ludności czasowo przebywającej i zmniejszona o liczbę ludności czasowo nieobecnej, daje kategorię **ludności obecnej**. Dane o ludności obecnej mogą mieć pewne znaczenie poznawcze w przekroju drobnych jednostek terytorialnych, a zwłaszcza w odniesieniu do ośrodków wczasowych, uzdrowiskowych, turystycznych itp.

Liczby ludności czasowo przebywającej i czasowo nieobecnej, po wyeliminowaniu osób przekraczających

granicę kraju w obu kierunkach, teoretycznie powinny być sobie równe. Sytuacja taka jednak nie zachodzi, gdyż w spisie zarejestrowano o ok. 70 tys. mniej osób czasowo nieobecnych. Podobne zjawisko występowało i w spisach poprzednich. Wiąże się to z faktem, że dla części osób przebywających czasowo poza stałym miejscem zamieszkania, które powinny być ujęte na formularzach spisowych w dwóch miejscach, a mianowicie raz w miejscu czasowego pobytu — jako czasowo przebywające (i bez zaliczania ich do stałych mieszkańców) i drugi raz w miejscu stałego zamieszkania (jako stali mieszkańcy) z odnotowaniem faktu czasowej nieobecności — dość często nie odnotowywano tej ostatniej informacji. Miało to niewątpliwie miejsce w przypadkach, gdy rachmistrze niedostatecznie wnikliwie dopytywali o wszystkie szczegóły związane z nieobecnością w domu spisywanych osób. Natomiast w miejscu czasowego pobytu tych osób, zwłaszcza jeśli przebywały one — co zdarza się bardzo często — w takich obiektach, jak hotele, domy wczasowe, szpitale, sanatoria itp., rachmistrze spisowi nie mieli żadnych trudności z prawidłowym spisaniem ich jako czasowo przebywających. Należy podkreślić, że omawiane zjawisko rzutuje tylko na niezgodność bilansu czasowo przebywających i czasowo nieobecnych, a tym samym na dokładność liczby ludności obecnej, lecz nie ma wpływu na dokładność danych o liczbie stałych mieszkańców.

2. Wiek

Na formularzu spisowym pytano o dokładną datę urodzenia, dzień, miesiąc i rok. W opracowaniu wyników spisu wykorzystano tylko informację o roku urodzenia (wyjątkowo dla urodzonych w 1970 r. — o miesiącu urodzenia). Należy stwierdzić, iż określenia „wiek" i „rok" urodzenia są pojęciami równoznacznymi, gdyż każda osoba o określonym (zarejestrowanym w spisie) kalendarzowym roku urodzenia została potraktowana jako posiadająca w momencie spisywania odpowiadającą danemu rokowi urodzenia **liczbę lat ukończonych**. Obydwa te określenia podane są równolegle w tablicach: 1, 2, 5 i 32. W pozostałych tablicach operuje się przy określaniu wieku tylko liczbą lat ukończonych.

Przeliczenie roku urodzenia na określoną liczbę ukończonych lat zawiera w sobie pewną niedokładność, ponieważ spis przeprowadzony został według stanu o północy z dnia 7 na 8 grudnia, a więc do końca roku kalendarzowego pozostawało jeszcze 24 dni. Osoby urodzone w każdym roku kalendarzowym po 7 grudnia nie miały zatem jeszcze ukończonego tego wieku, do którego zaliczano je w opracowaniu wyników spisu. Tę całkowicie nieistotną niedokładność popełniono świadomie ze względu na olbrzymie uproszczenie techniki opracowania. I tak wszystkie osoby urodzone np. w roku 1940 potraktowano jako 30-letnie, mimo że tylko te, które urodziły się przed 8 grudnia, ukończyły już faktycznie 30 rok życia, zaś urodzone 8 grudnia i później nie miały jeszcze ukończonego 30 roku życia.

Taką samą metodę ustalania wieku zastosowano wcześniej we wszystkich spisach powojennych, a także przy opracowaniu danych o ludności według płci i wieku, publikowanych w ramach wstępnych wyników NSP 1970 r.

Przy klasyfikowaniu ludności według wieku wyodrębniono grupę ludności w wieku nie ustalonym.

W tablicach obejmujących tylko ludność w wieku 15 lat i więcej (np. dotyczących stanu cywilnego lub poziomu wykształcenia) wykazano grupę ludności w wieku nie ustalonym w całości, opierając się na tym, że zdecydowana większość osób w wieku nie ustalonym określana była jakąś z cech ludności, charakterystyczną tylko dla osób dorosłych (np. poziom wykształcenia, czynność zawodowa, funkcja żywiciela, występowanie jako głowa gospodarstwa domowego itp.).

Struktura wieku ludności Polski według wyników ostatecznych odbiega nieco od struktury opracowanej na podstawie wyników wstępnych.

Dla większości roczników, zarówno mężczyzn, jak i kobiet, w skali całego kraju różnice są nieznaczne. Dla prawie 40% roczników różnice nie przekraczają 0,3%, dla ponad 70% — nie przekraczają 0,6% i dla 85% roczników nie przekraczają 1%. Najmniejsze rozbieżności wystąpiły w podstawowych grupach wieku produkcyjnego 25—59 lat, wśród których dla ok. 60% roczników różnice nie przekraczają 0,3%, dla ok. 85% — nie przekraczają 0,6% i dla 97% roczników nie przekraczają 1%. Rozbieżności dla roczników wieku dziecięcego i młodzieżowego są nieco większe, ale także tylko w 6% roczników różnice przekraczają 1%.

Większe rozbieżności wystąpiły w zasadzie tylko w grupach roczników starczych (kobiet w wieku 60 i więcej lat oraz mężczyzn liczących 70 i więcej lat). W tej grupie dla ponad 60% roczników różnice przekraczają 1% i w skrajnych przypadkach przekraczają nawet 5%.

Nadspodziewanie duża zgodność struktury ludności według płci i wieku (z wyjątkiem roczników starczych) według ostatecznych i wstępnych wyników NSP 1970 r. występuje także przy przyjęciu bardziej szczegółowych przekrojów, np. dla roczników mężczyzn i kobiet w podziale na miasta i wieś — a więc po uwzględnieniu wyżej omówionego faktu, że dokonywana w toku opracowania korekta liczby ludności in plus skupiła się niemal wyłącznie w miastach — skala różnic tylko nieznacznie się zmieniła. Dla około 40% roczników bowiem różnice nie przekraczają 0,3%, dla ponad 60% — nie przekraczają 0,6% i dla 80% nie przekraczają 1%.

Przy uwzględnieniu jeszcze bardziej szczegółowych danych, a mianowicie roczników obu płci w przekroju województw i z podziałem na miasta i wieś, różnice nadal utrzymują się na niewysokim poziomie, choć oczywiście na skutek rozproszenia liczb proporcje przypadków rozbieżności w określonych przedziałach ulegają przesunięciu w kierunku mniej korzystnym. Odsetek rozbieżności nie przekraczających 1% mieści się w przedziale 70—85%, a wśród ludności w wieku produkcyjnym — w przedziale 80—97%.

Problemowi temu poświęcono nieco więcej uwagi, ze względu na jego specjalne znaczenie. Z powyższych wywodów wynika bowiem potwierdzenie stosunkowo dużej dokładności struktury wieku ludności (dla zdecydowanej większości roczników) uzyskanej przy pomocy ręcznych zestawień w fazie opracowywania wyników wstępnych. Można więc uznać, że unikalne dane z tego zakresu, uzyskane z wyników wstępnych dla najdrobniejszych jednostek terytorialnych, posiadają wystarczającą dokładność dla trwałego ich wykorzystywania. Wyniki ostateczne o strukturze wieku

ludności ograniczone zostały bowiem w przekrojach terytorialnych do szczebla powiatowego (z podziałem na miasta i wieś).

Dla ilustracji omawianego zagadnienia w skali całego kraju przedstawia się poniższe zestawienie różnic w grupach pięcioletnich.

Wiek	Ogółem				Miasta				Wieś			
	wyniki wstępne	wyniki ostateczne	różnica		wyniki wstępne	wyniki ostateczne	różnica		wyniki wstępne	wyniki ostateczne	różnica	
			w liczbach bezwzględnych	w odsetkach			w liczbach bezwzględnych	w odsetkach			w liczbach bezwzględnych	w odsetkach
OGÓŁEM	**32589209**	**32642270**	**+53061**	*+0,16*	**17007423**	**17064577**	**+57154**	*+0,34*	**15581786**	**15577693**	**−4093**	*−0,03*
0—14 lat	8606338	8627476	+21138	*+0,25*	3986603	3995018	+8415	*+0,21*	4619735	4632458	+12723	*+0,28*
15—19 lat	3455166	3477242	+22076	*+0,64*	1945710	1975444	+29734	*+1,53*	1509456	1501798	−7658	*−0,51*
20—24 lat	2942778	2957372	+14594	*+0,50*	1656929	1674823	+17894	*+1,08*	1285849	1282549	−3300	*−0,26*
25—34 lat	4054543	4043323	−11220	*−0,28*	2376261	2374560	−1701	*−0,07*	1678282	1668763	−9519	*−0,58*
35—44 lat	4512068	4512370	+302	*+0,01*	2546293	2547418	+1125	*+0,04*	1965775	1964952	−823	*−0,04*
45—59 lat	4771872	4768272	−3600	*−0,08*	2454289	2451508	−2781	*−0,11*	2317583	2316764	−819	*−0,04*
60—64 lat	1492176	1499783	+7607	*+0,51*	720199	723533	+3334	*+0,46*	771977	776250	+4273	*+0,55*
65—69 lat	1153548	1163167	+9619	*+0,83*	551431	554139	+2708	*+0,50*	602117	609028	+6911	*+1,15*
70—74 lat	793243	796655	+3412	*+0,43*	377166	378697	+1531	*+0,40*	416077	417958	+1881	*+0,45*
75—79 lat	454823	441153	−13670	*−3,01*	219983	214251	−5732	*−2,61*	234840	226902	−7938	*−3,38*
80 lat i więcej	352654	334744	−17910	*−5,08*	172559	164772	−7787	*−4,51*	180095	169972	−10123	*−5,62*
wiek nie ustalony	×	20713	×	×	×	10414	×	×	×	10299	×	×

Jednocześnie dla ułatwienia porównań z odpowiednimi zestawieniami dla poszczególnych województw (w uwagach metodologicznych do tomów wojewódzkich) oraz dla naświetlenia wpływu płci na omawiane różnice podaje się poniżej zestawienie różnic w trzech grupach wieku według płci.

Wyszczególnienie *r* – razem *m* – mężczyźni *k* – kobiety		Ogółem				Miasta				Wieś			
		wyniki wstępne	wyniki ostateczne	różnica		wyniki wstępne	wyniki ostateczne	różnica		wyniki wstępne	wyniki ostateczne	różnica	
				w liczbach bezwzględnych	w odsetkach			w liczbach bezwzględnych	w odsetkach			w liczbach bezwzględnych	w odsetkach
Ogółem	*r*	**32589209**	**32642270**	**+53061**	*+0,16*	**17007423**	**17064577**	**+57154**	*+0,34*	**15581786**	**15577693**	**−4093**	*−0,03*
	m	15834525	15853618	+19093	*+0,12*	8149801	8172259	+22458	*+0,28*	7684724	7681359	−3365	*−0,04*
	k	16754684	16788652	+33968	*+0,20*	8857622	8892318	+34696	*+0,39*	7897062	7896334	−728	*−0,01*
0—14 lat	*r*	8606338	8627476	+21138	*+0,25*	3986603	3995018	+8415	*+0,21*	4619735	4632458	+12723	*+0,28*
	m	4385737	4409198	+23461	*+0,53*	2032646	2043160	+10514	*+0,52*	2353091	2366038	+12947	*+0,55*
	k	4220601	4218278	−2323	*−0,06*	1953957	1951858	−2099	*−0,11*	2266644	2266420	−224	*−0,01*
15—59 lat	*r*	19736427	19758579	+22152	*+0,11*	10979482	11023753	+44271	*+0,40*	8756945	8734826	−22119	*−0,25*
	m	9692265	9695824	+3559	*+0,04*	5335197	5351358	+16161	*+0,30*	4357068	4344466	−12602	*−0,29*
	k	10044162	10062755	+18593	*+0,19*	5644285	5672395	+28110	*+0,50*	4399877	4390360	−9517	*−0,22*
60 lat i więcej	*r*	4246444	4235502	−10942	*−0,26*	2041338	2035392	−5946	*−0,29*	2205106	2200110	−4996	*−0,23*
	m	1756523	1738368	−18155	*−1,03*	781958	772844	−9114	*−1,17*	974565	965524	−9041	*−0,93*
	k	2489921	2497134	+7213	*+0,29*	1259380	1262548	+3168	*+0,25*	1230541	1234586	+4045	*+0,33*

Uwaga. W podziale według grup wieku nie uwzględniono wieku nie ustalonego.

Występujące w zestawieniach różnice są wypadkową kilku przyczyn. Na przyrost w wynikach ostatecznych liczby ludności w poszczególnych rocznikach, a zwłaszcza w rocznikach wieku od 15 do 24 lat mają w dużej mierze wpływ omówione wcześniej (w ust. 1) korekty stanu ludności dokonane w czasie opracowania wyników ostatecznych, między innymi przez zastosowanie blankietów kontrolnych. Dotyczy to przede wszystkim miast, gdzie koncentruje się całe saldo przyrostów ze wspomnianych korekt.

Na różnokierunkowe zmiany między wynikami ostatecznymi a wstępnymi miała wpływ uproszczona technika ręcznego zestawiania wyników wstępnych.

W wyniku bowiem szczegółowego opracowania podstawowych materiałów spisu (symbolizacji połączonej z kontrolą formalną i logiczną zapisów na formularzach) uzyskano wyniki niewątpliwie bardziej dokładne niż przy ręcznym zestawianiu metodą kreskową jednostkowych danych z poszczególnych obwodów spisowych, co stwarzało większe prawdopodobieństwo popełnienia błędu.

Zaistniały przy tym niewątpliwie dwie przyczyny, które spowodowały zawyżenie w wynikach wstępnych roczników najstarszych. Jedna z nich wiąże się z faktem, że przy małych liczbach absolutnych (a takie były charakterystyczne dla roczników starszych) na-

wet nieduże liczbowo pomyłki rachmistrzów przy ręcznym zestawieniu wyników mogły stanowić procentowo poważniejszy błąd.

Gdyby się założyło, że jednakowe jest prawdopodobieństwo pomyłki w każdym roczniku (np. przez zaliczenie do innego dziesięciolecia), wtedy przypadki pomyłkowego zaliczenia osób młodszych (z liczebnych roczników) do osób starszych (w mało liczebnych rocznikach) wyrażać się będą zawsze znacznie większymi liczbami bezwzględnymi niż pomyłki w odwrotnym kierunku. I tu dopatrzeć się można jednej z przyczyn zawyżenia roczników najstarszych.

Druga przyczyna wiąże się z występowaniem osób o nie ustalonym wieku. W wynikach wstępnych osób w wieku nie ustalonym niemal nie wykazano, mimo iż na formularzach spisowych takie przypadki sporadycznie występowały. Oznacza to, że osoby takie przy ręcznym zestawianiu zostały zaliczone do którejś grupy wieku i istnieje prawdopodobieństwo, że zaliczano je generalnie do ostatniej grupy wieku 80 i więcej lat. Wiązało się to prawdopodobnie z przekonaniem, że wiek mógł zostać nieokreślony tylko w odniesieniu do osób najstarszych.

3. Stan cywilny

Aby uzyskać odpowiadający rzeczywistości obraz stosunków rodzinnych, intencją spisu w 1970 r., podobnie jak spisów poprzednich, było ujęcie stanu cywilnego faktycznego, a nie formalno-prawnego. Zgodnie z tą zasadą za małżeństwo należało uważać osoby żyjące we wspólnocie małżeńskiej, chociażby nie zawarły formalnego związku małżeńskiego. Natomiast do rozwiedzionych (lub separowanych) należało zaliczać osoby, które rozeszły się i nie żyją we wspólnocie małżeńskiej, niezależnie od tego, czy dokonane zostały formalności związane z ustaniem małżeństwa.

W celu uniknięcia jednak w czasie spisu ewentualnych zadrażnień na tym tle, w instrukcji polecono rachmistrzom zapisywać stan cywilny zgodnie z oświadczeniem spisywanych osób. Dopiero w przypadku wątpliwości ze strony spisywanych osób, jeżeli zwracały się o ich wyjaśnienie do rachmistrza spisowego, miał on obowiązek poinformować, że w spisie chodzi o faktyczny stan cywilny.

Należy zatem liczyć się z tym, że w przedstawionych danych znalazł również odbicie stan formalno-prawny, przede wszystkim ze względu na nawyki ludności, występujące zwłaszcza w stosunkach z urzędami, wymagającymi określania stanu prawnego. Na podstawie materiałów spisowych stwierdzono bowiem, że niektóre osoby (częściej kobiety niż mężczyźni) miały tendencję do podawania w spisie nie stanu faktycznego, ale formalnego. I tak niektóre osoby, nie posiadające oficjalnego rozwodu, mogły się określić jako pozostające nadal w stanie małżeńskim, inne zaś osoby, które były w faktycznym związku małżeńskim, lecz nie zawarły formalnego małżeństwa, mogły podać, że należą do rozwiedzionych lub że są w stanie wdowim (jeśli obecne nieformalne małżeństwo nastąpiło po ustaniu poprzedniego — formalnego) lub też, że należą do kawalerów lub panien.

Jednakże w czasie opracowania podstawowych formularzy spisowych istniała możliwość szczegółowej analizy całokształtu zamieszczonych na formularzach zapisów, obejmujących ogół stosunków rodzinnych spisanych osób i uznania na tej podstawie odpowiednich par za żyjące w związku małżeńskim. Często np. występowały na formularzu osoby spisane jako zamieszkałe w jednym gospodarstwie domowym mające określenie stanu cywilnego np. „wdowiec" i „panna" z równoczesnym określeniem powinowactwa np. „głowa gospodarstwa" i „żona". Mogły więc być one w czasie opracowania potraktowane zgodnie z intencją spisu jako pozostające faktycznie w związku małżeńskim i ze względów merytorycznych były tak zaliczane.

Spisy powszechne w Polsce zawsze wykazywały wyższą liczbę kobiet zamężnych niż żonatych mężczyzn. W skali całego kraju dominującą przyczyną tego stanu rzeczy w spisach poprzednich były jeszcze skutki wojny (mężowie nie powrócili, pozostali za granicą lub zaginęli, zaś żony oczekiwały ich powrotu i nadal uważały się za mężatki). Wiązało się to także z większym subiektywizmem kobiet w ocenie trwałości związku małżeńskiego, a co za tym idzie — częstszym niż u mężczyzn honorowaniem faktycznie nie istniejącego już stanu formalno-prawnego. Istnieje również prawdopodobieństwo, że niektóre kobiety posiadające dzieci pozamałżeńskie określały się jako mężatki.

Podobne zjawisko, aczkolwiek ze znacznie mniejszym nasileniem, wystąpiło i w wynikach NSP 1970 r. W skali poszczególnych terytoriów kraju, obok zjawisk omówionych poprzednio, na rozbieżności te wpływa również fakt oddzielnego zamieszkiwania pewnej liczby małżeństw (np. z powodu pracy lub nauki w oddalonym mieście), co powiększa lub zmniejsza rzeczywiste różnice między liczbą żonatych mężczyzn a zamężnych kobiet. W całym kraju nadwyżka zamężnych kobiet nad żonatymi mężczyznami wynosi 31278 (0,42% ogólnej liczby kobiet zamężnych. W spisie poprzednim nadwyżka ta była ponad trzykrotnie większa i wynosiła powyżej 100 tys. kobiet (1,57%).

Dla lepszego naświetlenia omawianego zagadnienia — w tablicy nr 3, zawierającej dane o małżonkach, wykazano odrębnie żonatych mężczyzn i zamężne kobiety zamieszkujących razem ze współmałżonkami i odrębnie zamieszkujących oddzielnie. Pojęcia „mężczyzna żonaty zamieszkały razem z żoną" lub „kobieta zamężna zamieszkała razem z mężem" odnoszą się do osób spisanych jako faktycznie stale zamieszkałe w **jednym gospodarstwie domowym.** Należy dodać, że liczba kobiet i mężczyzn omawianej kategorii jest oczywiście równa sobie i równa się ponadto liczbie tzw. rodzin z małżeństwem (zob. ust. 13). Rozbieżność między liczbą mężatek i żonatych występuje tylko w grupie osób zamieszkałych oddzielnie. Liczba współmałżonków zamieszkujących oddzielnie jest faktycznie minimalnie niższa od wykazanej w tablicach, gdyż w stosunkowo rzadkich przypadkach, gdy współmałżonkowie zamieszkiwali wspólnie, ale w gospodarstwie zbiorowym (np. w hotelu robotniczym), ze względów technicznych przypadki takie potraktowano jako małżeństwa zamieszkujące oddzielnie.

4. Poziom wykształcenia

Uzyskanie drogą spisu powszechnego prawidłowych informacji o poziomie wykształcenia ludności jest zadaniem trudnym przede wszystkim ze względu na dużą ilość rodzajów szkół o różnorodnych poziomach,

w których ludność Polski pobierała naukę. Liczne były bowiem typy szkół dziś już nie istniejących, jak np. szkoły w byłych zaborach, szkoły objęte reorganizacją w związku z reformami szkolnictwa w okresie międzywojennym i po ostatniej wojnie, szkoły ukończone za granicą oraz tzw. komplety tajnego nauczania w specyficznych warunkach II wojny światowej. Występowała również pokaźna liczba szkół nietypowych, co do których powstają wątpliwości, do jakiego poziomu należałoby je zaliczyć.

Trzeba brać również pod uwagę naturalną tendencję występującą wśród części ludności we wszystkich krajach do przedstawiania się w bardziej korzystnym świetle pod względem poziomu wykształcenia, niż to ma miejsce w rzeczywistości.

Uwzględniając doświadczenia poprzednich spisów, w NSP 1970 r. (podobnie jak w spisie 1960 r.) nie stawiano pytania o nazwy ukończonych szkół, co wymagałoby sporządzenia i stosowania w czasie opracowania wyników wyczerpującego wykazu szkół, które istniały na ziemiach Polski, co najmniej od początku bieżącego stulecia. Należy dodać, że pewna liczba osób pobierała naukę za granicą i umieszczenie tych szkół we wspomnianym wykazie byłoby bardzo trudne, a w wielu przypadkach wręcz niewykonalne. W instrukcji spisowej starano się więc możliwie wyczerpująco zdefiniować, bez posługiwania się wykazami, poziom wykształcenia w odniesieniu do określonych typów szkół przez pojęciowe określenie poziomu wykształcenia, poparte odpowiednio typowymi przykładami wskazującymi jakie rodzaje szkół do jakiego poziomu należy zaliczać. W instrukcji zamieszczono obszerną tabelkę z tymi przykładami.

Aby uzyskać ze spisu możliwie szczegółowe informacje, umożliwiające badanie stanu i rozwoju poziomu wykształcenia ludności, starano się więc uchwycić najwyższy osiągnięty przez każdą osobę poziom wykształcenia, wprowadzając obok pojęcia wykształcenia ukończonego również pojęcie wykształcenia niepełnego.

Uzasadnienie wydzielania kategorii „niepełne wyższe" i „niepełne średnie" wiąże się ze strukturą szkolnictwa. Program nauczania w szkołach pomaturalnych plasuje bowiem absolwentów tych szkół między poziomem średnim a wyższym, niejako na „półpoziomie" wykształcenia wyższego. Podobnie ma się rzecz z absolwentami zasadniczych szkół zawodowych, których poziom, wyższy od szkół podstawowych i niższy od szkół średnich, plasuje absolwentów również niejako na „półpoziomie" szkoły średniej.

Z tego względu nie byłoby słuszne w odniesieniu do osób, które z różnych względów życiowych nie doprowadziły do pełnego ukończenia edukacji w szkole wyższej lub średniej, a więc w sumie osiągnęły wykształcenie wyższe niż w wymienionych szkołach o charakterze „półpoziomu", aby określać ich poziom wykształcenia — wobec nieukończenia szkoły — tylko jako średni lub podstawowy. Odnosi się to np. do osób, które uzyskały tylko absolutorium szkoły wyższej lecz nie uzyskały dyplomu, albo nie ukończyły tylko ostatniej klasy szkoły średniej. Spis próbny w 1968 r., w którym np. zaniechano wyodrębniania niepełnego poziomu wyższego, wykazał, że wymienione wyżej kategorie osób czuły się pokrzywdzone stosowaną klasyfikacją, co było tym bardziej odczuwalne na tle uznawania w spisie poziomu szkół o charakterze „półpoziomu".

Na niekompletność klasyfikacji według poziomów wykształcenia bez poziomów niepełnych zwracały powszechną uwagę terenowe organy spisowe z okresu spisu próbnego, zarówno od strony merytorycznej wykorzystania wyników, jak i trudności przeprowadzania spisu przy niepełnej klasyfikacji. Zastosowanie więc klasyfikacji pełnej uporządkowało zagadnienie i zaspokoiło zgłaszane postulaty.

Instrukcja spisowa oprócz wspomnianej tabelki zawierała obszerne wyjaśnienia uzupełniające. I tak np. wyjaśniano, że szkoły wieczorowe i zaoczne należy traktować na równi ze szkołami dziennymi odpowiedniego poziomu, nie brano natomiast pod uwagę wszelkiego rodzaju kursów. Uniwersytety ludowe, powszechne i robotnicze traktowano na równi z kursami, ponieważ rekrutują osoby o różnym poziomie wykształcenia i nie dają uprawnień ukończenia szkoły. Wyjątek stanowiły jednakże kursy dające uprawnienia równoznaczne z ukończeniem szkoły o określonym poziomie, np. kursy w zakresie szkoły podstawowej. Uczniów szkół specjalnych (np. dla niewidomych, głuchoniemych) zaliczano, zależnie od programu tych szkół, do poziomu wykształcenia podstawowego, zasadniczego zawodowego lub średniego.

Stosowano więc w spisie 1970 r., podobnie jak w spisie poprzednim w 1960 r., rozstrzyganie o poziomie wykształcenia przy pomocy rachmistrzów spisowych, którzy na podstawie wyjaśnień uzyskanych od spisywanej ludności mogli łatwiej zebrać dokładniejsze informacje o poziomie wykształcenia, niżby to było możliwe przy opracowaniu wyników w GUS w oparciu o wykaz nazw i adresów szkół.

Metoda zbierania informacji o wykształceniu polegała więc na tym, że osoba spisywana określała (przy pomocy rachmistrza spisowego) swoje wykształcenie wskazując na odpowiednie jedno z gotowych określeń spośród wymienionych na formularzu spisowym. Określenia te były analogiczne do występujących w tablicach niniejszej publikacji. Rachmistrz spisowy dokonywał zatem ostatecznego zaklasyfikowania otrzymanych informacji o poziomie wykształcenia. W związku z tym właśnie rachmistrze spisowi otrzymali przytoczone, obszerne przepisy instrukcyjne, wyjaśniające jakie typy szkół — istniejące obecnie i w przeszłości — odpowiadają określonemu poziomowi wykształcenia. Zwraca się uwagę, że najważniejsze dla ustalenia poziomu wykształcenia było to, że określano je w instrukcji pewnymi progami, które są przekraczane w trakcie kształcenia się (w postaci uzyskanych świadectw szkolnych), odgraniczającymi jeden poziom wykształcenia od drugiego.

Odpowiednie generalne kryteria zaliczania przedstawiały się następująco:

„wyższe" — zalecano wpisywać osobom, które posiadały dyplom ukończenia szkoły wyższej, choćby pierwszego stopnia;

„pomaturalne" — osobom, które ukończyły pomaturalną (obecnie policealną) szkołę zawodową, tj. taką, do której przyjęcie uwarunkowane było posiadaniem świadectwa dojrzałości;

„niepełne wyższe" — tym osobom, które nie ukończyły szkoły wyższej (ani też pomaturalnej), ale zaliczyły co najmniej dwa lata studiów wyższych; zasadę tę stosowano również do osób, które aktualnie uczyły się jeszcze;

„średnie" — osobom, które uzyskały świadectwo dojrzałości, dające uprawnienia do ubiegania się o przyjęcie do szkoły wyższej [1]);

„zasadnicze zawodowe" — osobom, które ukończyły szkołę zawodową o poziomie ponadpodstawowym, ale taką, której ukończenie nie daje uprawnień do ubiegania się o przyjęcie do szkoły wyższej [1]). Należy podkreślić, że chodzi tu nie tylko o powszechnie obecnie występujące szkoły nazywane zasadniczymi zawodowymi, ale również wszelkie inne, istniejące m.in. w przeszłości, odpowiadające wymienionym kryteriom (np. 3-letnie Liceum Wychowawczyń Przedszkoli, Szkoła Przysposobienia Rolniczego itp.);

„niepełne średnie" — osobom, które nie ukończyły szkoły o poziomie średnim (ani zasadniczym zawodowym), ale ukończyły co najmniej trzy lata szkoły średniej; zasadę tę stosowano również do osób, które aktualnie uczyły się jeszcze; do tej kategorii zaliczano również osoby, które w gimnazjum ogólnokształcącym uzyskały tzw. małą maturę;

„podstawowe" — osobom, które posiadają świadectwo **ukończenia** szkoły podstawowej (powszechnej) — bez względu na to iluklasowa ona była;

„niepełne podstawowe" — osobom, które nie ukończyły szkoły podstawowej, ale się w niej uczyły; odnotowywano przy tym, którą klasę dana osoba ukończyła;
„samouk" — osobom, które nie uczyły się w szkole, ale umieją czytać i pisać (jest to określenie umowne, pod którym mogą się także w wyjątkowych przypadkach kryć osoby, posiadające duży zasób wiadomości);
„umie tylko czytać" lub **„nie umie pisać ani czytać"** — odpowiednio półanalfabetom lub analfabetom; instrukcja dla rachmistrza — dla zdefiniowania odpowiednich umiejętności (lub braku tych umiejętności) — stwierdzała, że za umiejącą pisać należy uważać osobę, która potrafi napisać list, a za umiejącą czytać osobę, która potrafi przeczytać gazetę.

W tablicach wynikowych występują ponadto określenia:

„bez wykształcenia szkolnego", bądź **„bez wykształcenia pobranego w szkole"**. Tymi pojęciami określano łączną masę samouków, osób umiejących tylko czytać oraz osób nie umiejących pisać ani czytać.

Dla możliwie największego uściślenia dokładności zbieranych w czasie spisu informacji o wykształceniu zalecano rachmistrzom pytać spisywane osoby, jakie posiadają one **świadectwo** dokumentujące osiągnięty poziom wykształcenia. Chodziło o to, aby zachęcić spisywanych do opierania się na danych wynikających z dokumentów. Rachmistrze, zgodnie z zasadą stosowaną przy spisach powszechnych, nie domagali się wprawdzie przedłożenia do wglądu tych dokumentów, ale zgodnie z przepisami instrukcji dopytywali się, czy istnieje udokumentowanie posiadanego wykształcenia.

W czasie prowadzonej intensywnie popularyzacji spisu apelowano do ludności o odszukanie i przejrzenie przed spisem odpowiednich dokumentów, a w tym również świadectw szkolnych, by w toku spisywania można było udzielić rachmistrzom informacji zgodnych ze stanem faktycznym.

[1]) Definicja ta obecnie (po spisie) nie mogłaby już być zastosowana, ponieważ ukończenie również szkoły średniej nie musi obecnie wiązać się z uzyskaniem świadectwa dojrzałości (a tym samym — z uzyskaniem prawa ubiegania się o przyjęcie do szkoły wyższej).

Na tej podstawie można sądzić, że dane o wykształceniu uzyskane w spisie 1970 r. są stosunkowo bardziej ścisłe niż w spisie poprzednim, kiedy w czasie przedspisowej popularyzacji nie kładziono tak dużego nacisku na potrzebę opierania się na dokumentach. Można założyć, że w dużej mierze zapobieżono przynajmniej przypadkom nieświadomego zawyżania poziomu wykształcenia.

Podwyższanie poziomu wykształcenia mogło mieć natomiast miejsce w przypadkach, gdy osoba spisywana chciała świadomie zakwalifikować się do wyższego poziomu wykształcenia niż faktycznie posiadała. Mogło to mieć miejsce np. gdy ze względów prestiżowych chciała przedstawić się w lepszym świetle. Niemożność przeprowadzenia spisu kontrolnego — jak wspomniano wyżej — nie pozwala na ścisłą ocenę stopnia dokładności informacji o wykształceniu. Przeprowadzono natomiast zastępczo wycinkowe badania sondażowe, które nie miały wprawdzie charakteru badania reprezentacyjnego, a więc nie pozwalają na uogólnienie wyników, lecz dały pewien obraz tendencji. Z przeprowadzonych sondaży wynika, że zawyżanie poziomu wykształcenia, aczkolwiek istotnie miało miejsce, ale następowało to częściej na skutek nieświadomości zasad stosowanych w spisie — i w ogóle słabej orientacji w zagadnieniu, zwłaszcza gdy informacji udzielali członkowie rodziny, a nie sam zainteresowany — niż z zamierzonego świadomie fałszowania danych.

Drugą zastępczą metodą określenia stopnia dokładności danych o wykształceniu jest porównanie wyników NSP 1970 r. z danymi sprawozdawczości o zatrudnieniu. Porównania można dokonać wydzielając z danych spisu tę część czynnych zawodowo, która odpowiada zbiorowości zatrudnionych, badanej przez sprawozdawczość pod względem wykształcenia.

Sprawozdawczość z zakresu wykształcenia obejmuje bowiem tylko zbiorowość zatrudnionych, określaną jako **osoby pełnozatrudnione w gospodarce uspołecznionej** (zob. wyjaśnienia w ust. 6). W związku z tym spośród osób obejmowanych w ogóle sprawozdawczością o zatrudnieniu (a ujętych w spisie jako czynni zawodowo w gospodarce uspołecznionej) — sprawozdawczość o wykształceniu nie ujmuje osób zatrudnionych przy pracy nakładczej, w kółkach rolniczych, w spółdzielniach produkcyjnych oraz pracujących w oparciu o umowę agencyjną, a także niepełnozatrudnionych (w głównym miejscu pracy). Spośród osób określanych jako pełnozatrudnione w gospodarce uspołecznionej sprawozdawczość o wykształceniu pomija ponadto zatrudnionych w organizacjach politycznych i społecznych. Danych ze spisu i ze sprawozdawczości o zatrudnieniu nie można więc doprowadzić do pełnej porównywalności, gdyż z wyników spisu można wyodrębnić (co umożliwia klasyfikacja zastosowana w tablicy 30) i wyeliminować z porównań tylko dwie z omawianych wyżej kategorii osób, a mianowicie zatrudnionych w spółdzielniach produkcyjnych i pracujących w oparciu o umowę agencyjną. Dane ze spisu dla gospodarki uspołecznionej po wyeliminowaniu tych ostatnich dwóch kategorii są w porównaniu z całkowitymi danymi sprawozdawczości na koniec 1970 r. w rezultacie większe aż o 12,5%.

Należy ponadto wskazać, że sprawozdawczość z zakresu wykształcenia zatrudnionych (funkcjonująca od 1970 r.), sporządzana przez zakłady pracy w formie

zestawień zbiorczych, musi być z natury rzeczy, jak każde badanie tą metodą przeprowadzane, mniej dokładna niż imienne spisy kadrowe, sporządzane periodycznie przez te same zakłady pracy (ostatni odbył się w 1968 r.), a tym samym może być obarczona pewnymi niedokładnościami (podobnie jak wyżej omawiane wyniki wstępne spisu, które także sporządzono w formie zestawień zbiorczych). Sprawozdawczość opiera się ponadto na dokumentacji zakładów pracy o poziomie wykształcenia pracowników, a nie na indywidualnych zeznaniach osób, jak to się dzieje w spisach powszechnych. Dzięki temu jest wprawdzie wolna od występującej w spisie tendencji do podwyższania wykształcenia, ale z uwagi na ewentualne braki lub nieaktualność dokumentacji w zakładach pracy może powodować przeciwne niż w spisie zjawisko, a mianowicie pewne zaniżenie informacji o poziomie wykształcenia zatrudnionych.

Trzeba dodać, że przy porównywaniu poszczególnych poziomów wykształcenia dane spisowe trzeba odpowiednio przegrupować dostosowując je do klasyfikacji ze sprawozdawczości, która grupuje osoby tylko według poziomu szkół **ukończonych** (np. osoby traktowane w spisie jako posiadające wykształcenie niepełne — a więc nie ukończone — średnie traktowane są w sprawozdawczości jako posiadające wykształcenie podstawowe). Ponadto wykształcenie pomaturalne jest w sprawozdawczości traktowane jako średnie.

Mimo omówionych zastrzeżeń dotyczących porównywalności liczb z obu źródeł, można z porównania wyciągnąć pewne przybliżone wnioski. Można mianowicie sądzić, że dane o ukończonym wyższym wykształceniu według NSP 1970 r. są bardzo zbliżone do rzeczywistych oraz że dane o wykształceniu średnim zostały zawyżone w granicach ok. 15%, zaś zasadniczym zawodowym ok. 5%. Przy tym w nieco wyższym stopniu dotyczy to danych o mężczyznach niż o kobietach oraz w wyższym nieco stopniu poziomu średniego zawodowego niż ogólnokształcącego (zwłaszcza w odniesieniu do kobiet). Może się to wiązać w pierwszym przypadku ze wspomnianymi wyżej względami prestiżowymi (gdy np. mąż — z reguły głowa gospodarstwa domowego — nie chciał ujawnić faktu posiadania niższego poziomu wykształcenia niż żona), zaś w drugim — z faktem, że część osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym podała rachmistrzom (niekiedy nieświadomie), że ma wykształcenie średnie zawodowe.

Na tle tych porównań można jednak stwierdzić, że niewątpliwie proporcje między poziomem wykształcenia średniego i zasadniczego zawodowego układają się w NSP 1970 znacznie bardziej prawidłowo niż w spisie 1960 r., kiedy to nastąpiło bardzo wyraźne zawyżenie poziomu średniego na niekorzyść poziomu wykształcenia zasadniczego zawodowego i niepełnego średniego.

Odpowiednio zaniżona natomiast została w spisie — w granicach do niespełna 10% wśród mężczyzn i niespełna 5% wśród kobiet — liczba osób posiadających faktycznie wykształcenie niepełne średnie, podstawowe i poniżej podstawowego. Część z nich określiła bowiem w spisie swój poziom wykształcenia wyżej (jako zasadnicze zawodowe lub nawet średnie).

Powyższe zastrzeżenia nie przekreślają wartości danych spisowych z zakresu wykształcenia. Są one przede wszystkim kompleksowe, dotyczą bowiem całej ludności i wszystkich zatrudnionych. Informacje o biernych zawodowo są pod tym względem unikalne (możliwe do uzyskania tylko drogą spisu), szczególnie przydatne dla określenia jakości zasobów siły roboczej, dzięki bogatym powiązaniom z innymi cechami tych biernych. Fakt, że poprzedni spis w 1960 r. również zawierał badanie wykształcenia, pozwala na śledzenie dynamiki zmian w tym zakresie.

Należałoby jednak zwrócić uwagę, iż przyrostów względnych nie można przyjmować bez zastrzeżeń z uwagi na omówione niejednakowe w obu spisach natężenie zniekształceń poszczególnych poziomów. Odnosi się to zwłaszcza do wykształcenia zasadniczego zawodowego i średniego. Ograniczenie w dużym stopniu w spisie 1970 r. skutków tendencji do traktowania wykształcenia zasadniczego zawodowego jako średniego sprawia, że dynamika tego ostatniego jest w rzeczywistości wyższa niż dająca się odczytać z liczb obu spisów, zaś zasadniczego zawodowego — w poważnym stopniu niższa.

5. Kierunek wykształcenia

W praktyce spisów polskich po raz pierwszy w NSP 1970 r. zostało postawione pytanie o kierunek wykształcenia. Było to istotne rozszerzenie badania wykształcenia, gdyż np. w poprzednim spisie badano tylko poziom. Jednym z głównych motywów wprowadzenia tego pytania była potrzeba zbadania stopnia fachowego przygotowania rolników indywidualnych, nieznanego dokładniej, z uwagi na to, że nie są oni objęci bieżącą statystyką zatrudnienia.

Pytanie o kierunek wykształcenia kierowane było tylko do osób, które miały wykształcenie wyższe niż podstawowe i odnosiło się do najwyższego osiągniętego poziomu wykształcenia. Instrukcja spisowa zalecała podawanie kierunku wykształcenia określającego profil kształcenia zawodowego w szkole o najwyższym poziomie, którą osoba spisywana ukończyła lub do której uczęszczała. Na formularzu spisowym dopuszczano wpisywanie wszelkich określeń najbardziej intuicyjnych dla spisywanych, a w instrukcji podano kilkadziesiąt charakterystycznych przykładów (np. kierunek: mechaniczny, elektrotechniczny, krawiecki, budowlany, handlowy itp.).

Określenia kierunku wykształcenia zostały w czasie opracowania ujęte w 13 syntetycznych grupach, podobnych do stosowanych w bieżącej sprawozdawczości z zakresu szkolnictwa. W uproszczeniu grupy te nazwano w tablicach kierunkami. W tablicach wynikowych tak rozumiane kierunki wykształcenia zostały skorelowane z poziomem wykształcenia.

I tak we wszystkich poziomach wykształcenia ponadpodstawowego występują kierunki wykształcenia:

- techniczny
- rolniczy
- ekonomiczny
- służba zdrowia.

W poziomie wykształcenia wyższego występują ponadto kierunki:

- humanistyczny
- nauki ścisłe
- prawo i administracja.

We wszystkich poziomach, prócz zasadniczego zawodowego występuje kierunek:

- artystyczny.

W poziomie wykształcenia pomaturalnego oraz średniego i zasadniczego zawodowego występuje kierunek:
nauczycielski.

Tylko w poziomie wykształcenia pomaturalnego i średniego występuje kierunek:
hotelarski.

Tylko w poziomie wykształcenia średniego występuje kierunek:
ogólnokształcący.

Tylko w poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego występuje kierunek:
handlowo-gastronomiczny.

Ponadto we wszystkich poziomach przewidziano grupę:
inny i nie ustalony.

Zwraca się uwagę na to, że najbardziej liczebny **techniczny** kierunek wykształcenia obejmuje wszelkie specjalizacje związane ze zdobywaniem w szkołach zawodów przemysłowych, budowlanych, transportowych itp. (stąd specjalizacje określone na formularzu np. jako kierunki: krawiecki, piekarski, włókienniczy, obuwniczy, murarski, żegluga — zaliczono do grupy kierunków technicznych).

W niektórych przypadkach, np. w razie określeń niejednoznacznych musiano stosować umowne przecięcia. Dla przykładu, jeśli przy wykształceniu wyższym podano na formularzu określenie kierunku „chemiczny", zaliczano go do „technicznych", jeśli dana osoba wykonywała zawód inżyniera, lub do „nauk ścisłych", jeśli była np. nauczycielem w szkole średniej. W ten sposób (pośrednio) starano się rozdzielić w miarę prawidłowo wykształcenie politechniczne od uniwersyteckiego.

Przy rozpatrywaniu kierunku w powiązaniu z poziomem wykształcenia należy zwrócić uwagę na to, że kierunek zawsze odpowiada określonemu poziomowi — nawet gdy dotyczy poziomu niepełnego. I tak np. osoba, która uzyskała wykształcenie niepełne wyższe, podawała kierunek szkoły wyższej, mimo iż jej nie ukończyła, a więc nie zdobyła jeszcze w niej zawodu. W sytuacji więc, gdy osoba taka miała jakiś konkretny zawód zdobyty w szkole średniej, informacja o tym ostatnim ze względów technicznych nie mogła być wykorzystana.

Należy mieć na uwadze, że dane spisowe dotyczące kierunku wykształcenia, ze względu na syntetyczny charakter i znaczną swobodę w jego określaniu, dają jedynie ogólny, orientacyjny obraz sytuacji. Dane te mają jednak doniosłe znaczenie dla kompletności oceny (w skali całej ludności) wykorzystania kwalifikowanej siły roboczej, a zatem i polityki oświatowej, zwłaszcza w szkolnictwie zawodowym. Po raz pierwszy też wyniki spisu wykazały poziom przygotowania zawodowego osób pracujących w rolnictwie indywidualnym.

Można sądzić, że pewien stopień zawyżenia danych o poziomie wykształcenia nie ma wpływu na prawidłowość układania się w wynikach spisu struktury ludności według kierunku wykształcenia.

Zbieraniem danych dotyczących zgodności kwalifikacji osób zatrudnionych z wykonywanym przez nie zawodem zajmowały się dotychczas (i jedynie) spisy kadrowe (ostatni przeprowadzony w 1968 r.). Dotyczyły one tylko pracowników z wyższym i średnim wykształceniem. Ewentualne porównania są bardzo utrudnione — zarówno ze względu na omówiony w ust. 4 brak zbieżności zbiorowości badanych w NSP ze zbiorowościami objętymi sprawozdawczością (zasady które obowiązują również w spisach kadrowych), jak i z uwagi na odległość w czasie i inny — bardziej szczegółowy — sposób ujęcia w spisie kadrowym zasad klasyfikacyjnych.

6. Charakter źródła utrzymania

W spisie rozróżniano następujące trzy rodzaje źródeł utrzymania:

1) **pracę** (osobiście wykonywaną), **przynoszącą zarobek lub dochód.** Do osób utrzymujących się z pracy zaliczano:
   — pracujących za umownym wynagrodzeniem (pracowników najemnych),
   — wykonujących pracę nakładczą (tj. chałupników),
   — pracujących w oparciu o umowę agencyjną, wynagradzanych z funduszu prowizji lub zatrudnionych według systemu agencji zryczałtowanej,
   — pracujących na rachunek wspólny: członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i członków spółdzielni pracy,
   — użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych,
   — pracujących na rachunek własny, np.: osoby prowadzące własne warsztaty rzemieślnicze, sklepy, stragany itp., osoby zarobkujące własną taksówką, dorożką, osoby wykonujące tzw. wolne zawody (np.: literaci, lekarze uprawiający prywatną praktykę itp.).

   Do tej kategorii źródła utrzymania zaliczano także osoby **pomagające** członkowi rodziny w prowadzeniu indywidualnego gospodarstwa rolnego lub w innej pracy wykonywanej na rachunek własny (zob. ust. 10),

2) **niezarobkowe źródło**, które posiadają:
   — osoby otrzymujące: emeryturę, rentę (inwalidzką, wdowią, sierocą, za przejętą na własność państwa nieruchomość rolną),
   — osoby otrzymujące: alimenty, stypendium, pomoc opieki społecznej,
   — młodociani pobierający wynagrodzenie ucznia,
   — osoby przebywające w domach opieki (domach dla rencistów, zakładach dla przewlekle chorych, domach dziecka itp.),
   — zakonnicy,
   — osoby posiadające dochód: z dzierżawy (np. z oddanego w dzierżawę gospodarstwa rolnego), z wynajmu lokalu, sprzedaży własnych rzeczy, sprzedaży rzeczy otrzymanych w paczkach z zagranicy itp.,
   — osoby utrzymujące się z takich źródeł jak wróżbiarstwo, żebractwo itp.;

3) **utrzymywanie** (przez rodzinę). Do osób utrzymywanych zaliczano także osoby pozostające na dożywociu.

Omawiając powyższe rodzaje źródeł utrzymania, instrukcja wyjaśniała, że do osób utrzymujących się z pracy (osobiście wykonywanej) zaliczano również i te osoby, które w okresie spisu przejściowo nie pracowały z powodu:
— przebywania na urlopie bezpłatnym (lecz nie dłużej niż 3 miesiące),

— przejściowej przerwy w pracy spowodowanej zimowymi warunkami atmosferycznymi (np. robotnicy rolni, budowlani, komunikacji wodnej, rybacy itp.),
— wykonywania tylko pracy sezonowej (lecz przynajmniej w ciągu 3 miesięcy w roku),
— zmiany miejsca pracy (w tym przypadku rejestrowano dane o pracy wykonywanej poprzednio).

Do osób utrzymujących się z pracy (osobiście wykonywanej) **nie zaliczano** natomiast:
— młodocianych pracujących jako uczniowie w zakładach pracy (z którymi zawarto umowę o naukę zawodu lub przyuczenia do określonej pracy),
— osób wykonujących wyłącznie prace społeczne,
— osób pracujących wyłącznie we własnym gospodarstwie domowym.

Przy określaniu źródeł utrzymania osób odbywających służbę wojskową w systemie skoszarowanym oraz osób przebywających w zakładach penitencjarnych podawano — zgodnie z przyjętymi ustaleniami — takie źródło utrzymania, jakie posiadały przed powołaniem do służby wojskowej bądź też przed aresztowaniem, a więc pracę (np. jako pomagający członek rodziny), niezarobkowe źródło utrzymania (np. jako stypendysta) lub pozostawanie na utrzymaniu rodziny. Jak wspomniano, te dwie kategorie ludności spisane zostały jako mieszkańcy stali w miejscu ich zameldowania na pobyt stały.

Przy spisywaniu osób posiadających więcej niż jedną pracę, zbierano informacje o dwóch pracach, przy czym rozróżniano, która z nich była pracą podstawową (główną), a która dodatkową. Za pracę podstawową (główną) uznawano tę pracę, która była stale wykonywana, a jeżeli obydwie prace miały charakter stały — tę, która zajmowała więcej czasu.

Jeżeli osoba spisywana posiadała wyjątkowo więcej niż dwie prace, uwzględniano w spisie tylko dwie z nich (ważniejsze, tj. te, które zajmowały więcej czasu).

Sposób zapisywania informacji na podstawowych formularzach spisowych umożliwiał w przypadku posiadania przez jedną osobę kilku różnych źródeł utrzymania, uzyskanie danych o wszystkich źródłach. W przypadkach takich osoba spisywana określała, które z posiadanych źródeł, stanowi jej główne (podstawowe) źródło utrzymania.

W tablicach niniejszej publikacji występuje kategoria osób **„posiadających własne źródła utrzymania"**. Są to osoby, których źródłem utrzymania jest praca (osobiście wykonywana) lub posiadanie niezarobkowego źródła utrzymania. Do tej kategorii nie należą więc tylko osoby utrzymywane. Ponieważ w spisie rejestrowano nie tylko główne (podstawowe) źródło utrzymania ludności, ale i ewentualne inne (dodatkowe) — do grupy osób posiadających własne źródła utrzymania mogą zaliczać się osoby, które miały:
— wyłącznie jedną pracę,
— dwie prace (główną i dodatkową),
— pracę i dodatkowe niezarobkowe źródło utrzymania lub niezarobkowe źródło utrzymania i pracę dodatkową (w zależności od tego, które z tych źródeł zostało uznane za główne),
— wyłącznie niezarobkowe źródło (w przypadku posiadania przez spisywaną osobę dwóch niezarobkowych źródeł utrzymania, ujmowano w spisie tylko jedno — ważniejsze).

Spośród osób posiadających własne źródło utrzymania wydzielono **czynnych zawodowo.** Są to mianowicie te osoby, których **jednym ze źródeł utrzymania** (niekoniecznie głównym) **jest praca.** A więc spośród osób posiadających własne źródła utrzymania do czynnych zawodowo nie zostały zaliczone jedynie osoby posiadające wyłącznie niezarobkowe źródło utrzymania.

Wszystkie osoby poza czynnymi zawodowo, a więc posiadające wyłącznie niezarobkowe źródło lub pozostające na czyimś utrzymaniu określone zostały pojęciem **biernych zawodowo.**

Występujące w tablicach określenia **„pracujący"** lub **„posiadający niezarobkowe źródło"** (bez dodatkowych określeń) odnoszą się generalnie do osób, dla których praca lub niezarobkowe źródło stanowiło **główny rodzaj źródła utrzymania.** W przypadkach, gdzie jest to konieczne z uwagi na występujące w tablicach zbiorowości, stosuje się określenia bliżej wyjaśniające właściwe kategorie osób, np. „pracujący głównie", „pracujący dodatkowo", „posiadający główne niezarobkowe źródło utrzymania" itp.

Należy zwrócić uwagę, że pojęcie „czynni zawodowo" jest pojęciem szerszym niż „pracujący" (sklasyfikowani według głównego źródła utrzymania — bez dodatkowych określeń). Zbiorowość czynnych zawodowo jest większa o tych posiadających główne niezarobkowe źródło utrzymania, którzy pracują dodatkowo.

Należy również dodać, że mówiąc o głównym źródle utrzymania, mamy na myśli także osoby o **jednym** (jedynym) rodzaju źródła utrzymania (nie posiadające żadnego dodatkowego źródła).

Utrzymywani — jako należący do osób nie posiadających własnego źródła utrzymania — są kategorią jednoznaczną. Utrzymywanie jest bowiem **zawsze jedynym rodzajem źródła utrzymania** tych osób. Wszystkie inne cechy osób utrzymywanych charakteryzujące źródła utrzymania, z którego korzystają — takie jak dział gospodarki narodowej, grupa społeczna itp. — **są zawsze cechami dotyczącymi osób utrzymujących,** które to cechy zostały przypisane wtórnie osobom utrzymywanym. Stwierdzenie to odnosi się również do przypadków, gdy na osobę utrzymywaną przeniesione zostały dane o rodzajach źródła utrzymania osoby utrzymującej. W tej sytuacji, jeśli np. w tablicy występuje określenie:
— **utrzymujący się z pracy** — dotyczy to zarówno osób pracujących jak i utrzymywanych przez nie członków rodziny; tylko w tej części tablicy gdzie występuje określenie „utrzymywani" — chodzi o osoby **utrzymywane przez pracujących;**
— **utrzymujący się z niezarobkowego źródła** — dotyczy to zarówno osób posiadających własne niezarobkowe źródło jak i utrzymywanych przez nie członków rodziny; tylko w tej części tablicy, gdzie występuje określenie „utrzymywani" — chodzi o osoby **utrzymywane przez posiadających niezarobkowe źródło.**

Zgodnie z tym, co powiedziano wyżej o określaniu w spisie wszystkich posiadanych rodzajów źródła utrzymania, mogło się zdarzyć, że osoba spisywana podała oprócz źródła „utrzymywanie przez rodzinę", także inne rodzaje źródeł utrzymania jak „praca" lub „niezarobkowe źródło". Mogło się zdarzyć na przykład, że student posiadający niewielkie stypendium podał, że jest ponadto na utrzymaniu rodziców lub że kobieta zarabiająca nieznaczne kwoty np. praniem bielizny uważała, że pozostaje na utrzymaniu męża itp.

W przypadku zbiegu różnych źródeł utrzymania (niezależnie od tego, które z tych rodzajów źródeł utrzy-

mania spisywani sami określali jako główne) przyjęto w czasie opracowania określony jednolity sposób postępowania.

W przypadku zbiegu pracy z utrzymywaniem — przyjmowano, że głównym (i jedynym) źródłem utrzymania jest praca. W skali całego kraju spisano 181036 osób (z tego 25004 mężczyzn i 156032 kobiety) z pracą jako dodatkowym źródłem i z podaniem utrzymywania jako źródła głównego. Osoby te w opracowaniu zaliczono do pracujących. Podobnie zresztą mieli postępować rachmistrze spisowi w czasie podliczania wyników wstępnych i można przyjąć, że na ogół dokonali prawidłowo tego zaliczenia.

W przypadku zbiegu pracy z niezarobkowym źródłem lub niezarobkowego źródła z utrzymywaniem — przyjmowano jako główny ten rodzaj źródła utrzymania, który wskazała osoba spisywana. Od tej zasady był jeden wyjątek, a mianowicie jeżeli niezarobkowym źródłem utrzymania była:

emerytura
renta inwalidzka
renta wdowia lub
renta za przejętą na własność państwa nieruchomość rolną.

Wzięto przy tym pod uwagę, że wypłata emerytury lub renty jest z reguły wstrzymywana, gdyby dochody z pracy przekroczyły określony limit. Oznacza to, że emerytura lub renta może stanowić podstawę utrzymania i ewentualna dodatkowa praca lub utrzymywanie odgrywa rolę tylko uzupełniającą.

W takim więc przypadku emeryturę lub rentę uznawano za główne źródło utrzymania, zaś pracę za dodatkowe źródło. Natomiast utrzymywania w takim przypadku w ogóle nie brano pod uwagę. Ta stosunkowo skomplikowana procedura określania głównego źródła utrzymania nie mogła być zastosowana w czasie obliczania wyników wstępnych. Stąd wyniki ostateczne wykazują większą liczbę osób utrzymujących się z niezarobkowego źródła oraz nieco niższą liczbę pracujących i utrzymywanych.

Dzięki zastosowaniu specjalnej rejestracji stwierdzono w czasie opracowania materiałów NSP 1970 r., że w skali całego kraju 137082 osoby posiadające emeryturę, rentę inwalidzką lub wdowią albo też rentę za przejętą przez państwo nieruchomość rolną podały rachmistrzom, że te niezarobkowe źródła są ich dodatkowym źródłem utrzymania, z czego 96747 osób wykazało pracę, a 40335 utrzymywanie jako główne źródło utrzymania. I tak te osoby zostały wykazane w wynikach wstępnych. Natomiast w opracowaniu osoby te zaliczono do utrzymujących się głównie ze źródeł niezarobkowych. Przedstawione liczby nie obrazują ściśle różnic między wynikami wstępnymi a ostatecznymi, w opracowaniu bowiem wyeliminowano ponadto wszelkie pomyłki rachmistrzów popełnione zarówno przy sporządzaniu zestawień zbiorczych, jak i kwalifikowaniu osób do ludności faktycznie mieszkającej stale.

W związku z przyjętymi zasadami opracowania, przy zbiegu utrzymywania z innymi rodzajami źródeł, niektóre z nich nie mogły być brane w ogóle pod uwagę w opracowaniu (wynika to z opisanej wcześniej zasady, że utrzymywanie może stanowić tylko jedyny rodzaj źródła utrzymania). Informacje o liczbowych rozmiarach tego zjawiska mogą być przydatne przy analizie danych źródłowych i podaje się je poniżej.

W całym kraju spisano 68196 takich osób (z tego 20605 mężczyzn i 47591 kobiet), które obok pracy (głównej) podały, że dodatkowo są utrzymywane przez członka rodziny.

Wśród utrzymywanych (w głównym źródle) było 251465 takich osób, które podały następujące dodatkowe niezarobkowe źródło utrzymania (nie uwzględnione w opracowaniu):

200622 — stypendium
46091 — wynagrodzenie ucznia
4752 — pozostałe (renta rodzinna, alimenty, zasiłek opieki społecznej).

Podane wyżej liczby świadczą o tym, że osoby spisywane — pozostające na utrzymaniu i posiadające równocześnie ponadto mało istotne niezarobkowe źródła utrzymania — w licznych przypadkach w ogóle nie brały pod uwagę tego ostatniego źródła, nie kojarząc sobie tych nieznacznych świadczeń ze źródłem utrzymania.

I tak np. ogólna zarejestrowana w spisie liczba osób posiadających wynagrodzenie ucznia (łączna liczba osób, które to źródło podały jako główne, oraz tych, które to źródło zgłosiły rachmistrzowi, lecz nie zostało ono uwzględnione w opracowaniu) jest kilkakrotnie niższa od faktycznej liczby osób pobierających wynagrodzenie ucznia. Jest to zrozumiałe, gdyż wynagrodzenie ucznia, dotyczące w przeważającej mierze zasadniczych przyzakładowych szkół zawodowych, jest zwłaszcza w pierwszych klasach niskie i rzeczywiście często nie ma praktycznego znaczenia jako źródło utrzymania.

To samo, aczkolwiek w znacznie niższej mierze, odnosi się do stypendiów, których liczba wymieniona w spisie jako źródło utrzymania (uznana za główne, lub nie uwzględnione w ogóle) jest także o ok. 1/3 niższe od faktycznej liczby wszystkich osób pobierających różnego rodzaju stypendia (łącznie z osobami pobierającymi tylko część stypendium, a więc otrzymującymi stosunkowo niskie kwoty).

Dla ułatwienia rozeznania w omawianych wyżej grupowaniach ludności według źródeł utrzymania zamieszczono na str. XXVI schemat graficzny podziału ludności według rodzajów głównego i dodatkowego źródła utrzymania, podziału na czynnych i biernych zawodowo oraz na posiadających własne źródło utrzymania i utrzymywanych przez nich. Podobnemu celowi służy część C tablicy „Przegląd ogólny", w której zamieszczono również podstawowe liczby z tego zakresu.

Dla użytkowników wyników NSP 1970 r. korzystających ze spisowych danych o liczbie i strukturze osób czynnych zawodowo istotne jest zwrócenie uwagi na odmienności natury metodologicznej między trybem zbierania danych w spisie i w sprawozdawczości o zatrudnieniu.

Przede wszystkim należy wskazać na odmienność w aspekcie ilościowym, wynikającą z zakresu zbiorowości obejmowanych tymi badaniami. Podczas gdy spis objął wszystkie osoby czynne zawodowo, sprawozdawczość w ogóle nie obejmuje zatrudnienia w rolnictwie indywidualnym (poza najemnymi w indywidualnych gospodarstwach rolnych). Jedynym źródłem informacji z tego zakresu są więc wyniki spisów. Ponadto sprawozdawczość nie obejmuje w ogóle zatrudnionych w jednostkach budżetowych resortu obro-

ny narodowej i resortu spraw wewnętrznych oraz tego rodzaju zatrudnionych, jak np. osoby opłacane z funduszów komitetów rodzicielskich działających przy placówkach oświatowych.

Przy porównaniach danych spisowych z danymi ze sprawozdawczości trzeba więc zwracać uwagę zarówno na fakt, że pomija ona w ogóle niektóre wymienione wyżej kategorie pracujących, jak i na to, że ustala w publikacjach liczbę zatrudnionych w kilku różnych poniżej omówionych wariantach:

a) **Informacje o przeciętnym** (średnim rocznym) **zatrudnieniu w gospodarce uspołecznionej** — na podstawie sprawozdawczości Głównego Urzędu Statystycznego. Sprawozdawczość ta obejmuje tylko pracowników zatrudnionych na podstawie **umowy o pracę** oraz mianowania, powołania lub wyboru (natomiast nie obejmuje pracujących wymienionych niżej w poz. e). Informacje o przeciętnym zatrudnieniu w gospodarce uspołecznionej dotyczą pracowników **pełnozatrudnionych** (łącznie z sezonowymi i dorywczo zatrudnionymi) **w całości** oraz **niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełne etaty.** Nie wlicza się jednak w ogóle do przeciętnego zatrudnienia niepełnozatrudnionych w działach: nauka, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, ochrona zdrowia, opieka społeczna i kultura fizyczna oraz w gałęzi organizacje polityczne i społeczne.

b) **Informacje o stanie zatrudnionych w gospodarce uspołecznionej** ustalane na koniec każdego półrocza **(w dniu 30 VI lub 31 XII)** obejmują identyczne grupy pracujących, jak wskazane wyżej w pkt. a). Dane dotyczące stanów zatrudnienia w gospodarce uspołecznionej ujmują pracowników **pełnozatrudnionych** (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo, jeśli fakt zatrudnienia trwał w dniu 30 VI lub 31 XII) oraz **niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy** (w tym przypadku — wraz z niepełnozatrudnionymi w głównym miejscu pracy, w nauce, oświacie i wychowaniu itd.). Dane o stanie zatrudnionych w gospodarce uspołecznionej w dniu 31 XII 1970 r. — oczywiście, w granicach zbiorowości obejmowanej przez sprawozdawczość — są przez sposób ujęcia najbardziej zbliżone do danych NSP o czynnych zawodowo.

c) **Informacje o przeciętnej liczbie zatrudnionych i o stanie zatrudnienia w gospodarce nieuspołecznionej** (poza pracującymi w swoich indywidualnych gospodarstwach rolnych). Dane zbierane są na podstawie sprawozdawczości resortowej: Związku Izb Rzemieślniczych, Naczelnej Rady Zrzeszeń Prywatnego Handlu i Usług, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Krajowego Związku Spółdzielni Transportu oraz Urzędu d/s Wyznań. W stanie zatrudnienia nie rozróżnia się w tym przypadku pełno- i niepełnozatrudnionych, liczby porównywalne są więc w stosunku do spisu w pewnym stopniu zawyżone, obejmują bowiem i te osoby, dla których praca w gospodarce nieuspołecznionej jest pracą dodatkową.

d) Informacje o stanie zatrudnienia **w gospodarce narodowej** obejmują sumę stanów opisanych w pkt. b) i c).

e) Odrębnie — **poza danymi o stanie zatrudnienia w gospodarce narodowej** — publikuje się informacje o stanie pracowników zatrudnionych na podstawie specyficznego prawnego stosunku pracy. Dotyczy to pracujących w kółkach rolniczych, w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych, zatrudnionych przy pracy nakładczej oraz (jak to się formułuje w sprawozdawczości) agentów wynagradzanych z funduszu agencyjno-prowizyjnego i agentów w systemie agencji zryczałtowanej (łącznie z osobami przez nich zatrudnionymi). W tym przypadku również nie rozróżnia się pracowników pełno- i niepełnozatrudnionych.

f) W celu ustalenia **bilansów siły roboczej** scala się liczby dotyczące stanów zatrudnienia wszystkich wymienionych wyżej kategorii osób, doszacowując pracujących w swoich indywidualnych gospodarstwach rolnych (na podstawie danych spisów powszechnych) i eliminując niektóre grupy pracujących, co do których istnieje domniemanie, że z reguły nie są oni zatrudnieni w głównym miejscu pracy (np. sołtysów, agentów PKO i PZU).

Te ostatnie dane ze sprawozdawczości (obliczone dla potrzeb bilansów siły roboczej) są pod względem metodologii ich ustalania najbardziej zbliżone do danych NSP 1970 r., ale nie identyczne.

Dane sprawozdawczości nie obejmują bowiem, jak wspomniano wyżej pewnych grup zatrudnionych, oraz odnoszą się do nieco innej daty niż dane ze spisu. Ponadto trzeba mieć na uwadze jeszcze inne rozbieżności w aspekcie jakościowym, wynikające z omówionych na początku niniejszego rozdziału sposobów rejestrowania źródeł utrzymania ludności w czasie spisu (sposób ujmowania źródeł utrzymania osób pracujących sezonowo lub dorywczo, zmieniających miejsce pracy, odbywających zasadniczą służbę wojskową i przebywających w zakładach penitencjarnych).

7. „Żywiciele" („jedyni żywiciele", „współżywiciele"), „nieżywiciele"

Osobom utrzymywanym — jak wspomniano — zawsze przypisywano cechy źródła (źródeł) utrzymania osoby utrzymującej. Osoby utrzymywane określały, na utrzymywaniu jakiej konkretnie osoby pozostają, a więc w opracowaniu otrzymywały one cechy **jednej osoby utrzymującej.**

W większości prezentowanych w niniejszej publikacji tablic osoby utrzymywane w ten sposób zostały zaliczone.

Wiadomo jednakże, że we współczesnym modelu rodziny pracujące matki występują coraz częściej, biorąc udział w istotnym stopniu we współutrzymywaniu dzieci.

W dotychczasowej praktyce przy badaniu stopnia obciążenia osób pracujących przez utrzymywanych z reguły odnoszono ogół osób utrzymywanych do wszystkich pracujących, nie biorąc pod uwagę faktu, że nie wszyscy pracujący są utrzymującymi.

W związku z tym, po raz pierwszy w praktyce spisowej, w toku opracowania wyników NSP 1970 r. dokonano **podziału osób posiadających własne źródła utrzymania na tzw. „żywicieli" i „nieżywicieli" oraz dalszego podziału żywicieli według określonych kategorii i przypisania im odpowiednio osób utrzymywanych.**

Między pojęciem osoby utrzymującej a pojęciem żywiciela zachodzi różnica. Wynika ona z występowania tzw. **„współżywicieli"**, to jest osób, z których każda

ma na utrzymaniu te same osoby. Pojęcie współżywiciela nie mieści się w kategoriach stosowanej dotychczas klasyfikacji źródeł utrzymania. A oto pojęcia nowo wprowadzonej klasyfikacji:

1) **„Nieżywiciele"** — są to osoby posiadające własne źródła utrzymania i nie mające na utrzymaniu żadnej osoby z gospodarstwa domowego, w skład którego wchodzą i w którym zamieszkują.

   a) **„Nieżywiciele małżonkowie"** — są to małżonkowie wspólnie zamieszkali, posiadający obydwoje własne źródła utrzymania i nie posiadający na utrzymaniu żadnej osoby z gospodarstwa, w skład którego wchodzą;

   b) **„Pozostali nieżywiciele"** — to nieżywiciele nie należący do kategorii wymienionej w pkt. a).

2) **„Jedyni żywiciele"** — są to osoby posiadające na utrzymaniu inne osoby ze swego gospodarstwa domowego, jeżeli nie są oni współmałżonkami (wspólnie zamieszkałymi) osób posiadających również własne źródła utrzymania.

   a) **„Jedyni żywiciele utrzymujący współmałżonków"** — to tacy spośród jedynych żywicieli, którzy wyłącznie lub wśród innych utrzymywanych posiadają współmałżonka (żonę lub męża wspólnie zamieszkującego). Należy zwrócić uwagę, że ta kategoria daje możliwość określenia liczby i w pewnym sensie także struktury niepracujących gospodyń domowych, czego nie dawał żaden z poprzednich spisów polskich.

   b) **„Pozostali jedyni żywiciele"** — nie wchodzą do kategorii wymienionej w pkt. a).

3) **„Współżywiciele"** — to małżonkowie posiadający oboje własne źródła utrzymania, jeśli przynajmniej jedno z nich utrzymuje inne osoby w gospodarstwie domowym, w skład którego wchodzą i w którym zamieszkują.

   a) **„Główni współżywiciele"** — to ci ze współżywicieli (współmałżonków), którym na formularzu spisowym zostało przypisane utrzymywanie innych osób z gospodarstwa domowego (w tym przypadku stosowano zasadę, że nie może być sytuacji, iżby jedno z małżonków utrzymywało tylko część osób, a drugie pozostałą część).

   b) **„Drudzy współżywiciele"** — ci ze współżywicieli (współmałżonków), którym nie przypisano utrzymywania innych osób z gospodarstwa domowego.

Należy zauważyć, że nowa klasyfikacja uwzględniająca tylko jedną formę współutrzymywania — przez współmałżonków, nie mogła pokazać problemu współżywicieli w całej pełni. Są przecież przypadki współutrzymywania znacznie bardziej skomplikowane, gdy faktycznych współżywicieli może być więcej niż dwóch (np. małżeństwo i dorosły syn utrzymujący wspólnie resztę rodziny). Z drugiej zaś strony, nawet tylko przy dwóch współżywicielach nie zawsze muszą to być współmałżonkowie (np. matka z córką utrzymujące młodsze rodzeństwo).

Ujęcie wszystkich skomplikowanych przypadków byłoby technicznie ogromnie skomplikowane, a nie rzutowałoby w istotny sposób na jakość wyników. Tak więc uwzględniono tylko najbardziej częstą i typową sytuację, gdy współżywicielami są współmałżonkowie. Wzięto przy tym pod uwagę bardzo często występujące w życiu sytuacje, że dorosłe dzieci, pracujące i zamieszkałe razem z rodzicami, najczęściej uzyskiwane dochody wykorzystują tylko na własne potrzeby i faktycznie nie partycypują w utrzymywaniu młodszego rodzeństwa. Podobnie w rodzinach niepełnych (bez ojca lub matki) dorosłe pracujące dzieci także często tylko w minimalnym stopniu dostarczają środków na utrzymanie pozostałych członków rodziny. Należy ponadto podkreślić, że — jak wykazały specjalne badania na materiałach spisu 1960 r. — w gospodarstwach domowych z dwiema osobami czynnymi zawodowo w przeważającej części przypadków (ponad 90%) — pracującymi są właśnie tylko współmałżonkowie. W tej sytuacji uproszczenie klasyfikacji okazuje się uzasadnione nie tylko względami technicznymi, ale także i merytorycznymi. Pozostali rzadko występujący faktyczni współżywiciele (np. ten trzeci i dalszy przy parze małżeńskiej lub ten drugi przy zespole dwóch osób nie będących małżeństwem) zaliczeni zostali do nieżywicieli. Uproszczenie to, jak wyjaśniono, nie zniekształca jednak zjawiska i pozwala w nowy sposób naświetlić strukturę społeczno-zawodową ludności, a zwłaszcza ludności robotniczo-chłopskiej.

W opracowaniu wyników spisu oprócz dotychczasowej metody zaliczania wszystkich osób utrzymywanych według cech **jednej** osoby utrzymującej, w dwóch tablicach niniejszej publikacji (tabl. 6 i 7) sklasyfikowano również utrzymywanych według cech obu współżywicieli. Celem tej informacji jest pokazanie, jakie działy gospodarki narodowej lub jakie grupy społeczne i w jakim stopniu są obciążone osobami będącymi na utrzymaniu. Aby uzyskać faktyczne rozmieszczenie liczby osób utrzymywanych przez współżywicieli w poszczególnych działach gospodarki narodowej lub poszczególnych grupach społecznych, podsumowano ich liczbę dwukrotnie, uwzględniając raz podział według cech głównego, drugi raz według cech drugiego współżywiciela, a wyniki sumowania podzielono przez dwa (zaokrąglając wyniki do pełnej liczby osób). Uczyniono przy tym uproszczone założenie, że obydwaj współżywiciele w tym samym stopniu partycypują w kosztach utrzymywania. Materiały spisowe nie zawierają zresztą żadnych informacji, które pozwalałyby wnioskować o tym, czy poszczególni współżywiciele ponoszą większe lub mniejsze świadczenia.

8. Działy i gałęzie gospodarki narodowej

Przy klasyfikowaniu miejsca pracy ludności **według działów i gałęzi gospodarki narodowej** posłużono się powszechnie stosowaną Klasyfikacją Gospodarki Narodowej (w wersji obowiązującej od 1 I 1971 r.) — z nieznacznymi tylko jej modyfikacjami wynikającymi z potrzeb spisu, a polegającymi na komasowaniu niektórych gałęzi, w których występuje stosunkowo niewielkie zatrudnienie, a przy tym dane sprawozdawczości są wystarczająco dokładne (np. transport morski, wodny, śródlądowy, lotniczy, rurociągowy oraz spedycję i transport konny połączono w jedną kategorię „pozostałe jednostki transportu" — obok wydzielonego kolejowego i samochodowego) lub niekiedy na bardziej szczegółowym podziale gałęzi (np. w rolnictwie z gałęzi „obsługa rolnictwa" wydzielono kółka rolnicze).

Należy tu wskazać różnicę z danymi sprawozdawczości za 1970 r., w której do końca roku obowiązy-

wała jeszcze stara klasyfikacja funkcjonująca od 1 I 1967 r. do 31 XII 1970 r. Tylko niektóre fragmentaryczne dane sprawozdawczości zostały przeliczone na nową klasyfikację. To, oprócz przyczyn omówionych w poprzednim rozdziale, dodatkowo rzutuje na różnice między źródłami danych ze spisu i sprawozdawczości.

Podstawą zaliczania ludności do poszczególnych działów i gałęzi gospodarki narodowej były informacje **o rodzaju działalności zakładu pracy.** W spisie zbierano dane o pełnej nazwie i dokładnym adresie zakładu pracy, przy czym nazwa najczęściej określała rodzaj działalności zakładu. Jeżeli z nazwy nie wynikał rodzaj działalności zakładu pracy, określano dodatkowo, czym zakład się zajmuje.

Należy podkreślić, że w celu bardziej szczegółowego scharakteryzowania struktury zatrudnienia w poszczególnych działach i gałęziach gospodarki narodowej zastosowano w opracowaniu **metodę zakładową.** Przy ustalaniu działu i gałęzi gospodarki narodowej dla danego miejsca pracy opierano się więc na nazwie **wyodrębnionego zakładu pracy i rodzaju jego działalności,** a nie na nazwie przedsiębiorstwa wielozakładowego czy instytucji, której ten zakład podlega.

Tylko w odniesieniu do osób pracujących w przedsiębiorstwach wielozakładowych, w takich jednostkach organizacyjnych, które nie są związane z żadnym wydzielonym zakładem, lecz obsługują całe przedsiębiorstwo (np. w warsztatach naprawczych) lub w zarządzie (administracji, biurze) przedsiębiorstwa wielozakładowego — opierano się na informacjach dotyczących całego przedsiębiorstwa, kwalifikując osoby spisywane według przeważającej działalności przedsiębiorstwa.

Należy tu podkreślić następną rozbieżność między metodologią zastosowaną w spisie i w sprawozdawczości, w której zaliczanie do działów i gałęzi gospodarki narodowej odbywa się na podstawie numerów statystycznych. Sposób zaliczania do działów jest w obu źródłach zgodny, różnice wystąpić mogą natomiast w zaliczeniu do gałęzi. Wynika to stąd, iż wyodrębniony **zakład** pracy otrzymuje odrębny numer statystyczny dla celów sprawozdawczości tylko wówczas, jeśli jego działalność sklasyfikowana jest w **innym dziale** gospodarki narodowej aniżeli podstawowa działalność przedsiębiorstwa. W spisie natomiast omówione zasady określania wyodrębnionych zakładów pracy stosowano również w odniesieniu do zakładów innej gałęzi tego samego działu, co zwłaszcza w przemyśle powodowało daleko idące rozbieżności w stosunku do porównywalnych danych z bieżącej statystyki zatrudnienia.

Jako zakłady pracy traktowano w spisie także indywidualne gospodarstwa rolne, prywatne warsztaty rzemieślnicze i podobne rodzaje pracy wykonywane na rachunek własny.

Aby uniknąć mylnego stosowania pojęcia zakładu pracy, instrukcja spisowa podawała cały szereg konkretnych przykładów, umożliwiających wyrobienie intuicji dla właściwej interpretacji tego pojęcia.

Dużą pomocą przy uzyskiwaniu dokładnych danych o miejscu pracy okazało się zastosowanie pomocniczego druku spisowego, tzw. „kartek informacyjnych o zatrudnieniu", które przed spisem wypełniane były przez poszczególne zakłady pracy i doręczane pracownikom w celu przekazania ich rachmistrzom w czasie spisu. Metoda ta zabezpieczała w dużym stopniu przed zniekształceniami informacji o miejscu pracy osób spisywanych, które mogłyby powstawać zwłaszcza w przypadku, gdy informacji rachmistrzowi udzielała nie sama zainteresowana osoba, lecz domownicy.

W toku opracowania wyników posługiwano się ponadto wykazami zakładów pracy, zarówno w układzie alfabetycznym jak i adresowym, co ułatwiało odpowiednie kwalifikowanie. Opracowanie połączone z analizą całości zapisów na formularzu i przy użyciu wspomnianych wykazów pozwalało na osiągnięcie dużej dokładności przy kwalifikowaniu poszczególnych osób do działów i gałęzi gospodarki narodowej.

W niniejszej publikacji rolnictwo występuje jako jeden z działów gospodarki narodowej. Najczęściej jednak w tablicach dział „rolnictwo" występuje jako składnik skróconego podziału ludności na utrzymującą się z pracy w rolnictwie i poza rolnictwem (w pozostałych działach oraz utrzymującą się ze źródeł niezarobkowych). Generalny podział na ludność pozarolniczą i rolniczą stosowany w spisie przedstawia m.in. schemat zamieszczony na str. XXVI.

Do osób utrzymujących się z pracy w rolnictwie zgodnie z Klasyfikacją Gospodarki Narodowej zaliczono osoby utrzymujące się z pracy w indywidualnych i uspołecznionych gospodarstwach rolnych, ośrodkach maszynowych, kółkach rolniczych, oczyszczalniach nasion, w lecznictwie zwierząt, w stacjach sztucznego unasieniania, tuczarniach, bazach opasowych, fermach drobiarskich itp., osoby hodujące zwierzęta gospodarskie i futerkowe, ryby, pszczoły itp. oraz osoby utrzymujące się z pracy w niektórych jednostkach podlegających wydziałom rolnictwa i leśnictwa prezydiów rad narodowych. Dotyczyło to powiatowych inspektoratów wodnych melioracji, powiatowych zakładów weterynarii, wojewódzkich i powiatowych biur geodezji i urządzeń terenów rolnych, stacji oceny nasion, stacji oceny zwierząt oraz stacji chemiczno-rolnych, a także gromadzkich agronomów i zootechników.

Do osób utrzymujących się z pracy poza rolnictwem zaliczono osoby utrzymujące się z pracy we wszystkich pozostałych rodzajach zakładów pracy. Dotyczyło to również m.in. pracowników wydziałów rolnictwa i leśnictwa prezydiów rad narodowych (nie wymienionych poprzednio) oraz pracowników jednostek zrzeszonych w Centrali Rolniczych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska". Podobnie pracowników wyodrębnionych zakładów PGR, takich jak np.: płatkarnia, cegielnia, młyn, zaliczono — zgodnie z metodą zakładową — do zatrudnionych poza rolnictwem.

Przy porównaniu danych spisowych ze sprawozdawczością bieżącą poza wcześniej sygnalizowanymi możliwościami rozbieżności — należy wskazać na jeszcze jedną z nich.

Wśród pracowników określanych w sprawozdawczości jako pełnozatrudnieni w gospodarce uspołecznionej (zob. ust. 6) znajdują się również pracownicy sezonowi i dorywczo zatrudnieni. Osoby te w sprawozdawczości zostały zaliczone do takiego działu i gałęzi gospodarki narodowej, w jakiej w okresie sprawozdawczym pracowały (np. zatrudnieni w sezonie zimowym w dziale „Leśnictwo" przy pozyskiwaniu drewna, w dziale „Przemysł" w gałęzi „Przemysł spożywczy" w sezonowej kampanii cukrowniczej). Część z tych osób niewątpliwie podała w spisie jako swoje źródło utrzymania (jako pracę główną) pracę w innym dziale lub gałęzi gospodarki narodowej, niż w spra-

Schemat grupowania ludności według źródeł utrzymania

1	Utrzymujący się (głównie) z pracy poza rolnictwem					
11	Pracujący			12	Utrzymywani	
nie posiadający pracy dodatkowej	posiadający pracę dodatkową			przez nie posiadających pracy dodatkowej	przez posiadających pracę dodatkową	
	poza rolnictwem	w rolnictwie			poza rolnictwem	w rolnictwie
111	112	113		121	122	123

2	Utrzymujący się (głównie) z pracy w rolnictwie					
21	Pracujący			22	Utrzymywani	
nie posiadający pracy dodatkowej	posiadający pracę dodatkową			przez nie posiadających pracy dodatkowej	przez posiadających pracę dodatkową	
	poza rolnictwem	w rolnictwie			poza rolnictwem	w rolnictwie
211	212	213		221	222	223

3	Utrzymujący się (głównie) ze źródeł niezarobkowych					
31	Posiadający niezarobkowe źródło			32	Utrzymywani	
wyłącznie	dodatkowo pracujący			przez posiadających wyłącznie niezarobkowe źródło	przez dodatkowo pracujących	
	poza rolnictwem	w rolnictwie			poza rolnictwem	w rolnictwie
311	312	313		321	322	323

Ludność poza rolnictwem
1+3

Ludność w rolnictwie
2

(Zobacz część A Przeglądu ogólnego).

Ludność czynna zawodowo
11+21+312+313

poza rolnictwem	w rolnictwie
11+312	21+313

Ludność bierna zawodowo
12+22+311+32

poza rolnictwem	w rolnictwie
12+311+321+322	22+323

Ludność utrzymująca się z dwóch prac

pracujący	utrzymywani
112+113+212+213	122+123+222+223

w tym łącząca pracę poza rolnictwem z pracą w rolnictwie (m.in. ludność robotniczo-chłopska)

pracujący	utrzymywani
113+212	123+222

wozdawczości. W spisie obowiązywała bowiem zasada określania głównego źródła utrzymania, co mogło nie pokrywać się z aktualnie wykonywanym w czasie spisu zajęciem.

I tak np. rolnik indywidualny, który korzystając z okresu zimowego pracuje sezonowo w leśnictwie lub w kampanii cukrowniczej określał często jako swoje główne źródło utrzymania pracę w swoim gospodarstwie, a sezonową lub dorywczą określał co najwyżej jako dodatkową. Podobnie mogła wyglądać sytuacja np. z robotnikiem pracującym większość roku przy pracach budowlanych, rolnych, melioracyjnych, w komunikacji wodnej itp., który sezonową przerwę zimową wykorzystywał na okresową pracę w innym dziale lub gałęzi.

Mogą stąd, przy porównaniach danych spisu i sprawozdawczości, wynikać przesunięcia tak w klasyfikacji według działów gospodarki narodowej, jak i formy gospodarki. Widoczne to jest zwłaszcza na przykładzie leśnictwa, gdzie praca opiera się w zimie głównie na pracownikach sezonowych, rekrutujących się przy tym często spośród rolników indywidualnych, korzystających z mniejszego natężenia prac w gospodarstwie. Stąd wyniki spisu w tym dziale są znacznie niższe niż sprawozdawczości.

Przy ręcznym podliczaniu wyników wstępnych, zawierających m.in. podział ludności na utrzymującą się z pracy w rolnictwie i poza rolnictwem oraz na utrzymującą się ze źródeł niezarobkowych, rachmistrze spisowi uzyskiwali wyniki mniej dokładne. Ilustruje to porównanie z wynikami wstępnymi zamieszczone na str. XXVII, z którego widać wyraźne przesunięcie z utrzymujących się z pracy poza rolnictwem do utrzymujących się z pracy w rolnictwie (w mniejszym stopniu) oraz do utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (w przeważającej mierze).

Wyszczególnienie *a* — w liczbach bezwzględnych *b* — w odsetkach	Ogółem	Ludność utrzymująca się głównie z pracy					Ludność utrzymująca się głównie z niezarobkowego źródła
		razem	poza rolnictwem		w rolnictwie		
			pracujący[1]	utrzymywani	pracujący[1]	utrzymywani	
Ogółem							
Wyniki wstępne	32589209	29580475	10442488	9514832	5999644	3623511	3008734
Wyniki ostateczne . . .	32642270	29262149	10332568	9197250	6096533	3635798	3380121
Różnica . . . . . *a*	+53061	−318326	−109920	−317582	+96889	+12287	+371387
b	*+0,16*	*−1,08*	*−1,05*	*−3,34*	*+1,61*	*+0,34*	*+12,34*
Miasta							
Wyniki wstępne	17007423	14807225	7599147	6489235	364496	354347	2200198
Wyniki ostateczne . . .	17064577	14618325	7527648	6233787	443093	413797	2446252
Różnica . . . . . *a*	+57154	−188900	−71499	−255448	+78597	+59450	+246054
b	*+0,34*	*−1,28*	*−0,94*	*−3,94*	*+21,56*	*+16,78*	*+11,18*
Wieś							
Wyniki wstępne	15581786	14773250	2843341	3025597	5635148	3269164	808536
Wyniki ostateczne . . .	15577693	14643824	2804920	2963463	5653440	3222001	933869
Różnica . . . . . *a*	−4093	−129426	−38421	−62134	+18292	−47163	+125333
b	*−0,03*	*−0,88*	*−1,35*	*−2,05*	*+0,32*	*−1,44*	*+15,50*

[1] W wynikach wstępnych ludność była sklasyfikowana tylko według głównego źródła utrzymania. Stąd pojęcie „czynny zawodowo" używane w wynikach wstępnych równa się pojęciu „pracujący" (głównie) z wyników ostatecznych.

Główną przyczyną rozbieżności podanych wyżej danych były dokonane w czasie opracowania wyników ostatecznych NSP 1970 r. przekwalifikowania osób, które oprócz innego źródła utrzymania posiadały także źródło niezarobkowe. Niektóre niezarobkowe źródła utrzymania potraktowano bowiem w opracowaniu wyników ostatecznych jako źródło główne (por. rozdz. 6), podczas gdy przy sporządzaniu wyników wstępnych osoby te częściowo zaliczone zostały do utrzymujących się głównie z pracy lub utrzymywanych (również z reguły przez osoby pracujące). W wyniku innego zakwalifikowania części osób pracujących i równocześnie posiadających niezarobkowe źródło utrzymania, również osoby utrzymywane przez nie przeszły z kategorii utrzymujących się z pracy do utrzymujących się z niezarobkowych źródeł. Przesunięcia omówionego rodzaju zwiększyły się ponadto w związku z niewłaściwym kwalifikowaniem w czasie sporządzania wyników wstępnych osób przebywających w takich gospodarstwach zbiorowych jak domy opieki, zakłady specjalne itp., gdzie zdarzało się, iż rachmistrze spisowi traktowali pensjonariuszy jako utrzymywanych, zamiast — prawidłowo — jako posiadających niezarobkowe źródło utrzymania. Generalnie więc występuje w porównaniu z wynikami wstępnymi zwiększenie się liczby osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł kosztem liczby osób utrzymujących się z pracy.

Niezależnie od tego wystąpiła także inna przyczyna, powodująca w wynikach ostatecznych przyrost liczby ludności utrzymującej się z pracy w rolnictwie, co zniwelowało z nadwyżką omówione powyżej ubytki wśród utrzymujących się z pracy w rolnictwie. Stwierdzono mianowicie, że rachmistrze spisowi mimo wyraźnych wskazówek instrukcji spisowej pomyłkowo zaliczali do pracujących poza rolnictwem osoby zatrudnione w obsłudze rolnictwa (w lecznictwie zwierząt, ośrodkach maszynowych itp.). Miało to miejsce zwłaszcza w miastach, gdzie koncentruje się obsługa rolnictwa i gdzie wśród przeważającej liczby osób utrzymujących się ze źródeł pozarolniczych stosunkowo łatwo przeoczyć można było w toku sporządzania wyników wstępnych pojedyncze osoby pracujące w rolnictwie. Należy przy tym wziąć też pod uwagę te zmiany, jakie wyniki ostateczne wprowadziły do ogólnej liczby mieszkańców stałych miast i wsi (zob. ust. 1).

9. Forma gospodarki

Te same informacje o nazwie i adresie zakładu pracy były podstawą do zaliczania poszczególnych osób według formy gospodarki. Wspomniane wykazy zakładów pracy posiadały również informację, jaki zakład do jakiej formy gospodarki należy.

W czasie opracowania klasyfikowano poszczególne zakłady pracy, w których pracowali spisywani, według następujących 6 kategorii:

1) gospodarka państwowa oraz organizacje polityczne i społeczne,
2) spółdzielczość pracy i rolnicze spółdzielnie produkcyjne,
3) pozostała spółdzielczość,
4) gospodarka organizacji wyznaniowych,
5) gospodarka prywatna (indywidualna),
6) gospodarka nie ustalona.

W tablicach jednakże zastosowano generalny podział na formę gospodarki **uspołecznioną i nieuspołecznioną**. Do tej ostatniej zaliczono jedynie gospodarkę prywatną i organizacji wyznaniowych. Gospodarki nie ustalonej — w większości tablic nie wyodrębniono, lecz zaliczono ją do gospodarki uspołecznionej. Można bowiem założyć, że nieścisłość wynikająca z takiego zaliczenia jest nieistotna z uwagi na dominujący charakter gospodarki uspołecznionej w pozarolniczych zakładach pracy, w których jedynie mogła powstawać wątpliwość co do formy gospodarki, a co za tym idzie — istnieje prawie pewność, że w przypadku braku informacji z reguły chodzi o formę uspołecznioną. Tylko w tablicach 12, 15, 18 i 30 zamieszczono dane o liczebnościach osób zatrudnionych w gospodarce nie ustalonej. Rezygnacja z wyodrębnienia formy nie ustalonej (zresztą nielicznie występującej) w pozostałych tablicach pozwoliła na ograniczenie rozmiarów tablic,

które w przeciwnym przypadku musiałyby być niepotrzebnie znacznie rozszerzone (o 50%).

Natomiast w tablicy 16 zamieszczono dane dotyczące spółdzielczości pracy (oraz w rolnictwie — spółdzielczości produkcyjnej). Przy prezentacji tych danych chodzi nie tyle o wyodrębnienie tej formy gospodarki, ile o wykazanie charakterystycznej grupy społecznej osób pracujących zespołowo na rachunek wspólny — członków spółdzielni, którzy tylko w tej formie gospodarki występują (zob. ust. 10).

Gospodarkę organizacji wyznaniowych wydzielono tylko w rolnictwie (tabl. 24).

Możliwości porównań danych spisowych ze statystyką bieżącą w zakresie formy gospodarki omówiono pośrednio w ust. 7, przy okazji omawiania zasięgu sprawozdawczości.

10. Grupy społeczne. Charakter zatrudnienia

W czasie spisu stosowano specyficzny, wynikający z potrzeb spisu, podział ludności według grup społecznych. Podział ten był szerszy od klasyfikacji sensu stricto grup społecznych.

W odniesieniu do osób otrzymujących wynagrodzenie umowne w związku z zatrudnieniem w zakładzie pracy (najemnych) stosowano podział na:

— pracowników fizycznych
— i pracowników umysłowych.

Pod tymi pojęciami rozumiano osoby wykonujące pracę o przewadze czynności fizycznych lub umysłowych. W związku z rozwojem mechanizacji i automatyzacji podział na pracowników umysłowych i fizycznych w wielu dziedzinach coraz bardziej zaciera się. Bywają zawody polegające na wykonywaniu niemal identycznej pracy, które w jednej dziedzinie uważane są za zawody pracowników fizycznych (np. linotypista), a w innych za zawody pracowników umysłowych (np. maszynistka). W praktyce poszczególnych zakładów pracy podział na pracowników fizycznych i umysłowych jest jednak stosowany zresztą w niektórych dziedzinach jest nadal bardzo wyraźny. Z tego też względu uznano za celowe utrzymanie go również w spisie, z tym że podział ten przyjmowano zgodnie ze stosowanymi w poszczególnych zakładach pracy taryfikatorami i obyczajami.

W odniesieniu do członków spółdzielni pracy i rolniczych spółdzielni produkcyjnych stosowano w czasie spisywania analogiczny podział na pracowników fizycznych i umysłowych z podaniem ponadto **dodatkowego określenia — „członek spółdzielni"**.

Taka metoda określania grupy społecznej spółdzielców zastosowana została po raz pierwszy w NSP 1970 r. i przyjęto ją w celu bardziej prawidłowego ujęcia w spisie liczby członków spółdzielni. W spisach poprzednich bowiem członkowie spółdzielni masowo określali się bardziej intuicyjnym dla nich pojęciem związanym z charakterem ich pracy, jako np. pracownicy fizyczni, przez co tracono informację o ich przynależności do spółdzielni w charakterze członka.

Mimo tego nowego rozwiązania metodologicznego, w NSP 1970 r. także zachodziło nagminne pomijanie na formularzu spisowym dodatkowego określenia „członek spółdzielni".

Z tego względu w czasie opracowania wyników spisu — przy stosowaniu generalnego podziału ludności na grupy społeczne — osoby, które nawet określiły siebie prawidłowo jako **członków spółdzielni pracy** — zaliczono odpowiednio do grupy pracowników fizycznych lub umysłowych.

W specjalnej tablicy (tabl. 16) podano natomiast informacje o ludności utrzymującej się z pracy w spółdzielniach pracy i w spółdzielniach produkcyjnych, które pozwalają wyodrębnić dane **o całym zatrudnieniu w spółdzielczości pracy** (zob. rozdz. V uwagi do tabl. 16).

Na tle tych ostatnich danych zamieszczono dane o liczbie osób, które określiły się wyraźnie jako członkowie tych spółdzielni, co zostało wiernie odtworzone na podstawie informacji zawartych na formularzach spisowych. Porównanie tych liczb unaocznia fakt, że nie wszyscy członkowie spółdzielni pracy określili się w spisie jako tacy.

Jeżeli natomiast idzie o zatrudnienie **w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych** — to w czasie opracowania wydzielono **odrębną** grupę społeczną:

— **członkowie spółdzielni produkcyjnych.** Przy wydzielaniu tej grupy niezbędne były pewne przecięcia. Do grupy tej zaliczono wszystkich pracowników fizycznych zatrudnionych w spółdzielniach produkcyjnych, niezależnie od tego, czy podali, że są członkami spółdzielni. Natomiast pracowników umysłowych zaliczono do członków spółdzielni produkcyjnych tylko wówczas, gdy określili się ich członkami.

We wspomnianej tablicy 16 zamieszczono dane o liczbie osób uznanych w czasie opracowania (w omówiony wyżej sposób) za członków spółdzielni produkcyjnych, a na ich tle zamieszczono również dane o liczbie tych osób, które określiły się wyraźnie jako członkowie tych spółdzielni, co również zostało wiernie odtworzone na podstawie informacji zawartych na formularzach spisowych. Porównanie liczb unaocznia również fakt, że nie wszyscy członkowie spółdzielni produkcyjnych określili się w spisie jako tacy.

Z uwagi na fakt, że pracownicy umysłowi będący członkami spółdzielni produkcyjnych występują nader rzadko, w tablicy 16 nie wyodrębniono specjalnie ich liczby wśród wszystkich osób zaliczonych do członków spółdzielni.

Wśród osób związanych z członkami spółdzielni produkcyjnych wyodrębniono **następną grupę:**

— **pracujący na działkach przyzagrodowych.** Zaliczono tu członków rodziny spółdzielców, którzy pracowali na będących w ich prywatnym użytkowaniu niewielkich działkach gruntów, tzw. gospodarstwach (działkach) przyzagrodowych (dla samych członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych praca na działce mogła być zarejestrowana tylko jako praca dodatkowa).

Mało liczna grupa pracujących na działkach przyzagrodowych występuje jako odrębna grupa tylko w tabl. 20. W pozostałych tablicach, zawierających podział na grupy społeczne — z uwagi na niewielką masę tych osób ujęto je łącznie z członkami spółdzielni produkcyjnych bądź w jeszcze większej grupie, np. „pozostałych".

W NSP 1970 r. podjęto po raz pierwszy próby wyodrębnienia dwóch dalszych, nie uwzględnianych dotychczas grup:

— **pracujących w oparciu o umowę prowizyjną** (wynagrodzenie uzależnione od wartości dokonanych transakcji sprzedaży lub kupna, względnie wartości wykonanych usług);

— **pracujących w oparciu o umowę agencyjną** (umowa o wypłatę określonej kwoty z zysku z prowadzonej sprzedaży detalicznej, działalności gastronomicznej lub usługowej).

W opisach poprzednich nie wyodrębniano tych kategorii osób z uwagi na małą ich liczebność (wyodrębnienie się zatrudnienia w oparciu o umowę agencyjną nastąpiło w ciągu ostatnich kilku lat). Zaliczano je wówczas, jeśli wystąpiły, do pracowników fizycznych lub umysłowych.

Należy wyjaśnić, że w NSP 1970 r., zgodnie zresztą z przewidywaniami, nie udało się prawidłowo rozróżnić tych dwóch bardzo do siebie zbliżonych grup. Grupy te zostały więc w opracowaniu **ujęte łącznie** jako **pracujący w oparciu o umowę agencyjną** i obejmują one m.in. sprzedawców w kioskach „Ruchu", kolporterów sprzedających książki w stoiskach ulicznych, agentów drobnodetalicznych prowadzących kioski i małe sklepy np. z owocami, warzywami, roznosicieli mleka, agentów prowadzących zakłady gastronomiczne lub stacje benzynowe, agentów PZU, PKO, kolektorów gier liczbowych, agentów skupu i kontraktacji itp. Dokładność ujęcia tej grupy omówiono na końcu ustępu.

W odniesieniu do wszystkich pozostałych kategorii osób stosowano podział na:

— **wykonujących pracę nakładczą** (chałupników). Dokładność ujęcia tej grupy omówiono na końcu ustępu;

— **użytkowników gospodarstw rolnych** (indywidualnych) — w tablicach niniejszej publikacji grupę tę określono także jako **gospodarujących w swoim gospodarstwie rolnym** (omówienie niżej);

— **pracujących na rachunek własny** (pozostałych — poza użytkownikami gospodarstw rolnych); zaliczono tu m.in. osoby prowadzące na własny rachunek warsztat rzemieślniczy, sklep itp., udzielające prywatnie lekcji, zarabiających taksówką, furmanką itp., domokrążców oraz osoby wykonujące tzw. wolne zawody (literatów, artystów, lekarzy uprawiających prywatną praktykę itp.);

— **pomagających w pracy** (systematycznie i bez umownego wynagrodzenia członkowi rodziny w prowadzeniu indywidualnego gospodarstwa rolnego bądź w innej pracy wykonywanej na rachunek własny); należy wyjaśnić, że pomagających w pracy zaliczano odpowiednio do takiej grupy społecznej, do jakiej zaliczona została osoba, której pomagały;

— **duchownych;** mało liczna grupa duchownych występuje jako odrębna tylko w dwóch tablicach (18 i 26), zaś w pozostałych — z uwagi na charakter pracy — duchownych ujmowano łącznie z grupą pracowników umysłowych.

Określenie grupy społecznej danej osoby następowało w zależności od rodzaju jej głównego źródła utrzymania. I tak osobom utrzymującym się głównie z pracy (pracującym) nadawano tę z kategorii grup społecznych, która wynikała ze stosunku tej osoby do wykonywanej pracy (stosunku własności lub stosunku zależności służbowej). Przy rozróżnianiu grup społecznych ludności pracującej bardzo przydatne okazały się wypełniane przez zakłady pracy wspomniane kartki informacyjne o zatrudnieniu, które zawierały m. in. i tę informację.

Osobom aktualnie utrzymującym się głównie z niezarobkowego źródła nadawano natomiast grupę społeczną związaną z ostatnio wykonywaną przez nie pracą główną, a jeśli nigdy nie pracowały — nadawano grupę społeczną tej osoby, na której utrzymaniu ostatnio pozostawały (przed uzyskaniem niezarobkowego źródła).

Osobom pozostającym na utrzymaniu — wpisywano (jak wspomniano wyżej) zawsze grupę społeczną osoby utrzymującej.

Należy zatem mieć na uwadze, że takie określenia grup społecznych, jak np.: „pracownik fizyczny", „pracownik umysłowy" lub „gospodarujący", pomimo występowania w nich wyrazu „pracownik", „gospodarujący", obejmują nie tylko pracujących (w głównym źródle utrzymania), lecz także osoby posiadające aktualnie niezarobkowe źródło utrzymania oraz wszystkie osoby pozostające na utrzymaniu wyżej wymienionych. Natomiast przez zestawienie cechy „grupa społeczna" z cechą „główne źródło utrzymania" (praca, niezarobkowe źródło utrzymania, pozostawanie na utrzymaniu) można łatwo określić, czy dana grupa osób należy do aktualnie pracujących (w głównym źródle utrzymania) czy też nie.

Pojęcie **charakter zatrudnienia** — odpowiada cechom sklasyfikowanym według poszczególnych kategorii analogicznie jak grupa społeczna, ale **odnosi się wyłącznie do aktualnie wykonywanej pracy.**

Dlatego też jeżeli w tablicach wynikowych niniejszej publikacji jest mowa o podziale całej ludności według grup społecznych wynikających z głównego źródła utrzymania poszczególnych osób (np. tabl. 7) — używa się terminu **grupa społeczna.**

Natomiast tam, gdzie jest mowa o podziale według tego kryterium ludności czynnej zawodowo (np. tabl. 15) — używa się terminu **charakter zatrudnienia.**

W związku z tym odnośnie do pracy dodatkowej można mówić także tylko o charakterze zatrudnienia. I tak np. w przypadku byłego urzędnika, dla którego emerytura stanowi główne źródło utrzymania, posiadającego tym samym grupę społeczną pracownika umysłowego, jeżeli posiadał ponadto pracę stanowiącą jego dodatkowe źródło utrzymania, np. w charakterze chałupnika — jego charakter zatrudnienia w tej pracy określano jako „wykonujący pracę nakładczą".

Wyjaśnienia wymaga kategoria **„gospodarujących"** (zarówno jako grupa społeczna, jak i charakter zatrudnienia). Z merytorycznego punktu widzenia kategoria ta nie różni się wcale od kategorii „pracujący na rachunek własny". Z uwagi jednak na bardziej szczegółowe badanie w spisie ludności utrzymującej się z rolnictwa indywidualnego, potrzebne się stało wyodrębnienie tej kategorii.

Gospodarujący zatem — jest **to użytkownik indywidualnego gospodarstwa rolnego, utrzymujący się z pracy w tym gospodarstwie (w pracy głównej lub dodatkowej) jako kierujący jego produkcją rolną.**

Gospodarujący wraz z **pomagającymi** członkami rodziny tworzą kategorię osób **pracujących w swoim (indywidualnym) gospodarstwie rolnym.** Tego ostatniego terminu używa się w tablicach zwłaszcza wówczas, gdy chodzi o pełną zbiorowość wszystkich gospodarujących i pomagających, tj. kiedy mamy do czynienia zarówno z osobami utrzymującymi się głównie, jak i dodatkowo z pracy w gospodarstwie indywidualnym.

Od pojęcia gospodarującego należy odróżnić nieco szersze pojęcie **„użytkownik indywidualnego gospodarstwa rolnego".** Obejmuje ono — poza gospodarującymi — tych właścicieli, dzierżawców i użytkowni-

ków z innego tytułu gospodarstwa rolnego, którzy **pracy na nim nie wykazali jako źródła utrzymania** ani głównego, ani dodatkowego (w tych przypadkach, gdy praca w gospodarstwie odbywa się w wymiarze nie sięgającym 3 miesięcy w ciągu roku, zwykle wówczas gdy gospodarstwo rolne jest niewielkie i przynosi znikome dochody, a użytkownik utrzymuje się z innych źródeł).

Tak więc dopiero liczba użytkowników gospodarstw rolnych (3406,4 tys. w skali kraju — por. tabl. 33 i 34) powinna odpowiadać liczbie objętych spisem indywidualnych gospodarstw rolnych (dane te są zamieszczane w odrębnym cyklu publikacyjnym pt. „Indywidualne gospodarstwa rolne" w podserii „Rolnictwo"). Liczba użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych jest jednak w rzeczywistości nieco wyższa od liczby indywidualnych gospodarstw rolnych, co omówiono poniżej.

Przede wszystkim należy wyjaśnić stosowane w spisie pojęcie indywidualnego gospodarstwa rolnego.

Indywidualne gospodarstwo rolne — to jednostka gospodarcza stanowiąca całość organizacyjno-produkcyjną o powierzchni ogólnej co najmniej 0,1 *ha*, jeżeli chociaż w części użytkowana jest rolniczo i stanowi przedmiot samodzielnego, indywidualnego użytkowania, bez względu na tytuł władania gruntami i miejsce ich położenia.

W tablicach niniejszej publikacji **uwzględniono** jednak także **niektóre indywidualne gospodarstwa o powierzchni poniżej 0,1 ha.** Są to np. te gospodarstwa ogrodniczo-sadownicze i hodowlane, które mieszczą się na powierzchni mniejszej od przyjętej za dolną dla spisywania gospodarstw rolnych i **posiadają gospodarującego.** Drugi powód nieznacznych rozbieżności danych, to indywidualne gospodarstwa rolne o powierzchni nie ustalonej — nie zidentyfikowane i nie objęte spisem rolnym w ramach NSP 1970 r. Natomiast ludność związana z takim niespisanym gospodarstwem mogła być określona jako utrzymująca się z niego i mógł być określony również użytkownik tego gospodarstwa (gospodarujący).

Podział ludności według grup społecznych (charakteru zatrudnienia) generalnie nie budzi zastrzeżeń, natomiast dwie grupy zostały ujęte w wynikach spisu niekompletnie: wykonujący pracę nakładczą (112,0 tys. w skali kraju) i pracujący w oparciu o umowę agencyjną (123,2 tys.). Przy porównaniu czynnych zawodowo w tych grupach z danymi sprawozdawczości różnice wynoszą odpowiednio -37% i -52%. Należy nadmienić, że ponieważ statystyka bieżąca, jeśli idzie o wymienione kategorie zatrudnionych, rejestruje fakty zatrudnienia niezależnie od tego, czy chodzi o pracowników pełno- czy niepełnozatrudnionych, to przy przyjęciu ze spisu danych dotyczących osób pracujących w omawianych grupach zarówno głównie jak i dodatkowo — liczby powinny być całkowicie porównywalne.

Przeprowadzono badanie przyczyn zaniżenia tych danych w spisie. Z województw i powiatów, w których występowały największe różnice, uzyskano do tego celu wykazy osób wykonujących pracę nakładczą i pracujących w oparciu o umowę agencyjną według stanu w dniu 31 XII 1970 r. i przeprowadzono konfrontację z podstawowymi materiałami spisu.

Jeżeli chodzi o chałupników, to konfrontacja wykazała, że tylko nieliczny odsetek chałupników nie podał w spisie charakteru swojej pracy. Bardzo liczni chałupnicy podawali natomiast w spisie swój zawód nieprawidłowo, niezgodnie z określeniami stosowanymi w umowach zawieranych ze zleceniodawcami. Umowy zawierają bowiem z reguły określenia zawodów typu rzemieślniczego, jak np.: szewc, kamasznik, krawcowa itp. Tymczasem konfrontacja z materiałami podstawowymi wykazała, że liczne grupy chałupników podały rachmistrzowi takie typowo fabryczne zawody jak np.: montażysta obuwia, farbowacz obuwia, czyściarz wieszaków, polerowacz mebli itp.

W związku z tym stanem rzeczy w procesie opracowania danych, w toku wspomnianej wyżej autokorekty danych nastąpiło zniekształcenie informacji o grupie społecznej. W programie autokorekty założono bowiem, że w przypadku zbiegu zawodu typowego dla robotników fabrycznych z określeniem „praca nakładcza", należy skorygować nielogiczny układ tych cech, zmieniając danej osobie kategorię „wykonujący pracę nakładczą" na kategorię „pracownik fizyczny". Założenie to oparto na przekonaniu, że chałupnicy mogą wykonywać jedynie zawody typu rzemieślniczego zgodnie z określeniami stosowanymi w umowach zawieranych z nimi przez zleceniodawców.

Chałupnicy, którzy określili swój zawód nieprawidłowo zostali więc zaliczeni w toku autokorekty do pracowników fizycznych. Ponieważ chałupnicy stanowią nieliczną grupę i są przy tym rozsiani terytorialnie, nie było możliwe w toku opracowania wykrycie niewłaściwego z uwagi na charakter zapisów funkcjonowania założenia autokorekty.

Jeśli idzie natomiast o osoby pracujące w oparciu o umowę agencyjną, to już w trakcie opracowania (symbolizacji) stwierdzono, że w bardzo licznych przypadkach, zapewne w wyniku nieuświadomienia sobie przez agentów ich odrębnego charakteru zatrudnienia, podawali się oni z reguły nie za agentów lecz za pracowników fizycznych lub umysłowych. W określonych przypadkach, jeśli stwierdzono charakter zatrudnienia możliwy tylko w systemie agencyjnym (sprzedawca w kiosku „Ruchu", prowadzący punkt sprzedaży pomocniczej, roznosiciel mleka itp.), dokonywano odpowiedniej poprawki na formularzu spisowym. Jeśli jednak agent podał tylko nazwę i rodzaj zakładu pracy, w którym jest zatrudniony, takiej możliwości poprawki już nie było, ponieważ obok agentów w zakładach pracy występują przede wszystkim pracownicy fizyczni i umysłowi (np. gdy prowadzący punkt sprzedaży pomocniczej podał się za sprzedawcę w sklepie GS „Samopomoc Chłopska" albo agent skupu za zwykłego pracownika punktu skupu), błędu nie można było uniknąć. Sytuację tę całkowicie potwierdziła konfrontacja otrzymanych wykazów z podstawowym materiałem spisowym.

Wspomniana konfrontacja pozwoliła również na stwierdzenie, że jeśli praca w oparciu o umowę agencyjną była dodatkowym źródłem utrzymania (najczęściej zdarzało się to w przypadkach agentów PZU i PKO), wyjątkowo tylko przyznawano się w spisie do jej wykonywania. Udział pracujących dodatkowo wśród ogółu pracujących w oparciu o umowę agencyjną jest dość znaczny, przyczyniło się więc to do tym większego zaniżenia danych spisowych w porównaniu z danymi sprawozdawczości.

Stosunkowo duże zaniżenia danych z dwóch omawianych grup rzutują w pewnym stopniu na odpowiednie zawyżenie danych o liczbie pracowników fi-

zycznych i umysłowych. Wpływ tego zniekształcenia jest jednak nieznaczny z uwagi na stosunkowo małe liczebności chałupników i agentów, duże natomiast liczebności masy pracowników umysłowych, a zwłaszcza fizycznych.

11. Gospodarstwa domowe

Za gospodarstwo domowe uważa się **zespół osób spokrewnionych** (spowinowaconych) **ze sobą, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie.** Instrukcja spisowa wyjaśniała, że w skład gospodarstwa domowego mogą wchodzić również osoby niespokrewnione pod warunkiem, że razem mieszkają i wspólnie utrzymują się. Z drugiej strony członkowie rodziny mieszkający wspólnie, ale utrzymujący się oddzielnie tworzą odrębne gospodarstwa domowe. Osoby samotne utrzymujące się oddzielnie tworzą **jednoosobowe gospodarstwa domowe.** Dominującym kryterium łączenia osób w gospodarstwa domowe jest więc **wspólnota utrzymania.** Analogiczne kryteria stosowane były również w poprzednich spisach.

Nie wszystkie ujęte w spisie osoby wchodzą w skład gospodarstw domowych. Istnieje bowiem pewna kategoria osób, zamieszkująca zawsze przy innych gospodarstwach domowych, która ze względu na specjalny rodzaj powiązań z tymi gospodarstwami traktowana jest w spisach w sposób odrębny.

Są to osoby tworzące **gospodarstwa typu specjalnego.**

Należą tu:

— pomoce domowe zatrudnione w gospodarstwie domowym pracodawcy i wspólnie z nim zamieszkałe,
— czeladnicy, uczniowie w zawodzie, terminatorzy bądź robotnicy zatrudnieni w zakładzie (warsztacie, gospodarstwie rolnym), prowadzonym przez którąś z osób z gospodarstwa domowego i zamieszkali z pracodawcą,
— uczniowie na stancji,
— robotnicy (pracownicy) na kwaterze, tj. osoby przybyłe z innych okolic kraju, zaangażowane do pracy stałej lub sezonowej, często ruchomej (np. zatrudnieni w przedsiębiorstwie pracującym w terenie i przenoszącym swoją działalność z miejsca na miejsce), wynajmujące przejściowo — do czasu otrzymania własnego mieszkania lub przeniesienia się do pracy w inne miejsce — kwaterę (izbę, kąt, łóżko) w prywatnym mieszkaniu.

Przy opracowywaniu wyników NSP 1970 r. gospodarstwa typu specjalnego nie zostały zaliczone do ogółu gospodarstw domowych. W spisach poprzednich — chociaż wyodrębniono je w osobną kategorię — zaliczane były do ogółu gospodarstw domowych jako specyficzna odmiana gospodarstw domowych **jednoosobowych.**

W skład gospodarstw domowych nie zaliczono również **osób zamieszkałych w gospodarstwach zbiorowych.**

Gospodarstwo zbiorowe jest to zakład zamieszkania (zakwaterowania) zbiorowego, w którym mieszkają (kwaterują) obce sobie osoby. Do gospodarstw zbiorowych, w których z reguły znajdowała się ludność **faktycznie stale zamieszkała,** należą: internaty, domy studenckie, hotele robotnicze, zakłady wychowawcze, domy rencistów i zakłady opieki społecznej, zakłady psychiatryczne dla ciężko psychicznie chorych, zakłady specjalne dla przewlekle (nieuleczalnie) chorych, klasztory, domy zakonne itp. Pozostałymi gospodarstwami zbiorowymi, przeznaczonymi z reguły dla osób czasowo przebywających, ale w których sporadycznie natrafiano również na osoby faktycznie (w rozumieniu spisu) stale zamieszkałe — są: hotele, domy wczasowe, schroniska turystyczne, żłobki tygodniowe, szpitale, sanatoria itp.

Należy dodać, że jeżeli w budynku zajętym przez gospodarstwo zbiorowe znajdowały się wydzielone dla pracowników tego gospodarstwa odrębne pomieszczenia lub odrębne mieszkania osób nie związanych z gospodarstwem zbiorowym, to pomieszczenia te powinny być spisywane jako zwykłe mieszkania, a ludność w nich jako tworząca gospodarstwa domowe. Jednakże w sporadycznych przypadkach, gdy personel gospodarstw zbiorowych zamieszkiwał we wspólnych salach z pensjonariuszami, albo gdy rachmistrz spisowy — wbrew zaleceniu — nie spisał odrębnie pomieszczeń zajętych przez gospodarstwa domowe — wówczas personel ten (wraz z ew. członkami rodzin) został policzony jako wchodzący w skład gospodarstw zbiorowych.

Z ogółu gospodarstw domowych wyodrębniono **gospodarstwa domowe, w skład których wchodzi użytkownik indywidualnego gospodarstwa rolnego.**

Jedynym kryterium wyodrębniającym z ogółu gospodarstw domowych gospodarstwa domowe związane z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi był fakt występowania w składzie gospodarstwa domowego użytkownika gospodarstwa rolnego.

W każdym więc przypadku, gdy na podstawowym formularzu spisowym spisane zostało indywidualne gospodarstwo rolne — jedna z osób spisanych w danym mieszkaniu określana była jako użytkownik tego gospodarstwa. Dotyczyło to — jak wspomniano — również i małych gospodarstw rolnych o tak nikłym znaczeniu gospodarczym, że prowadzenie tego gospodarstwa rolnego mogło nie zostać zarejestrowane w spisie w ogóle jako źródło utrzymania użytkownika (ani żadnej z osób wchodzących w skład jego gospodarstwa domowego) lub stanowić tylko dodatkowe źródło utrzymania.

Przez podliczenie liczby osób wchodzących w skład omawianych gospodarstw domowych ustalona została **liczba ludności w gospodarstwach, w skład których wchodzi użytkownik gospodarstwa rolnego.**

W skład gospodarstwa domowego może wchodzić tylko jeden użytkownik gospodarstwa rolnego, a więc liczba gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego równa się liczbie indywidualnych gospodarstw rolnych.

W związku z tym w przypadkach, gdy rachmistrz spisowy napotykał w jednym gospodarstwie domowym dwóch użytkowników gospodarstw rolnych, po wyjaśnieniu związków zachodzących między użytkownikami tych gospodarstw, spisywał te gospodarstwa rolne łącznie jako jedno, lub zespoły osób związane z odrębnymi gospodarstwami rolnymi spisywał jako odrębne gospodarstwa domowe. W razie przeoczenia takiej sytuacji przez rachmistrza sprawę wyjaśniano w analogiczny sposób w toku opracowania, przy analizie całości zapisów na formularzu.

Ogół gospodarstw domowych podzielono, w zależności od zestawu wchodzących w jego skład osób posiadających własne źródła utrzymania, na **pięć typów, wskazujących na to, czy i w jakim stopniu gospodarstwo domowe jest związane z rolnictwem** (nie tylko z rolnictwem indywidualnym, ale również uspołecznionym). Ten sposób opracowania tematu jest nowym ujęciem, nie stosowanym dotychczas w spisach poprzednich.

Nowe ujęcie wprowadzono z uwagi na znaczne rozbieżności zachodzące w specyfice gospodarstw domowych ludności chłopskiej i pozostałej, nade wszystko zaś z uwagi na coraz bardziej rosnącą liczbę ludności robotniczo-chłopskiej, wymagającej dokładnego scharakteryzowania.

Potrzeba rozszerzenia wiedzy o gospodarstwach domowych, zwłaszcza o niezwykle skomplikowanych stosunkach wewnątrz rolniczych gospodarstw domowych, przeobrażających się stopniowo w pozarolnicze, zrodziła różne idee grupowania ich według jakiegoś syntetycznego miernika, obrazującego stosunek wielkości udziałów dochodów gospodarstwa domowego z rolnictwa i ze źródeł pozarolniczych, w zależności od składu zawodowego członków gospodarstwa domowego, wielkości powierzchni gospodarstwa rolnego itp.

Myśl ta została zrealizowana w NSP 1970 r., mimo iż nie stawiano żadnych pytań o dochody. Przy grupowaniu gospodarstw domowych wzięto bowiem pod uwagę zarówno główne, jak i dodatkowe źródła utrzymania członków gospodarstw — **posiadających własne źródła utrzymania.** Określono następujące typy gospodarstw:

1) **Gospodarstwa domowe wyłącznie pozarolnicze.** Charakteryzują się one tym, że:
   a) głównym źródłem utrzymania wszystkich osób jest praca poza rolnictwem bądź niezarobkowe źródło;
   b) żadna z tych osób nie pracuje dodatkowo w rolnictwie.
2) **Gospodarstwa domowe pozarolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania w rolnictwie.** Te z kolei charakteryzują się tym, że:
   a) podobnie jak w poprzedniej grupie — głównym źródłem utrzymania wszystkich osób jest praca poza rolnictwem bądź niezarobkowe źródło;
   b) natomiast przynajmniej jedna z tych osób pracuje dodatkowo w rolnictwie.
3) **Gospodarstwa domowe mieszane,** które mają następujące cechy:
   a) przynajmniej jedna osoba ma pracę główną poza rolnictwem bądź główne niezarobkowe źródło utrzymania i przynajmniej jedna osoba ma pracę główną w rolnictwie;
   b) ewentualne dodatkowe źródła utrzymania osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego nie były brane pod uwagę.
4) **Gospodarstwa domowe rolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania poza rolnictwem,** które mają następujące cechy:
   a) głównym źródłem utrzymania wszystkich osób jest praca w rolnictwie;
   b) przynajmniej jedna z tych osób pracuje dodatkowo poza rolnictwem bądź posiada dodatkowe niezarobkowe źródło utrzymania.
5) **Gospodarstwa domowe wyłącznie rolnicze,** które charakteryzują się tym, że:
   a) głównym źródłem utrzymania wszystkich osób jest praca w rolnictwie;
   b) żadna z tych osób nie pracuje dodatkowo poza rolnictwem, ani też nie posiada dodatkowego niezarobkowego źródła utrzymania.

Dzięki temu, że każda z tych osób została zasymbolizowana jako członek określonego typu gospodarstwa domowego, stało się możliwe — oprócz podzielenia gospodarstw na wymienione wyżej typy według zbiorowych cech wszystkich osób — również szczegółowe uzyskanie danych o ludności każdego z tych typów gospodarstw — w podziale według cech indywidualnych osób, a przede wszystkim w szczegółowym ujęciu według głównego i dodatkowego źródła utrzymania.

Charakterystyce gospodarstw domowych oraz charakterystyce ludności wchodzącej w ich skład, zarówno według cech zespołowych, jak i indywidualnych poświęconych jest wiele tablic w niniejszej publikacji.

W odrębnych tablicach wykazano ludność nie wchodzącą w skład gospodarstw domowych (gospodarstwa typu specjalnego w tabl. 42 oraz ludność w gospodarstwach zbiorowych w tabl. 48 i 49).

Ostateczne wyniki NSP 1970 r. pozwoliły uściślić liczbę gospodarstw domowych i ludności w nich, w stosunku do wyników wstępnych. Porównanie odpowiednich danych przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie *a* — w liczbach bezwzględnych *b* — w odsetkach		Gospodarstwa domowe			Ludność w gospodarstwach domowych		
		ogółem	bez użytkownika gospodarstwa rolnego	z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	ogółem	bez użytkownika gospodarstwa rolnego	z użytkownikiem gospodarstwa rolnego
Miasta i wieś							
Wyniki wstępne		9225478	5827379	3398099	31866167	18055072	13811095
Wyniki ostateczne		9376299	5969887	3406412	31750612	18092428	13658184
Różnica	*a*	+150821	+142508	+8313	−115555	+37356	−152911
	b	*+1,63*	*+2,45*	*+0,24*	*−0,36*	*+0,21*	*−1,11*
Miasta							
Wyniki wstępne		5270320	4806062	464258	16397499	14686083	1711416
Wyniki ostateczne		5390229	4919435	470794	16329316	14656936	1672380
Różnica	*a*	+119909	+113373	+6536	−68183	−29147	−39036
	b	*+2,28*	*+2,36*	*+1,41*	*−0,42*	*−0,20*	*−2,28*
Wieś							
Wyniki wstępne		3955158	1021317	2933841	15468668	3368989	12099679
Wyniki ostateczne		3986070	1050452	2935618	15421296	3435492	11985804
Różnica	*a*	+30912	+29135	+1777	−47372	+66503	−113875
	b	*+0,78*	*+2,85*	*+0,06*	*−0,31*	*+1,97*	*−0,94*

zycznych i umysłowych. Wpływ tego zniekształcenia jest jednak nieznaczny z uwagi na stosunkowo małe liczebności chałupników i agentów, duże natomiast liczebności masy pracowników umysłowych, a zwłaszcza fizycznych.

11. Gospodarstwa domowe

Za gospodarstwo domowe uważa się **zespół osób spokrewnionych** (spowinowaconych) **ze sobą, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie.** Instrukcja spisowa wyjaśniała, że w skład gospodarstwa domowego mogą wchodzić również osoby niespokrewnione pod warunkiem, że razem mieszkają i wspólnie utrzymują się. Z drugiej strony członkowie rodziny mieszkający wspólnie, ale utrzymujący się oddzielnie tworzą odrębne gospodarstwa domowe. Osoby samotne utrzymujące się oddzielnie tworzą **jednoosobowe gospodarstwa domowe.** Dominującym kryterium łączenia osób w gospodarstwa domowe jest więc **wspólnota utrzymania.** Analogiczne kryteria stosowane były również w poprzednich spisach.

Nie wszystkie ujęte w spisie osoby wchodzą w skład gospodarstw domowych. Istnieje bowiem pewna kategoria osób, zamieszkująca zawsze przy innych gospodarstwach domowych, która ze względu na specjalny rodzaj powiązań z tymi gospodarstwami traktowana jest w spisach w sposób odrębny.

Są to osoby tworzące **gospodarstwa typu specjalnego.**

Należą tu:

— pomoce domowe zatrudnione w gospodarstwie domowym pracodawcy i wspólnie z nim zamieszkałe,
— czeladnicy, uczniowie w zawodzie, terminatorzy bądź robotnicy zatrudnieni w zakładzie (warsztacie, gospodarstwie rolnym), prowadzonym przez którąś z osób z gospodarstwa domowego i zamieszkali z pracodawcą,
— uczniowie na stancji,
— robotnicy (pracownicy) na kwaterze, tj. osoby przybyłe z innych okolic kraju, zaangażowane do pracy stałej lub sezonowej, często ruchomej (np. zatrudnieni w przedsiębiorstwie pracującym w terenie i przenoszącym swoją działalność z miejsca na miejsce), wynajmujące przejściowo — do czasu otrzymania własnego mieszkania lub przeniesienia się do pracy w inne miejsce — kwaterę (izbę, kąt, łóżko) w prywatnym mieszkaniu.

Przy opracowywaniu wyników NSP 1970 r. gospodarstwa typu specjalnego nie zostały zaliczone do ogółu gospodarstw domowych. W spisach poprzednich — chociaż wyodrębniono je w osobną kategorię — zaliczane były do ogółu gospodarstw domowych jako specyficzna odmiana gospodarstw domowych **jednoosobowych.**

W skład gospodarstw domowych nie zaliczono również **osób zamieszkałych w gospodarstwach zbiorowych.**

Gospodarstwo zbiorowe jest to zakład zamieszkania (zakwaterowania) zbiorowego, w którym mieszkają (kwaterują) obce sobie osoby. Do gospodarstw zbiorowych, w których z reguły znajdowała się ludność **faktycznie stale zamieszkała,** należą: internaty, domy studenckie, hotele robotnicze, zakłady wychowawcze, domy rencistów i zakłady opieki społecznej, zakłady psychiatryczne dla ciężko psychicznie chorych, zakłady specjalne dla przewlekle (nieuleczalnie) chorych, klasztory, domy zakonne itp. Pozostałymi gospodarstwami zbiorowymi, przeznaczonymi z reguły dla osób czasowo przebywających, ale w których sporadycznie natrafiano również na osoby faktycznie (w rozumieniu spisu) stale zamieszkałe — są: hotele, domy wczasowe, schroniska turystyczne, żłobki tygodniowe, szpitale, sanatoria itp.

Należy dodać, że jeżeli w budynku zajętym przez gospodarstwo zbiorowe znajdowały się wydzielone dla pracowników tego gospodarstwa odrębne pomieszczenia lub odrębne mieszkania osób nie związanych z gospodarstwem zbiorowym, to pomieszczenia te powinny być spisywane jako zwykłe mieszkania, a ludność w nich jako tworząca gospodarstwa domowe. Jednakże w sporadycznych przypadkach, gdy personel gospodarstw zbiorowych zamieszkiwał we wspólnych salach z pensjonariuszami, albo gdy rachmistrz spisowy — wbrew zaleceniu — nie spisał odrębnie pomieszczeń zajętych przez gospodarstwa domowe — wówczas personel ten (wraz z ew. członkami rodzin) został policzony jako wchodzący w skład gospodarstw zbiorowych.

Z ogółu gospodarstw domowych wyodrębniono **gospodarstwa domowe, w skład których wchodzi użytkownik indywidualnego gospodarstwa rolnego.**

Jedynym kryterium wyodrębniającym z ogółu gospodarstw domowych gospodarstwa domowe związane z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi był fakt występowania w składzie gospodarstwa domowego użytkownika gospodarstwa rolnego.

W każdym więc przypadku, gdy na podstawowym formularzu spisowym spisane zostało indywidualne gospodarstwo rolne — jedna z osób spisanych w danym mieszkaniu określana była jako użytkownik tego gospodarstwa. Dotyczyło to — jak wspomniano — również i małych gospodarstw rolnych o tak nikłym znaczeniu gospodarczym, że prowadzenie tego gospodarstwa rolnego mogło nie zostać zarejestrowane w spisie w ogóle jako źródło utrzymania użytkownika (ani żadnej z osób wchodzących w skład jego gospodarstwa domowego) lub stanowić tylko dodatkowe źródło utrzymania.

Przez podliczenie liczby osób wchodzących w skład omawianych gospodarstw domowych ustalona została **liczba ludności w gospodarstwach, w skład których wchodzi użytkownik gospodarstwa rolnego.**

W skład gospodarstwa domowego może wchodzić tylko jeden użytkownik gospodarstwa rolnego, a więc liczba gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego równa się liczbie indywidualnych gospodarstw rolnych.

W związku z tym w przypadkach, gdy rachmistrz spisowy napotykał w jednym gospodarstwie domowym dwóch użytkowników gospodarstw rolnych, po wyjaśnieniu związków zachodzących między użytkownikami tych gospodarstw, spisywał te gospodarstwa rolne łącznie jako jedno, lub zespoły osób związane z odrębnymi gospodarstwami rolnymi spisywał jako odrębne gospodarstwa domowe. W razie przeoczenia takiej sytuacji przez rachmistrza sprawę wyjaśniano w analogiczny sposób w toku opracowania, przy analizie całości zapisów na formularzu.

Ogół gospodarstw domowych podzielono, w zależności od zestawu wchodzących w jego skład osób posiadających własne źródła utrzymania, na **pięć typów, wskazujących na to, czy i w jakim stopniu gospodarstwo domowe jest związane z rolnictwem** (nie tylko z rolnictwem indywidualnym, ale również uspołecznionym). Ten sposób opracowania tematu jest nowym ujęciem, nie stosowanym dotychczas w spisach poprzednich.

Nowe ujęcie wprowadzono z uwagi na znaczne rozbieżności zachodzące w specyfice gospodarstw domowych ludności chłopskiej i pozostałej, nade wszystko zaś z uwagi na coraz bardziej rosnącą liczbę ludności robotniczo-chłopskiej, wymagającej dokładnego scharakteryzowania.

Potrzeba rozszerzenia wiedzy o gospodarstwach domowych, zwłaszcza o niezwykle skomplikowanych stosunkach wewnątrz rolniczych gospodarstw domowych, przeobrażających się stopniowo w pozarolnicze, zrodziła różne idee grupowania ich według jakiegoś syntetycznego miernika, obrazującego stosunek wielkości udziałów dochodów gospodarstwa domowego z rolnictwa i ze źródeł pozarolniczych, w zależności od składu zawodowego członków gospodarstwa domowego, wielkości powierzchni gospodarstwa rolnego itp.

Myśl ta została zrealizowana w NSP 1970 r., mimo iż nie stawiano żadnych pytań o dochody. Przy grupowaniu gospodarstw domowych wzięto bowiem pod uwagę zarówno główne, jak i dodatkowe źródła utrzymania członków gospodarstw — **posiadających własne źródła utrzymania.** Określono następujące typy gospodarstw:

1) **Gospodarstwa domowe wyłącznie pozarolnicze.** Charakteryzują się one tym, że:
   a) głównym źródłem utrzymania wszystkich osób jest praca poza rolnictwem bądź niezarobkowe źródło;
   b) żadna z tych osób nie pracuje dodatkowo w rolnictwie.
2) **Gospodarstwa domowe pozarolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania w rolnictwie.** Te z kolei charakteryzują się tym, że:
   a) podobnie jak w poprzedniej grupie — głównym źródłem utrzymania wszystkich osób jest praca poza rolnictwem bądź niezarobkowe źródło;
   b) natomiast przynajmniej jedna z tych osób pracuje dodatkowo w rolnictwie.
3) **Gospodarstwa domowe mieszane,** które mają następujące cechy:
   a) przynajmniej jedna osoba ma pracę główną poza rolnictwem bądź główne niezarobkowe źródło utrzymania i przynajmniej jedna osoba ma pracę główną w rolnictwie;
   b) ewentualne dodatkowe źródła utrzymania osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego nie były brane pod uwagę.
4) **Gospodarstwa domowe rolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania poza rolnictwem,** które mają następujące cechy:
   a) głównym źródłem utrzymania wszystkich osób jest praca w rolnictwie;
   b) przynajmniej jedna z tych osób pracuje dodatkowo poza rolnictwem bądź posiada dodatkowe niezarobkowe źródło utrzymania.
5) **Gospodarstwa domowe wyłącznie rolnicze,** które charakteryzują się tym, że:
   a) głównym źródłem utrzymania wszystkich osób jest praca w rolnictwie;
   b) żadna z tych osób nie pracuje dodatkowo poza rolnictwem, ani też nie posiada dodatkowego niezarobkowego źródła utrzymania.

Dzięki temu, że każda z tych osób została zasymbolizowana jako członek określonego typu gospodarstwa domowego, stało się możliwe — oprócz podzielenia gospodarstw na wymienione wyżej typy według zbiorowych cech wszystkich osób — również szczegółowe uzyskanie danych o ludności każdego z tych typów gospodarstw — w podziale według cech indywidualnych osób, a przede wszystkim w szczegółowym ujęciu według głównego i dodatkowego źródła utrzymania.

Charakterystyce gospodarstw domowych oraz charakterystyce ludności wchodzącej w ich skład, zarówno według cech zespołowych, jak i indywidualnych poświęconych jest wiele tablic w niniejszej publikacji.

W odrębnych tablicach wykazano ludność nie wchodzącą w skład gospodarstw domowych (gospodarstwa typu specjalnego w tabl. 42 oraz ludność w gospodarstwach zbiorowych w tabl. 48 i 49).

Ostateczne wyniki NSP 1970 r. pozwoliły uściślić liczbę gospodarstw domowych i ludności w nich, w stosunku do wyników wstępnych. Porównanie odpowiednich danych przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie *a* — w liczbach bezwzględnych *b* — w odsetkach	Gospodarstwa domowe			Ludność w gospodarstwach domowych		
	ogółem	bez użytkownika gospodarstwa rolnego	z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	ogółem	bez użytkownika gospodarstwa rolnego	z użytkownikiem gospodarstwa rolnego
Miasta i wieś						
Wyniki wstępne	9225478	5827379	3398099	31866167	18055072	13811095
Wyniki ostateczne	9376299	5969887	3406412	31750612	18092428	13658184
Różnica *a*	+150821	+142508	+8313	−115555	+37356	−152911
b	*+1,63*	*+2,45*	*+0,24*	*−0,36*	*+0,21*	*−1,11*
Miasta						
Wyniki wstępne	5270320	4806062	464258	16397499	14686083	1711416
Wyniki ostateczne	5390229	4919435	470794	16329316	14656936	1672380
Różnica *a*	+119909	+113373	+6536	−68183	−29147	−39036
b	*+2,28*	*+2,36*	*+1,41*	*−0,42*	*−0,20*	*−2,28*
Wieś						
Wyniki wstępne	3955158	1021317	2933841	15468668	3368989	12099679
Wyniki ostateczne	3986070	1050452	2935618	15421296	3435492	11985804
Różnica *a*	+30912	+29135	+1777	−47372	+66503	−113875
b	*+0,78*	*+2,85*	*+0,06*	*−0,31*	*+1,97*	*−0,94*

Zwiększenie się według wyników ostatecznych w porównaniu z wynikami wstępnymi liczby gospodarstw domowych (o 142,5 tys.) jest wyższe od przyrostu ogólnej liczby ludności (+53,1 tys.), podczas gdy liczba ludności w gospodarstwach domowych nawet zmniejszyła się (−115,6 tys.).

Dla wyjaśnienia tych wydawałoby się rozbieżnych tendencji należy omówić cały mechanizm wprowadzonych korekt. Pamiętać należy, o czym była już mowa wyżej, że zwiększenie się ogólnej liczby ludności jest ostatecznym saldem dwukierunkowych przekwalifikowań; uznania pewnych kategorii osób za stałych mieszkańców i odwrotnie — skreślania innych osób błędnie zaliczonych przez rachmistrzów w domach rodzinnych do mieszkańców stałych. Skreślenia osób błędnie zaliczonych w domach rodzinnych do mieszkańców stałych powodowały zmniejszenie liczby osób w gospodarstwach domowych. Ten rodzaj przekwalifikowań z reguły jednak nie powodował zmniejszenia liczby gospodarstw, ponieważ dotyczył tylko niektórych ich członków, a nie wszystkich osób tworzących gospodarstwo domowe. Jednocześnie gdy zachodziła konieczność przekwalifikowania osób będących faktycznie stałymi mieszkańcami (np. przybyłych w związku z pracą, nauką itp.), a błędnie spisanych jako czasowo przebywające — wówczas pojawiały się tym samym „nowe" jednoosobowe gospodarstwa domowe (jeśli oczywiście nie dotyczyło to osób tworzących gospodarstwa typu specjalnego lub osób zamieszkałych w gospodarstwach zbiorowych). Przy tym z natury rzeczy te „nowe" gospodarstwa domowe klasyfikowano jako nie posiadające w swym składzie użytkownika gospodarstwa rolnego (co potwierdzają liczby w tabelce, gdyż przyrost przypada głównie na gospodarstwa domowe tej kategorii).

Występujący także przyrost liczby gospodarstw z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego wiąże się głównie ze zmianą sposobu zakwalifikowania przez rachmistrzów takich przypadków, gdy gospodarstwo rolne nie zostało spisane na str. 4 formularza A, a jakakolwiek osoba z tego gospodarstwa domowego określiła swoje źródło utrzymania jako pracę w swoim gospodarstwie rolnym (zob. ust. 10). Takich gospodarstw domowych (z gospodarstwami rolnymi o powierzchni poniżej 0,1 *ha* lub o powierzchni nie ustalonej) spisano w Polsce 11085, a więc liczbę zbliżoną do wykazanego przyrostu (+8313 gospodarstw). Pełnej zgodności tych liczb nie można oczywiście oczekiwać, m.in. z uwagi na występujące ponadto dwie inne tendencje zmian liczby gospodarstw rolnych, w skali Polski wprawdzie niemal równoważne, ale znacznie zróżnicowane w przekroju terytorialnym. Jedna z nich powodowała w opracowaniu wyników ostatecznych znoszenie gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego. Miało to miejsce w czasie opracowania wyników, gdy stwierdzono, iż jest to nie indywidualne gospodarstwo rolne lecz działka przyzagrodowa lub działka deputatowa PGR (wyłączone z rejestracji w spisie) lub gdy zdarzyło się, że w mieszkaniu zarejestrowano dwóch gospodarujących (a zatem dwa gospodarstwa domowe), a w rzeczywistości był tylko jeden, ponieważ drugi okazał się pomagającym członkiem rodziny. W tym ostatnim przypadku konsekwencją było złączenie tych dwóch gospodarstw w jedno. Tego rodzaju zmiany zachodziły prawie wyłącznie na wsi.

W miastach natomiast występowała tendencja przeciwna. W fazie zestawiania wyników wstępnych mogło się zdarzać, że ze względu na rozproszenie w masie gospodarstw bez użytkownika gospodarstwa rolnego gospodarstwa z użytkownikiem były pomijane. Następowało to zwłaszcza wówczas, gdy żadna ze spisywanych osób nie zgłosiła pracy w gospodarstwie rolnym jako źródła utrzymania. W takich przypadkach istniejące faktycznie gospodarstwa domowe z użytkownikami gospodarstwa rolnego ujawnione zostały dopiero w toku opracowania wyników ostatecznych. Rozmiary obu typów przegrupowań były niewielkie.

Dotychczasowe wyjaśnienia nie tłumaczą jeszcze wykazanego w tabelce ogólnego ubytku ludności w gospodarstwach domowych. Jak już wspomniano, w wyniku przekwalifikowań skreślano osoby błędnie zaliczane w domach rodzinnych do mieszkańców stałych, nie powodując przez to uszczuplenia liczby gospodarstw. Miało to miejsce z reguły w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, co wyraziło się saldem minus 152,9 tys. osób. Ale trzeba zwrócić uwagę na to, że przybyło równocześnie ponad 150 tys. „nowych" gospodarstw domowych, z co najmniej taką samą liczbą ludności. W tej sytuacji wykazany ubytek ludności w gospodarstwach wyrażający się saldem minus 115,6 tys. osób byłby nieuzasadniony. Jest on istotnie tylko pozorny, gdyż został spowodowany dodatkowo inną przyczyną, a mianowicie pewną niedokładnością występującą z konieczności w metodzie zestawiania wyników wstępnych. Chodzi mianowicie o to, że w wynikach wstępnych ustalono liczbę ludności w gospodarstwach domowych przez odjęcie od liczby ludności ogółem liczby ludności w gospodarstwach zbiorowych, a więc bez odliczenia ludności stanowiącej gospodarstwa typu specjalnego.

Liczba gospodarstw typu specjalnego wynosiła 134135, o tyle też była w wynikach wstępnych zawyżona liczba ludności w gospodarstwach domowych, przy tym — zawyżona tylko w gospodarstwach domowych bez użytkownika gospodarstwa rolnego, gdyż w gospodarstwach z użytkownikiem liczbę ludności można było ustalić ściśle, na podstawie odrębnych zestawień zbiorczych. Ludność w tych gospodarstwach domowych (bez użytkownika) zwiększyła się więc nie o 37 tys. — jak wykazano w tabelce — lecz o ok. 180 tys. osób. Warto ponadto zwrócić uwagę na to, że w związku z koncentrowaniem się gospodarstw typu specjalnego przede wszystkim w miastach, w miastach wystąpił nawet ubytek (pozorny) liczby ludności gospodarstw domowych bez użytkownika gospodarstwa rolnego w stosunku do wyników wstępnych.

Ponieważ wykazany w tabelce ubytek ludności w gospodarstwach domowych jest niższy od liczby gospodarstw typu specjalnego (które w wynikach wstępnych podwyższyły liczbę ludności w gospodarstwach domowych), oznacza to, że w toku opracowania nie ubywało ludności w gospodarstwach domowych, lecz przeciwnie — wystąpił jej przyrost o 18580 osób. To wskazuje, że ogólny przyrost liczby ludności (o 53 tys. osób), wynikający z uściślenia liczby mieszkańców stałych w trakcie opracowania wyników spisu, w znacznie większym stopniu wystąpił wśród ludności w gospodarstwach zbiorowych, bo o prawie ok. 34 tys. osób.

12. Głowa gospodarstwa domowego

Technika spisywania ludności i opracowywania danych wymaga, aby ludność ujęta została na formularzu w określonej logicznej kolejności, ułatwiającej kontrolę kompletności spisu i analizę zapisów. Z tego względu niezbędne było wskazywanie jednej osoby, jako reprezentanta całego gospodarstwa, według stosunku do którego określane były pozostałe osoby wchodzące w skład gospodarstwa. Była to tzw. głowa gospodarstwa domowego. Przyjęto taką nazwę stosowaną również w spisach poprzednich m.in. dlatego, że nie ma innego powszechnie komunikatywnego (umownego) określenia, które by w sposób równie trafny mogło uświadamiać charakter tej osoby. Nie opiera się więc to określenie na żadnych przesłankach prawnych, co trzeba podkreślić tym bardziej, że jeśli idzie o współmałżonków, obowiązuje w naszym prawodawstwie ich całkowite równouprawnienie.

Ponieważ niektóre tablice charakteryzują gospodarstwa domowe przy uwzględnieniu cech głów gospodarstw (co również po raz pierwszy zastosowano w NSP 1970) nie było obojętne, kim jest osoba reprezentująca gospodarstwo domowe. Chodziło o to, aby była to osoba najsilniejsza ekonomicznie, aby wyeliminować przypadki, które mogłyby się zdarzać, zwłaszcza na wsi, że kierowano by się tu stosunkami patriarchalnymi, wysuwając np. na czoło gospodarstwa osobę najstarszą, często już nieaktywną zawodowo i ekonomicznie zależną od młodszego pokolenia, czyli nie będącą właściwym reprezentantem gospodarstwa domowego.

Dlatego też instrukcja spisowa ściśle określała, kogo należy uważać za głowę gospodarstwa. Jest nią osoba, która **dostarcza całkowicie lub w przeważającej części środków utrzymania dla danego gospodarstwa domowego.** W przypadku gdy dwie lub więcej osób dostarczały w jednakowym stopniu środków utrzymania, za głowę gospodarstwa należało uznać tę osobę, która głównie tymi środkami rozporządzała.

Oczywiście — osoby stanowiące jednoosobowe gospodarstwa zostały również zaliczone automatycznie do zbiorowości głów gospodarstw.

Głowę gospodarstwa spisywano na formularzu na pierwszym miejscu, a dla pozostałych osób wpisywano ich stosunek do głowy: np. „żona" („mąż"), „syn", „córka", „ojciec", „teściowa" itd. Należało to robić w określonej kolejności, aby ułatwić późniejszy podział na rodziny, dokonywany w toku opracowywania wyników spisu.

13. Rodziny

Rodzina — jest to pojęcie umowne, oznaczające wyróżnione w opracowaniu zespoły osób. Grupowanie osób w rodziny odbywało się na podstawie kryteriów biologicznych (w odróżnieniu od gospodarstw domowych określanych na podstawie przesłanek ekonomicznych).

Wyodrębniono cztery następujące typy rodzin, jako podstawowe komórki społeczeństwa:
— małżeństwo bez dzieci,
— małżeństwo z dziećmi,
— matka z dziećmi,
— ojciec z dziećmi.

Wyjaśnienia wymagają niektóre sprawy związane z przedstawionym grupowaniem.

Wyodrębnianie poszczególnych rodzin odbywało się w ramach gospodarstw domowych. Osoby z gospodarstwa domowego nie wchodzące w skład rodziny tworzą tzw. osoby spoza rodzin. Z natury rzeczy — wszystkie gospodarstwa domowe jednoosobowe zaliczano również do osób spoza rodzin.

Określenie „dzieci" dotyczyło osób w każdym wieku — jeśli tylko są w jednym gospodarstwie domowym z rodzicami.

Każde małżeństwo (zamieszkałe wspólnie z dziećmi lub bez dzieci) tworzyło odrębną rodzinę, niezależnie od powiązań z innymi osobami w gospodarstwie (np. z rodzicami współmałżonków). W wielopokoleniowym układzie rodzice — dzieci, rodzinę tworzono wychodząc **od dzieci najmłodszego pokolenia** (o ile nie były już one w związku małżeńskim).

Do członków rodzin, podobnie jak do członków gospodarstw domowych, zaliczano tylko mieszkańców faktycznie stale zamieszkałych w danym mieszkaniu, z pominięciem ewentualnych osób trwale nieobecnych. Uzyskano jednak także pewne informacje o rodzinach rozdzielonych (występujące w tablicy 47). Można z niej zorientować się, jakie rodziny na skutek trwałej nieobecności ich członka „rozpadły się" lub zostały uszczuplone. Na przykład jeśli trwale nieobecnym jest jeden ze współmałżonków, to w związku z jego przebywaniem poza domem rodzinnym można było ustalić następujące przypadki:
— brak rodziny, jeśli małżeństwo było bezdzietne,
— występowanie tylko rodziny typu „matka z dziećmi" (lub „ojciec z dziećmi") — jeśli mieli dzieci.

Wielkość rodziny określono w tablicach liczbą dzieci, stąd np. małżeństwo z dwojgiem dzieci, to rodzina 4-osobowa, matka z jednym dzieckiem — to rodzina 2-osobowa itp.

Poszczególne rodziny podzielono także umownie na tzw. **„rozwojowe" i „nierozwojowe".** Kryterium tego podziału był wiek żony w rodzinach z małżeństwem lub wiek matki albo ojca w rodzinach bez małżeństwa (złożonych z jednego z rodziców z dziećmi). Jeśli osoby te miały **poniżej 40 lat,** zakładano, iż rodzina może jeszcze zwiększyć swoją liczebność i **taką rodzinę zaliczano do rozwojowych,** jeśli **40 lat lub więcej — do nierozwojowych.**

Jest to oczywiście podział bardzo ogólny mający posłużyć jedynie dla wyjściowej orientacji, przy rozpatrywaniu struktury rodzin, z jakim **pokoleniem** mamy do czynienia.

Jak wspomniano, grupowanie osób w rodziny odbywało się w ramach gospodarstw domowych. Dzięki temu można było — wiążąc informacje o rodzinach z informacjami o gospodarstwach domowych — w sposób stosunkowo wyczerpujący wyjaśnić, czym są w istocie, z jakich typowych układów składają się poszczególne gospodarstwa domowe.

Przede wszystkim służy temu szczegółowy podział, z ilu rodzin i z ilu małżeństw składają się poszczególne gospodarstwa domowe. Ponadto odpowiednia klasyfikacja (patrz tabl. 44) pozwala na określenie jakie osoby nie należące do rodzin wchodzą wraz z nimi w skład gospodarstw domowych i jaka jest współzależność między dwoma i więcej rodzinami w gospodarstwie (np. informacja o tym, w skład której rodziny wchodzi głowa gospodarstwa domowego, pozwala ustalić, które pokolenie jest silniejsze ekonomicznie). Jest to bardzo istotne dla oceny np. stopnia samodzielności rodzin, dla stwierdzenia, czy układ w gospodarstwie domowym jest raczej korzystny dla rodziny (występowanie matki, teściowej), czy też raczej

uciążliwy (występowanie innego krewnego). Ponieważ równocześnie w tablicach zawarte są informacje o faktach samodzielnego zamieszkiwania gospodarstw domowych **w mieszkaniu**, lub wspólnego z innym (innymi), tak więc wyniki NSP 1970 r. opracowane w niestosowanych dotychczas ujęciach pozwalają dokładnie naświetlić warunki życiowe gospodarstw domowych i rodzin.

Wymienione wyżej sposoby interpretacji danych NSP 1970 r. podano przykładowo, dla ogólnego zorientowania jak duże nowe możliwości poznawcze struktury ludności w najszerszym rozumieniu dają wyniki spisu.

14. Głowa rodziny

Głowa rodziny jest to pojęcie w całej rozciągłości umowne, które podobnie jak pojęcie głowy gospodarstwa — ma służyć ogólnemu zorientowaniu co do struktury rodzin według źródeł utrzymania.

Pod pojęciem głowy rodziny rozumiano:
— męża (ojca) — w rodzinach z małżeństwem,
— ojca lub matkę w rodzinach bez małżeństwa.

Wymienione kryteria są całkowicie niezależne od kryteriów ustalających głowy gospodarstw domowych. Głowa gospodarstwa domowego może w określonym przypadku nie być głową rodziny, np. głowa gospodarstwa — córka, tworząca gospodarstwo domowe z utrzymywaną przez nią matką. Należy dodać, że głowy rodzin — podobnie jak sam skład rodzin — nie były ustalane w trakcie spisywania, ale dopiero na etapie opracowania wyników. Dane związane z głowami rodzin zamieszczono tylko w tabl. 45.

IV. UWAGI DO TABLICY PRZEGLĄD OGÓLNY

Przegląd ogólny, składający się z sześciu odrębnych członów oznaczonych literami od A do F, zawiera zestawienia wskaźników liczbowych dla wybranych podstawowych zagadnień. Mają one na celu przede wszystkim zapoznanie czytelnika z generalnymi tendencjami zmian, które nastąpiły w ostatnich 10 lub 20 latach — od spisów poprzednich w 1960 r. i 1950 r. oraz z kształtowaniem się liczb **w przekroju województw** i w podziale na miasta i wieś, również w porównaniu ze spisami poprzednimi.

W celu doprowadzenia danych w przekroju terytorialnym do możliwie największej porównywalności **dane spisów poprzednich zostały odpowiednio przeliczone i podane według tego samego podziału administracyjnego**, w jakim podano wyniki NSP 1970 r., tj. według stanu **z dnia 1 I 1971 r.** Tylko w części B Przeglądu, z powodu braku dokumentacji liczbowej dla porównywalnych grup wieku w najmniejszych jednostkach terytorialnych służących do przeliczeń danych, posłużono się dla 1960 r. danymi nie przeliczonymi (w podziale administracyjnym z dnia 1 I 1962 r.). W tej części tablicy nie ma to zresztą większego znaczenia, ponieważ najbardziej istotne są w niej układy strukturalne, na które dokonane zmiany terytorialne mają wpływ minimalny.

Część A. „Powierzchnia. Ludność. Gęstość zaludnienia" informuje o zmianach, jakie zaszły od 1950 r. w liczbie ludności oraz w podstawowych składnikach jej struktury (płeć, ludność pozarolnicza i rolnicza).

W przekroju województw oraz w podziale na miasta i wieś na porównanie danych o ludności z danymi ze spisów poprzednich rzutuje fakt, że wyniki tych spisów nie obejmują w rozbiciu terytorialnym ludności spisanej centralnie.

Ludność centralnie spisana stanowiła w 1950 r. 1,6% ogółu ludności w kraju, zaś w 1960 r. — 1,2%. Posługując się więc danymi dla województw oraz danymi w podziale na miasta i wieś ze spisów poprzednich, a zwłaszcza wskaźnikami dynamiki podanymi w tablicach Przeglądu ogólnego, należy mieć na uwadze fakt, że wskaźniki te są nieco zawyżone w granicach 1—2% z uwagi na nieco zmniejszoną podstawę.

Fakt ten ma również wpływ na wysokość współczynników feminizacji w 1950 r. i 1960 r., które są również (z wyjątkiem danych dla całej Polski) zawyżone w granicach 1—2%.

Do występującej w tablicy masy ludności pozarolniczej zaliczono osoby utrzymujące się z pracy poza rolnictwem oraz utrzymujące się z niezarobkowych źródeł. Do ludności rolniczej natomiast — osoby utrzymujące się z pracy w rolnictwie (zob. schemat na str. XXVI). Jest to tradycyjny, syntetyczny podział ludności, stosowany od dawna w międzynarodowej praktyce spisowej.

Jak wspomniano wyżej, w spisie 1970 r. (podobnie jak w spisie 1950 r.) dożywotników zaliczono do osób utrzymywanych w rolnictwie, natomiast w spisie 1960 r. — osoby utrzymujące się z dożywocia zostały zaliczone do osób posiadających niezarobkowe źródło utrzymania. Dla zwiększenia porównywalności danych spisu 1960 r. z danymi pozostałych spisów, przy dokonywaniu dla tego roku podziału na ludność pozarolniczą i rolniczą — dożywotników, liczących wówczas 37485 osób, wyłączono z ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych i zaliczono do ludności utrzymującej się z rolnictwa. Natomiast w części D Przeglądu, zawierającej szerszy podział ludności według źródła utrzymania, dane ze spisu w 1960 r. o dożywotnikach występują w zbiorowości osób utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych.

Część B. „Ludność według wieku oraz ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia" zawiera dane o podstawowych trzech grupach wieku (bez wieku nie ustalonego) i o poziomie wykształcenia ludności w ujęciu umożliwiającym porównanie z danymi spisu 1960 r. Do ludności sklasyfikowanej według poziomu wykształcenia wliczono osoby w wieku nie ustalonym. Przy rozpatrywaniu struktury ludności według wieku należy mieć na uwadze, że liczby z 1960 r. nie zawierają danych o ludności spisanej centralnie. Z tego względu — przy porównywaniu struktur wojewódzkich między sobą — należy brać pod uwagę nie tyle zmiany zaszłe bezpośrednio w strukturze wieku między 1960 r. a 1970 r., ile różnice między województwami w natężeniu tych zmian.

Część C. „Ludność według źródeł utrzymania w 1970 r. (według podstawowych cech klasyfikacyjnych)" jest najbardziej syntetycznym przedstawieniem (tylko w skali Polski, w podziale na miasta i wieś) liczbowych zależności między różnymi zbiorowościami ludności według źródeł utrzymania, występującymi w tablicach źródłowych.

Część D. „Ludność posiadająca własne źródła utrzymania" zawiera szczegółowe porównania danych o źródłach utrzymania ludności w dwóch ujęciach: według głównego i dodatkowego źródła utrzymania oraz tylko według głównego. W tablicy tej najdokład-

niej uwidaczniają się zmiany w strukturze zawodowej ludności, jakie zaszły od spisu poprzedniego. Dane dla 1960 r. ustalono częściowo przy pomocy szacunków, brak jest natomiast danych o osobach utrzymujących się głównie z niezarobkowego źródła a dodatkowo z pracy poza rolnictwem, gdyż w 1960 r. obowiązywała w opracowaniu zasada, że przy zbiegu tych dwóch źródeł zawsze za główne źródło uznawano pracę.

Część E. „Gospodarstwa domowe oraz ludność w tych gospodarstwach" jest syntetycznym wyciągiem danych o typach gospodarstw domowych i ludności w nich oraz zawiera bardzo istotne porównania z danymi spisu 1960 r. Te ostatnie dane są w stosunku do opublikowanych w materiałach źródłowych spisu 1960 r. zmniejszone o gospodarstwa typu specjalnego (zob. w rozdz. III ust. 11).

Część F. „Miasta i osiedla według liczby ludności". W tej części Przeglądu ogólnego zamieszczono nazwy miast i osiedli uszeregowane pod względem liczby ludności od największego do najmniejszego, wyodrębniając je w 8 grupach wielkości: 200 tys. i więcej ludności, 100—200 tys., 50—100 tys., 20—50 tys., 10—20 tys., 5—10 tys., 2—5 tys. oraz poniżej 2 tys. ludności. W boczku tablicy nazwy miast zróżnicowano graficznie w zależności od ich rangi administracyjnej. Nazwy miast wydzielonych (wyłączonych z województw i stanowiących powiaty) wydrukowano dużymi literami (np. ZABRZE), z tym, że miasta będące siedzibami władz wojewódzkich wymieniono ponadto drukiem rozstrzelonym (np. K A T O W I C E). Nazwy pozostałych miast i osiedli wydrukowano normalnym tekstem (np. Ursus), zaś nazwy osiedli oznaczono dodatkowo skrótem (os.) (np. Wapno (os.). Nazwy miast będących siedzibami powiatów (niemiejskich) zostały podkreślone (np. K R A K Ó W, RADOM, Konin).

Dla każdego miasta i osiedla podano liczbę w 1960 r. i 1970 r. oraz wskaźnik wzrostu w ciągu dziesięciolecia. Informacje te, wskazujące równocześnie na miejsce każdego z miast pod względem liczby ludności obecnie i przed 10 laty, w połączeniu z informacjami o ich randze administracyjnej pozwalają na analizę stanu aktualnego oraz zmian zachodzących pod wpływem uwarunkowań wynikających ze wszystkich przedstawionych w tablicy cech tych miast (łatwo np. dostrzec różnice w rozwoju miast tej samej wielkości będących siedzibami powiatów i pozostałych). Z tablicy łatwo też odczytać informacje, które z miast o tej samej randze administracyjnej jest największe, a które najmniejsze.

Dane przedstawione w części F Przeglądu ogólnego obrazują — tak jak i wszystkie tablice źródłowe — stan podziału administracyjnego kraju z dnia 1 I 1971 r. Ponieważ w chwili publikowania niniejszego tomu nastąpiły poważne zmiany w tym podziale, związane z utworzeniem gmin w miejsce dotychczasowych gromad, w boczku tablicy wprowadzono **dodatkowo oznaczenia literowe i notki liczbowe,** nawiązujące do podziału administracyjnego, jaki nastąpił z dniem 1 I 1973 r. Wszystkie wyjaśnienia co do ich znaczenia zamieszczono na ostatniej stronie części F Przeglądu ogólnego.

Dla odszukania w części F Przeglądu ogólnego konkretnego miasta lub osiedla należy skorzystać z zamieszczonego po Przeglądzie „Alfabetycznego wykazu miast i osiedli".

V. UWAGI DO TABLIC ŹRÓDŁOWYCH

Na układ tablic źródłowych, przy programowaniu ich opracowania na maszynie elektronicznej, wpływ miało dążenie do oszczędności czasu pracy maszyny przez ograniczenie liczby przebiegów taśm magnetycznych oraz konieczność uzyskiwania określonych wymogami technicznymi formatów wydruków tablic. Zarówno jedno jak i drugie powodowało, że niektóre tablice źródłowe mają w efekcie mocno skondensowaną postać i z tego względu nie zawsze są dostatecznie przejrzyste i wygodne do odczytywania przez użytkowników.

Zadaniem zamieszczonych niżej uwag jest ułatwienie użytkownikom korzystania z tablic źródłowych, m.in. przez wyjaśnienie tych okoliczności, które mogłyby budzić u czytelników wątpliwości. Omawia się zatem te tablice (oznaczając je numerami), których dodatkowe objaśnienie jest potrzebne.

Zakres informacji zamieszczonych w tablicach źródłowych niniejszej publikacji i numeracja tablic ściśle odpowiada zakresowi informacji i numeracji tablic zamieszczonych w tomach dla poszczególnych województw w Części I (zawierającej tablice wojewódzkie).

Tabl. 1. Zwraca się uwagę, że odsetki podane w rubrykach 10—12 mogą się nie sumować: dla poszczególnych miesięcy — na rocznik 1970, dla poszczególnych roczników — na pięciolecia, dla pięcioleci — na OGÓŁEM. Wynika to stąd, że ze względów technicznych nie dokonano po wyliczeniu wartości liczbowych dla poszczególnych składników struktury — z a o k r ą g l e ń prowadzących do ich bilansowania się. Przy liczbach względnych tak niskiego rzędu, zaokrąglanie wskaźników musiałoby prowadzić do ich zniekształcenia.

Ponadto zwraca się uwagę, że strukturę wieku wyliczono z pominięciem osób w wieku nie ustalonym (stąd brak odsetków w rubr. 10—12 dla tej kategorii osób).

Tabl. 2. Przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego zakładają, że mężczyźni nie mający ukończonego 21 roku i kobiety nie mające ukończonego 18 roku życia nie mogą zawierać w zasadzie małżeństwa, lecz przewidują jednocześnie określone odstępstwa od tej zasady. Z tego względu w tablicy występują osoby w stanie małżeńskim (wdowim lub rozwiedzionym) w wieku poniżej określonej granicy. Trzeba mieć także na uwadze, że intencją spisu było ujmowanie stanu cywilnego faktycznego, a nie formalno-prawnego (porównaj rozdz. III ust. 3).

Zwraca się uwagę, że odsetek żonatych mężczyzn (zamężnych kobiet) wyliczono w stosunku do całej masy osób danej płci, a więc łącznie z osobami o stanie cywilnym nie ustalonym.

Tabl. 5. Należy wyjaśnić, że brak pozycji liczbowych dla osób pracujących w wieku 0—14 lat spowodowany jest przyjętą w czasie opracowania wyników NSP 1970 zasadą, że osoby czynne zawodowo nie mogą mieć mniej niż 15 lat. W materiale spisowym zdarzały się przypadki określania przez osoby młodsze (głównie 13—14-latków) pracy jako źródła utrzymania. Miało to miejsce szczególnie w odniesieniu do członków rodzin użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego, którzy określali się jako pomagający w prowadzeniu tego gospodarstwa. W myśl przyjętej zasady informacji tych nie brano pod uwagę, a osoby tak spisane zaliczano do pozostających na utrzymaniu. Wskaźnik aktywności zawodowej („na 100 osób przy-

pada czynnych zawodowo") wyliczono dzieląc dane z sumy rubryk 5+9+14+15 przez dane z rubryki 1.

Tabl. 6 i 7. Występująca w tych tablicach grupa: „utrzymywani — nie ustalono przez jedynych żywicieli czy współżywicieli" — to głównie uczniowie zamieszkali poza domem rodzinnym, spisani w gospodarstwach zbiorowych (internatach i domach studenckich), a także na stancjach i kwaterach prywatnych. Dla tego rodzaju osób utrzymywanych rachmistrze ustalali odpowiednie cechy osób utrzymujących, jak ich stopień pokrewieństwa, grupę społeczną oraz rodzaj zakładu pracy (dla określenia działu i gałęzi oraz formy gospodarki), albo też rodzaj niezarobkowego źródła utrzymania. Nie żądano natomiast informacji o ewentualnym drugim współżywicielu, gdyż było to ze względów technicznych niemożliwe (rachmistrz bardzo często opierał się bowiem na dokumentacji znajdującej się w administracji gospodarstwa zbiorowego, która nie posiada żadnych danych o ewentualnym drugim współżywicielu).

Zamieszczony w omawianych tablicach podział utrzymywanych na utrzymywanych przez mężczyzn i przez kobiety ograniczony został tylko do pozostających na utrzymaniu jedynych żywicieli. Pełny podział w tym zakresie (z uwzględnieniem płci głównych współżywicieli) został przedstawiony w tablicy 14.

W tablicach 6 i 7 dokonano podziału utrzymywanych w dwóch wariantach. W pierwszym — tradycyjnym, stosowanym w spisach poprzednich i zresztą we wszystkich innych tablicach niniejszej publikacji — uwzględniono dział zatrudnienia bądź grupę społeczną osób utrzymujących wskazanych na formularzu spisowym, a więc w przypadku współżywicieli — cechy głównych współżywicieli, w drugim wariancie natomiast — z uwzględnieniem cech obu współżywicieli. Przy wyliczaniu danych według drugiego wariantu przyjęto liczby wariantu pierwszego (o osobach utrzymywanych sklasyfikowanych według cech głównych współżywicieli) i dodano do nich informacje o tych samych utrzymywanych, ale sklasyfikowanych według cech drugich współżywicieli. Rezultat podzielono przez 2.

Tradycyjny sposób podziału osób utrzymywanych sprawia, że w przypadku utrzymywanych przez współżywicieli są oni klasyfikowani z reguły według cech mężczyzn (mężów). To powoduje, że wkład kobiet (żon) w utrzymanie rodziny nie znajduje żadnego odbicia w liczbach, co w konsekwencji nadmiernie podwyższa relacje utrzymywanych do utrzymujących w „męskich" działach gospodarki, jak np. w budownictwie, leśnictwie, transporcie i łączności, zaniża zaś w działach „kobiecych", jak np. w handlu, oświacie, ochronie zdrowia. Daje to niezbyt ścisłą odpowiedź na pytanie, ile osób utrzymuje się z określonych działów gospodarki lub też z pracy o określonym charakterze (w określonej grupie społecznej).

W nowym sposobie podziału utrzymywanych uwidoczniają się w przekroju działów gospodarki i grup społecznych rzeczywiste wielkości obciążenia utrzymujących przez pozostających na ich utrzymaniu członków rodzin. Sposób klasyfikowania utrzymywanych według cech obu współżywicieli omówiono również w rozdziale III ust. 7 niniejszych uwag.

Tabl. 8, 9 i 10. W tablicach tych uwzględniono te spośród dzieci spisanych jako faktycznie mieszkające stale w tym samym gospodarstwie domowym co ich matka, które mają nie więcej niż 16 lat ukończonych. W sporadycznych przypadkach, jeśli dzieci 16-letnie lub jeszcze młodsze były w związku małżeńskim, nie uwzględniano ich. Do dzieci zamieszkałych z matką zaliczano nie tylko jej własne dzieci, ale również dzieci współmałżonka (pasierbów) oraz dzieci adoptowane (wychowanków). Tłumaczy to przypadki uwidocznione w tablicy 8, że kobiety bardzo młode, np. w wieku 15—19 lat, zamieszkują z większą liczbą dzieci lub z dziećmi 7-letnimi i starszymi, a więc są w sytuacji pozornie niemożliwej z biologicznego punktu widzenia. Natomiast jeśli przyjąć, iż dzieci te, są to pasierbowie lub wychowankowie, sytuacja taka jest możliwa w przypadku, gdy kobieta wyszła za mężczyznę znacznie starszego od siebie, który był przedtem w związku małżeńskim. Oczywiście — możliwe są ponadto przypadki urodzeń wielorakich lub bardzo wczesnych (np. wśród Cyganek), które także tłumaczą fakt zamieszkiwania z młodą kobietą większej liczby dzieci lub dzieci starszych.

Nie brano pod uwagę faktu, przez kogo konkretnie dzieci są utrzymywane. Można zatem tylko domniemywać, że jeśli matka jest również osobą utrzymywaną, to w zdecydowanej większości przypadków utrzymującym ją i dzieci jest mąż (o ile jest zamężna — zob. podział kobiet na zamieszkałe z mężem i pozostałe w tabl. 8 i 9). Jeżeli natomiast matka posiadała własne źródła utrzymania, to jeżeli była zamężna i zamieszkiwała razem z mężem, najczęściej była współżywicielem. W pozostałych przypadkach była z reguły jedynym żywicielem.

Liczby w rubrykach 21 i 22 tablic 8, 9 i 10 dotyczą tylko dzieci do lat 16 zamieszkałych z matką.

Współczynniki w rubr. 22 wyliczono, dzieląc dane z rubr. 21 przez dane rubr. 2.

Z uwagi na fakt, że w całej masie kobiet uwidocznionych w tablicy kobiety zamieszkałe w gospodarstwach zbiorowych lub stanowiące gospodarstwa typu specjalnego (a więc spoza gospodarstw domowych) nie mogły być klasyfikowane według liczby wychowywanych przez nie dzieci, wyodrębniono ich liczbę w rubr. 20.

Tabl. 11 i 12. W czasie spisywania podziału na pracę stałą i sezonową dokonano tylko w odniesieniu do pracy dodatkowej (w tablicach wśród ogółu osób z pracą dodatkową wyodrębniono tylko osoby z pracą dodatkową sezonową). Pojęcie pracy sezonowej dotyczy wszelkich prac wykonywanych okresowo, również dorywczo, w sumie jednak co najmniej w wymiarze 3 miesięcy w ciągu roku (instrukcja spisowa polecała prac wykonywanych w ciągu mniej niż 3 miesiące nie traktować jako źródeł utrzymania). Wartość tej informacji może być jednak tylko orientacyjna, ponieważ jak stwierdzono, brak było często na formularzu odpowiedniej informacji o tym, czy praca jest stała, czy też sezonowa. W takich przypadkach traktowano pracę dodatkową jako stałą.

Tabl. 13. Tablica prezentuje w sposób skondensowany informacje zamieszczone już w tabl. 11 i 12, wzbogacone liczbami względnymi.

Tabl. 14. — w sposób najpełniejszy przedstawia obciążenie utrzymujących osobami utrzymywanymi oraz częstotliwość podejmowania pracy dodatkowej w zależności od sytuacji rodzinnej i zawodowej. Przedstawione w obu częściach tablicy (A i B) liczby względne powinny w sposób istotny ułatwić analizę danych.

Zwraca się uwagę na różnicę między zamieszczonym w części B tablicy wskaźnikiem „na 100 utrzymujących (przypada utrzymywanych)" a znajdującym się w tabl. 13 wskaźnikiem typu „na 100 posiadających własne źródła utrzymania przypada utrzymywanych". Ten ostatni bowiem przedstawia relację między **ogólną** liczbą posiadających własne źródła a utrzymywanymi, podczas gdy w niniejszej tablicy utrzymywani odniesieni są tylko do ich żywicieli.

Osoby utrzymywane przez współżywicieli sklasyfikowane zostały (w części B tablicy) według źródła (źródeł) utrzymania **głównego** współżywiciela.

Przy obliczaniu wskaźnika „liczba utrzymywanych na 100 utrzymujących" dla osób utrzymywanych przez współżywicieli zastosowano — przez analogię do pozostałych grup żywicieli — przeliczenia utrzymywanych na **100 zespołów** żywicieli. W tym przypadku zachodzi ta różnica, że w zespole jest nie jeden żywiciel, lecz dwóch współżywicieli. A więc wskaźnik obrazuje stosunek liczby utrzymywanych do liczby **głównych** współżywicieli (a nie do wszystkich). Stosunek utrzymywanych do wszystkich utrzymujących współżywicieli jest więc dwukrotnie niższy niż uwidoczniony w tablicy (dla Polski ogółem nie 210, lecz 105).

Tabl. 15. Dwuczłonowy tytuł tablicy może powodować omyłki. Zwraca się więc uwagę, że w części tablicy OGÓŁEM lub RAZEM dotyczą osób zarówno czynnych zawodowo jak i utrzymywanych przez nich (łącznie). Czynni zawodowo i utrzymywani przez nich wyodrębnieni zostali w oddzielnych częściach tablicy.

Ostatnia rubryka tablicy dotyczy nie ustalonej formy gospodarki i charakteru zatrudnienia. Należy wyjaśnić, że jeżeli niewiadoma była tylko forma gospodarki, to określano ją na podstawie danych o charakterze zatrudnienia i o zawodzie. Jeżeli nie ustalony był tylko charakter zatrudnienia, określano go w oparciu o dane o formie gospodarki i zawodzie.

Z uwagi na występujący w tablicy 15 podział według gałęzi gospodarki — osoby czynne zawodowo na działkach przyzagrodowych uwzględnione zostały w gałęzi „rolnicze spółdzielnie produkcyjne".

Tabl. 16 — obejmuje ludność utrzymującą się z pracy w spółdzielniach pracy oraz w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych. Jednym z kryteriów grupowania tej ludności jest podział według grup społecznych.

Grupa „członkowie spółdzielni produkcyjnych" dotyczy wyłącznie osób utrzymujących się z pracy w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych, zaliczonych do tej grupy społecznej.

Dane o ogólnej liczbie osób utrzymujących się z pracy w spółdzielniach pracy wynikają natomiast pośrednio. Można do nich dojść w dwojaki sposób. Pierwszy z nich, to odjęcie od danych ogółem odpowiednich liczb dotyczących członków spółdzielni produkcyjnych oraz liczby pracowników umysłowych zatrudnionych w spółdzielniach produkcyjnych, lecz nie będących ich członkami. Drugi ze sposobów, to dodanie do siebie liczb odnoszących się do wszystkich pozostałych grup społecznych (z wyjątkiem członków spółdzielni produkcyjnych) i odjęcie od sum danych o liczbie pracowników umysłowych zatrudnionych w spółdzielniach produkcyjnych (nie będących członkami).

Jak wspomniano wyżej (por. rozdz. III ust. 10) na tle danych o liczbie osób zatrudnionych w omawianych pionach spółdzielczości przedstawiono również dane o liczbie tych osób, które wyraźnie określiły się jako członkowie tych spółdzielni.

W przedstawionym układzie tabl. 16 prezentuje niejako dolną i górną granicę faktycznej liczby członków spółdzielni pracy i rolniczych spółdzielni produkcyjnych, gdyż ze statutów wynika, że wśród osób zatrudnionych w tego rodzaju spółdzielniach co najmniej 80% powinni stanowić członkowie spółdzielni.

W tablicy wymieniono w poszczególnych działach tylko te gałęzie gospodarki, w których spodziewano się występowania zatrudnienia w spółdzielniach. W pozycji pozostałe działy występują m.in. osoby **zatrudnione w spółdzielniach** usługowych jak np. fryzjerskie, kosmetyczne, ochrony mienia, usług domowych itp. W praktyce wystąpiły jednakże również małe liczebnie pozycje w innych działach i gałęziach, w których w rzeczywistości spółdzielnie najprawdopodobniej nie występują. Stąd są zapewne pomyłki w określaniu gałęzi. Ze względów technicznych (a także z uwagi na znikomość problemu) tablicy nie usiłowano korygować, przedstawiając ją w kształcie roboczym.

Wyjaśnia się, że członkowie spółdzielni produkcyjnych mogą występować również poza rolnictwem. Zdarza się to wówczas, gdy spółdzielnia posiada wyodrębniony zakład, zaliczany w spisie do innego działu niż rolnictwo (np. tartak, zaliczany do przemysłu).

Tabl. 18. Przypadki nie ustalonej formy gospodarki lub charakteru zatrudnienia rozstrzygano w analogiczny sposób jak omówiono przy tabl. 15.

Tabl. 19. Część tablicy opatrzona śródtytułem „Gospodarstwa rolne" dotyczy osób utrzymujących się z pracy w zakładach o działalności związanej bezpośrednio z produkcją rolną wszelkich rodzajów (polową, ogrodniczo-sadowniczą, hodowlaną, stawową), tj. należącą do pierwszych ośmiu gałęzi działu ROLNICTWO (z wyjątkiem rolniczych spółdzielni produkcyjnych), wymienionych w tabl. 15. Utrzymujący się z pracy w zakładach należących do następnych trzech gałęzi (wg wykazu w tabl. 15) zaliczeni zostali w tablicy do części opatrzonej śródtytułem „Obsługa rolnictwa" (rozumiana w szerokim tego słowa znaczeniu). Nie ustaloną gałąź rolnictwa zaliczono do grupy „Gospodarstwa rolne" z uwagi na przeważającą liczbowo masę tej ostatniej.

Między tabl. 19 i odpowiadającą jej częścią tabl. 15 zachodzi jeszcze ta różnica, że w tabl. 19 wykazano tylko osoby pracujące w tych gałęziach rolnictwa w pracy głównej, podczas gdy w tabl. 15 wykazano wszystkich czynnych zawodowo w tych gałęziach (porównaj rozróżnienie pojęcia „czynny zawodowo i „pracujący" w rozdz. III ust. 6).

Tabl. 20. W części opatrzonej śródtytułem „Spółdzielnie produkcyjne" tablica dotyczy osób utrzymujących się głównie z pracy w charakterze członków spółdzielni (niezależnie od tego, czy określili się jako tacy, czy nie) oraz także tych pracowników umysłowych, którzy mimo iż nie określili się członkami spółdzielni, to jednak byli zatrudnieni w **gałęzi** „rolnicze spółdzielnie produkcyjne", a także osoby utrzymywane przez wyżej wymienione (odpowiednie liczby występują także w tabl. 16). Natomiast w części tablicy ze śródtytułem „Działki przyzagrodowe" zamieszczono pozostałe osoby utrzymujące się głównie z pracy w gałęzi „rolnicze spółdzielnie produkcyjne", lecz pracujący wyłącznie na działkach przyzagrodowych (i osoby utrzymywane przez nie). Ta ostatnia grupa nie występuje w tabl. 16.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że między łączną zbiorowością wykazaną w tabl. 20, a odpowiednią gałęzią w tabl. 15 zachodzi podobna różnica jak omówiona wyżej przy tabl. 19, a mianowicie w tabl. 20 występuje zbiorowość „pracujących" zaś w tabl. 15 odpowiednio wyższe zbiorowości wszystkich „czynnych zawodowo".

Tabl. 21. W poprzednich spisach tablicę o podobnej tematyce opracowano **tylko dla ludności utrzymującej się z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych** (bezpośrednio pracujący w swoim gospodarstwie i utrzymywanych przez nich). W NSP 1970 r., korzystając ze znacznie większych możliwości, wynikających z zastosowania elektronicznej maszyny cyfrowej (m. in. automatyczna symbolizacja), przedstawiono również strukturę tej samej zbiorowości, ale zamieszczono dane o niej **wśród danych o strukturze całej ludności z gospodarstw domowych, w skład których wchodzi użytkownik gospodarstwa rolnego.**

Zbiorowość opracowana w poprzednich spisach odpowiada zatem części zbiorowości niniejszej tablicy, znajdującej się w pozycji nazwanej **ludność utrzymująca się wyłącznie lub głównie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym** (i odpowiednio w podziale na gospodarujących, pomagających i utrzymywanych).

Ludność ogółem z gospodarstw domowych, w skład których wchodzi użytkownik gospodarstwa rolnego, podzielono na 4 kategorie, omówione niżej.

1) **Ludność w gospodarstwach domowych, w których gospodarstwo rolne jest wyłącznym źródłem utrzymania wszystkich osób** (człon B tablicy). Wydzielono tu ludność z tych gospodarstw domowych, w których wszyscy czynni zawodowo pracują wyłącznie w swoim gospodarstwie rolnym (w charakterze gospodarującego i ew. pomagających mu członków rodziny) i w których nie ma ani jednej osoby posiadającej niezarobkowe źródło utrzymania, a więc — nie posiadającej żadnych poza pochodzącymi ze swojego gospodarstwa rolnego źródeł dochodów. Kategoria tej ludności nie jest całkowicie równoznaczna z ludnością zamieszkującą w gospodarstwach domowych „wyłącznie rolniczych", zamieszczoną w tablicach 33 i 34. Brak tu mianowicie ludności z tych gospodarstw domowych, w skład których wchodzą osoby pracujące w rolnictwie, ale **poza swoim gospodarstwem rolnym** (np. w rolnictwie uspołecznionym), nawet jeśli jest to tylko ich praca dodatkowa.

2) **Ludność w gospodarstwach domowych, w których prowadzenie gospodarstwa rolnego jest wyłącznym lub głównym źródłem utrzymania gospodarującego** (człon C tablicy). Należy rozumieć, że chodzi o ludność z wyjątkiem **wymienionej w członie B tablicy** (gdyż w członie B gospodarujący również utrzymują się wyłącznie z prowadzenia gospodarstwa rolnego). Różnica między członem B a C polega na tym, że na ludność tego ostatniego składają się osoby z tych gospodarstw domowych, w których sam gospodarujący ma pracę dodatkową poza swoim gospodarstwem (nawet w rolnictwie) albo ma dodatkowe niezarobkowe źródło utrzymania lub też ktokolwiek z członków gospodarstwa domowego jest pracującym poza swoim gospodarstwem (w pracy głównej lub dodatkowej), albo ma niezarobkowe źródło (główne lub dodatkowe). Pomagający podzieleni zostali na takich, dla których pomaganie gospodarującemu stanowi wyłączne (co najczęściej występuje) lub główne źródło utrzymania (a więc gdy mają jakieś dodatkowe źródło), oraz na takich, dla których pomaganie stanowi dodatkowe źródło utrzymania (np. dorośli synowie gospodarzy, pracujący głównie w przemyśle, budownictwie itp., zwykle dojeżdżający do miejsca pracy, którzy poinformowali rachmistrza spisowego, że pomaganie ojcu jest tylko ich źródłem dodatkowym).

Zwraca się uwagę, że w członie C tablicy występuje część ludności z takich typowych gospodarstw domowych **robotniczo-chłopskich,** w których mąż pracuje poza rolnictwem, a żona zajmuje się wyłącznie pracą na roli. Są tu mianowicie zarejestrowane te sytuacje, **kiedy żonę uznano za „gospodarującego"** (mąż jest zaś pomagającym w pracy dodatkowej lub w ogóle nie pracującym w swoim gospodarstwie).

Określenie takich stosunków w gospodarstwie zależało całkowicie od oceny samych spisywanych. Wydano wprawdzie w tej sprawie szczegółowe przepisy instrukcyjne, nie mniej jednak przepisy te w praktyce ze względu na zbyt skomplikowane kryteria oceny sytuacji, w której należałoby zważyć wkład pracy poszczególnych członków rodziny, dochody z gospodarstwa, dochody z pracy poza gospodarstwem itd. były różnie interpretowane. Stąd część ludności z podobnych gospodarstw domowych robotniczo-chłopskich mogła zostać zaliczona — nie zawsze słusznie — do kategorii ujętej w członie D tablicy (zob. dalsze wyjaśnienia).

3) **Ludność w gospodarstwach domowych, w których prowadzenie gospodarstwa rolnego jest dodatkowym źródłem utrzymania gospodarującego** (człon D tablicy). W gospodarstwach domowych ujętych w tym członie tablicy głównym źródłem utrzymania gospodarujących jest więc praca poza swoim gospodarstwem rolnym (ewentualnie także praca w rolnictwie) lub niezarobkowe źródło utrzymania. Występuje tu część ludności gospodarstw domowych **robotniczo-chłopskich,** w których za gospodarującego uznano osobę pracującą głównie poza gospodarstwem, a więc zwykle w pełnym wymiarze godzin, a ponadto prowadzącą swoje indywidualne gospodarstwo rolne (kierującą jego produkcją). Jeżeli gospodarującym jest mężczyzna współmałżonek, wówczas żona najczęściej pomaga mu w pracy i pomaganie dla niej stanowi główne źródło utrzymania. Należy jednak zauważyć, że na układ stosunków w gospodarstwie wpływają formalne stosunki własnościowe. Część robotników-chłopów, których wkład pracy w gospodarstwo jest mały (nawet w sensie kierowania gospodarstwem), znacznie mniejszy niż wkład pracy żony, określiło się zapewne gospodarującymi (w pracy dodatkowej) tylko ze względu na to, że są oni nominalnymi właścicielami gospodarstw. Mimo, iż przepisy instrukcji wyraźnie zwracały uwagę rachmistrzom na konieczność prawidłowego ustalenia, w porozumieniu ze spisywanymi osobami, kto jest faktycznie gospodarującym, mogło to jednak nie być konsekwentnie stosowane np. w przypadku mniejszej sumienności rachmistrza spisowego, pewnej nieufności osób spisywanych wobec rachmistrza, tradycji regionalnych itp.

4) **Ludność w gospodarstwach domowych, w których nikt nie pracuje w swoim gospodarstwie rolnym** (człon E tablicy). Są to przypadki, gdy dla żadnej osoby wchodzącej w skład gospodarstwa domowego użytkownika gospodarstwa rolnego praca w swoim gospodarstwie rolnym **nie stanowi źródła utrzymania** (nawet dodatkowego). Zwraca się uwagę, że kategoria ludności w tej grupie nie jest całkowicie zbieżna z kategorią

wymienioną w tabl. 34, część B — ludność w gospodarstwach domowych „wyłącznie pozarolniczych, w skład których wchodzi użytkownik gospodarstwa rolnego". Część B tabl. 34 nie obejmuje bowiem osób pracujących w rolnictwie (poza swoim gospodarstwem), które mogą występować w tablicy 21.

Zwraca się uwagę, że występująca w członie A liczba gospodarujących jest niższa od ogólnej liczby indywidualnych gospodarstw rolnych (ujętych w spisie ludności), wykazanej w tabl. 33 i 34, gdyż nie obejmuje tych gospodarstw rolnych, praca w których nie stanowiła źródła utrzymania dla żadnej osoby w gospodarstwie domowym związanym z tym gospodarstwem rolnym (porównaj rozdz. III ust. 10).

Tabl. 22. W tablicy tej wydzielono spośród ogółu ludności utrzymującej się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym tych gospodarujących (oraz pomagających im i utrzymywanych), którzy określili swoje gospodarstwo jako specjalizujące się w ogrodnictwie bądź sadownictwie lub w hodowli zwierząt (gospodarskich, drobiu, zwierząt futerkowych). Informacja ta — w sensie wyłączenia właściwej zbiorowości gospodarstw — może być uznana tylko za orientacyjną i raczej określa dolną granicę zjawiska. Wynika to z trudności obiektywnego ustalenia granicy między gospodarstwem ogólnorolnym a specjalistycznym. W opracowaniu przyjęto zasadę, iż w przypadku jakiejkolwiek wzmianki na formularzu o tym, że gospodarstwo rolne choćby częściowo jest specjalistyczne (np. w przypadku zapisów typu „indywidualne gospodarstwo rolne i ogrodnicze"), zaliczano je do wyspecjalizowanych. Mimo to można sądzić, że część gospodarstw o wyraźnym profilu ogrodniczym i sadowniczym nie została na formularzach spisowych odpowiednio określona, a tym samym nie została włączona do zbiorowości tej tablicy.

Tabl. 23. Dane zamieszczone w tej tablicy stanowią uzupełnienie danych zawartych w tabl. 21. Tabl. 21 zawiera bowiem tylko ludność tworzącą z gospodarującymi wspólne gospodarstwa domowe (mieszkającą razem), natomiast tabl. 23 — osoby mieszkające poza gospodarstwem domowym gospodarującego, ale pomagające mu lub przez niego utrzymywane. Tabl. 23 obejmuje więc tę ludność utrzymującą się z prowadzenia indywidualnych gospodarstw rolnych, która została spisana jako **faktycznie mieszkająca stale poza gospodarstwem domowym gospodarującego.** Są to w przeważającej mierze osoby trwale nieobecne w domu rodzinnym, które wydaliły się — głównie do miast — w celu wykonywania pracy zawodowej lub pobierania nauki. Jeśli idzie o pomagających, dane o nich są odbiciem informacji uzyskanych od osób zamieszkujących np. w hotelach robotniczych, na kwaterach w związku z pracą wykonywaną poza domem rodzinnym, które traktowały jeszcze pracę poza domem jako tymczasową i podawały fakt pomagania w gospodarstwie rolnym. Zdarzało się nawet sporadycznie, iż niektóre osoby traktowały pracę w swoim gospodarstwie rolnym jako główne źródło utrzymania.

Co do utrzymywanych, są to osoby, które podały, że pozostają na utrzymaniu gospodarującego użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego.

Tabl. 24. Tablica ta w tomie krajowym różni się od podobnych tablic wojewódzkich, gdyż zawiera dodatkowy człon (nie występujący w tamtych tomach z uwagi na zbyt nikłe liczby), dotyczący osób utrzymujących się z pracy na rachunek własny w obsłudze rolnictwa (np. weterynarze uprawiający prywatną praktykę, osoby wypożyczające odpłatnie maszyny rolnicze). Dane te mają odpowiednik w tabl. 15, lecz dotyczą nieco innej zbiorowości (tam „czynni zawodowo" — tu „pracujący").

Występujące w członie tablicy dotyczącym utrzymujących się z pracy najemnej w gospodarce nieuspołecznionej określenie „u pracujących na rachunek własny" dotyczy wszystkich utrzymujących się z pracy najemnej u prywatnych pracodawców w dziale „Rolnictwo", a więc także wyjątkowo występujących najemnych u osób pracujących na rachunek własny w obsłudze rolnictwa (z reguły zaś — dotyczą pracujących u rolników indywidualnych).

Tabl. 25 i 26. Do osób posiadających **„emeryturę"** zaliczono również osoby otrzymujące rentę za przekazaną na własność państwa nieruchomość rolną. Uzasadnione to było podobną istotą świadczeń (zapewnienie środków do życia na starość). W tabl. 26 łatwo tę ostatnią kategorię osób określić liczbowo; występuje ona w rubryce 7.

Pod pojęciem **„renty rodzinnej"** należy rozumieć rentę wdowią lub sierocą. W tablicach w tej pozycji występują głównie osoby posiadające rentę wdowią. Renta wdowia w spisie traktowana była bowiem zawsze jako główne źródło utrzymania, natomiast renta sieroca przypisywana była matce lub opiekunowi dziecka — z reguły jako ich dodatkowe źródło utrzymania (a więc większość osób otrzymujących rentę sierocą nie występuje w tablicach 25 i 26, dotyczą bowiem one **głównego** niezarobkowego źródła utrzymania). W niektórych przypadkach renta sieroca mogła być jednak uznana za główne źródło utrzymania, np. osób stanowiących jednoosobowe gospodarstwa domowe, gospodarstwa typu specjalnego lub osób będących członkami gospodarstw zbiorowych.

Pozycja określona jako **„renta bez bliższego określenia"** zawiera przypadki, kiedy rodzaj niezarobkowego źródła określono na formularzu jako „renta" i nie było możliwości ustalenia, o jaką rentę chodzi. Zwraca się uwagę, iż w tych przypadkach trzeba się liczyć z tym, że duża część tych nie rozpoznanych „rent" jest emeryturą, do niedawna nazywaną „rentą starczą".

Do osób posiadających niezarobkowe źródło **„domy opieki"** zaliczono osoby przebywające i będące na utrzymaniu zakładów zbiorowego zakwaterowania, takich jak: domy dla rencistów, domy dziecka, zakłady specjalne dla przewlekle chorych, niewidomych, umysłowo niedorozwiniętych (dorosłych i dzieci) itp.

W tablicach w pozycjach **„stypendium"** uwzględniono nie tylko stypendia otrzymywane przez uczniów szkół średnich i studentów szkół wyższych, ale także stypendia typu naukowego, np. doktoranckie. Osoby utrzymujące się głównie ze stypendium naukowego wystąpić mogą w tabl. 25 w grupach wieku 25—34 lata i dotyczących ludzi starszych, gdyż występują one u osób raczej w wieku dojrzałym.

Do osób posiadających **„wynagrodzenie ucznia"** zaliczono osoby otrzymujące zapłatę z tytułu nauki zawodu lub przyuczenia do zawodu.

Należy zwrócić uwagę, że przeważająca większość osób posiadających **stypendium** (uczniowskie lub studenckie) lub **wynagrodzenie ucznia** określiła się jako głównie utrzymywana (przez rodziców), podając te niezarobkowe źródła jako źródła utrzymania dodatkowe lub nawet w ogóle nie wymieniając ich jako źródeł

utrzymania (zob. też specjalne wyliczenia w rozdz. III ust. 6). W niniejszej tablicy — zwłaszcza jeśli idzie o wynagrodzenie ucznia — występują tylko sporadyczne przypadki, kiedy omawiane niezarobkowe źródła utrzymania potraktowano jako główne. Z uwagi na to, że młodocianych uczniów w zawodzie potraktowano w NSP 1970 r. jako biernych zawodowo, nie uznając ich pracy w ramach przyuczenia do zawodu za pracę zawodową, w drugiej części tablicy „w tym utrzymujący się dodatkowo z pracy" nie występuje pozycja „wynagrodzenie ucznia".

Niezarobkowe źródło: **„zakony"** posiadają zakonnice i zakonnicy przebywający z reguły w gospodarstwach zbiorowych typu klasztoru lub domu zakonnego.

Do **„pozostałych"** niezarobkowych źródeł utrzymania zaliczono: dochody z dzierżawy (np. z oddanego w dzierżawę gospodarstwa rolnego, sklepu, warsztatu), z wynajmu lokalu, z nagromadzonego kapitału, ze sprzedaży własnych rzeczy, sprzedaży rzeczy otrzymanych w paczkach z zagranicy, z wróżbiarstwa, żebractwa itp.

Tabl. 27. Spośród licznych grup osób posiadających niezarobkowe źródło utrzymania i ponadto pracujących (wymienionych w tabl. 25), pogłębionemu badaniu poddano tylko charakterystyczną grupę emerytów.

Zawarte w tablicy 27 dane odpowiadają więc na pytanie, kim są emeryci, którzy podejmują dodatkowo pracę i gdzie ją podejmują.

Tabl. 28. Według poziomu osiągniętego wykształcenia w tabl. 28 sklasyfikowane zostały wszystkie osoby w wieku 15 i więcej lat, zarówno uczące się jeszcze, jak i już nie uczące się.

W grupie osób z niepełnym wykształceniem podstawowym w rubr. 17 i 18 wymieniono m. in. te osoby, które ukończyły 7 klas szkoły podstawowej. Dotyczy to wyłącznie osób, które ukończyły 7 klas w szkole 8-klasowej. Osoby z ukończonymi 7 klasami w szkołach 7-klasowych zaliczono oczywiście do osób z wykształceniem podstawowym (ukończonym).

Tabl. 29. Tablica ta obejmuje mniejszą zbiorowość niż tabl. 28. Pominięte w niej zostały wszystkie te osoby, które mają tylko wykształcenie podstawowe lub jeszcze niższe.

Człony tablicy dotyczące osób biernych zawodowo i nie uczących się dają obraz rezerw wykwalifikowanej siły roboczej.

Tabl. 30. Tablica ta obejmuje analogiczną zbiorowość jak tabl. 28. Dane o osobach z niepełnym wykształceniem podstawowym (rubr. 17) ustalono w analogiczny sposób, jak omówiono przy tabl. 28.

Tabl. 31. W tej tablicy uwzględniono część zbiorowości występującej w tabl. 28 i 30, a mianowicie tylko czynnych zawodowo. W członach tablicy dotyczących osób uczących się kierunek wykształcenia ustalano w odniesieniu do najwyższego osiągniętego poziomu wykształcenia (patrz rozdz. III ust. 4).

Tabl. 32. Zbiorowość ujęta w tej tablicy jest znacznie szersza od wykazanej w tabl. 31 w członie „w tym uczący się", gdyż obejmuje ponadto osoby w wieku 7—14 lat oraz osoby w wieku 15 lat i więcej bierne zawodowo. Tablica ta daje możliwość wyliczenia liczby wszystkich osób nie uczących się i nie pracujących w poszczególnych rocznikach od 7—29 lat (w tabl. 29 wykazano tylko nie pracujące i nie uczące się osoby z wykształceniem powyżej podstawowego). Dane te można uzyskać przez odjęcie od ogólnej liczebności poszczególnych roczników (tabl. 1) liczby osób poszczególnych roczników, które uczą się, lecz nie pracują (dane z tabl. 32 bez danych o pracujących zawartych w rubr. 3 i 6).

Tabl. 33. W tablicy tej podsumowano liczbę ludności w gospodarstwach domowych oraz liczbę czynnych zawodowo tylko w tych pozycjach, w których nie jest możliwe jej bezpośrednie wyliczenie (przez przemnożenie), tj. w pozycjach „razem" oraz w przedziałach otwartych: „7 i więcej osobowe", „4 i więcej" czynnych zawodowo. Zwraca się uwagę, że w rubrykach 3, 8 i 11 nie występują liczby gospodarstw domowych, lecz — w rubr. 3 i 8 liczby czynnych zawodowo, zaś w rubr. 11 liczby osób posiadających niezarobkowe źródło. Wymieniona w tej tablicy (i w następnej tabl 34) liczba gospodarstw domowych, w skład których wchodzi użytkownik indywidualnego gospodarstwa rolnego, odpowiada ogólnej liczbie indywidualnych gospodarstw rolnych uchwyconych w spisie ludności (por. rozdz. III ust. 10).

Tabl. 34. W częściach B, C, E oraz F tablicy nie występują wszystkie spośród rubryk, które są wymienione w części A (gospodarstwa domowe **ogółem**) oraz D (gospodarstwa domowe **mieszane**). Wynika to stąd, że w określonych typach gospodarstw domowych, dla których dane zawarte są w częściach B, C, E oraz F tablicy, nie mogą występować niektóre kategorie osób, odpowiadające pominiętym rubrykom (zob. w rozdz. III ust. 11). Dla ułatwienia korzystania z danych w częściach B, C, E oraz F tablicy nie podano kolejnej numeracji rubryk, lecz taką numerację, jaką odpowiednie rubryki oznaczone zostały w częściach A oraz D.

Tabl. 35—37. Gospodarstwo tzw. **„spokrewnione"** (z drugim gospodarstwem) występuje wtedy, gdy chociażby jedna osoba spośród członków jednego z nich ma w drugim gospodarstwie osobę spokrewnioną — w jakiejkolwiek mierze (lub spowinowaconą).

Tabl. 36. Dane zawarte w tej tablicy dają obraz sytuacji, kiedy w gospodarstwach rolnych użytkowanych przez ludzi starych może zabraknąć następców. Liczby w tablicach nie pozwalają wprawdzie bezpośrednio odpowiedzieć na to pytanie (do tego potrzebne byłyby indywidualne rozmowy z zainteresowanymi), dają jednak ogólne rozeznanie wielkości i struktury zjawiska.

Tabl. 37 i 38. W tablicach tych, jak wspomniano w rozdz. III ust. 12, scharakteryzowano gospodarstwo domowe według cech głów gospodarstw domowych.

Tabl. 37 obejmuje zbiorowość wszystkich gospodarstw domowych, zaś tabl. 38 mniejszą zbiorowość gospodarstw, bo bez gospodarstw osób samotnych.

Tabl. 39. W tablicy tej (podobnie jak w tabl. 33) podsumowano liczbę ludności w gospodarstwach domowych tylko w tych pozycjach, w których nie jest możliwe jej bezpośrednie wyliczenie (przez przemnożenie). Dotyczy to rubryk 2, 5 oraz 12, w których podano nie liczbę gospodarstw domowych, lecz liczbę ludności.

Tabl. 41. Tablica dotyczy ludności ujętej spisem w gospodarstwach domowych, a więc z ogólnej liczby ludności (rozliczenie — zob. tabl. 5) nie obejmuje osób stanowiących gospodarstwa typu specjalnego oraz ujętych w gospodarstwach zbiorowych. Strukturę tych ostatnich grup ludności przedstawiono oddzielnie w tablicach 42, 48 i 49 oraz we wspomnianej tabl. 5, z której można uzyskać bezpośrednio dane o szczegó-

łowej strukturze wieku osób w gospodarstwach zbiorowych i pośrednio — osób stanowiących gospodarstwa typu specjalnego (czego brak w tabl. 42); aby dane te uzyskać, należy od ludności ogółem w tabl. 5 odjąć ludność w gospodarstwach zbiorowych (z tej samej tablicy), a ponadto odjąć ludność w gospodarstwach domowych z tabl. 41.

Tablica 41, opracowana w polskiej praktyce spisowej po raz pierwszy, grupuje w gospodarstwach domowych ludność o określonej płci, wieku i stanie cywilnym i charakteryzuje każdą z tych grup ludności według miejsca, jakie wchodzące w jej skład osoby zajmują w swoich gospodarstwach domowych: czy są głowami gospodarstw lub ich współmałżonkami, a więc, czy osiągnęli (co jest regułą w takiej sytuacji) samodzielność i przewagę ekonomiczną nad pozostałymi członkami swoich gospodarstw, czy też pozostają raczej w stanie określonej zależności w ekonomiczno-organizacyjnym układzie stosunków rodzinnych. Tablica pośrednio dostarcza również informacje o warunkach mieszkaniowych (w sensie samodzielności zamieszkania) poszczególnych grup ludności, ważnych zwłaszcza w odniesieniu do młodzieży i ludzi starych.

Aby wzbogacić możliwości analizy danych tabl. 41 warto rozpatrywać je razem z danymi tablicy 37, w której obok informacji o samodzielności zamieszkania gospodarstw domowych, których głowami są osoby w określonym wieku, znajduje się również bardzo istotna informacja o podziale głów gospodarstw na stanowiące gospodarstwa jednoosobowe i pozostałe (czego brak w tabl. 41).

Zwraca się uwagę, że nadwyżka zamężnych kobiet nad żonatymi mężczyznami, występująca w tabl. 41, jest znacznie wyższa niż wśród ogółu ludności. Wynika to właśnie z braku w tabl. 41 osób spoza gospodarstw domowych, wśród których (głównie w hotelach robotniczych) notuje się ponad pięciokrotną przewagę mężczyzn żonatych nad zamężnymi kobietami (odpowiednie liczby wynoszą 74563 i 14243).

Tabl. 43. Jako jedną z cech gospodarstw domowych wymieniono tu liczbę rodzin, stąd występują w tablicy gospodarstwa nierodzinne, jednorodzinne, dwurodzinne, oraz trzy- i więcej rodzinne. Za gospodarstwa domowe nierodzinne uważa się takie, w których składzie nie ma rodziny (porównaj rozdz. III ust. 13) są natomiast osoby spoza rodzin — spokrewnione, spowinowacone lub obce sobie. Za gospodarstwa domowe jedno- lub wielorodzinne uważa się zarówno te w których poza rodziną (rodzinami) nie ma innych osób, jak i te, w których są ponadto osoby spoza rodzin — spokrewnione, spowinowacone lub obce dla członków rodziny (rodzin). W gospodarstwach jednorodzinnych stosunek pokrewieństwa osób spoza rodzin do rodziny jest określony w tabl. 44. Ponieważ rodzina musi składać się z co najmniej 2 osób, gospodarstwa domowe 1-osobowe występują tylko jako „nierodzinne". Z tego samego powodu gospodarstwa domowe dwurodzinne muszą mieć co najmniej 4 osoby, trzy (i więcej) rodzinne — co najmniej 6 osób. Podział gospodarstw według liczby osób (przedziały od — do) dostosowano odpowiednio do kategorii gospodarstw według liczby rodzin.

Wymieniona w tej tablicy (i w następnej tabl. 34) liczba gospodarstw domowych, w skład których wchodzi użytkownik indywidualnego gospodarstwa rolnego, odpowiada ogólnej liczbie indywidualnych gospodarstw rolnych uchwyconych w spisie ludności (por. rozdz. III ust. 10).

Tabl. 44. Jako **„krewnych w linii prostej starszego pokolenia"** przyjmowano ojca, matkę, babkę lub nawet pradziadka i prababkę głowy rodziny lub jej współmałżonka (tj. żony w rodzinach z małżeństwem).

Jako **„rodziny spokrewnione w linii prostej"** przyjmowano takie, gdy w rodzinie starszego pokolenia występuje krewny w linii prostej (zdefiniowany wyżej).

Pod określeniem **„obie rodziny spokrewnione w innej linii"** rozumiano sytuację, gdy w jednej z tych rodzin jest przynajmniej jedna osoba, która w drugiej rodzinie ma kogoś z nią spokrewnionego (oczywiście — nie w linii prostej), lub też spowinowaconego, nawet jeśli pokrewieństwo to lub powinowactwo jest dalekie. Określenia w boczku tablicy dotyczące gospodarstw domowych „bez małżeństwa", „z jednym małżeństwem" itp. wskazują, ile wśród rodzin w gospodarstwie domowym jest rodzin z małżeństwem (lub że takich nie ma).

Tabl. 46. Tablica obejmuje tylko te gospodarstwa domowe, w których występują osoby trwale nieobecne. Ale możliwe jest także uzyskanie struktury gospodarstw łącznie z osobami trwale nieobecnymi dla wszystkich gospodarstw domowych. W tym celu od danych o strukturze gospodarstw domowych w tradycyjnym ujęciu (np. z tabl. 33) należałoby odpowiednio odjąć dane tabl. 46 z rubr. 1, a dodać dane z wiersza „Ogółem" w rubr. 3—9 tej tablicy.

Tabl. 47. Trwała nieobecność osób powoduje określone konsekwencje, jeśli chodzi o strukturę rodzin. W związku z tym, jeżeli osoba trwale nieobecna była:

— współmałżonkiem — wówczas rodzina z małżeństwem stała się rodziną zaklasyfikowaną w spisie jako ojciec lub matka z dziećmi, a gdy nie było dzieci, rodzina jak gdyby uległa likwidacji,
— dzieckiem — wówczas, jeśli było to jedyne dziecko, rodzina z małżeństwem została sklasyfikowana jako bez dzieci, rodzina typu ojciec i matka z dziećmi — uległa likwidacji.

Osoby, które musiały być uznane jako pozostające poza swoją rodziną na skutek trwałej nieobecności członka tej rodziny, mogły w konsekwencji same zostać zaliczone w skład innej rodziny. Przykładowo: gdy dziecko matki (wdowy) mieszkającej z własną matką było trwale nieobecne (np. wyjechało uczyć się i zamieszkało w internacie), wówczas obie pozostałe kobiety zostały potraktowane w opracowaniu jako tworzące rodzinę.

Tabl. 48—49. Do **zakładów wychowawczych** zaliczono głównie: domy małego dziecka podległe Ministerstwu Zdrowia i Opieki Społecznej, domy dziecka i młodzieży oraz specjalne zakłady wychowawcze dla dzieci upośledzonych podległe Ministerstwu Oświaty i Szkolnictwa Wyższego.

Do **zakładów specjalnych** zaliczono głównie zakłady dla: przewlekle chorych, niewidomych, umysłowo niedorozwiniętych (dorosłych i dzieci) oraz tzw. internaty dla inwalidów podległe Ministerstwu Zdrowia i Opieki Społecznej.

W **zakładach psychiatrycznych** uwzględniono jedynie osoby potraktowane jako faktycznie mieszkające stale, tj. będące w ciężkim stanie, wymagającym przewlekłego leczenia (na oddziałach zakładów i szpitali psychiatrycznych, specjalnie dla takich osób przeznaczonych).

ZBIOROWOŚCI UWZGLĘDNIONE W TABLICACH

Zbiorowość	Numery tablic
Ludność ogółem	1, 5, 6, 7, 11, 13
Ludność w wieku 7 lat i więcej ucząca się	32
Ludność w wieku 15 lat i więcej	28, 30
Mężczyźni w wieku 15 lat i więcej	2
Kobiety w wieku 15 lat i więcej	2, 8, 9, 10
Ludność w wieku 15 lat i więcej z wykształceniem ponadpodstawowym	29
Ludność pozostająca w związku małżeńskim	3
Współmałżonkowie zamieszkali razem	4
Ludność posiadająca własne źródła utrzymania	14; (6, 7, 11, 13)
Utrzymywani	14; (6, 7, 11, 13)
Czynni zawodowo i utrzymywani przez nich	15
Czynni zawodowo poza rolnictwem	17, 18
Ludność utrzymująca się z pracy:	
— w spółdzielniach pracy	(16)
— w rolnictwie uspołecznionym (poza spółdzielniami produkcyjnymi)	19
— w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych	20; (16)
— najemnej w rolnictwie nieuspołecznionym	24
— w swoich indywidualnych gospodarstwach rolnych	(21, 23)
— w swoich indywidualnych gospodarstwach ogrodniczo-sadowniczych i hodowlanych	22
Ludność utrzymująca się głównie z niezarobkowego źródła	25, 26
Ludność utrzymująca się z pracy dodatkowej	12; (11, 13, 14)
Emeryci utrzymujący się z pracy dodatkowej	27
Ludność w gospodarstwach domowych	33, 34, 35, 39, 41, 43
Ludność zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	21; (33, 34)
Ludność utrzymująca się z prowadzenia indywidualnych gospodarstw rolnych zamieszkała poza gospodarstwem domowym gospodarującego	23
Osoby stanowiące gospodarstwa typu specjalnego	42
Ludność w gospodarstwach zbiorowych	48, 49
Gospodarstwa domowe ogółem	33, 34, 35, 37, 39, 41, 43
Gospodarstwa domowe jednoosobowe	40
Gospodarstwa domowe wieloosobowe	38
Gospodarstwa domowe w skład których wchodzi gospodarujący w wieku 60 lat i więcej	36; (46)
Rodziny	44, 45
Osoby trwale nieobecne	46, 47

Uwaga: Dla poszczególnych tablic podano tylko pełne zbiorowości w nich uwzględnione. W konkretnych jednak przypadkach — dla umożliwienia łatwiejszego odszukania w tablicach najbardziej istotnych informacji — podano w nawiasie numery tablic, w których wymieniona zbiorowość jest częścią pełnej zbiorowości tablicy.

CECHY WYSTĘPUJĄCE W TABLICACH

Cechy			Numery tablic[a]	
A. Cechy indywidualne osób				
Cechy demograf.	Wiek		1—5, 8, 17—25, 27—29, 32, **37, 38,** 41, 47, 48	
	Płeć		1—7, 11—32, 34, 36, **37, 38, 40,** 41—42, 47—49	
	Stan cywilny		2—4, 8, 9, **37, 38,** 41	
	Stosunek do głowy gospodarstwa domowego		41	
Cechy społeczno-ekonomiczne	Poziom wykształcenia		10, 27—31, **39, 40**	
	Kierunek wykształcenia		10, 28—31	
	Uczęszczanie do szkoły		23, 30—32	
	Rodzaj głównego źródła utrzymania (praca, niezarobkowe źródło)		5, 6, 8, 9, 11—14, 32, 42, 45, 49	
	Podział na posiadających własne źródła utrzymania i utrzymywanych		5—8, 11—14, 16, 19—26, 32, 49	
	Podział na czynnych i biernych zawodowo (utrzymywanych)		10, 15, 28, 30, 34, **37, 39, 40**	
	Podział na nieżywicieli, jedynych żywicieli i współżywicieli		6, 7, 14	
	Grupa społeczna		7, 9, 26	
	Powierzchnia ogólna gospodarstwa rolnego		21, 22, 34, 36	
	cechy pracy: Klasyfikacja gospodarki narodowej	dział i gałąź	15, 16	Cechy pracy dodatkowej:
		tylko dział	6,11,17,27,31,**39**	11
		tylko podział na działy pozarolnicze i rolnictwo	5,8,9,11—14,30, 32, 34,**39, 40,** 45	12, 13, 14
	cechy pracy: Forma gospodarki		11—15, 17, 18, 30	13
	cechy pracy: Charakter zatrudnienia		9, 12, 15, 16, 18, 27, 30, **39, 40**	12
	cechy pracy: Sezonowość pracy		×	11, 12
	Rodzaj niezarobkowego źródła		25, 26	
B. Cechy gospodarstw domowych				
Liczba osób w gospodarstwie domowym			33, 35, 38, 39, 43, 46	
Liczba czynnych zawodowo w gospodarstwie domowym			33, 34, 43	
Liczba pracujących w swoim gospodarstwie rolnym			34	
Podział gospodarstw domowych:				
— na jednoosobowe i wieloosobowe			36, 37	
— na posiadające i nie posiadające czynnych zawodowo			33, 34	
— według pięciu typów w zależności od źródeł utrzymania osób wchodzących w ich skład (pozarolnicze, mieszane, rolnicze)			33,34	
— na gospodarstwa bez użytkownika i z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego			33, 34	
— według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego			34, 36	
— na nierodzinne oraz rodzinne według liczby rodzin			43, 44	
Samodzielność zamieszkania gospodarstw domowych			35, 36, 37, 40	
C. Cechy rodzin biologicznych				
Podział rodzin według typów			44, 45	
Skład i pokrewieństwo rodzin			44	
Podział rodzin na rozwojowe i nierozwojowe			44, 45	
Podział rodzin według liczby dzieci			45	
D. Cechy gospodarstw zbiorowych i typu specjalnego				
Rodzaj gospodarstwa zbiorowego			48, 49	
Rodzaj gospodarstwa typu specjalnego			42	

a Wytłuszczono numery tablic, w których wymienione cechy odnoszą się do głów gospodarstw domowych.

SPIS LUDNOŚCI

A OSOBY MIESZKAJĄCE STALE ORAZ PRZEBYWAJĄCE CZASOWO

			Nr 1	Nr 2	Nr 3
	1	NAZWISKO			
	2	IMIĘ			
3	**Mieszka tu stale** (i był w momencie spisu obecny lub nieobecny), **czy przebywa czasowo?** Odpowiednie zakreślić obwódką. Dla tych osób mieszkających stale, które przebywają tu poza domem rodzinnym w związku z nauką, pracą itp. — wypełnić ponadto Blankiet Kontrolny Nr 1 — patrz § 66 Instrukcji		1. Mieszka stale — obecny 1a. Mieszka stale — nieobecny 2. Przebywa czasowo	1. Mieszka stale — obecny 1a. Mieszka stale — nieobecny 2. Przebywa czasowo	1. Mieszka stale — obecny 1a. Mieszka stale — nieobecny 2. Przebywa czasowo
4	Dla osób, które mieszkają tu stale, lecz były nieobecne, podać przyczynę nieobecności				
5	Dla osób, które przebywały tu czasowo, wpisać: adres miejsca stałego zamieszkania	a) Nazwa miejscowości b) Ulica i numer domu c) Nazwa powiatu	a) ..... b) ..... c)	a) ..... b) ..... c)	a) ..... b) ..... c) .....
6	przyczynę, dla której tu przybyły				
7	Stosunek do głowy gospodarstwa domowego	wpisać wszystkim osobom			
8	Stosunek do głowy pierwszego gospodarstwa domowego	wpisać głowie drugiego gospodarstwa i dalszych			
9	Płeć. Zakreślić obwódką: dla męskiej 1. M, dla żeńskiej 2. Ż		1. M 2. Ż ←	1. M 2. Ż ←	1. M 2. Ż
10	Stan cywilny. Wpisać jedno z określeń: *kawaler, panna, żonaty, zamężna, wdowiec, wdowa, rozwiedziony, rozwiedziona, separowany, separowana*				
11	Data urodzenia: dzień / miesiąc słownie / rok		/ /	/ /	/ /
12	Miejsce urodzenia - rozumiane jako miejsce zamieszkania matki w chwili urodzenia danej osoby	a) Nazwa miejscowości (lub wpisać *tutaj*) b) W zależności od charakteru tej miejscowości zakreślić obwódką 1. miasto lub 2. wieś c) Nazwa powiatu (obcego państwa)	a) ..... b) 1. miasto 2. wieś c)	a) ..... b) 1. miasto 2. wieś c)	a) ..... b) 1. miasto 2. c) .....
13	Od kiedy mieszka stale w tej miejscowości? Wpisać rok przybycia lub *od urodzenia*				
14	Dla przybyłych tu w latach 1961—1970 podać miejsce poprzedniego zamieszkania	a) Nazwa miejscowości b) Nazwa powiatu (obcego państwa)	a) ..... b)	a) ..... b)	a) ..... b) .....
15	Wykształcenie: Poziom wykształcenia. W zależności od posiadanego świadectwa ukończenia szkoły lub określonej w Instrukcji (§ 47) liczby klas (lat studiów) wpisać jedno z określeń podanych u dołu 2 str. formularza*)				
16	Kierunek wykształcenia uzyskanego w szkole. Wpisać np. *ogólnokształcący, budowlany, elektrotechniczny, mechaniczny, włókienniczy, rolny, ekonomiczny, handlowy, medyczny, muzyczny, matematyczny* itp.				
17	Czy uczy się w szkole? Zakreślić obwódką 1. TAK lub 2. NIE		1. TAK 2. NIE ←	1. TAK 2. NIE ←	1. TAK
18	Praca I — 1 — Adres zakładu pracy	a) Nazwa miejscowości b) Ulica i numer domu	a) ..... b)	a) ..... b)	a) ..... b) .....
19	Praca I — Nazwa zakładu pracy. Podać pełną nazwę zakładu pracy — Jeżeli z nazwy nie wynika rodzaj działalności zakładu pracy, wpisać dodatkowo, czym zakład się zajmuje: co produkuje? co buduje? jakie inne zadania spełnia? — Jeżeli zakład pracy jest prywatny, wpisać obok nazwy (lub określenia rodzaju działalności) nazwisko i imię właściciela				
20	Praca I — Zawód wykonywany w opisanym wyżej zakładzie pracy. Określić dokładnie wykonywane zajęcie lub zajmowane stanowisko (wykonioną funkcję) — patrz § 55				
21	Praca I — Grupa społeczna. Wpisać jedno z określeń podanych u dołu 3 str. formularza**)				
22	Praca I — Jeżeli pracuje w spółdzielni pracy lub rolniczej spółdzielni produkcyjnej, a jest jej członkiem, wpisać *członek spółdzielni*				
23	Praca II dodatkowa — 1a — Nazwa zakładu pracy				
24	Praca II dodatkowa — W jakim charakterze pracuje? (Sposób wypełnienia jak w wierszu 21**)				
25	Praca II dodatkowa — Czy praca jest stała, czy sezonowa? Odpowiednie zakreślić obwódką		1. stała 2. sezonowa	1. stała 2. se	
26	Źródła utrzymania. Dla każdej osoby podać wszystkie posiadane przez nią źródła utrzymania — 2 — Niezarobkowe źródło utrzymania — Rodzaj niezarobkowego źródła utrzymania. Wpisać: *emerytura, renta inwalidzka, stypendium* itp.				
27	Źródła utrzymania — Niezarobkowe źródło utrzymania — Grupa społeczna				
28	Źródła utrzymania — 3 — Utrzymywanie przez rodzinę. Wpisać, na czyim jest utrzymaniu (np. *ojca, męża, brata itp.*) i wpisać nr tej osoby. Uwaga — jeżeli nie ma na tym formularzu osoby utrzymującej, patrz § 63 Instrukcji				
29	Jeżeli posiada więcej niż jeden rodzaj źródła utrzymania, wskazać główny. Zakreślić obwódką jedno z określeń. Jeżeli posiada tylko jeden rodzaj źródła utrzymania, przekreślić rubrykę na krzyż		1 praca 2 niezarobkowe źródło 3 utrzymywanie	1 praca 2 niezarob 3 utrzymy	

**) Dla pracowników zatrudnionych (najemnych) oraz członków spółdzielni pracy i rolniczych spółdzielni produkcyjnych wpisać:
pracownik fizyczny lub
pracownik umysłowy.
Dla pozostałych wpisać jedno z określeń:
wykonuje pracę nakładczą
pracuje w oparciu o umowę prowizyjną
pracuje w oparciu o umowę ajencyjną
użytkownik gospodarstwa rolnego
pracuje na rachunek własny
pomaga w pracy ... (podać, komu pomaga, np. *mężowi, żonie, ojcu* itp. i wpisać nr tej osoby)
duchowny

B OSOBY TRWALE NIEOBECNE — Z POWODU NAUKI, PRACY itp. (Każdej osobie wypełnić ponadto Blankiet Kontrolny Nr 2)

	NAZWISKO I IMIĘ	Przyczyna trwałej nieobecności	Z którym gospodarstwem domowym jest związana: Nr osoby będącej głową tego gospodarstwa	Z którym gospodarstwem domowym jest związana: Stosunek do głowy tego gospodarstwa	Płeć (zakreślić obwódką)	Stan cywilny	Rok urodzenia	Nazwa miejscowości, w której przebywa	Nazwa szkoły, zakładu pracy itp.	Grupa społeczna
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1					1. M 2. Ż					
2					1. M 2. Ż					
3					1. M 2. Ż					

*) Określenia poziomu wykształcenia:
wyższe ukończone
pomaturalne ukończone
niepełne wyższe
średnie ukończone
zasadnicze zawodowe ukończone
niepełne średnie
- *podstawowe ukończone*
- *... klas szkoły podstawowej*
- *samouk*
- *umie tylko czytać*
- *nie umie pisać ani czytać*

Uwaga. Przy określeniach z kropką nie podaje się kierunku wykształcenia w wierszu 16

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska (—) — zjawisko nie występuje.

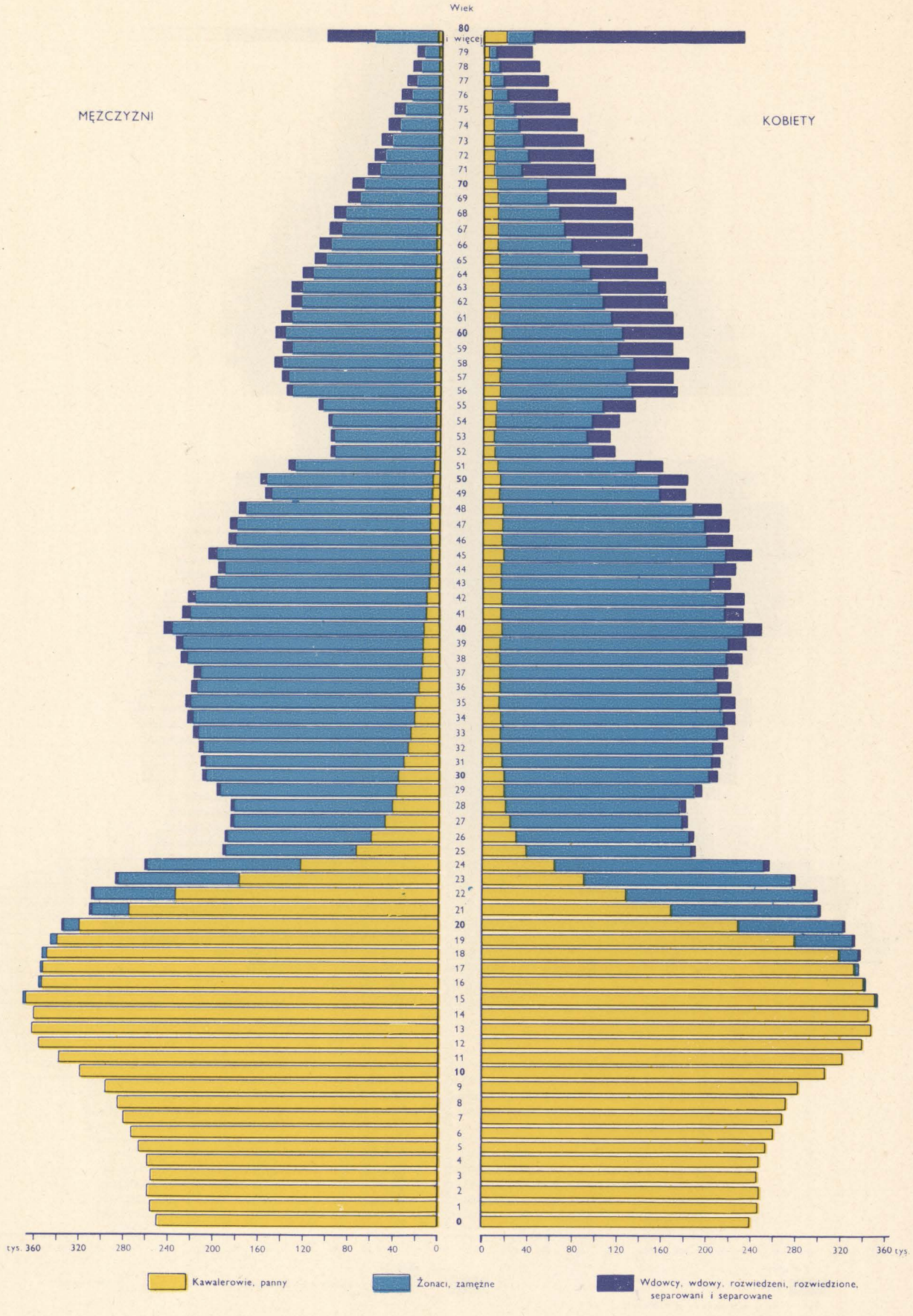
Zero (0) — zjawisko istnieje, jednakże w ilościach mniejszych od liczb, które mogły być wyrażone uwidocznionymi w tablicy znakami cyfrowymi.

Kropka (.) — zupełny brak informacji, albo brak informacji wiarygodnych.

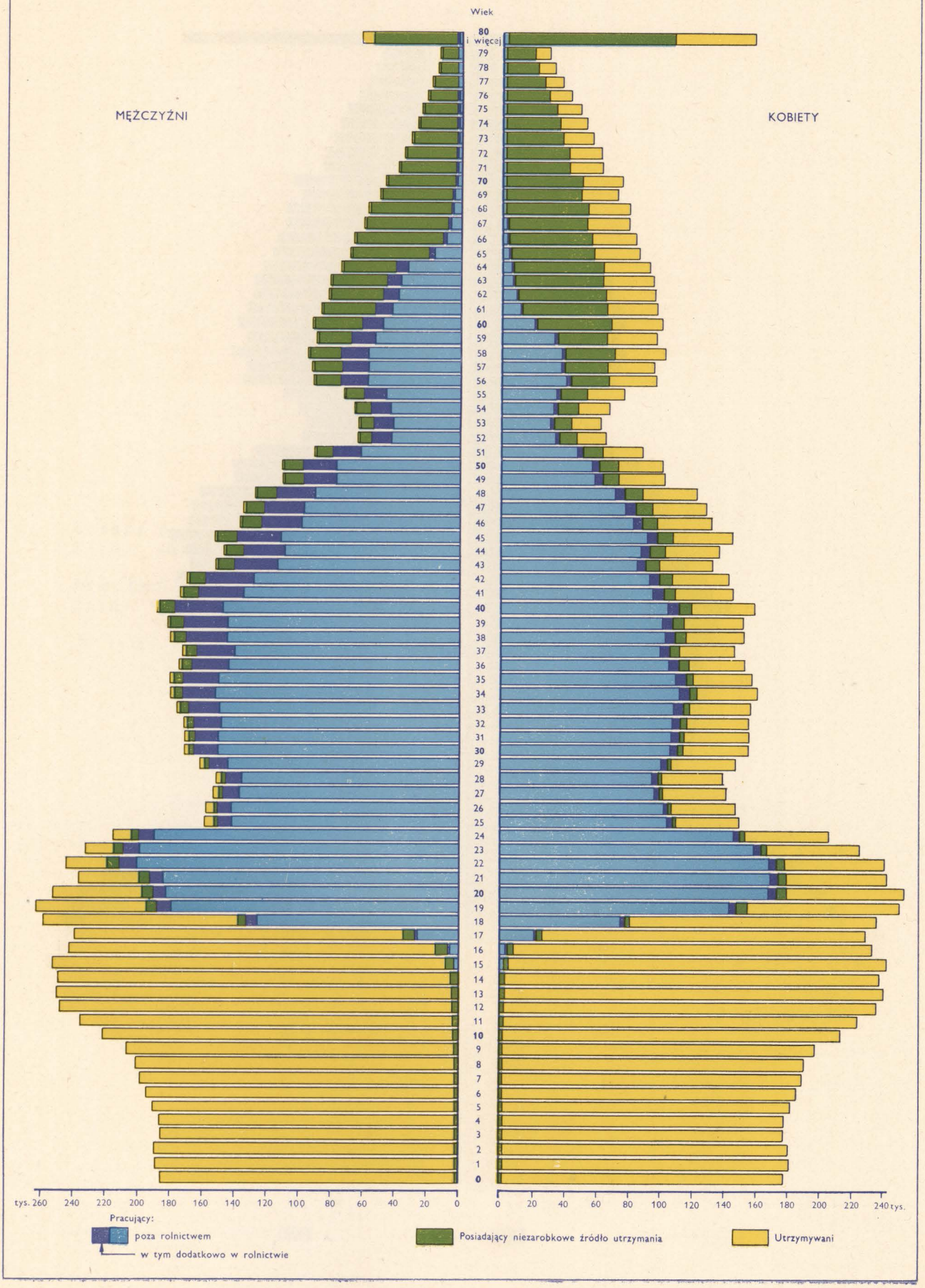
Znak (×) — wypełnienie rubryki, ze względu na układ tablicy, jest niemożliwe lub niecelowe.

„W tym" — oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy ogólnej.

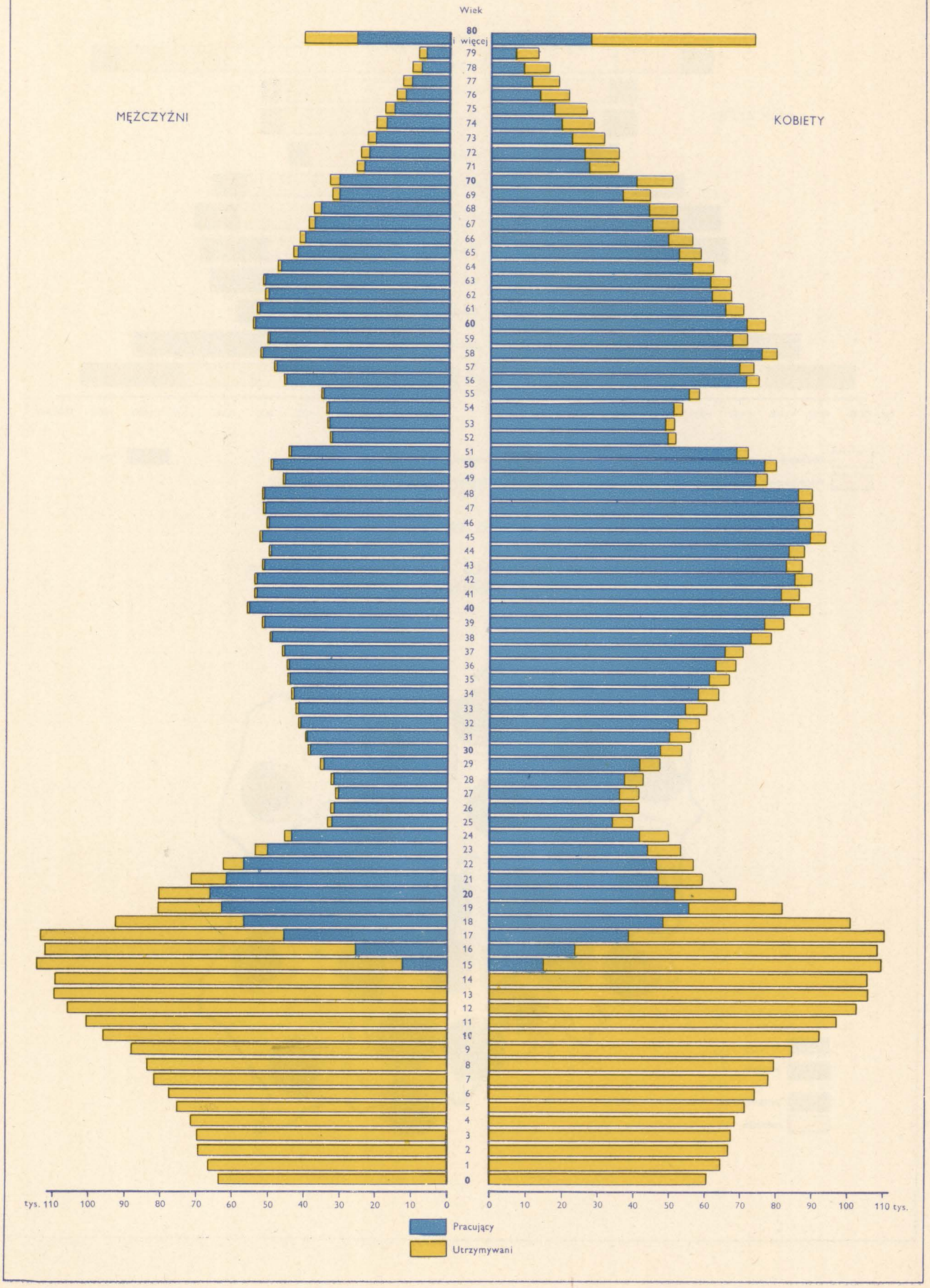
LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU I STANU CYWILNEGO

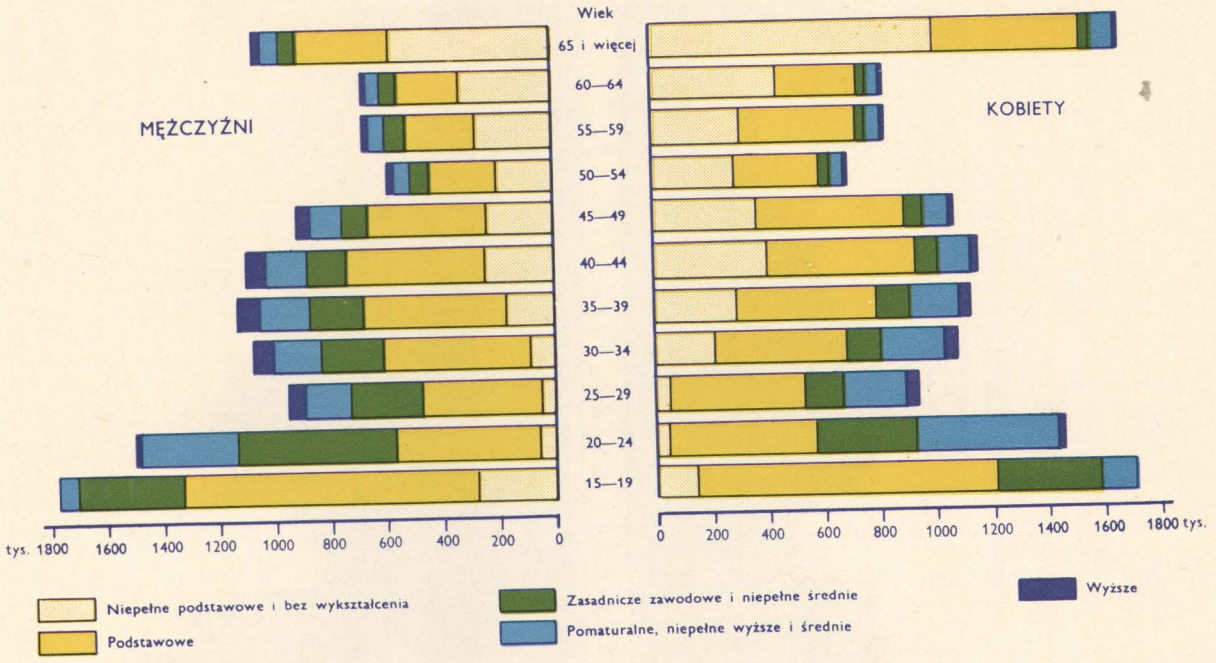
LUDNOŚĆ UTRZYMUJĄCA SIĘ ZE ŹRÓDEŁ POZAROLNICZYCH

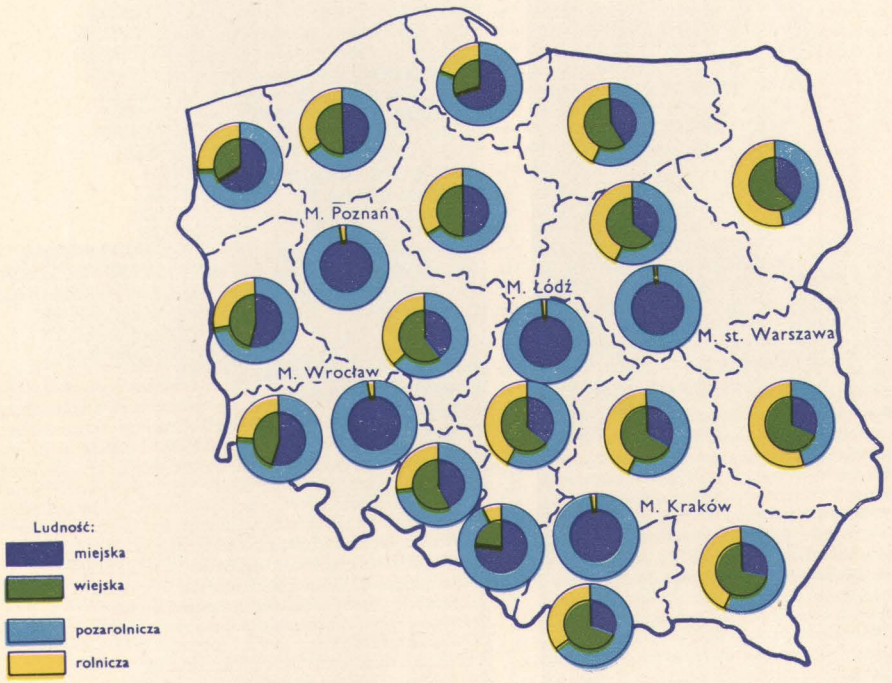
LUDNOŚĆ UTRZYMUJĄCA SIĘ Z ROLNICTWA

LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

LUDNOŚĆ W PODZIALE NA MIEJSKĄ I WIEJSKĄ ORAZ POZAROLNICZĄ I ROLNICZĄ

TABLICE

PRZEGLĄD OGÓLNY str. 3 — 30

Alfabetyczny wykaz miast i osiedli w Polsce str. 31 — 35

TABLICE ŹRÓDŁOWE str. 37 — 508

PRZEGLĄD OGÓLNY

PRZEGLĄD OGÓLNY

A. POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ, GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Lata Województwa	Powierzchnia w km^2	Ludność: ogółem — w liczbach bezwzględnych	Ludność: ogółem — spis poprzedni = 100	Ludność: ogółem — na 1 km^2	Ludność: mężczyźni — w liczbach bezwzględnych	Ludność: kobiety — w liczbach bezwzględnych	Na 100 mężczyzn przypada kobiet	Ludność poza rolnictwem — w liczbach bezwzględnych	Ludność poza rolnictwem — spis poprzedni = 100	Ludność poza rolnictwem — w odsetkach ogółu ludności	Ludność w rolnictwie — w liczbach bezwzględnych	Ludność w rolnictwie — spis poprzedni = 100
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
MIASTA I WIEŚ												
POLSKA[a] 1950	312677	25008179[b]	x	80	11927988	13080191	109,7	13016194	x	52,9	11597490	x
1960	312677	29775508[c]	119,1	95	14404218	15371290	106,7	18124593	139,2	61,6	11281136	97,3
1970	312677	32642270	109,6	104	15853618	16788652	105,9	22909939	126,4	70,2	9732331	86,3
M.st.Warszawa . . 1950	446	822036	x	1844	362165	459871	127,0	804440	x	97,9	17596	x
1960	446	1139189	138,6	2555	520699	618490	118,8	1120012	139,2	98,3	19177	109,0
1970	446	1314892	115,4	2949	606725	708167	116,7	1294685	115,6	98,5	20207	105,4
M.Kraków 1950	230	343638	x	1494	156354	187284	119,8	328569	x	95,6	15069	x
1960	230	481296	140,1	2092	227727	253569	111,3	466898	142,1	97,0	14398	95,5
1970	230	588033	122,2	2556	279940	308093	110,1	574272	123,0	97,7	13761	95,6
M.Łódź 1950	214	620435	x	2895	274453	345982	126,1	609807	x	98,3	10628	x
1960	214	710499	114,5	3315	323561	386938	119,6	699833	114,8	98,5	10666	100,4
1970	214	762454	107,3	3558	353169	409285	115,9	751580	107,4	98,6	10874	102,0
M.Poznań 1950	220	320670	x	1460	145450	175220	120,5	313777	x	97,9	6893	x
1960	220	408132	127,3	1859	191070	217062	113,6	400461	127,6	98,1	7671	111,3
1970	220	471367	115,5	2147	222123	249244	112,2	460242	114,9	97,6	11125	145,0
M.Wrocław 1950	229	309980	x	1356	150620	159360	105,8	301389	x	97,2	8591	x
1960	229	431829	139,3	1889	209393	222436	106,2	422252	140,1	97,8	9577	111,5
1970	229	525612	121,7	2299	254148	271464	106,8	513500	121,6	97,7	12112	126,5
Białostockie . . . 1950	23153	956533	x	41	449728	506805	112,7	259774	x	27,2	696759	x
1960	23153	1090231	114,0	47	522928	567303	108,5	408600	157,3	37,5	681631	97,8
1970	23153	1175760	107,8	51	574792	600968	104,6	555605	136,0	47,3	620155	91,0
Bydgoskie 1950	20892	1441326	x	69	671428	769898	114,7	793673	x	55,1	647653	x
1960	20892	1708298	118,5	82	814254	894044	109,8	1042213	131,3	61,0	666085	102,8
1970	20892	1913184	112,0	92	928048	985136	106,2	1276711	122,5	66,7	636473	95,6
Gdańskie 1950	11036	929473	x	84	446334	483139	108,2	666687	x	71,7	262786	x
1960	11036	1222769	131,6	111	595376	627393	105,4	937030	140,6	76,6	285739	108,7
1970	11036	1467755	120,0	133	727376	740379	101,8	1185818	126,6	80,8	281937	98,7
Katowickie 1950	9550	2741837	x	287	1278668	1463169	114,4	2377738	x	86,7	364099	x
1960	9550	3274689	119,4	343	1590362	1684327	105,9	2947433	124,0	90,0	327256	89,9
1970	9550	3697515	112,9	387	1814723	1882792	103,8	3443654	116,8	93,1	253861	77,6
Kieleckie 1950	19512	1628174	x	83	771182	856992	111,1	515279	x	31,6	1112895	x
1960	19512	1815667	111,5	93	867598	948069	109,3	779303	151,2	42,9	1036364	93,1
1970	19512	1890509	104,1	97	917675	972834	106,0	1092222	140,2	57,8	798287	77,0
Koszalińskie . . . 1950	18104	521794	x	29	250490	271304	108,3	217805	x	41,7	303989	x
1960	18104	687915	131,8	38	335459	352456	105,1	378104	173,6	55,0	309811	101,9
1970	18104	795392	115,6	44	395292	400100	101,2	515111	136,2	64,8	280281	90,5
Krakowskie 1950	15355	1766565	x	115	832383	934182	112,2	671517	x	38,0	1095048	x
1960	15355	1990359	112,7	130	947600	1042759	110,0	1023392	152,4	51,4	966967	88,3
1970	15355	2182271	109,6	142	1055748	1126523	106,7	1421462	138,9	65,1	760809	78,7
Lubelskie 1950	24876	1604500	x	65	758090	846410	111,7	387224	x	24,1	1217276	x
1960	24876	1801166	112,3	72	863400	937766	108,6	597716	154,4	33,2	1203450	98,9
1970	24876	1925537	106,9	77	934242	991295	106,1	875307	146,4	45,5	1050230	87,3
Łódzkie 1950	17097	1467328	x	86	693804	773524	111,5	571679	x	39,0	895649	x
1960	17097	1594275	108,7	93	758367	835908	110,2	766932	134,2	48,1	827343	92,4
1970	17097	1669735	104,7	98	806676	863059	107,0	973064	126,9	58,3	696671	84,2
Olsztyńskie . . . 1950	21064	694519	x	33	329101	365418	111,0	289851	x	41,7	404668	x
1960	21064	881332	126,9	42	428186	453146	105,8	442834	152,8	50,2	438498	108,4
1970	21064	979204	111,1	46	484806	494398	102,0	561064	126,7	57,3	418140	95,4

a Zamieszczone w całej tablicy dane spisów poprzednich (1950 r. i 1960 r.) — jeżeli nie zaznaczono inaczej — podano w podziale administracyjnym z dnia 1 I 1971 r. (analogicznie jak dane NSP 1970 r.)
b, *c* W podziale terytorialnym oraz według źródeł utrzymania nie uwzględniono: *b* — 394495 osób, *c* — 369779 osób.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

A. POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ, GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA (cd.)

Lata Województwa	Powierzchnia w km^2	Ludność										
		ogółem			mężczyźni	kobiety	Na 100 mężczyzn przypada kobiet	poza rolnictwem			w rolnictwie	
		w liczbach bezwzględnych	spis poprzedni = 100	na 1 km^2	w liczbach bezwzględnych			w liczbach bezwzględnych	spis poprzedni = 100	w odsetkach ogółu ludności	w liczbach bezwzględnych	spis poprzedni = 100
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
MIASTA I WIEŚ (dok.)												
Opolskie	1950	9554	811778	x	85	371189	440589	118,7	474670	x	58,5	337108	x
	1960	9554	928856	114,4	97	433042	495814	114,5	603170	127,1	64,9	325686	96,6
	1970	9554	1058435	114,0	111	508033	550402	108,3	782627	129,8	73,9	275808	84,7
Poznańskie	1950	26849	1762216	x	66	822641	939575	114,2	847230	x	48,1	914986	x
	1960	26849	1992758	113,1	74	945835	1046923	110,7	1101881	130,1	55,3	890877	97,4
	1970	26849	2191501	110,0	82	1063274	1128227	106,1	1378531	125,1	62,9	812970	91,3
Rzeszowskie	1950	18637	1367422	x	73	636580	730842	114,8	375551	x	27,5	991871	x
	1960	18637	1586157	116,0	85	750389	835768	111,4	654608	174,3	41,3	931549	93,9
	1970	18637	1757460	110,8	94	848201	909259	107,2	1001683	153,0	57,0	755777	81,1
Szczecińskie	1950	12754	527156	x	41	258064	269092	104,3	312370	x	59,3	214786	x
	1960	12754	757884	143,8	59	371639	386245	103,9	512248	164,0	67,6	245636	114,4
	1970	12754	898345	118,5	70	448298	450047	100,4	666260	130,1	74,2	232085	94,5
Warszawskie	1950	29410	2031464	x	69	954592	1076872	112,8	772803	x	38,0	1258661	x
	1960	29410	2315093	114,0	79	1106928	1208165	109,1	1086273	140,5	46,9	1228820	97,6
	1970	29410	2517940	108,8	86	1227577	1290363	105,1	1440032	132,6	57,2	1077908	87,7
Wrocławskie	1950	18919	1387018	x	73	664401	722617	108,8	832823	x	60,0	554195	x
	1960	18919	1805003	130,1	95	874747	930256	106,3	1232643	148,0	68,3	572360	103,3
	1970	18919	1975603	109,5	104	967913	1007690	104,1	1502444	121,9	76,0	473159	82,7
Zielonogórskie	1950	14576	557822	x	38	268297	289525	107,9	291538	x	52,3	266284	x
	1960	14576	782332	140,2	54	380005	402327	105,9	500757	171,8	64,0	281575	105,7
	1970	14576	883766	113,0	61	434839	448927	103,2	644065	128,6	72,9	239701	85,1
MIASTA													
RAZEM	1950	19248	10576518	x	549	4866270	5710248	117,3	9830249	x	92,9	746269	x
	1960	19248	14218582	134,4	739	6740628	7477954	110,9	13427998	136,6	94,4	790584	105,9
	1970	19248	17064577	120,0	886	8172259	8892318	108,8	16207687	120,7	95,0	856890	108,4
M.st.Warszawa	1950	446	822036	x	1844	362165	459871	127,0	804440	x	97,9	17596	x
	1960	446	1139189	138,6	2555	520699	618490	118,8	1120012	139,2	98,3	19177	109,0
	1970	446	1314892	115,4	2949	606725	708167	116,7	1294685	115,6	98,5	20207	105,4
M.Kraków	1950	230	343638	x	1494	156354	187284	119,8	328569	x	95,6	15069	x
	1960	230	481296	140,1	2092	227727	253569	111,3	466898	142,1	97,0	14398	95,5
	1970	230	588033	122,2	2556	279940	308093	110,1	574272	123,0	97,7	13761	95,6
M.Łódź	1950	214	620435	x	2895	274453	345982	126,1	609807	x	98,3	10628	x
	1960	214	710499	114,5	3315	323561	386938	119,6	699833	114,8	98,5	10666	100,4
	1970	214	762454	107,3	3558	353169	409285	115,9	751580	107,4	98,6	10874	102,0
M.Poznań	1950	220	320670	x	1460	145450	175220	120,5	313777	x	97,9	6893	x
	1960	220	408132	127,3	1859	191070	217062	113,6	400461	127,6	98,1	7671	111,3
	1970	220	471367	115,5	2147	222123	249244	112,2	460242	114,9	97,6	11125	145,0
M.Wrocław	1950	229	309980	x	1356	150620	159360	105,8	301389	x	97,2	8591	x
	1960	229	431829	139,3	1889	209393	222436	106,2	422252	140,1	97,8	9577	111,5
	1970	229	525612	121,7	2299	254148	271464	106,8	513500	121,6	97,7	12112	126,5
Białostockie	1950	925	219771	x	238	99286	120485	121,4	186203	x	84,7	33568	x
	1960	925	330456	150,4	357	153941	176515	114,7	293034	157,4	88,7	37422	111,5
	1970	925	436975	132,2	473	206166	230809	112,0	390419	133,2	89,3	46556	124,4
Bydgoskie	1950	697	618174	x	887	279844	338330	120,9	583012	x	94,3	35162	x
	1960	697	811125	131,2	1164	379403	431722	113,8	770626	132,2	95,0	40499	115,2
	1970	697	969281	119,5	1391	459136	510145	111,1	916695	119,0	94,6	52586	129,8
Gdańskie	1950	897	574650	x	641	275134	299516	108,9	550430	x	95,8	24220	x
	1960	897	812664	141,4	906	393939	418725	106,3	785870	142,8	96,7	26794	110,6
	1970	897	1020704	125,6	1138	502252	518452	103,2	983354	125,1	96,3	37350	139,4

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

A. POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ, GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA (cd.)

Lata Województwa	Powierzchnia w km^2	Ludność										
		ogółem			mężczyźni	kobiety	Na 100 mężczyzn przypada kobiet	poza rolnictwem			w rolnictwie	
		w liczbach bezwzględnych	spis poprzedni = 100	na 1 km^2	w liczbach bezwzględnych			w liczbach bezwzględnych	spis poprzedni = 100	w odsetkach ogółu ludności	w liczbach bezwzględnych	spis poprzedni = 100
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
MIASTA (dok.)												
Katowickie	1950	2555	2043032	x	799	951207	1091825	114,8	1977301	x	96,8	65731	x
	1960	2555	2493973	122,1	976	1216562	1277411	105,0	2427314	122,8	97,3	66659	101,4
	1970	2555	2838205	113,8	1111	1393570	1444635	103,7	2778991	114,5	97,9	59214	88,8
Kieleckie	1950	765	359631	x	470	165887	193744	116,8	310271	x	86,3	49360	x
	1960	765	496671	138,1	649	234266	262405	112,0	453041	146,0	91,2	43630	88,4
	1970	765	615871	124,0	805	292414	323457	110,6	574453	126,8	93,3	41418	94,9
Koszalińskie	1950	967	177015	x	183	83720	93295	111,4	155039	x	87,6	21976	x
	1960	967	303398	171,4	314	145653	157745	108,3	277019	178,7	91,3	26379	120,0
	1970	967	393787	129,8	407	191744	202043	105,4	362262	130,8	92,0	31525	119,5
Krakowskie	1950	1303	394791	x	303	181427	213364	117,6	328245	x	83,1	66546	x
	1960	1303	545767	138,2	419	261094	284673	109,0	483628	147,3	88,6	62139	93,4
	1970	1303	662741	121,4	508	316528	346213	109,4	612076	126,6	92,4	50665	81,5
Lubelskie	1950	904	316475	x	350	143764	172711	120,1	257327	x	81,3	59148	x
	1960	904	443292	140,1	490	203527	234765	112,6	386094	150,0	87,1	57198	96,7
	1970	904	595547	134,3	659	281429	314118	111,6	529465	137,1	88,9	66082	115,5
Łódzkie	1950	587	417320	x	711	188961	228359	120,8	381522	x	91,4	35798	x
	1960	587	512556	122,8	873	238105	274451	115,3	477268	125,1	93,1	35288	98,6
	1970	587	595475	116,2	1014	280105	315370	112,6	560950	117,5	94,2	34525	97,8
Olsztyńskie	1950	607	205905	x	339	96235	109670	114,0	188167	x	91,4	17738	x
	1960	607	318084	154,5	524	151909	166175	109,4	293723	156,1	92,3	24361	137,3
	1970	607	401482	126,2	661	194284	207198	106,6	363609	123,8	90,6	37873	155,5
Opolskie	1950	785	262846	x	335	119955	142891	119,1	240545	x	91,5	22301	x
	1960	785	353238	134,4	450	165828	187410	113,0	327408	136,1	92,7	25830	115,8
	1970	785	450594	127,6	574	215037	235557	109,5	422728	129,1	93,8	27866	107,9
Poznańskie	1950	886	572381	x	646	259192	313189	120,8	517887	x	90,5	54494	x
	1960	886	721129	126,0	814	335164	385965	115,2	661498	127,7	91,7	59631	109,4
	1970	886	867043	120,2	979	410603	456440	111,2	799786	120,9	92,2	67257	112,8
Rzeszowskie	1950	772	265440	x	344	120230	145210	120,8	215055	x	81,0	50385	x
	1960	772	385591	145,3	499	181180	204411	112,8	331772	154,3	86,0	53819	106,8
	1970	772	484044	125,5	627	229821	254223	110,6	435912	131,4	90,1	48132	89,4
Szczecińskie	1950	1184	299208	x	253	146306	152902	104,5	271432	x	90,7	27776	x
	1960	1184	470252	157,2	397	229284	240968	105,1	438483	161,5	93,2	31769	114,4
	1970	1184	598019	127,2	505	296501	301518	101,7	559927	127,7	93,6	38092	119,9
Warszawskie	1950	1339	553480	x	413	249790	303690	121,6	494821	x	89,4	58659	x
	1960	1339	729986	131,9	545	339561	390425	115,0	671323	135,7	92,0	58663	100,0
	1970	1339	896226	122,8	669	425054	471172	110,8	829148	123,5	92,5	67078	114,3
Wrocławskie	1950	1677	655324	x	391	310011	345313	111,4	612180	x	93,4	43144	x
	1960	1677	936780	142,9	559	449774	487006	108,3	885356	144,6	94,5	51424	119,2
	1970	1677	1097201	117,1	654	529163	568038	107,3	1046962	118,3	95,4	50239	97,7
Zielonogórskie	1950	1059	224316	x	212	106279	118037	111,1	202830	x	90,4	21486	x
	1960	1059	382675	170,6	361	183988	198687	108,0	355085	175,1	92,8	27590	128,4
	1970	1059	479024	125,2	452	232347	246677	106,2	446671	125,8	93,2	32353	117,3
WIEŚ													
RAZEM	1950	293429	14037166	x	48	6679744	7357422	110,1	3185945	x	22,7	10851221	x
	1960	293429	15187147	108,2	52	7317937	7869210	107,5	4696595	147,4	30,9	10490552	96,7
	1970	293429	15577693	102,6	53	7681359	7896334	102,8	6702252	142,7	43,0	8875441	84,6
Białostockie	1950	22228	736762	x	33	350442	386320	110,2	73571	x	10,0	663191	x
	1960	22228	759775	103,1	34	368987	390788	105,9	115566	157,1	15,2	644209	97,1
	1970	22228	738785	97,2	33	368626	370159	100,4	165186	142,9	22,4	573599	89,0

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

A. POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ, GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA (dok.)

Lata Województwa	Powierzchnia w km^2	Ludność										
		ogółem			mężczyźni	kobiety	Na 100 mężczyzn przypada kobiet	poza rolnictwem			w rolnictwie	
		w liczbach bezwzględnych	spis poprzedni = 100	na 1 km^2	w liczbach bezwzględnych			w liczbach bezwzględnych	spis poprzedni = 100	w odsetkach ogółu ludności	w liczbach bezwzględnych	spis poprzedni = 100
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
WIEŚ (dok.)												
Bydgoskie 1950	20195	823152	x	41	391584	431568	110,2	210661	x	25,6	612491	x
1960	20195	897173	109,0	44	434851	462322	106,3	271587	128,9	30,3	625586	102,1
1970	20195	943903	105,2	47	468912	474991	101,3	360016	132,6	38,1	583887	93,3
Gdańskie 1950	10139	354823	x	35	171200	183623	107,3	116257	x	32,8	238566	x
1960	10139	410105	115,6	40	201437	208668	103,6	151160	130,0	36,9	258945	108,5
1970	10139	447051	109,0	44	225124	221927	98,6	202464	133,9	45,3	244587	94,5
Katowickie 1950	6995	698805	x	100	327461	371344	113,4	400437	x	57,3	298368	x
1960	6995	780716	111,7	112	373800	406916	108,9	520119	129,9	66,6	260597	87,3
1970	6995	859310	110,1	123	421153	438157	104,0	664663	127,8	77,3	194647	74,7
Kieleckie 1950	18747	1268543	x	68	605295	663248	109,6	205008	x	16,2	1063535	x
1960	18747	1318996	104,0	70	633332	685664	108,3	326262	159,1	24,7	992734	93,3
1970	18747	1274638	96,6	68	625261	649377	103,9	517769	158,7	40,6	756869	76,2
Koszalińskie . . . 1950	17137	344779	x	20	166770	178009	106,7	62766	x	18,2	282013	x
1960	17137	384517	111,5	22	189806	194711	102,6	101085	161,1	26,3	283432	100,5
1970	17137	401605	104,4	23	203548	198057	97,3	152849	151,2	38,1	248756	87,8
Krakowskie 1950	14052	1371774	x	98	650956	720818	110,7	343272	x	25,0	1028502	x
1960	14052	1444592	105,3	103	686506	758086	110,4	539764	157,2	37,4	904828	88,0
1970	14052	1519530	105,2	108	739220	780310	105,6	809386	150,0	53,3	710144	78,5
Lubelskie 1950	23972	1288025	x	54	614326	673699	109,7	129897	x	10,1	1158128	x
1960	23972	1357874	105,4	57	654873	703001	107,3	211622	162,9	15,6	1146252	99,0
1970	23972	1329990	97,9	55	652813	677177	103,7	345842	163,4	26,0	984148	85,9
Łódzkie 1950	16510	1050008	x	64	504843	545165	108,0	190157	x	18,1	859851	x
1960	16510	1081719	130,0	66	520262	561457	107,9	289664	152,3	26,8	792055	92,1
1970	16510	1074260	99,3	65	526571	547689	104,0	412114	142,3	38,4	662146	83,6
Olsztyńskie 1950	20457	488614	x	24	232866	255748	109,8	101684	x	20,8	386930	x
1960	20457	563248	115,3	28	276277	286971	103,9	149111	146,6	26,5	414137	107,0
1970	20457	577722	102,6	28	290522	287200	98,9	197455	132,4	34,2	380267	91,8
Opolskie 1950	8769	548932	x	63	251234	297698	118,5	234125	x	42,7	314807	x
1960	8769	575618	104,9	66	267214	308404	115,4	275762	117,8	47,9	299856	95,3
1970	8769	607841	105,6	69	292996	314845	107,5	359899	130,5	59,2	247942	82,7
Poznańskie 1950	25963	1189835	x	46	563449	626386	111,2	329343	x	27,7	860492	x
1960	25963	1271629	106,9	49	610671	660958	108,2	440383	133,7	34,6	831246	96,6
1970	25963	1324458	104,2	51	652671	671787	102,9	578745	131,4	43,7	745713	89,7
Rzeszowskie 1950	17865	1101982	x	62	516350	585632	113,4	160496	x	14,6	941486	x
1960	17865	1200566	108,9	67	569209	631357	110,9	322836	201,1	26,9	877730	93,2
1970	17865	1273416	106,1	71	618380	655036	105,9	565771	175,3	44,4	707645	80,6
Szczecińskie . . . 1950	11570	227948	x	20	111758	116190	104,0	40938	x	18,0	187010	x
1960	11570	287632	126,2	25	142355	145277	102,1	73765	180,2	25,6	213867	114,4
1970	11570	300326	104,4	26	151797	148529	97,8	106333	144,2	35,4	193993	90,7
Warszawskie 1950	28071	1477984	x	53	704802	773182	109,7	277982	x	18,8	1200002	x
1960	28071	1585107	107,2	56	767367	817740	106,6	414950	149,3	26,2	1170157	97,5
1970	28071	1621714	102,3	58	802523	819191	102,1	610884	147,2	37,7	1010830	86,4
Wrocławskie 1950	17242	731694	x	42	354390	377304	106,5	220643	x	30,2	511051	x
1960	17242	868223	118,7	50	424973	443250	104,3	347287	157,4	40,0	520936	101,9
1970	17242	878402	101,2	51	438750	439652	100,2	455482	131,2	51,9	422920	81,2
Zielonogórskie . . 1950	13517	333506	x	25	162018	171488	105,8	88708	x	26,6	244798	x
1960	13517	399657	119,8	30	196017	203640	103,9	145672	164,2	36,4	253985	103,8
1970	13517	404742	101,3	30	202492	202250	100,0	197394	135,5	48,8	207348	81,6

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

B. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU[1] ORAZ LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Wyszczególnienie w liczbach bezwzględnych: *a* — razem *b* — w tym kobiety w odsetkach *c* — razem	Ludność w wieku lat [1]			Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia [2]					
	poniżej 15	15—59	60 i więcej	razem [3]	wyższe	pomaturalne, niepełne wyższe i średnie	zasadnicze zawodowe i niepełne średnie	podstawowe	niepełne podstawowe i bez wykształcenia
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
MIASTA I WIEŚ									
POLSKA . . . . 1960 [4] a	9935779	16603521	2843424	20004229	414981	2046180	911856	7556160	9014323
b	4867147	8754163	1713688	10743833	130392	1056579	315305	4125706	5078718
c	33,8	56,5	9,7	100,0	2,1	10,2	4,6	37,9	45,2
1970 a	8627476	19758579	4235502	24014794	654567	3197856	3458204	10692966	5827999
b	4218278	10062755	2497134	12570374	228397	1758223	1374108	5688547	3418341
c	26,4	60,6	13,0	100,0	2,7	13,4	14,5	44,9	24,5
M.st.Warszawa 1960 a	298719	715106	124807	858535	87432	246251	51013	306817	165317
b	146043	387297	84892	481409	30851	139482	22037	179341	108641
c	26,2	62,8	11,0	100,0	10,2	28,7	6,0	35,8	19,3
1970 a	231800	877039	204755	1083092	129287	328492	177278	330848	106186
b	112916	461290	133295	595251	48467	191787	86601	189583	72488
c	17,6	66,8	15,6	100,0	12,1	30,6	16,5	30,9	9,9
M.Kraków . . . 1960 a	125816	308797	46322	363216	32365	103806	29626	135178	61244
b	61421	161051	30920	195764	11564	57971	10039	76826	38872
c	26,2	64,2	9,6	100,0	8,9	28,7	8,2	37,3	16,9
1970 a	115954	398007	73499	472079	45531	137795	87102	163323	33291
b	56934	203199	47644	251159	18139	78648	34284	95033	22462
c	19,7	67,8	12,5	100,0	9,7	29,5	18,7	35,0	7,1
M.Łódź . . . . 1960 a	197903	434771	76682	527004	20454	82933	23131	218177	180455
b	96804	239015	50506	297288	7483	44176	10484	120804	113173
c	27,9	61,3	10,8	100,0	3,9	15,8	4,4	41,5	34,4
1970 a	135446	509991	116619	627008	30863	129069	90965	256239	116478
b	66065	268667	74351	343220	12559	72376	41314	138652	76200
c	17,8	66,9	15,3	100,0	4,9	20,7	14,6	41,1	18,7
M.Poznań . . . 1960 a	116999	245371	45557	300374	18840	64907	26088	156068	34037
b	57057	130721	29185	164377	6330	33981	8091	94669	21048
c	28,7	60,1	11,2	100,0	6,3	21,6	8,7	52,0	11,4
1970 a	90544	308323	72174	380823	28957	92976	82116	161544	12918
b	44238	159722	45102	205006	10734	51578	30806	102806	7897
c	19,2	65,5	15,3	100,0	7,6	24,6	21,7	42,7	3,4
M.Wrocław . . . 1960 a	138893	266162	25216	299159	18760	70747	18688	119618	70504
b	67697	138009	15958	157529	6148	35765	6974	65245	42900
c	32,3	61,8	5,9	100,0	6,3	23,7	6,3	40,1	23,6
1970 a	108248	371696	45296	417364	31482	109443	74218	156171	43112
b	52712	190427	28118	218752	11703	59933	32105	85635	27786
c	20,6	70,8	8,6	100,0	7,6	26,4	17,9	37,7	10,4
Białostockie 1960 a	370020	597966	121426	738346	6650	46750	17755	185775	479384
b	181229	314297	71309	395165	1999	24695	8496	94164	264559
c	34,0	54,9	11,1	100,0	0,9	6,4	2,4	25,2	65,1
1970 a	338762	661600	174528	836998	12184	83991	79114	298687	354238
b	165335	337243	97973	435633	4203	47011	36865	141384	201084
c	28,8	56,3	14,9	100,0	1,5	10,1	9,5	36,1	42,8
Bydgoskie . . . 1960 a	612015	925229	170135	1131909	14729	101020	61691	476145	475810
b	299642	490986	102939	612003	4310	50756	20058	267794	267527
c	35,8	54,2	10,0	100,0	1,3	8,9	5,5	42,2	42,1
1970 a	530464	1127611	254077	1382720	25432	158761	220625	699679	268963
b	259740	575304	149581	725396	8213	86571	82196	389330	153878
c	27,7	59,0	13,3	100,0	1,8	11,6	16,1	50,9	19,6
Gdańskie . . . 1960 a	447009	685500	89587	797143	23157	116913	42678	348214	263921
b	217923	356257	52868	419908	7143	57948	14927	191532	147058
c	36,6	56,1	7,3	100,0	2,9	14,7	5,4	43,8	33,2
1970 a	403165	910606	153059	1064590	40024	181483	178014	514417	142837
b	196743	455535	87669	543636	14013	96591	69750	275976	83299
c	27,5	62,1	10,4	100,0	3,8	17,2	16,8	48,7	13,5

1 Bez ludności w wieku nie ustalonym: w 1960 r. 23005 osób, w 1970 r. 20713 osób. *2* W podziale według poziomu wykształcenia nie uwzględniono ludności o nie ustalonym poziomie wykształcenia. *3* Dla 1960 r. ludność w wieku 14 lat i więcej. Dane dotyczące poszczególnych poziomów wykształcenia częściowo szacunkowe, ponieważ w 1960 r. obowiązywała nieco inna klasyfikacja. *4* W podziale administracyjnym z dnia 1 I 1962 r.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

B. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU[1] ORAZ LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (cd.)

Wyszczególnienie w liczbach bezwzględnych: *a* — razem *b* — w tym kobiety w odsetkach *c* — razem	Ludność w wieku lat [1]			Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia [2]					
	poniżej 15	15—59	60 i więcej	razem [3]	wyższe	pomaturalne, niepełne wyższe i średnie	zasadnicze zawodowe i niepełne średnie	podstawowe	niepełne podstawowe i bez wykształcenia
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
MIASTA I WIEŚ (cd.)									
Katowickie . . 1960 a	936709	2004555	331147	2383804	49820	257084	184272	1377220	508886
b	457460	1026466	199237	1248934	12986	124248	50127	778208	279786
c	28,6	61,3	10,1	100,0	2,1	10,8	7,8	57,9	21,4
1970 a	880106	2329008	486307	2817409	76027	378668	541354	1507866	294671
b	429878	1158559	293279	1452914	23173	194793	190363	858503	176139
c	23,8	63,0	13,2	100,0	2,7	13,5	19,4	53,9	10,5
Kieleckie . . . 1960 a	633755	989241	190884	1216085	11696	82455	35969	331772	750712
b	310460	524772	111872	654662	3338	43431	14999	169713	420808
c	35,0	54,5	10,5	100,0	1,0	6,8	3,0	27,3	61,9
1970 a	515601	1105639	268161	1374908	19761	138455	151602	529201	525603
b	252123	565522	154575	720711	6274	77463	62856	259531	308243
c	27,3	58,5	14,2	100,0	1,5	10,1	11,1	38,8	38,5
Koszalińskie 1960 a	287576	358106	41665	413830	4971	36697	14471	143113	213125
b	141140	187219	23790	218099	1263	17269	5796	74918	117881
c	41,8	52,1	6,1	100,0	1,2	8,9	3,5	34,7	51,7
1970 a	248135	479484	67426	547257	10206	68614	72355	240769	150412
b	121507	240142	38280	278593	3131	35822	29664	120202	87307
c	31,2	60,3	8,5	100,0	1,9	12,7	13,3	44,4	27,7
Krakowskie . . 1960 a	671077	1110545	206887	1354447	15456	103402	65350	461617	704417
b	329916	589113	122736	730480	4333	55377	19514	249505	398826
c	33,7	55,9	10,4	100,0	1,1	7,7	4,8	34,2	52,2
1970 a	632495	1243754	304520	1549776	22953	154073	213771	737358	409720
b	310086	638464	177216	816437	7388	88753	77671	395158	240509
c	29,0	57,0	14,0	100,0	1,5	10,0	13,9	48,0	26,6
Lubelskie . . . 1960 a	588758	1014557	195948	1243321	14390	85988	33332	336134	769988
b	288096	533918	114725	665061	4903	45811	14475	172809	424870
c	32,7	56,4	10,9	100,0	1,2	6,9	2,7	27,1	62,1
1970 a	504854	1137280	282240	1420683	25135	149455	150472	532123	553204
b	246905	581572	162212	744390	9390	85047	66044	257695	320059
c	26,2	59,1	14,7	100,0	1,8	10,6	10,7	37,7	39,2
Łódzkie . . . . 1960 a	522147	885942	185510	1107737	8716	64958	28289	326945	675912
b	256181	470559	108761	597389	2806	34281	11243	170141	376959
c	32,8	55,6	11,6	100,0	0,8	5,9	2,5	29,6	61,2
1970 a	421578	990290	256711	1248157	13092	113176	130053	499280	483957
b	206126	508870	147488	656933	4728	64868	53739	249937	278363
c	25,3	59,3	15,4	100,0	1,1	9,1	10,5	40,3	39,0
Olsztyńskie . . 1960 a	349244	467687	63714	546830	6812	43826	15911	187233	291291
b	170909	244478	37421	289590	1834	20891	7069	100851	157813
c	39,7	53,1	7,2	100,0	1,3	8,0	2,9	34,4	53,4
1970 a	319594	567985	91030	659610	12063	75454	75405	287446	205141
b	156012	286020	52088	338386	3757	39091	33427	144380	115416
c	32,7	58,0	9,3	100,0	1,8	11,5	11,5	43,9	31,3
Opolskie . . . 1960 a	301321	534748	92208	639828	8038	50476	31005	390303	157350
b	147580	291820	56078	354360	2122	23872	9318	229609	87835
c	32,5	57,6	9,9	100,0	1,3	7,9	4,9	61,2	24,7
1970 a	308480	622431	127055	749955	14267	81496	113840	429676	105055
b	151032	322174	76952	399370	4460	42430	41924	245613	61805
c	29,2	58,8	12,0	100,0	1,9	11,0	15,3	57,7	14,1
Poznańskie . . 1960 a	705225	1067659	218587	1335158	11428	75398	58917	478852	706748
b	345669	568040	132522	724808	3030	36860	16003	264461	401948
c	35,4	53,6	11,0	100,0	0,8	5,7	4,4	36,0	53,1
1970 a	606936	1264497	318978	1584565	18506	140012	233179	859375	324029
b	296758	644919	186002	831469	5785	75102	77090	479813	188359
c	27,7	57,7	14,6	100,0	1,2	8,9	14,8	54,5	20,6

1 Bez ludności w wieku nie ustalonym. *2* W podziale według poziomu wykształcenia nie uwzględniono ludności o nie ustalonym poziomie wykształcenia. *3* Dla 1960 r. ludność w wieku 14 lat i więcej. Dane dotyczące poszczególnych poziomów wykształcenia częściowo szacunkowe, ponieważ w 1960 r. obowiązywała nieco inna klasyfikacja.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

B. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU[1] ORAZ LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (cd.)

Wyszczególnienie w liczbach bezwzględnych: *a* — razem *b* — w tym kobiety w odsetkach *c* — razem		Ludność w wieku lat [1]			Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia [2]					
		poniżej 15	15—59	60 i więcej	razem [3]	wyższe	pomaturalne, niepełne wyższe i średnie	zasadnicze zawodowe i niepełne średnie	podstawowe	niepełne podstawowe i bez wykształcenia
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
MIASTA I WIEŚ (dok.)										
Rzeszowskie . .	1960 a	529695	890656	164249	1084840	12754	90141	41447	340474	597595
	b	260695	476261	97951	589151	3302	48406	14002	178260	343752
	c	33,4	56,2	10,4	100,0	1,2	8,3	3,8	31,5	55,2
	1970 a	502618	997450	256056	1254842	21297	143885	151947	563903	363815
	b	245958	514094	148540	663301	6590	81243	58917	293282	217823
	c	28,6	56,8	14,6	100,0	1,7	11,6	12,2	45,3	29,2
Szczecińskie	1960 a	301099	413207	43037	470298	9947	57257	19323	166578	215911
	b	147716	213093	25195	245129	2883	27392	7453	85415	121300
	c	39,8	54,5	5,7	100,0	2,1	12,2	4,1	35,5	46,1
	1970 a	251722	574715	71259	646623	18430	98547	98400	273211	152668
	b	123273	284502	41956	326774	6196	51217	40744	135405	90638
	c	28,1	64,0	7,9	100,0	2,9	15,4	15,3	42,6	23,8
Warszawskie . .	1960 a	781251	1280958	250351	1576363	20289	122871	47504	473894	905715
	b	383115	672257	151443	846101	6939	66690	19538	250718	498374
	c	33,8	55,4	10,8	100,0	1,3	7,8	3,0	30,2	57,7
	1970 a	668293	1492611	354951	1849647	28515	199755	219760	736871	648916
	b	326575	755836	206909	963788	10311	114418	94202	365938	369552
	c	26,6	59,3	14,1	100,0	1,5	10,9	12,0	40,2	35,4
Wrocławskie . .	1960 a	709600	987959	107379	1128949	12425	99090	46390	419151	547050
	b	347901	519145	63168	599083	3316	47601	17599	218244	309629
	c	39,3	54,7	6,0	100,0	1,1	8,8	4,1	37,3	48,7
	1970 a	556664	1244747	173254	1418939	19156	156938	221004	640750	369938
	b	272302	634846	100049	735388	5802	83586	93994	323868	222238
	c	28,2	63,0	8,8	100,0	1,4	11,1	15,7	45,5	26,3
Zielonogórskie	1960 a	310948	418799	52126	487053	5852	43210	19006	176882	238951
	b	152493	219389	30212	257543	1509	19676	7063	92479	135159
	c	39,8	53,5	6,7	100,0	1,2	8,9	3,9	36,6	49,4
	1970 a	256017	543815	83547	627749	11399	77318	95630	274229	162847
	b	125060	275848	47855	323867	3381	39895	39552	140823	96796
	c	29,0	61,6	9,4	100,0	1,8	12,5	15,4	44,1	26,2
MIASTA										
RAZEM	1960 [4] a	4477131	8442019	1278827	9998210	382781	1705775	691405	4585433	2603302
	b	2193326	4462811	810767	5411766	123282	887894	248408	2570179	1564396
	c	31,5	59,5	9,0	100,0	3,9	17,1	6,9	46,0	26,1
	1970 a	3995018	11023753	2035392	13069559	607460	2615998	2396159	5678535	1667052
	b	1951858	5672395	1262548	6940460	215548	1438181	994954	3181708	1053136
	c	23,4	64,7	11,9	100,0	4,7	20,2	18,5	43,8	12,8
M.st.Warszawa	1960 a	298719	715106	124807	858535	87432	246251	51013	306817	165317
	b	146043	387297	84892	481409	30851	139482	22037	179341	108641
	c	26,2	62,8	11,0	100,0	10,2	28,7	6,0	35,8	19,3
	1970 a	231800	877039	204755	1083092	129287	328492	177278	330848	106186
	b	112916	461290	133295	595251	48467	191787	86601	189583	72488
	c	17,6	66,8	15,6	100,0	12,1	30,6	16,5	30,9	9,9
M.Kraków . . .	1960 a	125816	308797	46322	363216	32365	103806	29626	135178	61244
	b	61421	161051	30920	195764	11564	57971	10039	76826	38872
	c	26,2	64,2	9,6	100,0	8,9	28,7	8,2	37,3	16,9
	1970 a	115954	398007	73499	472079	45531	137795	87102	163323	33291
	b	56934	203199	47644	251159	18139	78648	34284	95033	22462
	c	19,7	67,8	12,5	100,0	9,7	29,5	18,7	35,0	7,1
M.Łódź	1960 a	197903	434771	76682	527004	20454	82933	23131	218177	180455
	b	96804	239015	50506	297288	7483	44176	10484	120804	113173
	c	27,9	61,3	10,8	100,0	3,9	15,8	4,4	41,5	34,4
	1970 a	135446	509991	116619	627008	30863	129069	90965	256239	116478
	b	66065	268667	74351	343220	12559	72376	41314	138652	76200
	c	17,8	66,9	15,3	100,0	4,9	20,7	14,6	41,1	18,7

1 Bez ludności w wieku nie ustalonym. *2* W podziale według poziomu wykształcenia nie uwzględniono ludności o nie ustalonym poziomie wykształcenia. *3* Dla 1960 r. ludność w wieku 14 lat i więcej. Dane dotyczące poszczególnych poziomów wykształcenia częściowo szacunkowe, ponieważ w 1960 r. obowiązywała nieco inna klasyfikacja. *4* W podziale administracyjnym z dnia 1 I 1962 r.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

B. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU[1] ORAZ LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (cd.)

Wyszczególnienie w liczbach bezwzględnych: *a* — razem *b* — w tym kobiety w odsetkach *c* — razem		Ludność w wieku lat [1]			Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia [2]					
		poniżej 15	15—59	60 i więcej	razem [3]	wyższe	pomaturalne, niepełne wyższe i średnie	zasadnicze zawodowe i niepełne średnie	podstawowe	niepełne podstawowe i bez wykształcenia
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
MIASTA (cd.)										
M.Poznań . . .	1960 a	116999	245371	45557	300374	18840	64907	26088	156068	34037
	b	57057	130721	29185	164377	6330	33981	8091	94669	21048
	c	28,7	60,1	11,2	100,0	6,3	21,6	8,7	52,0	11,4
	1970 a	90544	308323	72174	380823	28957	92976	82116	161544	12918
	b	44238	159722	45102	205006	10734	51578	30806	102806	7897
	c	19,2	65,5	15,3	100,0	7,6	24,6	21,7	42,7	3,4
M.Wrocław . . .	1960 a	138893	266162	25216	299159	18760	70747	18688	119618	70504
	b	67697	138009	15958	157529	6148	35765	6974	65245	42900
	c	32,3	61,8	5,9	100,0	6,3	23,7	6,3	40,1	23,6
	1970 a	108248	371696	45296	417364	31482	109443	74218	156171	43112
	b	52712	190427	28118	218752	11703	59933	32105	85635	27786
	c	20,6	70,8	8,6	100,0	7,6	26,4	17,9	37,7	10,4
Białostockie	1960 a	107425	189846	30313	226768	5618	34309	11871	87238	87008
	b	52661	102958	19357	125908	1802	18023	6022	46384	53261
	c	32,8	58,0	9,2	100,0	2,5	15,2	5,2	38,6	38,5
	1970 a	113420	272216	51059	323555	10651	62544	50084	128940	66647
	b	55140	143904	31607	175669	3779	35222	25195	66296	42698
	c	26,0	62,3	11,7	100,0	3,4	19,6	15,7	40,4	20,9
Bydgoskie . . .	1960 a	269280	466757	84414	568837	13241	82601	49459	299761	122612
	b	132031	251175	53328	313330	4032	42084	16437	175774	74255
	c	32,8	56,9	10,3	100,0	2,3	14,6	8,7	52,8	21,6
	1970 a	232619	605896	130335	736662	23043	126636	156085	361503	64296
	b	113984	315225	80685	396161	7635	69218	60793	215778	39987
	c	24,0	62,5	13,5	100,0	3,2	17,3	21,3	49,4	8,8
Gdańskie . . .	1960 a	277933	477417	55691	548088	22323	107449	38025	264981	113659
	b	135546	248395	33973	289642	6985	53645	13433	147733	66921
	c	34,3	58,8	6,9	100,0	4,1	19,7	6,9	48,5	20,8
	1970 a	247864	666762	105440	772840	38562	166208	150164	343044	69092
	b	120998	335207	61957	397454	13612	88624	59802	190152	42289
	c	24,3	65,4	10,3	100,0	5,0	21,7	19,6	44,7	9,0
Katowickie . .	1960 a	687002	1546163	245409	1828162	47222	230504	155326	1077284	312693
	b	335290	784647	149502	951728	12494	112984	44185	609139	170226
	c	27,7	62,4	9,9	100,0	2,6	12,6	8,5	59,1	17,2
	1970 a	645846	1825925	364824	2192359	72128	336354	441986	1145770	181443
	b	315273	905714	222809	1129362	22255	173814	159828	655953	110025
	c	22,7	64,4	12,9	100,0	3,3	15,5	20,3	52,6	8,3
Kieleckie . . .	1960 a	167187	284230	43963	339843	9618	56362	21663	134638	116753
	b	82129	151691	27873	185624	2874	29961	9459	71906	70865
	c	33,7	57,4	8,9	100,0	2,8	16,6	6,4	39,7	34,5
	1970 a	154046	392221	69350	461825	16858	94220	79735	187805	79512
	b	75359	204757	43177	248098	5492	52531	36078	101045	50775
	c	25,0	63,7	11,3	100,0	3,7	20,6	17,4	41,0	17,3
Koszalińskie	1960 a	118388	169699	18667	194825	4348	28422	10806	83059	67469
	b	58205	90036	11178	104587	1167	13540	4510	44513	40345
	c	38,6	55,3	6,1	100,0	2,2	14,6	5,6	42,8	34,8
	1970 a	107612	253068	32923	286175	8773	53568	48555	124057	48619
	b	52637	129528	19782	149406	2781	28239	21556	65196	30186
	c	27,3	64,3	8,4	100,0	3,1	18,9	17,1	43,8	17,1
Krakowskie . .	1960 a	174878	326121	51113	388771	11672	65739	34933	156381	119324
	b	86200	169624	32131	207648	3505	35720	11286	86203	70528
	c	31,7	59,1	9,2	100,0	3,0	16,9	9,0	40,3	30,8
	1970 a	174676	408500	79169	488065	17970	94770	95279	206160	69932
	b	85650	211592	48752	260563	6008	54535	36873	116836	44040
	c	26,4	61,7	11,9	100,0	3,7	19,6	19,7	42,6	14,4

1 Bez ludności w wieku nie ustalonym. *2* W podziale według poziomu wykształcenia nie uwzględniono ludności o nie ustalonym poziomie wykształcenia. *3* Dla 1960 r. ludność w wieku 14 lat i więcej. Dane dotyczące poszczególnych poziomów wykształcenia częściowo szacunkowe, ponieważ w 1960 r. obowiązywała nieco inna klasyfikacja.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

B. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU[1] ORAZ LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (cd.)

Wyszczególnienie w liczbach bezwzględnych: *a* — razem *b* — w tym kobiety w odsetkach *c* — razem		Ludność w wieku lat[1]			Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia[2]					
		poniżej 15	15—59	60 i więcej	razem[3]	wyższe	pomaturalne, niepełne wyższe i średnie	zasadnicze zawodowe i niepełne średnie	podstawowe	niepełne podstawowe i bez wykształcenia
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
MIASTA (cd.)										
Lubelskie . . .	1960 a	139759	263110	41420	314618	12030	61040	20460	124150	95948
	b	69015	140125	26127	171476	4269	32425	9065	66846	58262
	c	31,5	59,2	9,3	100,0	3,8	19,5	6,5	39,6	30,6
	1970 a	142883	385313	67016	452664	21816	103987	79574	172006	71166
	b	69797	202071	42061	244321	8357	58989	37362	91844	45510
	c	24,0	64,7	11,3	100,0	4,9	23,2	17,7	38,3	15,9
Łódzkie	1960 a	160335	289568	53673	356073	6535	42437	17223	142167	146913
	b	78894	156517	34262	197299	2266	22628	7263	76718	87853
	c	31,8	57,5	10,7	100,0	1,8	11,9	4,9	40,0	41,4
	1970 a	137601	377629	79943	457874	10268	74451	70187	195033	104707
	b	67245	198551	49409	248125	3899	42565	30979	103848	64869
	c	23,1	63,5	13,4	100,0	2,3	16,4	15,4	42,9	23,0
Olsztyńskie . .	1960 a	116103	177681	21706	205461	5723	32964	11015	86407	68743
	b	56895	94425	13518	111028	1631	15857	5217	47174	40774
	c	36,8	56,3	6,9	100,0	2,8	16,1	5,4	42,2	33,5
	1970 a	109522	255480	36260	291960	10264	57023	46981	123957	52026
	b	53241	132053	21801	153957	3377	29501	22421	65788	31895
	c	27,3	63,7	9,0	100,0	3,5	19,7	16,2	42,7	17,9
Opolskie . . .	1960 a	115078	210371	28539	244967	6633	37137	17922	135449	47339
	b	56278	113761	17788	134605	1877	18018	6516	79723	28156
	c	32,5	59,4	8,1	100,0	2,7	15,2	7,3	55,4	19,4
	1970 a	122676	283310	44432	327918	12117	59559	62039	159066	32976
	b	59931	148219	27308	175626	3960	31197	26407	92491	20583
	c	27,2	62,9	9,9	100,0	3,7	18,3	19,1	48,8	10,1
Poznańskie . .	1960 a	244788	396036	77013	491869	8800	51884	38215	243877	147495
	b	120213	214686	49054	273257	2501	26101	11240	141433	90838
	c	34,1	55,2	10,7	100,0	1,8	10,6	7,8	49,7	30,1
	1970 a	219320	528515	118828	647723	14594	95894	131035	329370	72957
	b	107516	275239	73477	348924	4737	51628	46482	197843	46027
	c	25,3	61,0	13,7	100,0	2,3	14,9	20,3	51,2	11,3
Rzeszowskie . .	1960 a	122450	228510	35794	273067	9985	58884	21778	111294	70609
	b	60117	122193	22732	149246	2770	31945	8068	61366	44773
	c	31,7	59,1	9,2	100,0	3,7	21,6	8,0	40,8	25,9
	1970 a	121455	303602	58676	362589	17255	90824	66099	140958	44060
	b	59235	158522	36294	194988	5518	51221	27769	79531	29141
	c	25,1	62,8	12,1	100,0	4,8	25,3	18,4	39,2	12,3
Szczecińskie	1960 a	175026	269426	25527	303612	9526	51220	17017	126290	98774
	b	86014	139251	15585	159125	2810	24644	6653	65953	58675
	c	37,2	57,3	5,5	100,0	3,2	16,9	5,6	41,7	32,6
	1970 a	149019	403019	45493	449000	17491	87821	80918	189403	69563
	b	73010	200500	27767	228508	5962	45673	34498	97360	43195
	c	24,9	67,5	7,6	100,0	3,9	19,7	18,2	42,6	15,6
Warszawskie . .	1960 a	228617	423757	75190	514815	15990	87015	29865	206305	173208
	b	112244	227799	49091	284955	5590	47224	12675	113874	104040
	c	31,4	58,3	10,3	100,0	3,1	17,0	5,8	40,3	33,8
	1970 a	210379	571215	113920	685847	22749	135777	118177	278937	123500
	b	102753	296460	71583	368419	8354	76886	52821	149599	76885
	c	23,5	63,8	12,7	100,0	3,3	20,0	17,4	41,1	18,2
Wrocławskie . .	1960 a	350427	538028	49328	604508	10552	76021	33371	263008	218514
	b	171905	285525	30196	324399	2951	36581	13350	140674	129082
	c	37,4	57,4	5,2	100,0	1,8	12,6	5,6	43,7	36,3
	1970 a	293756	717381	85547	803445	16646	118448	143527	371661	146684
	b	143641	372344	51769	424397	5143	63009	63251	197676	91743
	c	26,8	65,4	7,8	100,0	2,1	14,9	18,0	46,6	18,4

1 Bez ludności w wieku nie ustalonym. *2* W podziale według poziomu wykształcenia nie uwzględniono ludności o nie ustalonym poziomie wykształcenia. *3* Dla 1960 r. ludność w wieku 14 lat i więcej. Dane dotyczące poszczególnych poziomów wykształcenia częściowo szacunkowe, ponieważ w 1960 r. obowiązywała nieco inna klasyfikacja.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

B. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU[1] ORAZ LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (cd.)

Wyszczególnienie w liczbach bezwzględnych: *a* — razem *b* — w tym kobiety w odsetkach *c* — razem		Ludność w wieku lat[1]			Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia[2]					
		poniżej 15	15—59	60 i więcej	razem[3]	wyższe	pomaturalne, niepełne wyższe i średnie	zasadnicze zawodowe i niepełne średnie	podstawowe	niepełne podstawowe i bez wykształcenia
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
MIASTA (dok.)										
Zielonogórskie	1960 a	144125	215092	22483	245638	5114	33143	13910	107286	84684
	b	70667	113910	13611	131542	1382	15139	5404	57881	50908
	c	37,8	56,3	5,9	100,0	2,1	13,6	5,7	43,9	34,7
	1970 a	130332	308645	39834	348692	10155	60139	64055	152740	57887
	b	63583	159204	23800	183094	3077	31007	27729	82763	36455
	c	27,2	64,5	8,3	100,0	2,9	17,4	18,6	44,3	16,8
WIEŚ										
RAZEM	1960[4] a	5458648	8161502	1564597	10006019	32200	340405	220451	2970727	6411021
	b	2673821	4291352	902921	5332067	7110	168685	66897	1555527	3514322
	c	36,0	53,7	10,3	100,0	0,3	3,4	2,2	29,8	64,3
	1970 a	4632458	8734826	2200110	10945235	47107	581858	1062045	5014431	4160947
	b	2266420	4390360	1234586	5629914	12849	320042	379154	2506839	2365205
	c	29,8	56,1	14,1	100,0	0,4	5,4	9,8	46,1	38,3
Białostockie	1960 a	262595	408120	91113	511578	1032	12441	5884	98537	392376
	b	128568	211339	51952	269257	197	6672	2474	47780	211298
	c	34,5	53,6	11,9	100,0	0,2	2,4	1,2	19,3	76,9
	1970 a	225342	389384	123469	513443	1533	21447	29030	169747	287591
	b	110195	193339	66366	259964	424	11789	11670	75088	158386
	c	30,5	52,8	16,7	100,0	0,3	4,2	5,7	33,3	56,5
Bydgoskie . . .	1960 a	342735	458472	85721	563072	1488	18419	12232	176384	353198
	b	167611	239811	49611	298673	278	8672	3621	92020	193272
	c	38,6	51,7	9,7	100,0	0,2	3,3	2,2	31,4	62,9
	1970 a	297845	521715	123742	646058	2389	32125	64540	338176	204667
	b	145756	260079	68896	329235	578	17353	21403	173552	113891
	c	31,6	55,3	13,1	100,0	0,4	5,0	10,0	52,7	31,9
Gdańskie . . .	1960 a	169076	208083	33896	249055	834	9464	4653	83233	150262
	b	82377	107862	18895	130266	158	4303	1494	43799	80137
	c	41,1	50,6	8,3	100,0	0,3	3,8	1,9	33,5	60,5
	1970 a	155301	243844	47619	291750	1462	15275	27850	171373	73745
	b	75745	120328	25712	146182	401	7967	9948	85824	41010
	c	34,8	54,6	10,6	100,0	0,5	5,3	9,6	59,1	25,5
Katowickie . .	1960 a	249707	458392	85738	555642	2598	26580	28946	299936	196193
	b	122170	241819	49735	297206	492	11264	5942	169069	109560
	c	31,5	57,7	10,8	100,0	0,5	4,8	5,2	54,1	35,4
	1970 a	234260	503083	121483	625050	3899	42314	99368	362096	113228
	b	114605	252845	70470	323552	918	20979	30535	202550	66114
	c	27,3	58,6	14,1	100,0	0,6	6,8	16,0	58,3	18,3
Kieleckie . . .	1960 a	466568	705011	146921	876242	2078	26093	14306	197134	633959
	b	228331	373081	83999	469038	464	13470	5540	97807	349943
	c	35,4	53,5	11,1	100,0	0,2	3,0	1,6	22,6	72,6
	1970 a	361555	713418	198811	913083	2903	44235	71867	341396	446091
	b	176764	360765	111398	472613	782	24932	26778	158486	257468
	c	28,4	56,0	15,6	100,0	0,3	4,9	7,9	37,7	49,2
Koszalińskie	1960 a	169188	188407	22998	219005	623	8275	3665	60054	145656
	b	82935	97183	12612	113512	96	3729	1286	30405	77536
	c	44,5	49,5	6,0	100,0	0,3	3,8	1,7	27,5	66,7
	1970 a	140523	226416	34503	261082	1433	15046	23800	116712	101793
	b	68870	110614	18498	129187	350	7583	8108	55006	57121
	c	35,0	56,4	8,6	100,0	0,6	5,8	9,2	45,1	39,3
Krakowskie . .	1960 a	496199	784424	155774	965676	3784	37663	30417	305236	585093
	b	243716	419489	90605	522832	828	19657	8228	163302	328298
	c	34,6	54,6	10,8	100,0	0,4	3,9	3,2	31,7	60,8
	1970 a	457819	835254	225351	1061711	4983	59303	118492	531198	339788
	b	224436	426872	128464	555874	1380	34218	40798	278322	196469
	c	30,2	55,0	14,8	100,0	0,5	5,6	11,2	50,4	32,3

1 Bez ludności w wieku nie ustalonym. *2* W podziale według poziomu wykształcenia nie uwzględniono ludności o nie ustalonym poziomie wykształcenia. *3* Dla 1960 r. ludność w wieku 14 lat i więcej. Dane dotyczące poszczególnych poziomów wykształcenia częściowo szacunkowe, ponieważ w 1960 r. obowiązywała nieco inna klasyfikacja. *4* W podziale administracyjnym z dnia 1 I 1962 r.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

B. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU[1] ORAZ LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (dok.)

Wyszczególnienie w liczbach bezwzględnych: *a* — razem *b* — w tym kobiety w odsetkach *c* — razem		Ludność w wieku lat [1]			Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia [2]					
		poniżej 15	15—59	60 i więcej	razem [3]	wyższe	pomaturalne, niepełne wyższe i średnie	zasadnicze zawodowe i niepełne średnie	podstawowe	niepełne podstawowe i bez wykształcenia
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
WIEŚ (dok.)										
Lubelskie . . .	1960 a	448999	751447	154528	928703	2360	24948	12872	211984	674040
	b	219081	393793	88598	493585	634	13386	5410	105963	366608
	c	33,1	55,5	11,4	100,0	0,2	2,7	1,4	22,9	72,8
	1970 a	361971	751967	215224	968019	3319	45468	70898	360117	482038
	b	177108	379501	120151	500069	1033	26058	28682	165851	274549
	c	27,2	56,6	16,2	100,0	0,4	4,7	7,4	37,4	50,1
Łódzkie	1960 a	361812	596374	131837	751664	2181	22521	11066	184778	528999
	b	177287	314042	74499	400090	540	11653	3980	93423	289106
	c	33,2	54,7	12,1	100,0	0,3	3,0	1,5	24,6	70,6
	1970 a	283977	612661	176768	790283	2824	38725	59866	304247	379250
	b	138881	310319	98079	408808	829	22303	22760	146089	213494
	c	26,4	57,1	16,5	100,0	0,4	4,9	7,6	38,8	48,3
Olsztyńskie . .	1960 a	233141	290006	42008	341369	1089	10862	4896	100826	222548
	b	114014	150053	23903	178562	203	5034	1852	53677	117039
	c	41,3	51,3	7,4	100,0	0,3	3,2	1,5	29,6	65,4
	1970 a	210072	312505	54770	367650	1799	18431	28424	163489	153115
	b	102771	153967	30287	184429	380	9590	11006	78592	83521
	c	36,4	54,1	9,5	100,0	0,5	5,0	7,8	44,8	41,9
Opolskie . . .	1960 a	186243	324377	63669	394861	1405	13339	13083	254854	110011
	b	91302	178059	38290	219755	245	5854	2802	149886	59679
	c	32,4	56,5	11,1	100,0	0,4	3,4	3,3	64,9	28,0
	1970 a	185804	339121	82623	422037	2150	21937	51801	270610	72079
	b	91101	173955	49644	223744	500	11233	15517	153122	41222
	c	30,6	55,8	13,6	100,0	0,5	5,2	12,4	64,7	17,2
Poznańskie . .	1960 a	460437	671623	141574	843289	2628	23514	20702	234975	559253
	b	225456	353354	83468	451551	529	10759	4763	123028	311110
	c	36,2	52,7	11,1	100,0	0,3	2,8	2,5	27,9	66,5
	1970 a	387616	735982	200150	936842	3912	44118	102144	530005	251072
	b	189242	369680	112525	482545	1048	23474	30608	281970	142332
	c	29,3	55,6	15,1	100,0	0,4	4,7	11,0	56,9	27,0
Rzeszowskie . .	1960 a	407245	662146	128455	811773	2769	31257	19669	229180	526986
	b	200578	354068	75219	439905	532	16461	5934	116894	298979
	c	34,0	55,3	10,7	100,0	0,3	3,9	2,4	28,3	65,1
	1970 a	381163	693848	197380	892253	4042	53061	85848	422945	319755
	b	186723	355572	112246	468313	1072	30022	31148	213751	188682
	c	30,0	54,5	15,5	100,0	0,5	6,0	9,7	47,7	36,1
Szczecińskie	1960 a	126073	143781	17510	166686	421	6037	2306	40288	117137
	b	61702	73842	9610	86004	73	2748	800	19462	62625
	c	43,9	50,0	6,1	100,0	0,3	3,6	1,4	24,2	70,5
	1970 a	102703	171696	25766	197623	939	10726	17482	83808	83105
	b	50263	84002	14189	98266	234	5544	6246	38045	47443
	c	34,2	57,2	8,6	100,0	0,5	5,5	8,9	42,7	42,4
Warszawskie . .	1960 a	552634	857201	175161	1061548	4299	35856	17639	267589	732507
	b	270871	444458	102352	561146	1349	19466	6863	136844	394334
	c	34,9	54,1	11,0	100,0	0,4	3,4	1,7	25,3	69,2
	1970 a	457914	921396	241031	1163800	5766	63978	101583	457934	525416
	b	223822	459376	135326	595369	1957	37532	41381	216339	292667
	c	28,2	56,9	14,9	100,0	0,5	5,5	8,8	39,7	45,5
Wrocławskie . .	1960 a	359173	449931	58051	524441	1873	23069	13019	156143	328536
	b	175996	233620	32972	274684	365	11020	4249	77570	180547
	c	41,4	51,9	6,7	100,0	0,3	4,4	2,5	29,9	62,9
	1970 a	262908	527366	87707	615494	2510	38490	77477	269089	223254
	b	128661	262502	48280	310991	659	20577	30743	126192	130495
	c	29,9	60,1	10,0	100,0	0,4	6,3	12,7	44,1	36,5
Zielonogórskie	1960 a	166823	203707	29643	241415	738	10067	5096	69596	154267
	b	81826	105479	16601	126001	127	4537	1659	34598	84251
	c	41,7	50,9	7,4	100,0	0,3	4,2	2,1	29,0	64,4
	1970 a	125685	235170	43713	279057	1244	17179	31575	121489	104960
	b	61477	116644	24055	140773	304	8888	11823	58060	60341
	c	31,1	58,1	10,8	100,0	0,5	6,2	11,4	43,9	38,0

1 Bez ludności w wieku nie ustalonym. *2* W podziale według poziomu wykształcenia nie uwzględniono ludności o nie ustalonym poziomie wykształcenia. *3* Dla 1960 r ludność w wieku 14 lat i więcej. Dane dotyczące poszczególnych poziomów wykształcenia częściowo szacunkowe, ponieważ w 1960 r. obowiązywała nieco inna klasyfikacja.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

C. LUDNOŚĆ WEDŁUG ŹRÓDEŁ UTRZYMANIA W 1970 R. (według podstawowych cech klasyfikacyjnych)

Wyszczególnienie	Ogółem	Ludność							
		według głównego źródła utrzymania		według głównego i dodatkowego źródła utrzymania					
				wyłącznie praca		praca i dodatkowe niezarobkowe źródło	niezarobkowe źródło i praca dodatkowa	wyłącznie niezarobkowe źródło
		utrzymujący się z pracy (rubr. 4+5+6)	utrzymujący się z niezarobkowego źródła (rubr. 7+8)	tylko jedna	dwie (główna i dodatkowa)			
	1	2	3	4	5	6	7	8
MIASTA I WIEŚ								
a OGÓŁEM /b+c/ /d+h/	32642270	29262149	3380121	25719882	3341522	200745	843688	2536433
b Czynni zawodowo /e+f/	16943848	16429101	514747	14969248	1379407	80446	514747	-
c Bierni zawodowo /g+h/	15698422	12833048	2865374	10750634	1962115	120299	328941	2536433
d POSIADAJĄCY WŁASNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA /e+f+g/	18881546	16429101	2452445	14969248	1379407	80446	514747	1937698
e Pracujący	16429101	16429101	-	14969248	1379407	80446	-	-
f Posiadający niezarobkowe źródło i pracujący dodatkowo	514747	-	514747	-	-	-	514747	-
g Posiadający wyłącznie niezarobkowe źródło	1937698	-	1937698	-	-	-	-	1937698
h UTRZYMYWANI /i+j+k/	13760724	12833048	927676	10750634	1962115	120299	328941	598735
i Przez pracujących	12833048	12833048	-	10750634	1962115	120299	-	-
j Przez posiadających niezarobkowe źródło i pracujących dodatkowo	328941	-	328941	-	-	-	328941	-
k Przez posiadających wyłącznie niezarobkowe źródło	598735	-	598735	-	-	-	-	598735
MIASTA								
a RAZEM /b+c/ /d+h/	17064577	14618325	2446252	13739449	719972	158904	424970	2021282
b Czynni zawodowo /e+f/	8221977	7970741	251236	7595152	311986	63603	251236	-
c Bierni zawodowo /g+h/	8842600	6647584	2195016	6144297	407986	95301	173734	2021282
d POSIADAJĄCY WŁASNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA /e+f+g/	9782188	7970741	1811447	7595152	311986	63603	251236	1560211
e Pracujący	7970741	7970741	-	7595152	311986	63603	-	-
f Posiadający niezarobkowe źródło i pracujący dodatkowo	251236	-	251236	-	-	-	251236	-
g Posiadający wyłącznie niezarobkowe źródło	1560211	-	1560211	-	-	-	-	1560211
h UTRZYMYWANI /i+j+k/	7282389	6647584	634805	6144297	407986	95301	173734	461071
i Przez pracujących	6647584	6647584	-	6144297	407986	95301	-	-
j Przez posiadających niezarobkowe źródło i pracujących dodatkowo	173734	-	173734	-	-	-	173734	-
k Przez posiadających wyłącznie niezarobkowe źródło	461071	-	461071	-	-	-	-	461071
WIEŚ								
a RAZEM /b+c/ /d+h/	15577693	14643824	933869	11980433	2621550	41841	418718	515151
b Czynni zawodowo /e+f/	8721871	8458360	263511	7374096	1067421	16843	263511	-
c Bierni zawodowo /g+h/	6855822	6185464	670358	4606337	1554129	24998	155207	515151
d POSIADAJĄCY WŁASNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA /e+f+g/	9099358	8458360	640998	7374096	1067421	16843	263511	377487
e Pracujący	8458360	8458360	-	7374096	1067421	16843	-	-
f Posiadający niezarobkowe źródło i pracujący dodatkowo	263511	-	263511	-	-	-	263511	-
g Posiadający wyłącznie niezarobkowe źródło	377487	-	377487	-	-	-	-	377487
h UTRZYMYWANI /i+j+k/	6478335	6185464	292871	4606337	1554129	24998	155207	137664
i Przez pracujących	6185464	6185464	-	4606337	1554129	24998	-	-
j Przez posiadających niezarobkowe źródło i pracujących dodatkowo	155207	-	155207	-	-	-	155207	-
k Przez posiadających wyłącznie niezarobkowe źródło	137664	-	137664	-	-	-	-	137664

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)
D. LUDNOŚĆ POSIADAJĄCA WŁASNE ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

Wyszczególnienie *a* — w liczbach bezwzględnych *b* — w odsetkach *c* — utrzymywani na 100 osób posiadających własne źródło utrzymania	Posiadający własne źródło utrzymania									Pracujący (głównie)			Utrzymujący się (głównie) z niezarobkowych źródeł (rubr. 4+8+9)
	razem	czynni zawodowo							posiadający wyłącznie niezarobkowe źródło	razem	poza rolnictwem (rubr. 3−4+5)	w rolnictwie (rubr. 6+7−8)	
		razem	wyłącznie poza rolnictwem		głównie poza rolnictwem, a dodatkowo w rolnictwie	głównie w rolnictwie, a dodatkowo poza rolnictwem	wyłącznie w rolnictwie						
			razem	w tym z głównym niezarobkowym źródłem			razem	w tym z głównym niezarobkowym źródłem					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
POLSKA . . . 1960 a	15340939	13970771	6708838	.	652749	153187	6455997	63329	1370168	13907442	7361587	6545855	1433497
b	100,0	91,1	43,7	.	4,3	1,0	42,1	0,4	8,9	90,7	48,0	42,7	9,3
c	91,7	97,6	112,6	.	205,5	171,3	69,3	58,0	31,6	97,8	120,9	71,8	32,8
1970 a	18881546	16943848	9505403	190312	1017477	121583	6299385	324435	1937698	16429101	10332568	6096533	2452445
b	100,0	89,7	50,3	1,0	5,4	0,6	33,4	1,7	10,3	87,0	54,7	32,3	13,0
c	72,9	77,7	82,7	80,1	146,0	134,5	57,9	54,4	30,9	78,1	89,0	59,6	37,8
1960 = 100	123,1	121,3	141,7	x	155,9	79,4	97,6	512,3	141,4	118,1	140,4	93,1	171,1
M.st.Warszawa 1960 a	631941	537244	525699	.	2302	212	9031	336	94697	536908	528001	8907	95033
b	100,0	85,0	83,2	.	0,4	0,0	1,4	0,0	15,0	85,0	83,6	1,4	15,0
c	80,3	91,1	90,4	.	174,8	180,2	108,2	61,0	18,9	91,1	90,7	111,7	19,1
1970 a	837627	688807	674603	19839	2253	121	11830	1292	148820	667676	657017	10659	169951
b	100,0	82,2	80,5	2,4	0,3	0,0	1,4	0,1	17,8	79,7	78,4	1,3	20,3
c	57,0	65,3	64,8	50,5	103,5	96,7	83,7	36,6	18,6	65,8	65,4	89,6	22,5
1960 = 100	132,5	128,2	128,3	x	97,9	57,1	131,0	384,5	157,2	124,4	124,4	119,7	178,8
M.Kraków . . 1960 a	267122	212487	202321	.	2202	173	7791	487	54635	212000	204523	7477	55122
b	100,0	79,5	75,7	.	0,8	0,1	2,9	0,2	20,5	79,3	76,5	2,8	20,7
c	80,2	95,8	95,0	.	189,2	161,3	87,2	57,7	19,5	95,9	96,1	90,8	19,8
1970 a	358027	289857	278365	7178	3205	76	8211	1644	68170	281035	274392	6643	76992
b	100,0	81,0	77,8	2,0	0,9	0,0	2,3	0,5	19,0	78,5	76,7	1,8	21,5
c	64,2	75,1	74,1	52,4	122,1	117,1	93,2	37,8	17,9	75,9	75,2	107,2	21,6
1960 = 100	134,0	136,4	137,6	x	145,5	43,9	105,4	337,6	124,8	132,6	134,2	88,8	139,7
M.Łódź . . . 1960 a	407159	335854	328174	.	2081	174	5425	299	71305	335555	330255	5300	71604
b	100,0	82,5	80,6	.	0,5	0,1	1,3	0,1	17,5	82,4	81,1	1,3	17,6
c	74,5	86,1	85,6	.	151,5	193,7	90,7	53,2	19,6	86,2	86,0	96,2	19,8
1970 a	510963	407323	399126	7800	1837	114	6246	856	103640	398667	393163	5504	112296
b	100,0	79,7	78,1	1,6	0,4	0,0	1,2	0,1	20,3	78,0	76,9	1,1	22,0
c	49,2	58,0	57,3	47,2	99,7	96,5	88,4	30,6	14,9	58,2	57,7	97,6	17,2
1960 = 100	125,5	121,3	121,6	x	88,3	65,5	115,1	286,3	145,3	118,8	119,0	103,8	156,8
M.Poznań . . 1960 a	211304	166775	162781	.	896	69	3029	175	44529	166600	163677	2923	44704
b	100,0	78,9	77,0	.	0,4	0,0	1,5	0,1	21,1	78,8	77,4	1,4	21,2
c	93,1	110,9	109,5	.	217,3	224,6	150,8	72,0	26,7	110,9	110,1	157,3	26,8
1970 a	286800	228631	221205	8044	1464	91	5871	888	58169	219699	214625	5074	67101
b	100,0	79,7	77,1	2,8	0,5	0,0	2,1	0,3	20,3	76,6	74,8	1,8	23,4
c	64,4	75,1	73,9	61,8	117,6	148,4	107,8	46,6	22,3	75,7	74,6	119,3	27,3
1960 = 100	135,7	137,1	135,9	x	163,4	131,9	193,8	507,4	130,6	131,9	131,1	173,6	150,1
M.Wrocław . . 1960 a	216861	181987	175987	.	1998	83	3919	163	34874	181824	177985	3839	35037
b	100,0	83,9	81,2	.	0,9	0,0	1,8	0,1	16,1	83,8	82,1	1,7	16,2
c	99,1	112,8	110,5	.	245,7	195,2	143,2	86,5	28,0	112,8	112,1	146,7	28,2
1970 a	309257	264513	256521	5170	1947	60	5985	874	44744	258469	253298	5171	50788
b	100,0	85,5	83,0	1,7	0,6	0,0	1,9	0,2	14,5	83,6	81,9	1,7	16,4
c	70,0	77,0	75,5	78,6	138,9	93,3	124,3	63,4	28,1	77,0	75,9	134,2	33,9
1960 = 100	142,6	145,3	145,8	x	97,4	72,3	152,7	536,2	128,3	142,2	142,3	134,7	145,0
Białostockie 1960 a	592868	565744	144699	.	16522	11229	393294	900	27124	564844	161221	403623	28024
b	100,0	95,4	24,4	.	2,8	1,9	66,3	0,1	4,6	95,3	27,2	68,1	4,7
c	83,9	86,3	121,3	.	207,7	160,3	66,2	71,4	34,3	86,3	130,2	68,8	35,4
1970 a	675958	635649	219215	3226	28762	10062	377610	7441	40309	624982	244751	380231	50976
b	100,0	94,0	32,4	0,5	4,3	1,5	55,8	1,1	6,0	92,4	36,2	56,2	7,6
c	73,9	76,4	91,1	82,9	144,7	137,8	60,9	54,4	35,9	76,6	97,5	63,1	41,6
1960 = 100	114,0	112,4	151,5	x	174,1	89,6	96,0	826,8	148,6	110,6	151,8	94,2	181,9

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)
D. LUDNOŚĆ POSIADAJĄCA WŁASNE ŹRÓDŁA UTRZYMANIA (cd.)

Wyszczególnienie *a* — w liczbach bezwzględnych *b* — w odsetkach *c* — utrzymywani na 100 osób posiadających własne źródło utrzymania	Posiadający własne źródło utrzymania									Pracujący (głównie)			Utrzymujący się (głównie) z niezarobkowych źródeł (rubr. 4+8+9)
	razem	czynni zawodowo							posiadający wyłącznie niezarobkowe źródło	razem	poza rolnictwem (rubr. 3−4+5)	w rolnictwie (rubr. 6+7−8)	
		razem	wyłącznie poza rolnictwem		głównie poza rolnictwem, a dodatkowo w rolnictwie	głównie w rolnictwie, a dodatkowo poza rolnictwem	wyłącznie w rolnictwie						
			razem	w tym z głównym niezarobkowym źródłem			razem	w tym z głównym niezarobkowym źródłem					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Bydgoskie . . 1960 a	808983	716382	354840	.	29880	7496	324166	2866	92601	713516	384720	328796	95467
b	100,0	88,6	43,9	.	3,7	0,9	40,1	0,4	11,4	88,2	47,6	40,6	11,8
c	111,2	121,2	129,1	.	256,0	210,6	98,0	70,2	33,6	121,4	138,9	100,9	34,7
1970 a	1048015	924710	517620	12210	36607	5898	364585	13390	123305	899110	542017	357093	148905
b	100,0	88,3	49,4	1,2	3,5	0,6	34,8	1,3	11,7	85,8	51,7	34,1	14,2
c	82,6	88,9	90,3	87,6	178,1	157,4	76,8	73,0	35,3	89,1	96,3	78,2	43,0
1960 = 100	129,5	129,1	145,9	x	122,5	78,7	112,5	467,2	133,2	126,0	140,9	108,6	156,0
Gdańskie . . 1960 a	561046	496641	340793	.	17417	2431	136000	1518	64405	495123	358210	136913	65923
b	100,0	88,5	60,7	.	3,1	0,4	24,3	0,3	11,5	88,2	63,8	24,4	11,8
c	117,9	127,9	128,8	.	274,1	217,9	105,4	77,6	41,0	128,1	135,9	107,7	41,8
1970 a	781607	687802	513752	10098	18685	1855	153510	8011	93805	669693	522339	147354	111914
b	100,0	88,0	65,7	1,3	2,4	0,2	19,7	1,0	12,0	85,7	66,8	18,9	14,3
c	87,8	94,6	92,1	92,6	192,3	162,9	90,2	85,6	38,1	94,7	95,7	91,3	46,4
1960 = 100	139,3	138,5	150,8	x	107,3	76,3	112,9	527,7	145,6	135,3	145,8	107,6	169,8
Katowickie 1960 a	1747475	1477951	1164526	.	67719	4686	241020	15727	269524	1462224	1232245	229979	285251
b	100,0	84,6	66,6	.	3,9	0,3	13,8	0,9	15,4	83,7	70,5	13,2	16,3
c	87,4	96,5	104,0	.	164,0	135,6	40,2	52,0	37,6	96,9	107,3	41,4	38,4
1970 a	2165667	1815496	1475996	44254	97839	2194	239467	51443	350171	1719799	1529581	190218	445868
b	100,0	83,8	68,1	2,0	4,5	0,1	11,1	2,4	16,2	79,4	70,6	8,8	20,6
c	70,7	77,9	81,5	89,5	128,4	109,3	34,8	42,9	33,5	78,7	84,3	33,5	40,1
1960 = 100	123,9	122,8	126,7	x	144,5	46,8	99,4	327,1	129,9	117,6	124,1	82,7	156,3
Kieleckie . . 1960 a	974439	934599	246718	.	55934	17081	614866	2943	39840	931656	302652	629004	42783
b	100,0	95,9	25,3	.	5,7	1,8	63,1	0,3	4,1	95,6	31,0	64,6	4,4
c	86,3	88,6	129,9	.	179,7	172,7	61,4	48,9	32,6	88,7	139,1	64,5	33,7
1970 a	1116671	1058252	379336	4653	106822	13340	558754	23464	58419	1030135	481505	548630	86536
b	100,0	94,8	34,0	0,4	9,5	1,2	50,1	2,1	5,2	92,3	43,1	49,2	7,7
c	69,3	71,4	69,1	84,7	145,6	136,2	43,6	50,8	32,1	71,8	101,7	45,5	40,0
1960 = 100	114,6	113,2	153,8	x	191,0	78,1	90,9	797,3	146,6	110,6	159,1	87,2	202,3
Koszalińskie 1960 a	301271	281566	121316	.	18311	2837	139102	628	19705	280938	139627	141311	20333
b	100,0	93,5	40,3	.	6,1	0,9	46,2	0,2	6,5	93,3	46,4	46,9	6,7
c	128,3	134,1	128,5	.	287,7	214,6	117,1	109,2	46,1	134,2	149,4	119,1	48,0
1970 a	412061	375813	212560	3334	17481	2327	143445	5517	36248	366962	226707	140255	45099
b	100,0	91,2	51,6	0,8	4,2	0,6	34,8	1,3	8,8	89,1	55,0	34,1	10,9
c	93,0	97,8	89,5	92,0	183,6	170,2	98,4	92,4	43,8	97,9	96,7	99,8	53,4
1960 = 100	136,8	133,5	175,2	x	95,5	82,0	103,1	878,5	184,0	130,6	162,4	99,3	221,8
Krakowskie 1960 a	1106076	1044817	358395	.	62134	17259	607029	8874	61259	1035943	420529	615414	70133
b	100,0	94,5	32,4	.	5,6	1,6	54,9	0,8	5,5	93,7	38,0	55,7	6,3
c	79,9	82,6	112,4	.	170,2	154,0	54,0	50,4	35,0	82,9	120,9	56,8	37,0
1970 a	1284490	1200912	481433	6547	141767	12562	565150	50925	83578	1143440	616653	526787	141050
b	100,0	93,5	37,5	0,5	11,0	1,0	44,0	4,0	6,5	89,0	48,0	41,0	11,0
c	69,9	72,5	86,7	76,6	137,2	123,8	43,0	48,4	32,3	73,6	98,4	44,4	40,2
1960 = 100	116,1	114,9	134,3	x	228,2	72,8	93,1	573,9	136,4	110,4	146,6	85,6	201,1
Lubelskie . . 1960 a	1046425	1006866	211855	.	35718	18990	740303	1347	39559	1005519	247573	757946	40906
b	100,0	96,2	20,3	.	3,4	1,8	70,7	0,1	3,8	96,1	23,7	72,4	3,9
c	72,1	73,9	113,2	.	166,4	149,1	56,3	45,7	26,2	74,0	120,8	58,7	26,8
1970 a	1176169	1119586	332866	4522	71291	16895	698534	12566	56583	1102498	399635	702863	73671
b	100,0	95,2	28,3	0,4	6,1	1,4	59,4	1,1	4,8	93,7	34,0	59,7	6,3
c	63,7	65,4	86,4	79,2	127,4	117,8	47,8	51,3	30,3	65,5	93,8	49,4	36,9
1960 = 100	112,4	111,2	157,1	x	199,6	89,0	94,4	932,9	143,0	109,6	161,4	92,7	180,1
Łódzkie . . . 1960 a	877139	824301	279020	.	37838	10595	496848	2396	52838	821905	316858	505047	55234
b	100,0	94,0	31,8	.	4,3	1,2	56,7	0,3	6,0	93,7	36,1	57,6	6,3
c	81,8	85,2	112,8	.	181,4	174,1	60,5	53,6	28,2	85,3	121,0	62,9	29,3
1970 a	1018913	942686	391484	4801	65206	8665	477331	15767	76227	922118	451889	470229	96795
b	100,0	92,5	38,4	0,5	6,4	0,9	46,8	1,5	7,5	90,5	44,3	46,2	9,5
c	63,9	66,8	79,2	71,7	131,1	122,3	48,8	47,4	28,3	67,1	86,7	48,2	33,5
1960 = 100	116,2	114,4	140,3	x	172,3	81,8	96,1	658,1	144,3	112,2	142,6	93,1	175,2

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)
D. LUDNOŚĆ POSIADAJĄCA WŁASNE ŹRÓDŁA UTRZYMANIA (dok.)

Wyszczególnienie *a* — w liczbach bezwzględnych *b* — w odsetkach *c* — utrzymywani na 100 osób posiadających własne źródło utrzymania	Posiadający własne źródło utrzymania									Pracujący (głównie)			Utrzymujący się (głównie) z niezarobkowych źródeł (rubr. 4+8+9)
	razem	czynni zawodowo							posiadający wyłącznie niezarobkowe źródło	razem	poza rolnictwem (rubr. 3–4+5)	w rolnictwie (rubr. 6+7–8)	
		razem	wyłącznie poza rolnictwem		głównie poza rolnictwem, a dodatkowo w rolnictwie	głównie w rolnictwie, a dodatkowo poza rolnictwem	wyłącznie w rolnictwie						
			razem	w tym z głównym niezarobkowym źródłem			razem	w tym z głównym niezarobkowym źródłem					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Olsztyńskie 1960 a	402766	373889	145029	.	19633	4351	204876	1269	28877	372620	164662	207958	30146
b	100,0	92,8	36,0	.	4,9	1,1	50,8	0,3	7,2	92,5	40,9	51,6	7,5
c	118,8	125,1	125,3	.	280,4	216,2	108,1	105,8	38,1	125,1	143,8	110,3	41,0
1970 a	504185	462387	220644	3819	22234	3462	216047	7144	41798	451424	239059	212365	52761
b	100,0	91,7	43,8	0,8	4,4	0,7	42,8	1,4	8,3	89,5	47,4	42,1	10,5
c	94,2	99,0	92,4	104,4	187,9	170,5	95,4	88,6	41,6	99,1	101,0	96,9	52,5
1960 = 100	125,2	123,7	152,1	x	113,2	79,6	105,5	563,0	144,7	121,1	145,2	102,1	175,0
Opolskie . . 1960 a	513998	464591	228092	.	24821	3504	208174	4807	49407	459784	252913	206871	54214
b	100,0	90,4	44,4	.	4,8	0,7	40,5	0,9	9,6	89,5	49,2	40,3	10,5
c	80,7	86,3	105,2	.	168,2	123,1	55,3	32,3	27,8	86,9	111,4	57,0	28,2
1970 a	603364	536149	304033	6942	42954	2330	186832	19571	67215	509636	340045	169591	93728
b	100,0	88,9	50,4	1,1	7,1	0,4	31,0	3,3	11,1	84,5	56,4	28,1	15,5
c	75,4	81,4	86,2	88,7	139,1	127,6	59,8	43,1	27,6	82,8	92,8	62,6	35,4
1960 = 100	117,4	115,4	133,3	x	173,1	66,5	89,7	407,1	136,0	110,8	134,5	82,0	172,9
Poznańskie 1960 a	976045	878346	325591	.	59967	9625	483163	7881	97699	870465	385558	484907	105580
b	100,0	90,0	33,4	.	6,1	1,0	49,5	0,8	10,0	89,2	39,5	49,7	10,8
c	104,2	112,3	133,2	.	244,8	177,1	80,5	68,7	30,8	112,7	150,6	82,6	33,6
1970 a	1213607	1080730	508347	9780	62219	6994	503170	26765	132877	1044185	560786	483399	169422
b	100,0	89,1	41,9	0,8	5,1	0,6	41,5	2,2	10,9	86,1	46,2	39,9	13,9
c	80,6	86,2	95,4	91,5	162,8	128,8	66,9	59,6	34,5	86,9	103,0	68,2	41,8
1960 = 100	124,3	123,0	156,1	x	103,8	72,7	104,1	339,6	136,0	120,0	145,4	99,7	160,5
Rzeszowskie 1960 a	913371	877426	206680	.	67111	15328	588307	4316	35945	873110	273791	599319	40261
b	100,0	96,1	22,6	.	7,4	1,7	64,4	0,5	3,9	95,6	30,0	65,6	4,4
c	73,7	75,6	104,5	.	168,8	154,8	52,7	40,1	27,5	75,7	120,3	55,4	28,8
1970 a	1049541	996247	323777	3515	118543	11491	542436	30966	53294	961766	438805	522961	87775
b	100,0	94,9	30,8	0,3	11,3	1,1	51,7	3,0	5,1	91,6	41,8	49,8	8,4
c	67,5	69,5	85,6	79,6	141,8	125,3	42,9	46,1	29,0	70,2	100,9	44,5	37,1
1960 = 100	114,9	113,5	156,7	x	176,6	75,0	92,2	717,5	148,3	110,2	160,3	87,3	218,0
Szczecińskie 1960 a	342344	315655	182562	.	17347	2509	113237	473	26689	315182	199909	115273	27162
b	100,0	92,2	53,3	.	5,1	0,7	33,1	0,1	7,8	92,1	58,4	33,7	7,9
c	121,4	128,7	124,5	.	277,5	209,6	110,8	103,6	35,3	128,7	137,8	112,9	36,5
1970 a	485408	437294	300746	3919	13772	1475	121301	4671	48114	428704	310599	118105	56704
b	100,0	90,1	62,0	0,8	2,8	0,3	25,0	1,0	9,9	88,3	64,0	24,3	11,7
c	85,1	90,3	84,0	101,5	177,1	146,5	95,4	82,8	37,5	90,3	87,9	96,5	45,7
60 = 100	141,8	138,5	164,7	x	79,4	58,8	107,1	987,5	180,3	136,0	155,4	102,5	208,8
Warszawskie 1960 a	1224434	1150279	391745	.	39842	16698	701994	2653	74155	1147626	431587	716039	76808
b	100,0	93,9	32,0	.	3,2	1,4	57,3	0,2	6,1	93,7	35,2	58,5	6,3
c	89,1	93,0	123,6	.	203,4	186,7	67,5	61,7	27,7	93,1	130,9	70,3	28,9
1970 a	1453355	1353723	583079	7948	76255	15507	678882	15053	99632	1330722	651386	679336	122633
b	100,0	93,1	40,1	0,6	5,3	1,0	46,7	1,0	6,9	91,5	44,8	46,7	8,5
c	73,3	76,3	87,6	75,8	151,2	152,4	56,5	58,2	31,4	76,5	95,2	58,7	37,6
1960 = 100	118,7	117,7	148,8	x	191,4	92,9	96,7	567,4	134,4	116,0	150,9	94,9	159,7
Wrocławskie 1960 a	851184	788164	445448	.	46694	4506	291516	1910	63020	786254	492142	294112	64930
b	100,0	92,6	52,3	.	5,5	0,5	34,3	0,2	7,4	92,4	57,8	34,6	7,6
c	112,1	117,3	119,5	.	241,5	203,9	92,8	91,5	46,0	117,4	131,1	94,5	47,3
1970 a	1103178	995812	645072	8933	57022	3748	289970	16498	107366	970381	693161	277220	132797
b	100,0	90,3	58,5	0,8	5,2	0,3	26,3	1,5	9,7	88,0	62,9	25,1	12,0
c	79,1	83,2	82,7	102,3	153,6	133,8	69,9	71,4	40,7	83,2	88,3	70,7	48,7
1960 = 100	129,6	126,3	144,8	x	122,1	83,2	99,5	863,8	170,4	123,4	140,8	94,3	204,5
Zielonogórskie 1960 a	366688	339207	166567	.	26382	3351	142907	1361	27481	337846	192949	144897	28842
b	100,0	92,5	45,4	.	7,2	0,9	39,0	0,4	7,5	92,1	52,6	39,5	7,9
c	113,4	120,0	120,9	.	257,3	199,0	91,8	102,9	30,8	120,1	139,6	94,2	34,2
1970 a	486683	441469	265623	3780	29312	2316	144218	9689	45214	428000	291155	136845	58683
b	100,0	90,7	54,6	0,8	6,0	0,5	29,6	2,0	9,3	87,9	59,8	28,1	12,1
c	81,6	86,2	84,0	92,2	165,4	139,3	73,6	66,9	36,1	86,6	92,0	75,2	44,8
1960 = 100	132,7	130,1	159,5	x	111,1	69,1	100,9	711,9	164,5	126,7	150,9	94,4	203,5

ARCHIWUM

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

E. GOSPODARSTWA DOMOWE ORAZ LUDNOŚĆ W TYCH GOSPODARSTWACH

Wyszczególnienie *g* — gospodarstwa domowe *l* — ludność w gospodarstwach	1960	1970		1970					1960	1970
	gospodarstwa domowe								przeciętna liczba osób na 1 gospodarstwo	
	ogółem			wyłącznie pozarolnicze	pozarolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania w rolnictwie	mieszane	rolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania poza rolnictwem	wyłącznie rolnicze		
	w liczbach bezwzględnych		1960=100	w liczbach bezwzględnych						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
POLSKA . . . . . g	8252950	9376299	113,6	5670894	439625	1483387	86052	1696341	x	x
l	28673661	31750612	110,7	16883238	1461519	6870101	375911	6159843	3,47	3,39
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	4659846	5969887	128,1	5558164	8342	156958	2773	243650	x	x
l	14317773	18092428	126,4	16496143	25261	667985	10204	892835	3,07	3,03
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	3593104	3406412	94,8	112730	431283	1326429	83279	1452691	x	x
l	14355888	13658184	95,1	387095	1436258	6202116	365707	5267008	4,00	4,01
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	347524	366588	105,5	88461	155296	100525	1017	21289	x	x
l	1243405	1297251	104,3	305085	523269	410107	2712	56078	3,58	3,54
0,5 - 2 . . . . . g	829142	769059	92,8	20728	204492	390048	9245	144546	x	x
l	2977310	2787266	93,6	70912	674722	1656109	31421	354102	3,59	3,62
2 i więcej[1] . . . . . g	2416438	2270765	94,0	3541	71495	835856	73017	1286856	x	x
l	10135173	9573667	94,5	11098	238267	4135900	331574	4856828	4,19	4,22
M.ST.WARSZAWA . . . . . g	388850	467379	120,2	456583	2717	4694	87	3298	x	x
l	1098081	1276120	116,2	1241172	8255	18052	235	8406	2,82	2,73
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	378963	457958	120,8	454312	143	2246	36	1221	x	x
l	1064384	1245444	117,0	1234444	391	8092	87	2430	2,81	2,72
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	9887	9421	95,3	2271	2574	2448	51	2077	x	x
l	33697	30676	91,0	6728	7864	9960	148	5976	3,41	3,26
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	4494	4357	97,0	1877	1478	703	6	293	x	x
l	14417	13149	91,2	5459	4415	2618	16	641	3,21	3,02
0,5 - 2 . . . . . g	3097	2907	93,9	308	906	1007	26	660	x	x
l	10779	9638	89,4	971	2858	4050	69	1690	3,48	3,32
2 i więcej[1] . . . . . g	2296	2157	93,9	86	190	738	19	1124	x	x
l	8501	7889	92,8	298	591	3292	63	3645	3,70	3,66
M.KRAKÓW . . . . . g	153390	193233	126,0	184026	3377	4072	38	1720	x	x
l	440417	540420	122,7	509554	11365	16081	106	3314	2,87	2,80
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	145709	185746	127,5	183574	65	1254	15	838	x	x
l	412670	514228	124,6	508086	188	4617	35	1302	2,83	2,77
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	7681	7487	97,5	452	3312	2818	23	882	x	x
l	27747	26192	94,4	1468	11177	11464	71	2012	3,61	3,50
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	2650	3028	114,3	329	1792	771	2	134	x	x
l	9079	10024	110,4	1046	5778	2943	3	254	3,43	3,31
0,5 - 2 . . . . . g	3884	3449	88,8	114	1375	1509	13	438	x	x
l	14077	12239	86,9	388	4873	6044	36	898	3,62	3,55
2 i więcej[1] . . . . . g	1147	1010	88,1	9	145	538	8	310	x	x
l	4591	3929	85,6	34	526	2477	32	860	4,00	3,89
M.ŁÓDŹ . . . . . g	239875	270612	112,8	264352	1891	2806	53	1510	x	x
l	694905	746387	107,4	726470	5731	10554	145	3487	2,90	2,76
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	233253	265863	114,0	263873	69	1330	18	573	x	x
l	673014	731189	108,6	725024	175	4822	38	1130	2,89	2,75
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	6622	4749	71,7	479	1822	1476	35	937	x	x
l	21891	15198	69,4	1446	5556	5732	107	2357	3,31	3,20
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	2805	1604	57,2	330	887	250	2	135	x	x
l	8772	4724	53,9	975	2568	879	7	295	3,13	2,95
0,5 - 2 . . . . . g	1780	1550	87,1	122	689	497	7	235	x	x
l	5806	4963	85,5	387	2164	1838	14	560	3,26	3,20
2 i więcej[1] . . . . . g	2037	1595	78,3	27	246	729	26	567	x	x
l	7313	5511	75,4	84	824	3015	86	1502	3,59	3,46

[1] Łącznie z gospodarstwami o powierzchni nie ustalonej.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

E. GOSPODARSTWA DOMOWE ORAZ LUDNOŚĆ W TYCH GOSPODARSTWACH (cd.)

Wyszczególnienie *g* — gospodarstwa domowe *l* — ludność w gospodarstwach	1960	1970							1960	1970
	gospodarstwa domowe								przeciętna liczba osób na 1 gospodarstwo	
	ogółem			wyłącznie pozarolnicze	pozarolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania w rolnictwie	mieszane	rolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania poza rolnictwem	wyłącznie rolnicze		
	w liczbach bezwzględnych		1960=100	w liczbach bezwzględnych						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
M. POZNAŃ . . . . . g	127602	155567	121,9	149119	1852	3056	48	1492	x	x
l	391143	450268	115,1	428109	6190	12278	151	3540	3,07	2,89
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	120831	151062	125,0	147847	139	1977	30	1069	x	x
l	366104	434398	118,7	423941	387	7805	82	2183	3,03	2,88
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	6771	4505	66,5	1272	1713	1079	18	423	x	x
l	25039	15870	63,4	4168	5803	4473	69	1357	3,70	3,52
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	4795	3031	63,2	1120	1310	508	4	89	x	x
l	17318	10275	59,3	3629	4429	1954	18	245	3,61	3,39
0,5 - 2 . . . . . g	1285	930	72,4	130	351	323	4	122	x	x
l	4875	3367	69,1	460	1199	1361	14	333	3,79	3,62
2 i więcej[1] . . . . . g	691	544	78,7	22	52	248	10	212	x	x
l	2846	2228	78,3	79	175	1158	37	779	4,12	4,10
M. WROCŁAW . . . . . g	131223	167727	127,8	160818	2001	3102	32	1774	x	x
l	406543	496800	122,2	472860	7614	12607	92	3627	3,10	2,96
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	126432	163416	129,3	160341	95	1670	18	1292	x	x
l	386758	480314	124,2	471019	307	6536	51	2401	3,06	2,94
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	4791	4311	90,0	477	1906	1432	14	482	x	x
l	19785	16486	83,3	1841	7307	6071	41	1226	4,13	3,82
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	2069	1899	91,8	343	1076	423	-	57	x	x
l	8757	7433	84,9	1332	4236	1735	-	130	4,23	3,91
0,5 - 2 . . . . . g	1840	1647	89,5	123	731	620	6	167	x	x
l	7428	6133	82,6	462	2681	2570	14	406	4,04	3,72
2 i więcej[1] . . . . . g	882	765	86,7	11	99	389	8	258	x	x
l	3600	2920	81,1	47	390	1766	27	690	4,08	3,82
BIAŁOSTOCKIE . . . . . g	283145	314373	111,0	134631	10442	44663	7873	116764	x	x
l	1070756	1147664	107,2	402828	34325	206855	36814	466842	3,78	3,65
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	104834	145923	139,2	131173	195	5220	117	9218	x	x
l	318881	443868	139,2	390797	604	21007	434	31026	3,04	3,04
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	178311	168450	94,5	3458	10247	39443	7756	107546	x	x
l	751875	703796	93,6	12031	33721	185848	36380	435816	4,22	4,18
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	8960	9453	105,5	2837	3558	2242	48	768	x	x
l	31936	32279	101,1	9972	11437	8836	137	1897	3,56	3,41
0,5 - 2 . . . . . g	14363	12945	90,1	451	3742	5769	300	2683	x	x
l	51547	46022	89,3	1526	12767	23724	1031	6974	3,59	3,56
2 i więcej[1] . . . . . g	154988	146052	94,2	170	2947	31432	7408	104095	x	x
l	668392	625495	93,6	533	9517	153288	35212	426945	4,31	4,28
BYDGOSKIE . . . . . g	459274	525808	114,5	323383	20536	71645	4353	105891	x	x
l	1670876	1865007	111,6	987132	70239	348081	20204	439351	3,64	3,55
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	286025	354870	124,1	317061	787	14113	259	22650	x	x
l	920001	1117678	121,5	964405	2351	62625	963	87334	3,22	3,15
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	173249	170938	98,7	6322	19749	57532	4094	83241	x	x
l	750875	747329	99,5	22727	67888	285456	19241	352017	4,33	4,37
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	15968	20730	129,8	4836	8272	6006	64	1552	x	x
l	57763	76192	131,9	17360	28418	25414	180	4820	3,62	3,68
0,5 - 2 . . . . . g	29035	29755	102,5	1231	8402	14757	350	5015	x	x
l	109673	113281	103,3	4498	28676	64481	1164	14462	3,78	3,81
2 i więcej[1] . . . . . g	128246	120453	93,9	255	3075	36769	3680	76674	x	x
l	583439	557856	95,6	869	10794	195561	17897	332735	4,55	4,63

1 Łącznie z gospodarstwami o powierzchni nie ustalonej.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

E. GOSPODARSTWA DOMOWE ORAZ LUDNOŚĆ W TYCH GOSPODARSTWACH (cd.)

Wyszczególnienie *g* — gospodarstwa domowe *l* — ludność w gospodarstwach	1960	1970							1960	1970
	gospodarstwa domowe									
	ogółem			wyłącznie pozarolnicze	pozarolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania w rolnictwie	mieszane	rolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania poza rolnictwem	wyłącznie rolnicze	przeciętna liczba osób na 1 gospodarstwo	
	w liczbach bezwzględnych		1960=100	w liczbach bezwzględnych						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
GDAŃSKIE	g	326958	419287	128,2	324952	11388	38988	1291	42668	x	x
	l	1187260	1427817	120,3	1006086	41359	193613	6102	180657	3,63	3,41
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	252892	348631	137,9	321483	474	10216	195	16263	x	x
	l	849842	1107378	130,3	992915	1502	45576	740	66645	3,36	3,18
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	74066	70656	95,4	3469	10914	28772	1096	26405	x	x
	l	337418	320439	95,0	13171	39857	148037	5362	114012	4,56	4,54
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:											
poniżej 0,5	g	10568	11843	112,1	2699	4482	3776	25	861	x	x
	l	43066	46647	108,3	10299	16254	16987	74	3033	4,08	3,94
0,5 - 2	g	15989	15929	99,6	658	4859	8313	108	1991	x	x
	l	66296	65513	98,8	2488	17717	38349	398	6561	4,15	4,11
2 i więcej[1]	g	47509	42884	90,3	112	1573	16683	963	23553	x	x
	l	228056	208279	91,3	384	5886	92701	4890	104418	4,80	4,86
KATOWICKIE	g	1007718	1186683	117,8	973014	68968	113082	1303	30316	x	x
	l	3142608	3571266	113,6	2807561	207678	462965	4838	88224	3,12	3,01
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	780895	959797	122,9	946353	716	6884	83	5761	x	x
	l	2327772	2769158	119,0	2722890	2111	26902	287	16968	2,98	2,89
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	226823	226886	100,0	26661	68252	106198	1220	24555	x	x
	l	814836	802108	98,4	84671	205567	436063	4551	71256	3,59	3,54
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:											
poniżej 0,5	g	59519	66342	111,5	22603	27641	14980	63	1055	x	x
	l	200717	215973	107,6	72141	84996	56248	127	2461	3,37	3,26
0,5 - 2	g	88736	85727	96,6	3711	32336	45002	217	4461	x	x
	l	304001	290725	95,6	11515	95398	174103	573	9136	3,43	3,39
2 i więcej[1]	g	78568	74817	95,2	347	8275	46216	940	19039	x	x
	l	310118	295410	95,3	1015	25173	205712	3851	59659	3,95	3,95
KIELECKIE	g	479622	522215	108,9	205927	28234	127136	9873	151045	x	x
	l	1789450	1851304	103,5	639395	91215	581265	41909	497520	3,73	3,55
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	150281	208976	139,1	200829	163	3437	50	4497	x	x
	l	484692	649130	133,9	622701	484	13240	160	12545	3,23	3,11
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	329341	313239	95,1	5098	28071	123699	9823	146548	x	x
	l	1304758	1202174	92,1	16694	90731	568025	41749	484975	3,96	3,84
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:											
poniżej 0,5	g	14083	16261	115,5	3771	6835	4395	84	1176	x	x
	l	49947	55182	110,5	12599	22573	17329	206	2475	3,55	3,39
0,5 - 2	g	70040	64099	91,5	1113	14484	31533	1159	15810	x	x
	l	247308	220696	89,2	3537	46810	130863	3929	35557	3,53	3,44
2 i więcej[1]	g	245218	232879	95,0	214	6752	87771	8580	129562	x	x
	l	1007503	926296	91,9	558	21348	419833	37614	446943	4,11	3,98
KOSZALIŃSKIE	g	175564	210096	119,7	120952	9076	34324	1703	44041	x	x
	l	675525	772532	114,4	376970	34302	169810	8121	183329	3,85	3,68
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	106445	151638	142,5	119792	427	10087	261	21071	x	x
	l	358432	506847	141,4	372363	1339	45521	1095	86529	3,37	3,34
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	69119	58458	84,6	1160	8649	24237	1442	22970	x	x
	l	317093	265685	83,8	4607	32963	124289	7026	96800	4,59	4,54
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:											
poniżej 0,5	g	6822	4958	72,7	743	2477	1441	10	287	x	x
	l	28981	19902	68,7	2974	9504	6342	37	1045	4,25	4,01
0,5 - 2	g	13718	11465	83,6	337	4345	5460	67	1256	x	x
	l	58949	47046	79,8	1342	16413	24750	245	4296	4,30	4,10
2 i więcej[1]	g	48579	42035	86,5	80	1827	17336	1365	21427	x	x
	l	229163	198737	86,7	291	7046	93197	6744	91459	4,72	4,73

1 Łącznie z gospodarstwami o powierzchni nie ustalonej.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

E. GOSPODARSTWA DOMOWE ORAZ LUDNOŚĆ W TYCH GOSPODARSTWACH (cd.)

Wyszczególnienie *g* — gospodarstwa domowe *l* — ludność w gospodarstwach	1960	1970							1960	1970
	gospodarstwa domowe								przeciętna liczba osób na 1 gospodarstwo	
	ogółem			wyłącznie pozarolnicze	pozarolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania w rolnictwie	mieszane	rolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania poza rolnictwem	wyłącznie rolnicze		
	w liczbach bezwzględnych		1960=100	w liczbach bezwzględnych						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
KRAKOWSKIE . . . . . g	533705	582409	109,1	226155	54419	180532	7586	113717	x	x
l	1947320	2139099	109,8	690818	179553	850797	32824	385107	3,65	3,67
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	175837	225850	128,4	218392	256	3385	72	3745	x	x
l	524273	689987	131,6	665095	791	13615	202	10284	2,98	3,06
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	357868	356559	99,6	7763	54163	177147	7514	109972	x	x
l	1423047	1449112	101,8	25723	178762	837182	32622	374823	3,98	4,06
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	33307	38766	116,4	5876	17923	12620	107	2240	x	x
l	114781	136826	119,2	20125	59942	51821	305	4633	3,45	3,53
0,5 - 2 . . . . . g	127440	126964	99,6	1611	28824	71402	1600	23527	x	x
l	458500	473493	103,3	4877	94089	312565	5643	56319	3,60	3,73
2 i więcej[1] . . . . . g	197121	190829	96,8	276	7416	93125	5807	84205	x	x
l	849766	838793	98,7	721	24731	472796	26674	313871	4,31	4,40
LUBELSKIE . . . . . g	508628	549394	108,0	187286	18100	102036	12717	229255	x	x
l	1762197	1868187	106,0	551415	57066	452254	52649	754803	3,46	3,40
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	140031	200445	143,1	185076	232	5382	96	9659	x	x
l	417046	594634	142,6	544472	661	20653	318	28530	2,98	2,97
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	368597	348949	94,7	2210	17868	96654	12621	219596	x	x
l	1345151	1273553	94,7	6943	56405	431601	52331	726273	3,65	3,65
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	11255	12913	114,7	1637	5111	4384	117	1664	x	x
l	36804	42155	114,5	5228	16250	16734	280	3663	3,27	3,26
0,5 - 2 . . . . . g	66701	50776	76,1	393	8178	20733	1462	20010	x	x
l	212058	163517	77,1	1184	26282	84627	5028	46396	3,18	3,22
2 i więcej[1] . . . . . g	290641	285260	98,1	180	4579	71537	11042	197922	x	x
l	1096289	1067881	97,4	531	13873	330240	47023	676214	3,77	3,74
ŁÓDZKIE . . . . . g	452847	481055	106,2	221703	22318	92226	6398	138410	x	x
l	1575043	1644362	104,4	665124	70711	410907	26356	471264	3,48	3,42
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	185727	231345	124,6	217104	312	5733	79	8117	x	x
l	568358	698274	122,9	650383	899	22577	241	24174	3,06	3,02
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	267120	249710	93,5	4599	22006	86493	6319	130293	x	x
l	1006685	946088	94,0	14741	69812	388330	26115	447090	3,77	3,79
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	15489	15791	101,9	3588	7302	3832	52	1017	x	x
l	50693	51314	101,2	11651	23184	14246	117	2116	3,27	3,25
0,5 - 2 . . . . . g	44627	38941	87,3	789	9948	18355	526	9323	x	x
l	148160	128655	86,8	2454	31567	72419	1646	20569	3,32	3,30
2 i więcej[1] . . . . . g	207004	194978	94,2	222	4756	64306	5741	119953	x	x
l	807832	766119	94,8	636	15061	301665	24352	424405	3,90	3,93
OLSZTYŃSKIE . . . . . g	223458	248388	111,2	122998	12923	41009	2575	68883	x	x
l	862660	948599	110,0	388387	49317	201020	12738	297137	3,86	3,82
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	120529	155365	128,9	119808	516	10659	220	24162	x	x
l	397513	524191	131,9	375884	1718	46496	855	99238	3,30	3,37
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	102929	93023	90,4	3190	12407	30350	2355	44721	x	x
l	465147	424408	91,2	12503	47599	154524	11883	197899	4,52	4,56
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	9752	11120	114,0	2419	5163	2858	25	655	x	x
l	40423	44607	110,4	9488	19996	12666	70	2387	4,15	4,01
0,5 - 2 . . . . . g	15576	14835	95,2	667	5049	7078	99	1942	x	x
l	64022	61060	95,4	2624	19405	32212	336	6483	4,11	4,12
2 i więcej[1] . . . . . g	77601	67068	86,4	104	2195	20414	2231	42124	x	x
l	360702	318741	88,4	391	8198	109646	11477	189029	4,65	4,75

[1] Łącznie z gospodarstwami o powierzchni nie ustalonej.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

E. GOSPODARSTWA DOMOWE ORAZ LUDNOŚĆ W TYCH GOSPODARSTWACH (cd.)

Wyszczególnienie *g* — gospodarstwa domowe *l* — ludność w gospodarstwach		1960	1970							1960	1970
		gospodarstwa domowe								przeciętna liczba osób na 1 gospodarstwo	
		ogółem			wyłącznie pozarolnicze	pozarolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania w rolnictwie	mieszane	rolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania poza rolnictwem	wyłącznie rolnicze		
		w liczbach bezwzględnych		1960=100	w liczbach bezwzględnych						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
OPOLSKIE	g	263984	298930	113,2	168979	24802	63509	1460	40180	x	x
	l	904801	1028999	113,7	507179	79535	288554	6159	147572	3,43	3,44
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	138266	182514	132,0	162670	461	7697	177	11509	x	x
	l	420607	560615	133,3	485149	1371	32056	640	41399	3,04	3,07
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	125718	116416	92,6	6309	24341	55812	1283	28671	x	x
	l	484194	468384	96,7	22030	78164	256498	5519	106173	3,85	4,02
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:											
poniżej 0,5	g	19898	20278	101,9	5092	8621	5802	20	743	x	x
	l	67220	72108	107,3	18049	27962	23759	56	2282	3,38	3,56
0,5 - 2	g	38116	35411	92,9	1116	12526	18888	139	2742	x	x
	l	131666	130350	99,0	3666	39778	79439	387	7080	3,45	3,68
2 i więcej[1]	g	67704	60727	89,7	101	3194	31122	1124	25186	x	x
	l	285308	265926	93,2	315	10424	153300	5076	96811	4,21	4,38
POZNAŃSKIE	g	523624	580881	110,9	289291	36943	120983	4815	128849	x	x
	l	1962591	2153294	109,7	911264	125726	580669	21248	514387	3,75	3,71
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	251951	326848	129,7	273893	1385	21931	323	29316	x	x
	l	830422	1071840	129,1	855657	4072	99705	1266	111140	3,30	3,28
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	271673	254033	93,5	15398	35558	99052	4492	99533	x	x
	l	1132169	1081454	95,5	55607	121654	480964	19982	403247	4,17	4,26
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:											
poniżej 0,5	g	37712	41202	109,3	11650	14655	12175	103	2619	x	x
	l	137422	152689	111,1	41872	50234	52087	297	8199	3,64	3,71
0,5 - 2	g	63340	58108	91,7	3334	16114	29835	476	8349	x	x
	l	237637	223422	94,0	12363	55179	130934	1580	23366	3,75	3,84
2 i więcej[1]	g	170621	154723	90,7	414	4789	57042	3913	88565	x	x
	l	757110	705343	93,2	1372	16241	297943	18105	371682	4,44	4,56
RZESZOWSKIE	g	419139	457408	109,1	144206	30053	155975	7280	119894	x	x
	l	1549624	1710210	110,4	437068	96508	742273	31896	402465	3,70	3,74
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	112308	150749	134,2	141177	195	3627	58	5692	x	x
	l	330139	460801	139,6	426897	624	14217	182	18881	2,94	3,06
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	306831	306659	99,9	3029	29858	152348	7222	114202	x	x
	l	1219485	1249409	102,5	10171	95884	728056	31714	383584	3,97	4,07
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:											
poniżej 0,5	g	17600	20801	118,2	2184	8884	7567	116	2050	x	x
	l	58402	73313	125,5	7559	29317	31586	346	4505	3,32	3,52
0,5 - 2	g	101769	98288	96,6	688	16142	54255	1583	25620	x	x
	l	362363	360638	99,5	2169	51611	239094	5640	62124	3,56	3,67
2 i więcej[1]	g	187462	187570	100,1	157	4832	90526	5523	86532	x	x
	l	798720	815458	102,1	443	14956	457376	25728	316955	4,26	4,35
SZCZECIŃSKIE	g	206785	255716	123,7	178867	8356	28069	1066	39358	x	x
	l	739032	869160	117,6	542975	31511	132414	4840	157420	3,57	3,40
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	147671	204827	138,7	176469	355	8826	198	18979	x	x
	l	475706	648258	136,3	533508	1110	38444	839	74357	3,22	3,16
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	g	59114	50889	86,1	2398	8001	19243	868	20379	x	x
	l	263326	220902	83,9	9467	30401	93970	4001	83063	4,45	4,34
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:											
poniżej 0,5	g	7731	5882	76,1	1622	2251	1560	12	437	x	x
	l	32608	23567	72,3	6393	8685	6853	30	1606	4,22	4,01
0,5 - 2	g	13427	12584	93,7	685	4344	5859	92	1604	x	x
	l	56682	50499	89,1	2748	16158	25988	304	5301	4,22	4,01
2 i więcej[1]	g	37956	32423	85,4	91	1406	11824	764	18338	x	x
	l	174036	146836	84,4	326	5558	61129	3667	76156	4,59	4,53

[1] Łącznie z gospodarstwami o powierzchni nie ustalonej.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

E. GOSPODARSTWA DOMOWE ORAZ LUDNOŚĆ W TYCH GOSPODARSTWACH (dok.)

Wyszczególnienie *g* — gospodarstwa domowe *l* — ludność w gospodarstwach	1960	1970							1960	1970
	gospodarstwa domowe								przeciętna liczba osób na 1 gospodarstwo	
	ogółem			wyłącznie pozarolnicze	pozarolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania w rolnictwie	mieszane	rolnicze z ubocznymi źródłami utrzymania poza rolnictwem	wyłącznie rolnicze		
	w liczbach bezwzględnych		1960=100	w liczbach bezwzględnych						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
WARSZAWSKIE . . . . . g	649498	702870	108,2	334912	26773	121222	11697	208266	x	x
l	2278954	2462507	108,1	1015549	88628	558829	52211	747290	3,51	3,50
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	268687	351615	130,9	327842	443	9496	136	13698	x	x
l	809733	1074619	132,7	992068	1299	38290	444	42518	3,01	3,06
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	380811	351255	92,2	7070	26330	111726	11561	194568	x	x
l	1469221	1387888	94,5	23481	87329	520539	51767	704772	3,86	3,95
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	26996	23449	86,9	5591	9347	6322	111	2078	x	x
l	89109	79897	89,7	18752	30854	25174	289	4828	3,30	3,41
0,5 - 2 . . . . . g	53563	45848	85,6	1095	10690	21108	705	12250	x	x
l	181625	158045	87,0	3580	35777	87705	2442	28541	3,39	3,45
2 i więcej[1] . . . . . g	300252	281958	93,9	384	6293	84296	10745	180240	x	x
l	1198487	1149946	95,9	1149	20698	407660	49036	671403	3,99	4,08
WROCŁAWSKIE . . . . . g	491037	546911	111,4	356674	28868	86146	2336	72887	x	x
l	1761296	1924727	109,3	1128163	106993	411634	10008	267929	3,59	3,52
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	314468	387175	123,1	350575	579	13939	194	21888	x	x
l	1002511	1251741	124,9	1104691	1848	61117	716	83369	3,19	3,23
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	176569	159736	90,5	6099	28289	72207	2142	50999	x	x
l	758785	672986	88,7	23472	105145	350517	9292	184560	4,30	4,21
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	22188	21378	96,3	4666	10757	5025	35	895	x	x
l	91749	83726	91,3	18123	41134	21540	89	2840	4,14	3,92
0,5 - 2 . . . . . g	39339	36422	92,6	1249	13067	17854	171	4081	x	x
l	156947	139333	88,8	4662	47017	76553	541	10560	3,99	3,83
2 i więcej[1] . . . . . g	115042	101936	88,6	184	4465	49328	1936	46023	x	x
l	510089	449927	88,2	687	16994	252424	8662	171160	4,43	4,41
ZIELONOGÓRSKIE . . . . . g	207024	239357	115,6	142066	15588	44112	1468	36123	x	x
l	762579	855883	112,2	447159	57698	208589	6265	136172	3,68	3,58
bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego g	117811	159274	135,2	138520	335	7849	138	12432	x	x
l	378915	517836	136,7	433754	1029	34072	529	48452	3,22	3,25
z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego g	89213	80083	89,8	3546	15253	36263	1330	23691	x	x
l	383664	338047	88,1	13405	56669	174517	5736	87720	4,30	4,22
według powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego w ha:										
poniżej 0,5 . . . . . g	12863	11502	89,4	2648	5474	2885	11	484	x	x
l	53441	45269	84,7	10059	21103	12356	28	1723	4,15	3,94
0,5 - 2 . . . . . g	21477	20479	95,4	803	7390	9891	135	2260	x	x
l	86911	78631	90,5	3011	26303	42440	387	6490	4,05	3,84
2 i więcej[1] . . . . . g	54873	48102	87,7	95	2389	23487	1184	20947	x	x
l	243312	214147	88,0	335	9263	119721	5321	79507	4,43	4,45

[1] Łącznie z gospodarstwami o powierzchni nie ustalonej.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

F. MIASTA I OSIEDLA WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI

Lp.	Nazwa miasta lub osiedla[a]	Województwo[b]	Ludność 1960	Ludność 1970	Ludność 1960=100
	Miasta o liczbie ludności 200 tys.i więcej /10 miast/				
1	WARSZAWA	x	1139189	1314892	115,4
2	ŁÓDŹ	x	710499	762454	107,3
3	KRAKÓW	x	481296	588033	122,2
4	WROCŁAW	x	431829	525612	121,7
5	POZNAŃ	x	408132	471367	115,5
6	GDAŃSK	gdań.	286940	365224	127,3
7	SZCZECIN	szczec.	269414	337797	125,4
8	KATOWICE	katow.	270339	304629	112,7
9	BYDGOSZCZ 1/	bydg.	232007	281680	121,4
10	LUBLIN	lub.	181304	238085	131,3
	Miasta o liczbie ludności 100-200 tys./14 miast/				
11	ZABRZE	katow.	190049	197740	104,0
12	GDYNIA	gdań.	150185	191208	127,3
13	CZĘSTOCHOWA	katow.	164906	188056	114,0
14	BYTOM	katow.	182578	187348	102,6
15	GLIWICE	katow.	150163	171773	114,4
16	BIAŁYSTOK	biał.	120921	168043	139,0
17	RADOM	kiel.	130116	159277	122,4
18	CHORZÓW	katow.	146624	151958	103,6
19	SOSNOWIEC	katow.	131654	144937	110,1
20	RUDA ŚLĄSKA	katow.	131667	142769	108,4
21	TORUŃ	bydg.	104906	129645	123,6
22	KIELCE	kiel.	93620	126689	135,3
23	WAŁBRZYCH	wrocł.	120238	125131	104,1
24	BIELSKO-BIAŁA	katow.	86854	106110	122,2
	Miasta o liczbie ludności 50-100 tys./27 miast/				
25	OLSZTYN	olszt.	69686	94530	135,7
26	ELBLĄG	gdań.	76513	89834	117,4
27	OPOLE	opol.	67177	86861	129,3
28	TARNÓW	krak.	70835	85767	121,1
29	RZESZÓW	rzesz.	62526	82893	132,6
30	KALISZ	pozn.	71117	81345	114,4
31	WŁOCŁAWEK	bydg.	63122	77335	122,5
32	LEGNICA	wrocł.	64185	76008	118,4
33	GRUDZIĄDZ	bydg.	64777	75562	116,6
34	GORZÓW WIELKOPOLSKI	ziel.	58671	74668	127,3
35	ZIELONA GÓRA	ziel.	54291	73404	135,2
36	PŁOCK	warsz.	44000	72165	164,0
37	TYCHY	katow.	49914	71454	143,2
38	SŁUPSK	kosz.	53383	68699	128,7
39	SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE	katow.	62411	67351	107,9
40	KOSZALIN	kosz.	44410	64877	146,1
41	JAWORZNO	krak.	53089	63410	119,4
42	PABIANICE	łódz.	56222	62304	110,8
43	DĄBROWA GÓRNICZA	katow.	55539	61745	111,2
44	PIOTRKÓW TRYBUNALSKI	łódz.	52782	59782	113,3
45	ŚWIĘTOCHŁOWICE	katow.	57422	57834	100,7
46	JELENIA GÓRA	wrocł.	49617	55772	112,4
47	TOMASZÓW MAZOWIECKI	łódz.	48546	54969	113,2
48	INOWROCŁAW	bydg.	47362	54828	115,8
49	PRZEMYŚL	rzesz.	47442	53404	112,6
50	GNIEZNO	pozn.	44231	50841	114,9
51	OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI	kiel.	38108	50084	131,4
	Miasta o liczbie ludności 20-50 tys. /97 miast/				
52	OSTRÓW WIELKOPOLSKI	pozn.	42579	49585	116,5
53	SOPOT	gdań.	44035	47661	108,2
54	ŚWIDNICA	wrocł.	39078	47645	121,9
55	MYSŁOWICE	katow.	40228	44768	111,3
56	Stargard Szczeciński	szczec.	33650	44548	132,4
57	PIŁA	pozn.	33785	43831	129,7
58	RYBNIK 2/	katow.	34099	43557	127,7
59	PRUSZKÓW	warsz.	38016	43270	113,8
60	STARACHOWICE[c]	kiel.	35603	42963	120,7
61	ZGIERZ	łódz.	36666	42958	117,2
62	BĘDZIN 3/	katow.	39478	42841	108,5
63	NOWY SĄCZ	krak.	33823	41237	121,9
64	TCZEW	gdań.	33696	40841	121,2
65	Konin	pozn.	20560	40720	198,1
66	RACIBÓRZ	opol.	32523	40510	124,6
67	OTWOCK	warsz.	36307	40180	110,7
68	Oświęcim	krak.	31199	39641	127,1
69	ZAWIERCIE	katow.	34524	39467	114,3
70	SKARŻYSKO-KAMIENNA	kiel.	34633	39298	113,5
71	SIEDLCE	warsz.	32587	39201	120,3
72	CHEŁM	lub.	31108	39050	125,5
73	Piekary Śląskie	katow.	32226	36318	112,7
74	Puławy	lub.	13514	35040	259,3
75	ZAMOŚĆ	lub.	27638	34943	126,4
76	Tarnowskie Góry	katow.	28612	34280	119,8
77	LESZNO	pozn.	29157	33909	116,3
78	Wejherowo	gdań.	24533	33761	137,6
79	Starogard Gdański	gdań.	25837	33612	130,1
80	Nowa Sól	ziel.	26620	33437	125,6
81	ŻYRARDÓW	warsz.	29552	33215	112,4
82	Dzierżoniów	wrocł.	27152	32956	121,4
83	Kędzierzyn	opol.	20661	32461	157,1
84	NYSA	opol.	23638	31937	135,1
85	CZELADŹ	katow.	30176	31859	105,6
86	Radomsko	łódz.	26533	31222	117,7
87	Bielawa	wrocł.	28090	31037	110,5
88	Malbork	gdań.	25260	30959	122,6
89	BRZEG	opol.	24152	30801	127,5
90	Bolesławiec	wrocł.	22815	30537	133,8
91	Ursus	warsz.	18707	30407	162,5
92	Kutno	łódz.	25769	30376	117,9
93	STALOWA WOLA	rzesz.	22932	29898	130,4
94	Jarosław	rzesz.	25562	29225	114,3
95	ZDUŃSKA WOLA 4/	łódz.	25343	29084	114,8
96	Szczecinek	kosz.	22803	28680	125,8
97	Żary 5/	ziel.	25092	28597	114,0
98	Knurów	katow.	14780	28584	193,4
99	Chrzanów	krak.	20700	28546	137,9
100	Lubin	wrocł.	5418	28512	526,2
101	Zgorzelec	wrocł.	16037	28472	177,5
102	Świnoujście[d] 6/ 18/	szczec.	16988	28017	164,9
103	Radzionków	katow.	24283	27833	114,6
104	Oleśnica	wrocł.	20022	27593	137,8
105	Ełk	biał.	21952	27351	124,6
106	ZAKOPANE	krak.	24899	27276	109,5
107	Mielec	rzesz.	22132	26925	121,7
108	Krosno	rzesz.	21951	26682	121,6
109	Biała Podlaska	lub.	20148	26423	131,1
110	Kłodzko	wrocł.	23344	26141	112,0
111	Kołobrzeg	kosz.	16732	25831	154,4
112	Łomża	biał.	19876	25807	129,8
113	Skierniewice	łódz.	21982	25613	116,5
114	Suwałki	biał.	19868	25520	128,4
115	Wodzisław Śląski	katow.	9043	25485	281,8
116	Czechowice-Dziedzice	katow.	22634	25451	112,4
117	CIESZYN	katow.	22894	25330	110,6
118	Lębork	gdań.	21165	25057	118,4
119	Mińsk Mazowiecki	warsz.	19670	24329	123,7
120	Jastrzębie-Zdrój	katow.	2893	24316	840,5
121	Wołomin	warsz.	21361	24148	113,0
122	Chojnice	bydg.	19649	23497	119,6
123	Ciechanów	warsz.	19998	23417	117,1

a Dużymi literami (wersalikami) oznaczono miasta wydzielone (wyłączone z województw oraz stanowiące powiaty), małymi (tekstem) — pozostałe miasta i osiedla, rozstrzelonym drukiem (spacja) podano nazwy miast wojewódzkich. Siedziby powiatów niemiejskich podkreślono. Przy nazwie osiedla wpisano „(os.)". *b* biał. — białostockie, bydg. — bydgoskie, gdań. — gdańskie, katow. — katowickie, kiel. — kieleckie, kosz. — koszalińskie, krak. — krakowskie, lub. — lubelskie, łódz. — łódzkie, olszt. — olsztyńskie, opol. — opolskie, pozn. — poznańskie, rzesz. — rzeszowskie, szczec. — szczecińskie, warsz. — warszawskie, wrocł. — wrocławskie, ziel. — zielonogórskie. *c* Siedziba powiatu Iłża. *d* Siedziba powiatu Wolin.

Uwaga. Treść noteк 1—20 oraz wyjaśnienia do oznaczeń G, W i Z (zob. dalsze strony niniejszej części F) zamieszczono na końcu tablicy.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

F. MIASTA I OSIEDLA WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI (cd.)

Lp.	Nazwa miasta lub osiedla[a]	Województwo[b]	Ludność 1960	Ludność 1970	Ludność 1960=100
	Miasta o liczbie ludności 20-50 tys. /dok./				
124	Rumia	gdań.	15088	23234	154,0
125	Kwidzyn	gdań.	20197	23207	114,9
126	Pyskowice	katow.	21620	23127	107,0
127	Dębica	rzesz.	16572	22972	138,6
128	Żywiec	krak.	18799	22535	119,9
129	Ostrołęka	warsz.	15216	22160	145,6
130	Nowy Targ	krak.	16501	22096	133,9
131	Świdnik	lub.	12745	22085	173,3
132	Krotoszyn	pozn.	19028	22007	115,7
133	Sanok 7/ 19/	rzesz.	17141	21783	127,1
134	Żagań	ziel.	18502	21511	116,3
135	Mikołów	katow.	18268	21409	117,2
136	Ostróda	olszt.	17738	21355	120,4
137	Kamienna Góra	wrocł.	17431	21114	121,1
138	Legionowo	warsz.	19835	20862	105,2
139	Piaseczno	warsz.	15402	20623	133,9
140	Łowicz	łódz.	17509	20589	117,6
141	Białogard	kosz.	17777	20577	115,8
142	Sochaczew	warsz.	16172	20551	127,1
143	Grodzisk Mazowiecki	warsz.	18946	20470	108,0
144	Prudnik	opol.	17127	20403	119,1
145	Głogów	ziel.	9179	20388	222,1
146	Niedobczyce	katow.	16004	20278	126,7
147	Radlin	katow.	17001	20255	119,1
148	Mława	warsz.	15914	20122	126,4
	Miasta i osiedla o liczbie ludności 10-20 tys. /161 miast i 1 osiedle/				
149	Augustów	biał.	14456	19898	137,6
150	Lubliniec	katow.	15576	19852	127,5
151	Trzebinia-Siersza	krak.	18455	19652	106,5
152	Kętrzyn	olszt.	16243	19322	119,0
153	Rydułtowy	katow.	16267	19150	117,7
154	Wałcz	kosz.	15646	19019	121,6
155	Tarnobrzeg	rzesz.	6754	18980	281,0
156	Kościan	pozn.	15716	18746	119,3
157	Świebodzice	wrocł.	16182	18629	115,1
158	Turek	pozn.	10865	18628	171,4
159	Sieradz	łódz.	13525	18560	137,2
160	Giżycko	olszt.	14817	18283	123,4
161	Ozorków	łódz.	16055	18247	113,7
162	Kluczbork	opol.	13511	18185	134,6
163	Jarocin	pozn.	15844	18175	114,7
164	Nowa Ruda 8/	wrocł.	17018	18125	106,5
165	Myszków	katow.	14173	18063	127,4
166	Świecie	bydg.	13439	18053	134,3
167	Paczyna	katow.	14933	17991	120,5
168	Chełmno	bydg.	15303	17868	116,8
169	Września	pozn.	13919	17826	128,1
170	Oława	wrocł.	11563	17800	153,9
171	Piastów	warsz.	14470	17537	121,2
172	Szczytno	olszt.	13406	17380	129,6
173	Brodnica	bydg.	14983	17373	116,0
174	Lubań	wrocł.	15011	17299	115,2
175	Jasło	rzesz.	12337	17133	138,9
176	Sandomierz	kiel.	12960	17086	131,8
177	Nowy Dwór Mazowiecki	warsz.	10354	17079	165,0
178	Nakło nad Notecią	bydg.	13980	16881	120,8
179	Iława	olszt.	12029	16498	137,2
180	Luboń	pozn.	14522	16455	113,3
181	Ząbki	warsz.	11505	16238	141,1
182	Olkusz	krak.	12452	15969	128,2
183	Skawina	krak.	11453	15927	139,1
184	Łuków	lub.	11001	15713	142,8
185	Śrem	pozn.	10436	15677	150,2
186	Jawor	wrocł.	13740	15642	113,8
187	Wągrowiec	pozn.	12461	15617	123,5
188	Bartoszyce	olszt.	11727	15578	132,8
189	Cieplice Śląskie	wrocł.	14162	15517	109,6
190	Boguszowice	katow.	11298	15354	135,9
191	Gorlice	rzesz.	11911	15318	128,6
192	Hrubieszów	lub.	12287	15117	123,0
193	Ostrów Mazowiecka	warsz.	12469	15064	120,8
194	Międzyrzecz	ziel.	12189	15003	123,1
195	Kościerzyna	gdań.	10885	15002	137,8
196	Sulejówek	warsz.	12755	14984	117,5
197	Świebodzin	ziel.	12415	14961	120,5
198	Środa Wielkopolska	pozn.	12731	14851	116,7
199	Marki	warsz.	13417	14806	110,4
200	Strzelce Opolskie	opol.	11581	14758	127,4
201	Józefów	warsz.	14132	14748	104,4
202	Szamotuły	pozn.	12819	14684	114,5
203	Goleniów	szczec.	10250	14675	143,2
204	Kraśnik	lub.	12053	14674	121,7
205	Gubin	ziel.	12612	14649	116,2
206	Dęblin	warsz.	10831	14631	135,1
207	Bochnia	krak.	12367	14605	118,1
208	Aleksandrów Łódzki	łódz.	12170	14488	119,0
209	Milanówek	warsz.	14323	14465	101,0
210	Hajnówka	biał.	12043	14436	119,9
211	Wieluń	łódz.	11705	14378	122,8
212	Bielsk Podlaski	biał.	10445	14307	137,0
213	Chełmża	bydg.	13364	14303	107,0
214	Chodzież	pozn.	11519	14248	123,7
215	Rawicz 9/	pozn.	12499	14161	113,3
216	Zambrów	biał.	9250	14144	152,9
217	Strzegom	wrocł.	11958	14059	117,6
218	Ząbkowice Śląskie	wrocł.	11717	13981	119,3
219	Łęczyca	łódz.	11506	13973	121,4
220	Andrychów	krak.	9250	13876	150,0
221	Krapkowice	opol.	10499	13754	131,0
222	Pionki	kiel.	12204	13736	112,6
223	Konstancin-Jeziorna	warsz.	13383	13727	102,6
224	Wieliczka	krak.	11938	13646	114,3
225	Międzyrzec Podlaski	lub.	11014	13524	122,8
226	Mrągowo	olszt.	10804	13462	124,6
227	Pleszew	pozn.	11132	13375	120,1
228	Kraśnik Fabryczny	lub.	9540	13359	140,0
229	Jędrzejów	kiel.	12031	13321	110,7
230	Gryfice	szczec.	11548	13287	115,1
231	Głuchołazy	opol.	11381	13252	116,4
232	Koło	pozn.	11371	13246	116,5
233	Koźle	opol.	11270	13203	117,2
234	Końskie	kiel.	9617	13137	136,6
235	Gostyń	pozn.	10115	13098	129,5
236	Pruszcz Gdański[c]	gdań.	7784	13064	167,8
237	Biłgoraj	lub.	7704	13008	168,8
238	Lidzbark Warmiński	olszt.	11079	13003	117,4
239	Głowno	łódz.	11369	12887	113,4
240	Lędziny	katow.	12423	12840	103,4
241	Zagórze	katow.	8564	12840	149,9
242	Sierpc	warsz.	10931	12832	117,4
243	Konstantynów	łódz.	10834	12827	118,4
244	Pszów	katow.	11490	12826	111,6
245	Police	szczec.	8894	12734	143,2
246	Pułtusk	warsz.	10800	12714	117,7
247	Lubsko	ziel.	10987	12703	115,6
248	Zielonka	warsz.	9590	12663	132,0
249	Świdwin	kosz.	10001	12624	126,2
250	Kłobuck	katow.	8534	12597	147,6
251	Krasnystaw	lub.	10971	12545	114,3
252	Tomaszów Lubelski	lub.	8535	12464	146,0
253	Andrespol /os./	łódz.	10294	12455	121,0
254	Błonie	warsz.	10478	12419	118,5
255	Złotoryja	wrocł.	10856	12272	113,0
256	Myślenice	wrocł.	8722	12261	140,6
257	Branlewo	olszt.	9758	12215	125,2
258	Opoczno	kiel.	9988	12200	122,1
259	Leszczyny	katow.	7993	12146	152,0

a, b Patrz notki na str. 24. c Siedziba powiatu Gdańsk.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

F. MIASTA I OSIEDLA WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI (cd.)

Lp.	Nazwa miasta lub osiedla[a]	Województwo[b]	Ludność 1960	Ludność 1970	1960 = 100
	Miasta i osiedla o liczbie ludności 10-20 tys. /dok./				
260	Gostynin	warsz.	9892	12131	122,6
261	Słubice	ziel.	8678	12097	139,4
262	Łańcut	rzesz.	10011	12090	120,8
263	Swarzędz	pozn.	9521	12052	126,6
264	Boguszów 10/	wrocł.	12326	11930	96,8
265	Wąbrzeźno	bydg.	10303	11843	114,9
266	Bogatynia 11/	wrocł.	10571	11821	111,8
267	Wyszków	warsz.	7665	11784	153,7
268	Wadowice	krak.	9731	11779	121,0
269	Złotów	kosz.	8979	11724	130,6
270	Kęty	krak.	9656	11679	121,0
271	Płońsk	warsz.	10086	11641	115,4
272	Strzemieszyce Wielkie	katow.	11649	11448	98,3
273	Kowary	wrocł.	11441	11353	99,2
274	Głubczyce	opol.	9021	11340	125,7
275	Darłowo	kosz.	9225	11299	122,5
276	Kostrzyn	ziel.	6843	11290	165,0
277	Szprotawa	ziel.	9438	11281	119,5
278	Grajewo	biał.	8625	11260	130,6
279	Busko-Zdrój	kiel.	8278	11257	136,0
280	Przasnysz	warsz.	8291	11255	135,7
281	Pisz	olszt.	7133	11116	155,8
282	Chojnów	wrocł.	9479	11105	117,2
283	Namysłów	opol.	8346	11073	132,7
284	Kobyłka	warsz.	8034	11007	137,0
285	Lipno	bydg.	9917	10999	110,9
286	Trzcianka	pozn.	8941	10922	122,2
287	Brwinów	warsz.	10295	10895	105,8
288	Brzeg Dolny G	wrocł.	8673	10886	125,5
289	Rabka G	krak.	9244	10817	117,0
290	Brzeszcze	krak.	8802	10789	122,6
291	Łaziska Górne 12/	katow.	8163	10780	132,1
292	Dębno[c]	szczec.	8810	10760	122,1
293	Sławno	kosz.	8599	10728	124,8
294	Bytów	kosz.	8069	10699	132,6
295	Solec Kujawski G	bydg.	7573	10595	139,9
296	Kartuzy	gdań.	7901	10572	133,8
297	Libiąż G	krak.	8762	10564	120,6
298	Wołów	wrocł.	8251	10403	126,1
299	Grójec	warsz.	8611	10399	120,8
300	Krynica	krak.	9177	10356	112,8
301	Sulechów	ziel.	8420	10267	121,9
302	Czerwionka	katow.	9081	10245	112,8
303	Grodziec	katow.	10486	10212	97,4
304	Oborniki	pozn.	8133	10205	125,5
305	Działdowo	olszt.	7823	10200	130,4
306	Kępno	pozn.	9212	10179	110,5
307	Złocieniec	kosz.	8448	10164	120,3
308	Lubartów	lub.	7446	10069	135,2
309	Sokółka	biał.	7483	10062	134,5
310	Rypin	bydg.	8797	10023	113,9
	Miasta i osiedla o liczbie ludności 5-10 tys. /213 miast i 7 osiedli/				
311	Nisko	rzesz.	8312	9966	119,9
312	Wschowa	ziel.	8610	9894	114,9
313	Choszczno	szczec.	7377	9874	133,8
314	Ziębice	wrocł.	9812	9827	100,2
315	Strzelin	wrocł.	8462	9821	116,1
316	Rawa Mazowiecka	łódz.	7590	9777	128,8
317	Brzesko	krak.	7181	9752	135,8
318	Sokołów Podlaski	warsz.	8068	9701	120,2
319	Morąg	olszt.	8303	9694	116,8
320	Wisła	katow.	8421	9678	114,9
321	Nidzica	olszt.	7124	9657	135,6
322	Aleksandrów Kujawski	bydg.	8489	9610	113,2
323	Klimontów	katow.	8138	9584	117,8
324	Orzesze	katow.	8765	9548	108,9
325	Ustka	kosz.	6061	9537	157,4
326	Wojkowice	katow.	8826	9510	107,7
327	Tuchola	bydg.	7927	9475	119,5
328	Żnin	bydg.	7879	9471	120,2
329	Bełchatów	łódz.	7327	9232	126,0
330	Garwolin	warsz.	6910	9228	133,5
331	Puck	gdań.	6832	9221	135,0
332	Ustroń	katow.	7368	9217	125,1
333	Pieszyce	wrocł.	8515	9179	107,8
334	Bystrzyca Kłodzka	wrocł.	7929	9152	115,4
335	Olecko	biał.	7195	9149	127,2
336	Łapy	biał.	7620	9100	119,4
337	Olesno	opol.	7481	9060	121,1
338	Barlinek	szczec.	6682	9040	135,3
339	Wolsztyn	pozn.	7576	9010	118,9
340	Gołdap	biał.	6720	8935	133,0
341	Grodzisk Wielkopolski	pozn.	7662	8914	116,3
342	Kazimierz Górniczy 13/	katow.	8136	8862	108,9
343	Brzeziny	łódz.	7629	8840	115,9
344	Przeworsk	rzesz.	7853	8817	112,3
345	Nowogard	szczec.	6533	8787	134,5
346	Koluszki	łódz.	7340	8786	119,7
347	Myślibórz	szczec.	7508	8780	116,9
348	Pyrzyce	szczec.	5515	8773	159,1
349	Trzebiatów	szczec.	7485	8768	117,1
350	Fordon 1/ W	bydg.	6217	8748	140,7
351	Kożuchów	ziel.	7419	8747	117,9
352	Żory	katow.	6795	8726	128,4
353	Suchedniów	kiel.	7931	8693	109,6
354	Mogilno	bydg.	6890	8579	124,5
355	Węgorzewo	olszt.	6767	8575	126,7
356	Mosina	pozn.	7086	8529	120,4
357	Staszów	kiel.	5813	8521	146,6
358	Porąbka 13/ W	katow.	7944	8511	107,1
359	Miechów	krak.	6907	8472	122,7
360	Wronki	pozn.	6750	8455	125,3
361	Chwałowice 2/ W	katow.	6175	8417	136,3
362	Radzyń Podlaski	lub.	6344	8398	132,4
363	Wesoła	warsz.	7378	8371	113,5
364	Góra Kalwaria	warsz.	7151	8345	116,7
365	Drawsko Pomorskie	kosz.	7262	8332	114,7
366	Rogoźno	pozn.	7244	8312	114,7
367	Ciechocinek	bydg.	6781	8291	122,3
368	Ostrzeszów	pozn.	6725	8246	122,6
369	Żychlin	łódz.	7694	8239	107,1
370	Poręba /os./	katow.	7460	8226	110,3
371	Połczyn-Zdrój	kosz.	7593	8185	107,8
372	Krosno Odrzańskie	ziel.	6611	8150	123,3
373	Miastko	kosz.	5498	8136	148,0
374	Międzychód	pozn.	6922	8100	117,0
375	Pasłęk	olszt.	6774	8029	118,5
376	Kudowa-Zdrój	wrocł.	6828	8026	117,5
377	Koronowo	bydg.	7177	8015	111,7
378	Brzeziny Śląskie 14/	katow.	8282	8012	96,7
379	Kozienice	kiel.	6109	8002	131,0
380	Paczków	opol.	6944	7983	115,0
381	Orneta	olszt.	7297	7962	109,1
382	Góra	wrocł.	7179	7853	109,4
383	Skoczów G	katow.	6423	7833	122,0
384	Łask 15/	łódz.	6044	7824	129,5
385	Słupiec 8/ W	wrocł.	5858	7772	132,7
386	Imielin G	katow.	6817	7757	113,8
387	Sucha Beskidzka	krak.	6599	7751	117,5
388	Polkowice	wrocł.	1506	7659	508,6
389	Trzebnica	wrocł.	6257	7628	121,9
390	Wolbrom	krak.	6511	7620	117,0
391	Drezdenko	ziel.	6633	7604	114,6
392	Tuszyn	łódz.	7323	7596	103,7
393	Milicz	wrocł.	6103	7593	124,4
394	Ząbkowice G	katow.	7236	7577	104,7

a, b Patrz notki na str.24. c Siedziba powiatu Chojna.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

F. MIASTA I OSIEDLA WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI (cd.)

Lp.	Nazwa miasta lub osiedla[a]	Województwo[b]	Ludność 1960	Ludność 1970	Ludność 1960=100
	Miasta i osiedla o liczbie ludności 5-10 tys. /cd./				
395	Radzymin	warsz.	6607	7575	114,7
396	Piława Górna	wrocł.	6539	7495	114,6
397	Człuchów	kosz.	5345	7487	140,1
398	Puszczykowo	pozn.	6342	7473	117,8
399	Czersk	bydg.	6869	7462	108,6
400	Brzozowice-Kamień [14] W	katow.	6813	7457	109,5
401	Gryfino	szczec.	5345	7440	139,2
402	Zawadzkie G	opol.	5460	7429	136,1
403	Kalety	katow.	6653	7424	111,6
404	Czarnków	pozn.	5781	7402	128,0
405	Włodawa	lub.	5488	7401	134,9
406	Biskupiec	olszt.	5745	7397	128,8
407	Łobez	szczec.	6203	7379	119,0
408	Sulęcin	ziel.	6063	7359	121,4
409	Zelów	łódz.	6746	7357	109,1
410	Węgrów	warsz.	5778	7284	126,1
411	Włoszczowa	kiel.	6057	7273	120,1
412	Warka	warsz.	6026	7254	120,4
413	Szklarska Poręba	wrocł.	6836	7236	105,9
414	Szczawno-Zdrój	wrocł.	7219	7234	100,2
415	Golub-Dobrzyń	bydg.	6257	7206	115,2
416	Sztum	gdań.	5643	7189	127,4
417	Środa Śląska	wrocł.	5856	7185	122,7
418	Pińczów	kiel.	5223	7150	136,9
419	Nowy Dwór Gdański	gdań.	5301	7144	134,8
420	Skwierzyna	ziel.	5961	7044	118,2
421	Parczew	lub.	5666	6985	123,3
422	Głuszyca G	wrocł.	6434	6980	108,5
423	Czarna Białostocka G	biał.	5406	6978	129,1
424	Lubaczów	rzesz.	5755	6949	120,7
425	Kostuchna G	katow.	6117	6941	113,5
426	Łaziska Średnie/os./ [12] W	katow.	6545	6914	105,6
427	Siemiatycze	biał.	5073	6877	135,6
428	Nowe Miasto Lubawskie	olszt.	5655	6814	120,5
429	Leżajsk	rzesz.	5618	6788	120,8
430	Głogówek	opol.	6216	6777	109,0
431	Nowy Tomyśl	pozn.	4997	6730	134,7
432	Limanowa	krak.	5082	6715	132,1
433	Lwówek Śląski	wrocł.	5517	6714	121,7
434	Dobre Miasto	olszt.	5481	6703	122,3
435	Lubawka	wrocł.	6069	6667	109,9
436	Dąbrowa Tarnowska	krak.	5083	6654	130,9
437	Kruszwica	bydg.	6069	6614	109,0
438	Szubin	bydg.	5266	6606	125,4
439	Bukowno	krak.	4816	6578	136,6
440	Witkowo G	pozn.	4609	6563	142,4
441	Ryki	warsz.	5011	6535	130,4
442	Ożarów Mazowiecki G	warsz.	5738	6516	113,6
443	Karczew G	warsz.	6327	6484	102,5
444	Bieruń Stary G	katow.	5208	6474	124,3
445	Łazy G	katow.	5391	6453	119,7
446	Słupca	pozn.	5088	6438	126,5
447	Jedlina-Zdrój	wrocł.	6065	6395	105,4
448	Rudnik G	rzesz.	5632	6372	113,1
449	Prabuty G	olszt.	5386	6302	117,0
450	Kamień Pomorski	szczec.	4610	6292	136,5
451	Jastrowie	kosz.	5401	6278	116,2
452	Gryfów Śląski	wrocł.	5905	6269	106,2
453	Lubawa	olszt.	5145	6261	121,7
454	Szydłowiec	kiel.	5317	6255	117,6
455	Jeleń /os./	krak.	5112	6226	121,8
456	Strzybnica	katow.	5601	6223	111,1
457	Opalenica G	pozn.	5142	6214	120,8
458	Gogolin G	opol.	5662	6193	109,4
459	Sławków	krak.	5932	6189	104,3
460	Zbąszyń G	pozn.	5543	6185	111,6
461	Koźmin	pozn.	5868	6154	104,9
462	Stary Sącz	krak.	5834	6136	105,2
463	Maków Mazowiecki	warsz.	4486	6113	136,3
	Miasta i osiedla o liczbie ludności 5-10 tys. /dok./				
464	Lądek Zdrój	wrocł.	5243	6092	116,2
465	Żarów G	wrocł.	5889	6088	103,4
466	Opatów	kiel.	5636	6050	107,3
467	Kostrzyn G	pozn.	4245	6031	142,1
468	Krzeszowice	krak.	5038	6027	119,6
469	Janów Lubelski	lub.	4708	6004	127,5
470	Pelplin G	gdań.	5499	5999	109,1
471	Witnica	ziel.	5481	5996	109,4
472	Chodaków	warsz.	5442	5994	110,1
473	Kietrz	opol.	4871	5947	122,1
474	Janikowo	bydg.	3805	5866	154,2
475	Strzelce Krajeńskie	ziel.	4338	5852	134,9
476	Kolno	biał.	4563	5834	127,9
477	Nowe G	bydg.	4598	5764	125,4
478	Pobiedziska G	pozn.	5002	5726	114,5
479	Sępólno Krajeńskie	bydg.	5119	5712	111,6
480	Gniewkowo	bydg.	4834	5705	118,0
481	Kłodawa	pozn.	4860	5663	116,5
482	Strzelno G	bydg.	5125	5659	110,4
483	Oborniki Śląskie G	wrocł.	5307	5650	106,5
484	Syców	wrocł.	4007	5635	140,6
485	Grodków	opol.	4161	5629	135,3
486	Nowa Dęba	rzesz.	4811	5621	116,8
487	Sobótka G	wrocł.	5355	5575	104,1
488	Dąbrówka Wielka/os./ [14] W	katow.	5956	5573	93,6
489	Wasilków G	biał.	4162	5552	133,4
490	Szczawnica [16]	krak.	4661	5542	118,9
491	Nasielsk	warsz.	5034	5537	110,0
492	Chełmek G	krak.	4369	5524	126,4
493	Chocianów	wrocł.	4040	5521	136,7
494	Polanica-Zdrój	wrocł.	5066	5502	108,6
495	Trzemeszno G	bydg.	4743	5502	116,0
496	Koniecpol	kiel.	4918	5492	111,7
497	Duszniki-Zdrój	wrocł.	4786	5458	114,0
498	Reda	gdań.	4575	5442	119,0
499	Stronie Śląskie G	wrocł.	4966	5441	109,6
500	Stolarzowice /os./ Z	katow.	5752	5434	94,5
501	Murcki	katow.	4217	5376	127,5
502	Jaworzyna Śląska G	wrocł.	5039	5371	106,6
503	Bełżyce	lub.	4734	5356	113,1
504	Zdzieszowice G	opol.	4106	5353	130,4
505	Wysokie Mazowieckie	biał.	3837	5342	139,2
506	Sulejów	łódz.	4854	5336	109,9
507	Blachownia	katow.	4377	5328	121,7
508	Władysławowo [17]	gdań.	3660	5308	145,0
509	Pieńsk G	wrocł.	4696	5291	112,7
510	Reszel G	olszt.	4208	5254	124,9
511	Olszyna /os./ Z	wrocł.	5161	5246	101,6
512	Niepołomice	krak.	4905	5243	106,9
513	Zwoleń	kiel.	4426	5225	118,1
514	Wesoła G	katow.	5736	5209	90,8
515	Poniatowa G	lub.	3844	5181	134,8
516	Chojna	szczec.	4038	5174	128,1
517	Kórnik G	pozn.	4531	5174	114,2
518	Kazimierza Wielka	kiel.	4629	5172	111,7
519	Miasteczko Śląskie	katow.	3298	5164	156,6
520	Proszowice	krak.	4027	5161	128,2
521	Bolków G	wrocł.	4371	5116	117,0
522	Szczytna /os./ G	wrocł.	4846	5099	105,2
523	Gniew G	gdań.	4026	5049	125,4
524	Więcbork	bydg.	4503	5042	112,0
525	Przemków G	ziel.	4299	5037	117,2
526	Lidzbark G	olszt.	4027	5034	125,0
527	Mieroszów G	wrocł.	5007	5031	100,5
528	Kuźnia Raciborska G	opol.	2969	5026	169,3
529	Maków Podhalański	krak.	4719	5026	106,5
530	Rzepin	ziel.	4565	5025	110,1

a, b Patrz notki na str.24.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

F. MIASTA I OSIEDLA WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI (cd.)

Lp.	Nazwa miasta lub osiedla[a]	Województwo[b]	Ludność 1960	Ludność 1970	1960=100
	Miasta i osiedla o liczbie ludności 2-5 tys. /248 miast i 40 osiedli/				
531	Piechowice . . . . . G	wrocł.	4543	4988	109,8
532	Szczebrzeszyn . . . . G	lub.	4989	4988	100,0
533	Barczewo . . . . . G	olszt.	4362	4969	113,9
534	Mszana Dolna	krak.	4240	4966	117,1
535	Pniewy . . . . . G	pozn.	4467	4960	111,0
536	Sobieszów	wrocł.	4936	4956	100,4
537	Orzysz . . . . . G	olszt.	4219	4951	117,4
538	Ozimek	opol.	3499	4950	141,5
539	Pakość . . . . . G	bydg.	4226	4949	117,1
540	Kcynia . . . . . G	bydg.	4776	4938	103,4
541	Leśna . . . . . G	wrocł.	4440	4932	111,1
542	Brzozów	rzesz.	4066	4926	121,2
543	Lewin Brzeski	opol.	4197	4918	117,2
544	Wojcieszów /os./	wrocł.	5673	4907	86,5
545	Krzyż . . . . . G	pozn.	4569	4906	107,4
546	Piwniczna . . . . . G	krak.	4488	4873	108,6
547	Nowy Staw . . . . . G	gdań.	4381	4864	111,0
548	Łagisza . . . . . 3/ W	katow.	4415	4848	109,8
549	Śmigiel . . . . . G	pozn.	4466	4843	108,4
550	Olsztynek . . . . . G	olszt.	4051	4815	118,9
551	Żmigród	wrocł.	4323	4805	111,1
552	Siewierz . . . . . G	katow.	4493	4788	106,6
553	Czaplinek	kosz.	4105	4772	116,2
554	Wołczyn	opol.	3850	4737	123,0
555	Sieraków . . . . . G	pozn.	4070	4735	116,3
556	Kłodnica /os./ . . . . G	opol.	3776	4732	125,3
557	Tuchów . . . . . G	krak.	3923	4722	120,4
558	Toszek . . . . . G	katow.	4417	4686	106,1
559	Szczyrk /os./	katow.	4116	4671	113,5
560	Brześć Kujawski . . . G	bydg.	4450	4639	104,2
561	Gorce . . . . . 10/ W	wrocł.	4794	4612	96,2
562	Międzyzdroje . . . . 6/ W	szczec.	4109	4567	111,1
563	Mońki	biał.	1861	4566	245,4
564	Sułkowice . . . . . G	krak.	4140	4553	110,0
565	Sieniawka /os./ . . . . Z	wrocł.	4918	4549	92,5
566	Ropczyce	rzesz.	3737	4546	121,6
567	Opole Lubelskie	lub.	3746	4543	121,3
568	Susz . . . . . G	olszt.	4212	4517	107,2
569	Poddębice	łódz.	3262	4503	138,0
570	Buk . . . . . G	pozn.	4098	4497	109,7
571	Kolumna /os./ . . . 15/ W	łódz.	4059	4492	110,7
572	Iłża	kiel.	3083	4461	144,7
573	Dobrodzień . . . . . G	katow.	4002	4459	111,4
574	Niemodlin	opol.	3651	4436	121,5
575	Iłowa . . . . . G	ziel.	3746	4415	117,9
576	Kazimierz Dolny . . . G	lub.	4135	4394	106,3
577	Chmielnik . . . . . G	kiel.	3932	4392	111,7
578	Ogrodzieniec /os./ . . G	katow.	4055	4389	108,2
579	Koszęcin /os./ . . . . Z	katow.	3979	4382	110,1
580	Bierutów . . . . . G	wrocł.	4131	4379	106,0
581	Karpacz	wrocł.	4500	4352	96,7
582	Zagórz /os./ . . . . 7/ W	rzesz.	3937	4343	110,3
583	Czarne . . . . . G	kosz.	3268	4340	132,8
584	Ścinawa	wrocł.	3523	4339	123,2
585	Wieleń . . . . . G	pozn.	3826	4336	113,3
586	Mirsk . . . . . G	wrocł.	3962	4324	109,1
587	Nowe Miasto nad Pilicą G	łódz.	3176	4320	136,0
588	Korsze . . . . . G	olszt.	3868	4317	111,6
589	Tłuszcz . . . . . G	warsz.	4067	4291	105,5
590	Twardogóra . . . . . G	wrocł.	3350	4284	127,9
591	Otmuchów . . . . . G	opol.	3779	4283	113,3
592	Słomniki . . . . . G	krak.	4299	4283	99,6
593	Nowe Skalmierzyce . . G	pozn.	3711	4244	114,4
594	Choroszcz . . . . . G	biał.	3607	4241	117,6
595	Kalwaria Zebrzydowska	krak.	3728	4239	113,7
596	Krzepice . . . . . G	katow.	4145	4231	102,1
597	Strzyżów	rzesz.	3305	4215	127,5
598	Mysłakowice /os./. . . Z	wrocł.	3987	4208	105,5
599	Łosice . . . . . G	warsz.	3376	4203	124,5

Lp.	Nazwa miasta lub osiedla[a]	Województwo[b]	Ludność 1960	Ludność 1970	1960=100
	Miasta i osiedla o liczbie ludności 2-5 tys. /cd./				
600	Lipiany . . . . . G	szczec.	3955	4197	106,1
601	Ustrzyki Dolne . . 20/	rzesz.	3316	4192	126,4
602	Sianów . . . . . G	kosz.	3422	4189	122,4
603	Radziejów . . . . . G	bydg.	3514	4179	118,9
604	Terespol . . . . . G	lub.	3832	4173	108,9
605	Biecz	rzesz.	3986	4165	105,0
606	Jedlicze . . . . . G	rzesz.	3333	4149	124,5
607	Nakło /os./ . . . . . Z	katow.	3631	4139	114,0
608	Turoszów /os./. . 11/ W	wrocł.	5403	4119	76,2
609	Kąty Wrocławskie . . G	wrocł.	3455	4118	119,2
610	Bychawa	lub.	3226	4101	127,1
611	Jasień . . . . . G	ziel.	3501	4099	117,1
612	Supraśl . . . . . G	biał.	3471	4092	117,9
613	Kuźnice Świdnickie /os./ 10/ W	wrocł.	4185	4078	97,4
614	Żarki . . . . . G	katow.	3794	4049	106,7
615	Rejowiec Fabryczny . G	lub.	3726	4046	108,6
616	Kolonowskie /os./ . . G	opol.	3362	3985	118,5
617	Warta . . . . . G	łódz.	3679	3985	108,3
618	Pajęczno	łódz.	3139	3978	127,4
619	Skarszewy . . . . . G	gdań.	3266	3972	121,6
620	Nałęczów . . . . . G	lub.	3246	3966	122,2
621	Stąporków . . . . . G	kiel.	3385	3954	116,8
622	Murowana Goślina . . G	pozn.	3373	3940	116,8
623	Kamieniec Ząbkowicki/os./ Z	wrocł.	3878	3910	100,8
624	Krośniewice . . . . . G	łódz.	3318	3908	117,8
625	Stęszew . . . . . G	pozn.	3463	3840	110,9
626	Płoty . . . . . G	szczec.	3088	3838	124,3
627	Jastarnia /os./	gdań.	3436	3826	111,4
628	Łaskarzew . . . . . G	warsz.	3427	3825	111,6
629	Łochów . . . . . G	warsz.	2224	3824	171,9
630	Ćmielów . . . . . G	kiel.	3904	3794	97,2
631	Żuromin . . . . . G	warsz.	2489	3793	152,4
632	Kolbuszowa	rzesz.	2599	3790	145,8
633	Szczekociny . . . . . G	kiel.	3818	3783	99,1
634	Muszyna . . . . . G	krak.	3429	3780	110,2
635	Niemcza . . . . . G	wrocł.	3401	3779	111,1
636	Kowalewo Pomorskie . G	bydg.	3595	3776	105,0
637	Mszczonów . . . . . G	warsz.	3297	3774	114,5
638	Raciąż . . . . . G	warsz.	3579	3748	104,7
639	Dzierzgoń . . . . . G	gdań.	3117	3747	120,2
640	Gąbin . . . . . G	warsz.	3339	3747	112,2
641	Małomice . . . . . G	ziel.	3298	3739	113,4
642	Radymno	rzesz.	3448	3738	108,4
643	Białobrzegi . . . . . G	kiel.	3089	3733	120,8
644	Zakroczym . . . . . G	warsz.	3560	3717	104,4
645	Dynów . . . . . G	rzesz.	3339	3704	110,9
646	Żelechów . . . . . G	warsz.	3361	3699	110,1
647	Karlino	kosz.	3252	3676	113,0
648	Wieruszów	łódz.	3209	3671	114,4
649	Karsznice /os./ . . 4/ W	łódz.	3185	3653	114,7
650	Węgliniec . . . . . G	wrocł.	3746	3649	97,4
651	Barcin . . . . . G	bydg.	2504	3640	145,4
652	Ciechanowiec . . . . G	biał.	3542	3632	102,5
653	Sławięcice /os./ . . . G	opol.	2824	3618	128,1
654	Stryków . . . . . G	łódz.	3281	3608	110,0
655	Resko . . . . . G	szczec.	3302	3585	108,6
656	Grybów	krak.	3028	3568	117,8
657	Debrzno . . . . . G	kosz.	2676	3554	132,8
658	Bobolice . . . . . G	kosz.	2827	3547	125,5
659	Zduny . . . . . G	pozn.	3280	3541	108,0
660	Janowiec Wielkopolski G	bydg.	3223	3520	109,2
661	Ośno Lubuskie . . . . G	ziel.	3421	3517	102,8
662	Szczuczyn . . . . . G	biał.	3102	3517	113,8
663	Sędziszów Małopolski	rzesz.	2840	3512	123,7
664	Jabłonowo . . . . . G	bydg.	3255	3511	107,9
665	Jordanów	krak.	3091	3494	113,0
666	Wyrzysk . . . . . G	bydg.	3056	3489	114,2
667	Biała Piska . . . . . G	olszt.	2707	3488	128,9
668	Gozdnica	ziel.	3457	3442	99,3

a, b Patrz notki na str.24.

PRZEGLĄD OGÓLNY (cd.)

F. MIASTA I OSIEDLA WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI (cd.)

Lp.	Nazwa miasta lub osiedla[a]		Województwo[b]	Ludność 1960	Ludność 1970	Ludność 1960=100
	Miasta i osiedla o liczbie ludności 2-5 tys. /cd./					
669	Bojanowo	G	pozn.	3056	3438	112,5
670	Baborów	G	opol.	3474	3436	98,9
671	Poraj /os./	Z	katow.	3298	3398	103,0
672	Zawidów		wrocł.	2941	3395	115,4
673	Podkowa Leśna		warsz.	3886	3391	87,3
674	Czempiń	G	pozn.	3123	3390	108,5
675	Mikołajki	G	olszt.	3020	3382	112,0
676	Górowo Iławeckie	G	olszt.	2751	3381	122,9
677	Krupski Młyn /os./	Z	katow.	2682	3375	125,8
678	Przysucha	G	kiel.	2357	3360	142,6
679	Maszewo	G	szczec.	2898	3351	115,6
680	Chęciny	G	kiel.	3053	3349	109,7
681	Lesko		rzesz.	2504	3349	133,7
682	Mieszkowice	G	szczec.	2872	3344	116,4
683	Ruciane-Nida	G	olszt.	2518	3342	132,7
684	Hel		gdań.	2358	3319	140,8
685	Rymanów	G	rzesz.	3131	3313	105,8
686	Zbąszynek	G	ziel.	2996	3275	109,3
687	Okonek	G	kosz.	2919	3248	111,3
688	Kunice Żarskie [5/]	W	ziel.	3100	3234	104,3
689	Kalisz Pomorski	G	kosz.	2639	3224	122,2
690	Przedbórz	G	kiel.	3173	3222	101,5
691	Kowal	G	bydg.	2960	3220	108,8
692	Rozwadów		rzesz.	3491	3214	92,1
693	Walim /os./	Z	wrocł.	3093	3205	103,6
694	Dobczyce	G	krak.	2707	3187	117,7
695	Pilzno	G	rzesz.	2992	3180	106,3
696	Jeziorany	G	olszt.	2913	3179	109,1
697	Krościenko /os./ [16/]	W	krak.	2972	3172	106,7
698	Pyzdry	G	pozn.	3135	3167	101,0
699	Babimost	G	ziel.	2584	3161	122,3
700	Odolanów	G	pozn.	2800	3150	112,5
701	Sompolno /os./	G	pozn.	3366	3136	93,2
702	Dobiegniew	G	ziel.	2869	3133	109,2
703	Dąbrowa Białostocka		biał.	1475	3120	211,5
704	Łeba		gdań.	2601	3120	120,0
705	Mogielnica	G	warsz.	3450	3115	90,3
706	Sejny	G	biał.	2554	3108	121,7
707	Wieszowa /os./	Z	katow.	3062	3104	101,4
708	Złoty Stok	G	wrocł.	2964	3093	104,4
709	Malczyce /os./	Z	wrocł.	3258	3090	94,8
710	Łabiszyn	G	bydg.	2813	3084	109,6
711	Mirosławiec	G	kosz.	2513	3077	122,4
712	Żabno	G	krak.	2528	3075	121,6
713	Biała	G	opol.	2784	3064	110,1
714	Bytom Odrzański	G	ziel.	2380	3041	127,8
715	Lipsko	G	kiel.	2219	3038	136,9
716	Koziegłowy	G	katow.	3031	3028	99,9
717	Krobia	G	pozn.	2769	3028	109,4
718	Świeradów-Zdrój		wrocł.	2938	3027	103,0
719	Wolin	G	szczec.	2435	3022	124,1
720	Kock	G	lub.	2735	3009	110,0
721	Ujście	G	pozn.	2539	3007	118,4
722	Miłosław	G	pozn.	2825	2975	105,3
723	Poniec	G	pozn.	2661	2975	111,8
724	Szamocin	G	pozn.	2761	2969	107,5
725	Barwice	G	kosz.	2585	2949	114,1
726	Jedlnia-Letnisko /os./	Z	kiel.	2755	2938	106,6
727	Zbrosławice /os./	Z	katow.	2698	2934	108,7
728	Brańsk	G	biał.	2951	2932	99,4
729	Woźniki		katow.	2597	2901	111,7
730	Nowa Sarzyna /os./		rzesz.	2136	2881	134,9
731	Kępice	G	kosz.	2049	2878	140,5
732	Lubraniec	G	bydg.	2760	2863	103,7
733	Nowe Miasteczko	G	ziel.	2421	2855	117,9
734	Skoki	G	pozn.	2499	2853	114,2
735	Krajenka	G	kosz.	2400	2836	118,2
736	Mrocza	G	bydg.	2675	2805	104,9
737	Miejska Górka	G	pozn.	2640	2797	105,9
738	Głogów Małopolski	G	rzesz.	2217	2788	125,8
739	Leśnica	G	opol.	2499	2783	111,4
740	Błaszki	G	pozn.	2643	2782	105,3
741	Łasin	G	bydg.	2232	2778	124,5
742	Serock	G	warsz.	2527	2774	109,8
743	Prochowice	G	wrocł.	2490	2773	111,4
744	Łobżenica	G	bydg.	2542	2752	108,3
745	Bardo	G	wrocł.	2531	2742	108,3
746	Cybinka	G	ziel.	2506	2696	107,6
747	Zator	G	krak.	2298	2694	117,2
748	Wyszogród	G	warsz.	2417	2690	111,3
749	Węgierska Górka /os./	Z	krak.	2097	2685	128,0
750	Praszka	G	łódz.	2514	2674	106,4
751	Golina	G	pozn.	2411	2664	110,5
752	Gorzów Śląski	G	opol.	2415	2664	110,3
753	Kargowa	G	ziel.	2425	2629	108,4
754	Czerwieńsk	G	ziel.	2194	2628	119,8
755	Kobylin	G	pozn.	2591	2621	101,2
756	Ujazd	G	opol.	2229	2619	117,5
757	Trzcińsko-Zdrój	G	szczec.	2439	2617	107,3
758	Skaryszew	G	kiel.	2359	2612	110,7
759	Lwówek	G	pozn.	2390	2610	109,2
760	Sława	G	ziel.	2374	2608	109,9
761	Złoczew	G	łódz.	2535	2607	102,8
762	Tolkmicko	G	gdań.	2388	2595	108,7
763	Herby /os./	Z	katow.	1978	2579	130,4
764	Tyczyn	G	rzesz.	2362	2562	108,5
765	Kałuszyn	G	warsz.	2437	2559	105,0
766	Prostki /os./	Z	biał.	2399	2552	106,4
767	Goniądz	G	biał.	2605	2547	97,8
768	Radków	G	wrocł.	2400	2544	106,0
769	Łęczna	G	lub.	2100	2539	120,9
770	Międzylesie	G	wrocł.	2209	2537	114,8
771	Sępopol /os./	G	olszt.	2276	2515	110,5
772	Izbica Kujawska /os./	G	pozn.	2647	2510	94,8
773	Knyszyn	G	biał.	2371	2497	105,3
774	Dziwnów /os./	Z	szczec.	1601	2462	153,8
775	Gołańcz	G	pozn.	2031	2456	120,9
776	Wapno /os./	Z	pozn.	2161	2451	113,4
777	Chorzele	G	warsz.	2141	2443	114,1
778	Byczyna	G	opol.	2142	2434	113,6
779	Sokołów Małopolski	G	rzesz.	2311	2426	105,0
780	Biała Rawska	G	łódz.	2039	2421	118,7
781	Wilamowice	G	krak.	2169	2406	110,9
782	Bisztynek	G	olszt.	1992	2381	119,5
783	Trzciel	G	ziel.	2362	2363	100,0
784	Nowogrodziec	G	wrocł.	2075	2337	112,6
785	Chociwel	G	szczec.	2186	2314	105,9
786	Drawno	G	szczec.	2025	2287	112,9
787	Skórcz	G	gdań.	1884	2287	121,4
788	Wiązów	G	wrocł.	2100	2254	107,3
789	Tuliszków	G	pozn.	2119	2240	105,7
790	Trzebież /os./	Z	szczec.	1897	2229	117,5
791	Dąbie	G	pozn.	2357	2215	94,0
792	Strumień	G	katow.	2021	2214	109,5
793	Stoczek Łukowski	G	lub.	1919	2209	115,1
794	Sulmierzyce	Z	pozn.	2061	2209	107,2
795	Zagórów	G	pozn.	2213	2204	99,6
796	Polanów	G	kosz.	1996	2183	109,4
797	Pełczyce	G	szczec.	1720	2178	126,6
798	Dobrzyń nad Wisłą	G	bydg.	1936	2175	112,3
799	Ostrów Lubelski	G	lub.	1846	2158	116,9
800	Stawiski	G	biał.	2012	2138	106,3
801	Mordy	G	warsz.	1437	2136	148,6
802	Kleczew	G	pozn.	2141	2134	99,7
803	Nieszawa	G	bydg.	2206	2114	95,8
804	Czarna Woda /os./	Z	gdań.	1788	2103	117,6
805	Świerzawa /os./	Z	wrocł.	2167	2100	96,9
806	Szadek	G	łódz.	2164	2089	96,5

a, b Patrz notki na str.24.

PRZEGLĄD OGÓLNY (dok.)

F. MIASTA I OSIEDLA WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI (dok.)

Lp.	Nazwa miasta lub osiedla[a]		Województwo[b]	Ludność 1960	Ludność 1970	Ludność 1960=100
	Miasta i osiedla o liczbie ludności 2-5 tys. /dok./					
807	Tarczyn /os./	Z	warsz.	1810	2071	114,4
808	Wąsosz /os./	Z	wrocł.	1892	2065	109,1
809	Margonin	G	pozn.	1900	2063	108,6
810	Zawichost	G	kiel.	1909	2058	107,8
811	Pieniężno /os./	G	olszt.	1730	2050	118,5
812	Dobra	G	szczec.	2004	2034	101,5
813	Recz	G	szczec.	1931	2031	105,2
814	Człopa	G	kosz.	1859	2022	108,8
815	Ślesin	G	pozn.	1890	2018	106,8
816	Łęknica		ziel.	2159	2012	93,2
817	Ryn	G	olszt.	1682	2007	119,3
	Miasta i osiedla o liczbie ludności poniżej 2 tys. /65 miast i 7 osiedli/					
818	Węgorzyno	G	szczec.	1818	1991	109,5
819	Tuczno	G	kosz.	1799	1988	110,5
820	Rakoniewice	G	pozn.	1764	1980	112,2
821	Kłecko	G	pozn.	1771	1977	111,6
822	Borek Wielkopolski	G	pozn.	1914	1957	102,2
823	Jedwabne	G	biał.	1838	1938	105,4
824	Czerniejewo	G	pozn.	1928	1915	99,3
825	Biały Bór	G	kosz.	1458	1883	129,1
826	Dobrzany	G	szczec.	1668	1875	112,4
827	Uniejów	G	łódz.	1639	1867	113,9
828	Kańczuga	G	rzesz.	1661	1848	111,3
829	Wleń	G	wrocł.	1772	1845	104,1
830	Maczki /os./ [13]	W	katow.	1973	1838	93,2
831	Drohiczyn	G	biał.	1644	1831	111,4
832	Pogorzela	G	pozn.	1878	1796	95,6
833	Chełmsko Śląskie /os./	Z	wrocł.	1600	1786	111,6
834	Iwonicz-Zdrój /os./	G	rzesz.	1470	1781	121,2
835	Skalbmierz	G	kiel.	1625	1762	108,4
836	Osieczna	G	pozn.	1566	1740	111,1
837	Brok	G	warsz.	1810	1738	96,0
838	Sarnowa [9]	W	pozn.	1596	1726	108,1
839	Rydzyna	G	pozn.	1687	1724	102,2
840	Żerków	G	pozn.	1691	1721	101,8
841	Działoszyce	G	kiel.	1816	1653	91,0
842	Książ Wielkopolski	G	pozn.	1490	1651	110,8
843	Wysoka	G	bydg.	1519	1647	108,4
844	Ińsko	G	szczec.	1612	1645	102,0
845	Rajgród	G	biał.	1709	1637	95,8
846	Wilków /os./	Z	wrocł.	1548	1636	105,7
847	Różan	G	warsz.	1401	1613	115,1
848	Dobra	G	pozn.	1465	1605	109,6
849	Stawiszyn	G	pozn.	1484	1570	105,8
850	Frombork	G	olszt.	1628	1564	96,1
851	Lubomierz	G	wrocł.	1540	1563	101,5
852	Wilcze Gardło /os./	Z	katow.	1623	1558	96,0
853	Zabłudów	G	biał.	1331	1511	113,5
854	Ulanów	G	rzesz.	1463	1508	103,1
855	Radzyń Chełmiński	G	bydg.	1319	1504	114,0
856	Cedynia	G	szczec.	1208	1484	122,8
857	Dolsk	G	pozn.	1482	1479	99,8
858	Boleszkowice	Z	szczec.	1425	1474	103,4
859	Baranów Sandomierski	G	rzesz.	1308	1468	112,2
860	Błażowa	G	rzesz.	1169	1467	125,5
861	Rychwał	G	pozn.	1335	1461	109,4
862	Kamień Krajeński	G	bydg.	1299	1454	111,9
863	Chodecz	G	bydg.	1330	1443	108,5
864	Grabów nad Prosną	G	pozn.	1370	1430	104,4
865	Nowogród	G	biał.	1376	1429	103,9
866	Jastrzębia Góra /os./ [17]	W	gdań.	1245	1426	114,5
867	Przedecz	G	bydg.	1506	1415	94,0
868	Cieszanów	G	rzesz.	1291	1392	107,8
869	Międzybórz	G	wrocł.	1071	1380	128,9
870	Wielichowo	G	pozn.	1290	1352	104,8
871	Lubień Kujawski	G	bydg.	1312	1337	101,9
872	Ostroróg	G	pozn.	1210	1333	110,2
873	Jutrosin	G	pozn.	1347	1303	96,7
874	Sieniawa	G	rzesz.	1075	1299	120,8
875	Dukla	G	rzesz.	852	1274	149,5
876	Raszków	G	pozn.	1218	1254	103,0
877	Suchań	G	szczec.	1158	1248	107,8
878	Krzywiń	G	pozn.	1310	1247	95,2
879	Mikstat	G	pozn.	1095	1216	111,1
880	Szlichtyngowa	G	ziel.	955	1213	127,0
881	Radomyśl Wielki	G	rzesz.	1000	1198	119,8
882	Górzno	G	bydg.	1050	1135	108,1
883	Miasteczko Krajeńskie	Z	bydg.	1037	1102	106,3
884	Moryń	G	szczec.	1032	1095	106,1
885	Suraż	G	biał.	1113	1092	98,1
886	Nowe Warpno	G	szczec.	1019	1026	100,7
887	Wyśmierzyce	G	kiel.	977	881	90,2
888	Krynica Morska /os./	Z	gdań.	645	857	132,9
889	Lędyczek	Z	kosz.	399	545	136,6

a, b Patrz notki na str.24.

Wyjaśnienia oznaczeń i notek obrazujących zmiany, które zaszły w podziale administracyjnym w okresie od 2 I 1971 r. do 1 I 1973 r.

Z — oznacza, że miasto lub osiedle zostało **zniesione** tj. zamienione na miejscowość wiejską (np. Lędyczek . . . . . Z).

W — oznacza, że miasto lub osiedle zostało **włączone w granice innego istniejącego miasta** (ponadto przy pomocy notki określono, do jakiego miasta włączono — np. Fordon . . . . . [1]) W; analogiczną notką określono miasto, do którego nastąpiło włączenie).

G — oznacza, że miasto z dniem 1 I 1973 r. **stało się siedzibą rady narodowej wspólnej dla miasta i gminy**, obejmującej zasięgiem swego działania obszar zarówno **istniejącego nadal miasta**, jak i otaczającego je obszaru gminy wiejskiej (np. Suraż . . . . . G).

UWAGA. Z dniem 1 I 1973 r. przestało funkcjonować pojęcie osiedla jako jednostki administracyjnej. Jeżeli więc obok nazwy dotychczasowego osiedla nie zamieszczono literek Z lub W (a ew. wpisano G) oznacza to, iż osiedle to otrzymało z dniem 1 I 1973 r. prawa miejskie.

Notki określające do jakiego miasta włączono inne miasto (lub osiedle) zamieszczono zarówno przy nazwie miasta (lub osiedla) włączonego, jak i przy nazwie miasta, do którego je włączono:

1) Fordon do Bydgoszczy
2) Chwałowice do Rybnika
3) Łagiszę do Będzina
4) Karsznice (os.) do Zduńskiej Woli
5) Kunice Żarskie do Żar
6) Międzyzdroje do Świnoujścia
7) Zagórz (os.) do Sanoka
8) Słupiec do Nowej Rudy
9) Sarnowę do Rawicza
10) Gorce i Kuźnice Świdnickie (os.) do Boguszowa, który równocześnie zmienił nazwę na Boguszów-Gorce
11) Turoszów (os.) do Bogatyni
12) Łaziska Średnie (os.) do Łazisk Górnych
13) Porąbkę i Maczki (os.) do Kazimierza Górniczego
14) Brzozowice-Kamień i Dąbrówkę Wielką (os.) do Brzezin Śląskich
15) Kolumnę (os.) do Łaska
16) Krościenko (os.) do Szczawnicy, która równocześnie zmieniła nazwę na Szczawnica-Krościenko
17) Jastrzębią Górę (os.) do Władysławowa

Dwóm miastom nadano rangę miast stanowiących powiaty.

Równocześnie przestały być one siedzibami powiatów niemiejskich, które zniesiono. Są to:
18) Świnoujście
19) Sanok

Ponadto — w związku z utworzeniem powiatu bieszczadzkiego (z siedzibą w Lesku), złożonego z byłych powiatów lub części byłych powiatów: sanockiego, leskiego i ustrzyckiego — przestały być siedzibą powiatu:
20) Ustrzyki Dolne

ALFABETYCZNY WYKAZ MIAST I OSIEDLI W POLSCE

Nazwa miasta lub osiedla	Liczba porządkowa w części F Przeglądu Ogólnego
Aleksandrów Kujawski	322
Aleksandrów Łódzki	208
Andrespol /os./	253
Andrychów	220
Augustów	149
Babimost	699
Baborów	670
Baranów Sandomierski	859
Barcin	651
Barczewo	533
Bardo	745
Barlinek	338
Bartoszyce	188
Barwice	725
Bełchatów	329
Bełżyce	503
Będzin	62
Biała	713
Biała Piska	667
Biała Podlaska	109
Biała Rawska	780
Białobrzegi	643
Białogard	141
Biały Bór	825
Białystok	16
Biecz	605
Bielawa	87
Bielsko Biała	24
Bielsk Podlaski	212
Bieruń Stary	444
Bierutów	580
Biłgoraj	237
Biskupiec	406
Bisztynek	782
Blachownia	507
Błaszki	740
Błażowa	860
Błonie	254
Bobolice	658
Bochnia	207
Bogatynia	266
Boguszowice	190
Boguszów	264
Bojanowo	669
Bolesławiec	90
Boleszkowice	858
Bolków	521
Borek Wielkopolski	822
Braniewo	257
Brańsk	728
Brodnica	173
Brok	837
Brwinów	287
Brzeg	89
Brzeg Dolny	288
Brzesko	317
Brzeszcze	290
Brześć Kujawski	560
Brzeziny	343
Brzeziny Śląskie	378
Brzozowice-Kamień	400
Brzozów	542
Buk	570
Bukowno	439
Busko-Zdrój	279
Bychawa	610
Byczyna	778
Bydgoszcz	9
Bystrzyca Kłodzka	334
Bytów	294
Bytom	14
Bytom Odrzański	714
Cedynia	856
Chełm	72
Chełmek	492
Chełmno	168
Chełmsko Śląskie /os./	833
Chełmża	213
Chęciny	680
Chmielnik	577
Chocianów	493
Chociwel	785
Chodaków	472
Chodecz	863
Chodzież	214
Chojna	516
Chojnice	122
Chojnów	282
Choroszcz	594
Chorzele	777
Chorzów	18
Choszczno	313
Chrzanów	99
Chwałowice	361
Ciechanowiec	652
Ciechanów	123
Ciechocinek	367
Cieplice Śląskie	189
Cieszanów	868
Cieszyn	117
Cybinka	746
Czaplinek	553
Czarna Białostocka	423
Czarna Woda /os./	804
Czarne	583
Czarnków	404
Czechowice-Dziedzice	116
Czeladź	85
Czempiń	674
Czerniejewo	824
Czersk	399
Czerwieńsk	754
Czerwionka	302
Częstochowa	13
Człopa	814
Człuchów	397
Ćmielów	630
Darłowo	275
Dąbie	791
Dąbrowa Białostocka	703
Dąbrowa Górnicza	43
Dąbrowa Tarnowska	436
Dąbrówka Wielka /os./	488
Debrzno	657
Dębica	127
Dęblin	206
Dębno	292
Dobczyce	694
Dobiegniew	702
Dobra	848
Dobra	812
Dobre Miasto	434
Dobrodzień	573
Dobrzany	826
Dobrzyń nad Wisłą	798
Dolsk	857
Drawno	786
Drawsko Pomorskie	365
Drezdenko	391
Drohiczyn	831
Dukla	875
Duszniki-Zdrój	497
Dynów	645
Działdowo	305
Działoszyce	841
Dzierzgoń	639
Dzierżoniów	82
Dziwnów /os./	774
Elbląg	26
Ełk	105
Fordon	350
Frombork	850
Garwolin	330
Gąbin	640
Gdańsk	6
Gdynia	12
Giżycko	160
Gliwice	15
Głogów	145
Głogówek	430
Głogów Małopolski	738
Głowno	239
Głubczyce	274
Głuchołazy	231
Głuszyca	422
Gniew	523
Gniewkowo	480
Gniezno	50
Gogolin	458
Goleniów	203
Golina	751
Golub-Dobrzyń	415
Gołańcz	775
Gołdap	340
Goniądz	767
Gorce	561
Gorlice	191
Gorzów Śląski	752
Gorzów Wielkopolski	34
Gostynin	260
Gostyń	235
Gozdnica	668
Góra	382
Góra Kalwaria	364
Górowo Iławieckie	676
Górzno	882
Grabów nad Prosną	864
Grajewo	278
Grodków	485
Grodziec	303
Grodzisk Mazowiecki	143
Grodzisk Wielkopolski	341
Grójec	299
Grudziądz	33
Grybów	656

ALFABETYCZNY WYKAZ MIAST I OSIEDLI W POLSCE /cd./

Nazwa miasta lub osiedla	Liczba porządkowa w części F Przeglądu Ogólnego	Nazwa miasta lub osiedla	Liczba porządkowa w części F Przeglądu Ogólnego	Nazwa miasta lub osiedla	Liczba porządkowa w części F Przeglądu Ogólnego
Gryfice	230	Kępice	731	Krupski Młyn /os./	677
Gryfino	401	Kępno	306	Kruszwica	437
Gryfów Śląski	452	Kętrzyn	152	Krynica	300
Gubin	205	Kęty	270	Krynica Morska /os./	888
Hajnówka	210	Kielce	22	Książ Wielkopolski	842
Hel	684	Kietrz	473	Kudowa-Zdrój	376
Herby /os./	763	Kleczew	802	Kunice Żarskie	688
Hrubieszów	192	Klimontów	323	Kutno	92
Iława	179	Kluczbork	162	Kuźnia Raciborska /os./	528
Iłowa	575	Kłecko	821	Kuźnice Świdnickie /os./	613
Iłża	572	Kłobuck	250	Kwidzyn	125
Imielin	386	Kłodawa	481	Lądek-Zdrój	464
Inowrocław	48	Kłodnica /os./	556	Legionowo	138
Ińsko	844	Kłodzko	110	Legnica	32
Iwonicz-Zdrój /os./	834	Knurów	98	Lesko	681
Izbica Kujawska /os./	772	Knyszyn	773	Leszczyny	259
Jabłonowo	664	Kobylin	755	Leszno	77
Janikowo	474	Kobyłka	284	Leśna	541
Janowiec Wielkopolski	660	Kock	720	Leśnica	739
Janów Lubelski	469	Kolbuszowa	632	Lewin Brzeski	543
Jarocin	163	Kolno	476	Leżajsk	429
Jarosław	94	Kolonowskie /os./	616	Lębork	118
Jasień	611	Kolumna /os./	571	Lędyczek	889
Jasło	175	Koluszki	346	Lędziny	240
Jastarnia /os./	627	Koło	232	Libiąż	297
Jastrowie	451	Kołobrzeg	111	Lidzbark	526
Jastrzębia Góra /os./	866	Koniecpol	496	Lidzbark Warmiński	238
Jastrzębie-Zdrój	120	Konin	65	Limanowa	432
Jawor	186	Konstancin-Jeziorna	223	Lipiany	600
Jaworzno	41	Konstantynów	243	Lipno	285
Jaworzyna Śląska	502	Końskie	234	Lipsko	715
Jedlicze	606	Koronowo	377	Lubaczów	424
Jedlina-Zdrój	447	Korsze	588	Lubań	174
Jedlnia-Letnisko /os./	726	Kostrzyn	467	Lubartów	308
Jedwabne	823	Kostrzyn	276	Lubawa	453
Jelenia Góra	46	Kostuchna	425	Lubawka	435
Jeleń /os./	455	Koszalin	40	Lubień Kujawski	871
Jeziorany	696	Koszęcin /os./	579	Lubin	100
Jędrzejów	229	Kościan	156	Lublin	10
Jordanów	665	Kościerzyna	195	Lubliniec	150
Józefów	201	Kowal	691	Lubomierz	851
Jutrosin	873	Kowalewo Pomorskie	636	Luboń	180
Kalety	403	Kowary	273	Lubraniec	732
Kalisz	30	Koziegłowy	716	Lubsko	247
Kalisz Pomorski	689	Kozienice	379	Lwówek	759
Kalwaria Zebrzydowska	595	Kożuchów	351	Lwówek Śląski	433
Kałuszyn	765	Koźle	233	Łabiszyn	710
Kamieniec Ząbkowicki/os./	623	Koźmin	461	Łagisza	548
Kamienna Góra	137	Kórnik	517	Łańcut	262
Kamień Krajeński	862	Krajenka	735	Łapy	336
Kamień Pomorski	450	Kraków	3	Łasin	741
Kańczuga	828	Krapkowice	221	Łask	384
Karczew	443	Krasnystaw	251	Łaskarzew	628
Kargowa	753	Kraśnik	204	Łaziska Górne	291
Karlino	647	Kraśnik Fabryczny	228	Łaziska Średnie /os./	426
Karpacz	581	Krobia	717	Łazy	445
Karsznice /os./	649	Krosno	108	Łeba	704
Kartuzy	296	Krosno Odrzańskie	372	Łęczna	769
Katowice	8	Krościenko /os./	697	Łęczyca	219
Kazimierza Wielka	518	Krośniewice	624	Łęknica	816
Kazimierz Dolny	576	Krotoszyn	132	Łobez	407
Kazimierz Górniczy	342	Krzepice	596	Łobżenica	744
Kąty Wrocławskie	609	Krzeszowice	468	Łochów	629
Kcynia	540	Krzywiń	878	Łomża	112
Kędzierzyn	83	Krzyż	545	Łosice	599

ALFABETYCZNY WYKAZ MIAST I OSIEDLI W POLSCE /cd./

Nazwa miasta lub osiedla	Liczba porządkowa w części F Przeglądu Ogólnego
Łowicz	140
Łódź	2
Łuków	184
Maczki /os./	830
Maków Mazowiecki	463
Maków Podhalański	529
Malbork	88
Malczyce /os./	709
Małomice	641
Margonin	809
Marki	199
Maszewo	679
Miasteczko Krajeńskie	883
Miasteczko Śląskie	519
Miastko	373
Miechów	359
Miejska Górka	737
Mielec	107
Mieroszów	527
Mieszkowice	682
Międzybórz	869
Międzychód	374
Międzylesie	770
Międzyrzec Podlaski	225
Międzyrzecz	194
Międzyzdroje	562
Mikołajki	675
Mikołów	135
Mikstat	879
Milanówek	209
Milicz	393
Miłosław	722
Mińsk Mazowiecki	119
Mirosławiec	711
Mirsk	586
Mława	148
Mogielnica	705
Mogilno	354
Mońki	563
Morąg	319
Mordy	801
Moryń	884
Mosina	356
Mrągowo	226
Mrocza	736
Mszana Dolna	534
Mszczonów	637
Murcki	501
Murowana Goślina	622
Muszyna	634
Mysłakowice /os./	598
Mysłowice	55
Myszków	165
Myślenice	256
Myślibórz	347
Nakło /os./	607
Nakło nad Notecią	178
Nałęczów	620
Namysłów	283
Nasielsk	491
Nidzica	321
Niedobczyce	146
Niemcza	635
Niemodlin	574
Niepołomice	512
Nieszawa	803
Nisko	311
Nowa Dęba	486
Nowa Ruda	164
Nowa Sarzyna /os./	730
Nowa Sól	80
Nowe	477
Nowe Miasteczko	733
Nowe Miasto Lubawskie	428
Nowe Miasto nad Pilicą	587
Nowe Skalmierzyce	593
Nowe Warpno	886
Nowogard	345
Nowogrodziec	784
Nowogród	865
Nowy Dwór Gdański	419
Nowy Dwór Mazowiecki	177
Nowy Sącz	63
Nowy Staw	547
Nowy Targ	130
Nowy Tomyśl	431
Nysa	84
Oborniki	304
Oborniki Śląskie	483
Odolanów	700
Ogrodzieniec /os./	578
Okonek	687
Olecko	335
Olesno	337
Oleśnica	104
Olkusz	182
Olsztyn	25
Olsztynek	550
Olszyna /os./	511
Oława	170
Opalenica	457
Opatów	466
Opoczno	258
Opole	27
Opole Lubelskie	567
Orneta	381
Orzesze	324
Orzysz	537
Osieczna	836
Ostrołęka	129
Ostroróg	872
Ostrowiec Świętokrzyski	51
Ostróda	136
Ostrów Lubelski	799
Ostrów Mazowiecka	193
Ostrów Wielkopolski	52
Ostrzeszów	368
Ośno Lubuskie	661
Oświęcim	68
Otmuchów	591
Otwock	67
Ozimek	538
Ozorków	161
Ożarów Mazowiecki	442
Pabianice	42
Paczków	380
Pajęczno	618
Pakość	539
Parczew	421
Pasłęk	375
Pelplin	470
Pełczyce	797
Piaseczno	139
Piastów	171
Piechowice	531
Piekary Śląskie	73
Pieniężno /os./	811
Pieńsk	509
Pieszyce	333
Pilzno	695
Piła	57
Pilawa Górna	396
Pińczów	418
Pionki	222
Piotrków Trybunalski	44
Pisz	281
Piwniczna	546
Pleszew	227
Płock	36
Płońsk	271
Płoty	626
Pniewy	535
Pobiedziska	478
Poddębice	569
Podkowa Leśna	673
Pogorzela	832
Polanica-Zdrój	494
Polanów	796
Police	245
Polkowice	388
Połczyn-Zdrój	371
Poniatowa	515
Poniec	723
Poraj /os./	671
Porąbka	358
Poręba /os./	370
Poznań	5
Prabuty	449
Praszka	750
Prochowice	743
Prostki /os./	766
Proszowice	520
Prudnik	144
Pruszcz Gdański	236
Pruszków	59
Przasnysz	280
Przedbórz	690
Przedecz	867
Przemków	525
Przemyśl	49
Przeworsk	344
Przysucha	678
Pszczyna	167
Pszów	244
Puck	331
Puławy	74
Pułtusk	246
Puszczykowo	398
Pyrzyce	348
Pyskowice	126
Pyzdry	698
Rabka	289
Raciąż	638
Racibórz	66
Radków	768

ALFABETYCZNY WYKAZ MIAST I OSIEDLI W POLSCE /cd./

Nazwa miasta lub osiedla	Liczba porządkowa w części F Przeglądu Ogólnego	Nazwa miasta lub osiedla	Liczba porządkowa w części F Przeglądu Ogólnego	Nazwa miasta lub osiedla	Liczba porządkowa w części F Przeglądu Ogólnego
Radlin	147	Skwierzyna	420	Szczecinek	96
Radom	17	Sława	760	Szczekociny	633
Radomsko	86	Sławięcice /os./	653	Szczuczyn	662
Radomyśl Wielki	881	Sławków	459	Szczyrk /os./	559
Radymno	642	Sławno	293	Szczytna /os./	522
Radziejów	603	Słomniki	592	Szczytno	172
Radzionków	103	Słubice	261	Szklarska Poręba	413
Radzymin	395	Słupca	446	Szlichtyngowa	880
Radzyń Chełmiński	855	Słupiec	385	Szprotawa	277
Radzyń Podlaski	362	Słupsk	38	Sztum	416
Rajgród	845	Sobieszów	536	Szubin	438
Rakoniewice	820	Sobótka	487	Szydłowiec	454
Raszków	876	Sochaczew	142	Ścinawa	584
Rawa Mazowiecka	316	Sokołów Małopolski	779	Ślesin	815
Rawicz	215	Sokołów Podlaski	318	Śmigiel	549
Recz	813	Sokółka	309	Śrem	185
Reda	498	Solec Kujawski	295	Środa Śląska	417
Rejowiec Fabryczny	615	Sompolno /os./	701	Środa Wielkopolska	198
Resko	655	Sopot	53	Świdnica	54
Reszel	510	Sosnowiec	19	Świdnik	131
Rogoźno	366	Stalowa Wola	93	Świdwin	249
Ropczyce	566	Starachowice	60	Świebodzice	157
Rozwadów	692	Stargard Szczeciński	56	Świebodzin	197
Rożan	847	Starogard Gdański	79	Świecie	166
Ruciane-Nida	683	Stary Sącz	462	Świeradów-Zdrój	718
Ruda Śląska	20	Staszów	357	Świerzawa /os./	805
Rudnik	448	Stawiski	800	Świętochłowice	45
Rumia	124	Stawiszyn	849	Świnoujście	102
Rybnik	58	Stąporków	621	Tarczyn /os./	807
Rychwał	861	Stęszew	625	Tarnobrzeg	155
Rydułtowy	153	Stoczek Łukowski	793	Tarnowskie Góry	76
Rydzyna	839	Stolarzowice /os./	500	Tarnów	28
Ryki	441	Stronie Śląskie	499	Tczew	64
Rymanów	685	Strumień	792	Terespol	604
Ryn	817	Stryków	654	Tłuszcz	589
Rypin	310	Strzegom	217	Tolkmicko	762
Rzepin	530	Strzelce Krajeńskie	475	Tomaszów Lubelski	252
Rzeszów	29	Strzelce Opolskie	200	Tomaszów Mazowiecki	47
Sandomierz	176	Strzelin	315	Toruń	21
Sanok	133	Strzelno	482	Toszek	558
Sarnowa	838	Strzemieszyce Wielkie	272	Trzcianka	286
Sejny	706	Strzybnica	456	Trzciel	783
Serock	742	Strzyżów	597	Trzcińsko-Zdrój	757
Sędziszów Małopolski	663	Sucha Beskidzka	387	Trzebiatów	349
Sępólno Krajeńskie	479	Suchedniów	877	Trzebież /os./	790
Sępopol /os./	771	Suchedniów	353	Trzebinia-Siersza	151
Sianów	602	Sulechów	301	Trzebnica	389
Siedlce	71	Sulejów	506	Trzemeszno	495
Siemianowice Śląskie	39	Sulejówek	196	Tuchola	327
Siemiatycze	427	Sulęcin	408	Tuchów	557
Sieniawa	874	Sulmierzyce	794	Tuczno	819
Sieniawka /os./	565	Sułkowice	564	Tuliszków	789
Sieradz	159	Supraśl	612	Turek	158
Sieraków	555	Suraż	885	Turoszów /os./	608
Sierpc	242	Susz	568	Tuszyn	392
Siewierz	552	Suwałki	114	Twardogóra	590
Skalbmierz	835	Swarzędz	263	Tychy	37
Skarszewy	619	Syców	484	Tyczyn	764
Skaryszew	758	Szadek	806	Ujazd	756
Skarżysko-Kamienna	70	Szamocin	724	Ujście	721
Skawina	183	Szamotuły	202	Ulanów	854
Skierniewice	113	Szczawnica	490	Uniejów	827
Skoczów	383	Szczawno-Zdrój	414	Ursus	91
Skoki	734	Szczebrzeszyn	532	Ustka	325
Skórcz	787	Szczecin	7	Ustroń	332

ALFABETYCZNY WYKAZ MIAST I OSIEDLI W POLSCE /dok./

Nazwa miasta lub osiedla	Liczba porządkowa w części F Przeglądu Ogólnego	Nazwa miasta lub osiedla	Liczba porządkowa w części F Przeglądu Ogólnego	Nazwa miasta lub osiedla	Liczba porządkowa w części F Przeglądu Ogólnego
Ustrzyki Dolne	601	Władysławowo	508	Zawidów	672
Wadowice	268	Włocławek	31	Zawiercie	69
Walim /os./	693	Włodawa	405	Ząbki	181
Wałbrzych	23	Włoszczowa	411	Ząbkowice	394
Wałcz	154	Wodzisław Śląski	115	Ząbkowice Śląskie	218
Wapno /os./	776	Wojcieszów /os./	544	Zbąszynek	686
Warka	412	Wojkowice	326	Zbąszyń	460
Warszawa	1	Wolbrom	390	Zbrosławice /os./	727
Warta	617	Wolin	719	Zduny	659
Wasilków	489	Wolsztyn	339	Zduńska Wola	95
Wąbrzeźno	265	Wołczyn	554	Zdzieszowice	504
Wągrowiec	187	Wołomin	121	Zelów	409
Wąsosz /os./	808	Wołków	298	Zgierz	61
Wejherowo	78	Woźniki	729	Zgorzelec	101
Wesoła	514	Wrocław	4	Zielona Góra	35
Wesoła	363	Wronki	360	Zielonka	248
Węgierska Górka /os./	749	Września	169	Ziębice	314
Węgliniec	650	Wschowa	312	Złocieniec	307
Węgorzewo	355	Wyrzysk	666	Złoczew	761
Węgorzyno	818	Wysoka	843	Złotoryja	255
Węgrów	410	Wysokie Mazowieckie	505	Złotów	269
Wiązów	788	Wyszków	267	Złoty Stok	708
Wieleń	585	Wyszogród	748	Zwoleń	513
Wielichowo	870	Wyśmierzyce	887	Żabno	712
Wieliczka	224	Zabłudów	853	Żagań	134
Wieluń	211	Zabrze	11	Żarki	614
Wieruszów	648	Zagórów	795	Żarów	465
Wieszowa /os./	707	Zagórz /os./	582	Żary	97
Więcbork	524	Zagórze	241	Żelechów	646
Wilamowice	781	Zakopane	106	Żerków	840
Wilcze Gardło /os./	852	Zakroczym	644	Żmigród	551
Wilków /os./	846	Zambrów	216	Żnin	328
Wisła	320	Zamość	75	Żory	352
Witkowo	440	Zator	747	Żuromin	631
Witnica	471	Zawadzkie	402	Żychlin	369
Wleń	829	Zawichost	810	Żyrardów	81
				Żywiec	128

TABLICE ŹRÓDŁOWE

TABL. 1. LUDNOŚĆ WEDŁUG ROKU URODZENIA I PŁCI

Rok (miesiąc) urodzenia (wiek)	Ogółem			Miasta			Wieś			Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Na 100 mężczyzn przypada kobiet		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	w odsetkach			ogółem	miasta	wieś
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
OGÓŁEM	32642270	15853618	16788652	17064577	8172259	8892318	15577693	7681359	7896334	100,0	100,0	100,0	105,9	108,8	102,8
1970—1966 (0—4 lat)	2505650	1280522	1225128	1138269	583138	555131	1367381	697384	669997	7,7	8,1	7,3	95,7	95,2	96,1
1970 (mniej niż 1 rok)	489650	250575	239075	223085	114232	108853	266565	136343	130222	1,5	1,6	1,4	95,4	95,3	95,5
Miesiące:															
XII (0 miesięcy)	8353	4335	4018	3995	2057	1938	4358	2278	2080	0,0	0,0	0,0	92,7	94,2	91,3
XI (1 miesiąc)	36433	18561	17872	17298	8872	8426	19135	9689	9446	0,1	0,1	0,1	96,3	95,0	97,5
X (2 miesiące)	38917	19925	18992	18270	9299	8971	20647	10626	10021	0,1	0,1	0,1	95,3	96,5	94,3
IX (3 miesiące)	42565	21931	20634	19689	10200	9489	22876	11731	11145	0,1	0,1	0,1	94,1	93,0	95,0
VIII (4 miesiące)	41764	21327	20437	19217	9843	9374	22547	11484	11063	0,1	0,1	0,1	95,8	95,2	96,3
VII (5 miesięcy)	44866	22978	21888	20264	10323	9941	24602	12655	11947	0,1	0,1	0,1	95,3	96,3	94,4
VI (6 miesięcy)	45006	23119	21887	20282	10457	9825	24724	12662	12062	0,1	0,1	0,1	94,7	94,0	95,3
V (7 miesięcy)	48463	24641	23822	21731	11022	10709	26732	13619	13113	0,1	0,2	0,1	96,7	97,2	96,3
IV (8 miesięcy)	46661	23906	22755	20764	10680	10084	25897	13226	12671	0,1	0,2	0,1	95,2	94,4	95,8
III (9 miesięcy)	48984	25099	23885	21679	11074	10605	27305	14025	13280	0,2	0,2	0,1	95,2	95,8	94,7
II (10 miesięcy)	42397	21575	20822	19189	9766	9423	23208	11809	11399	0,1	0,1	0,1	96,5	96,5	96,5
I (11 miesięcy)	45241	23178	22063	20707	10639	10068	24534	12539	11995	0,1	0,1	0,1	95,2	94,6	95,7
1969 (1 rok)	502000	256277	245723	227873	116615	111258	274127	139662	134465	1,5	1,6	1,5	95,9	95,4	96,3
1968 (2 lata)	507254	259403	247851	229680	117908	111772	277574	141495	136079	1,6	1,6	1,5	95,5	94,8	96,2
1967 (3 lata)	501145	255875	245270	227026	116141	110885	274119	139734	134385	1,5	1,6	1,5	95,9	95,5	96,2
1966 (4 lata)	505601	258392	247209	230605	118242	112363	274996	140150	134846	1,5	1,6	1,5	95,7	95,0	96,2
1965—1961 (5—9 lat)	2732734	1398544	1334190	1247331	637863	609468	1485403	760681	724722	8,4	8,8	8,0	95,4	95,5	95,3
1965 (5 lat)	519004	265542	253462	236943	121067	115876	282061	144475	137586	1,6	1,7	1,5	95,5	95,7	95,2
1964 (6 lat)	532869	272730	260139	243526	124401	119125	289343	148329	141014	1,6	1,7	1,6	95,4	95,8	95,1
1963 (7 lat)	547557	279911	267646	249485	127401	122084	298072	152510	145562	1,7	1,8	1,6	95,6	95,8	95,4
1962 (8 lat)	555415	284781	270634	253449	129941	123508	301966	154840	147126	1,7	1,8	1,6	95,0	95,0	95,0
1961 (9 lat)	577889	295580	282309	263928	135053	128875	313961	160527	153434	1,8	1,9	1,7	95,5	95,4	95,6
1960—1956 (10—14 lat)	3389092	1730132	1658960	1609418	822159	787259	1779674	907973	871701	10,4	10,9	9,9	95,9	95,8	96,0
1960 (10 lat)	624388	318229	306159	286860	146329	140531	337528	171900	165628	1,9	2,0	1,8	96,2	96,0	96,4
1959 (11 lat)	658023	336517	321506	307505	157442	150063	350518	179075	171443	2,0	2,1	1,9	95,5	95,3	95,7
1958 (12 lat)	694282	354881	339401	330758	169507	161251	363524	185374	178150	2,1	2,2	2,0	95,6	95,1	96,1
1957 (13 lat)	707962	360880	347082	340177	173375	166802	367785	187505	180280	2,2	2,3	2,1	96,2	96,2	96,1
1956 (14 lat)	704437	359625	344812	344118	175506	168612	360319	184119	176200	2,2	2,3	2,1	95,9	96,1	95,7
1955—1951 (15—19 lat)	3477242	1771632	1705610	1975444	995620	979824	1501798	776012	725786	10,7	11,2	10,2	96,3	98,4	93,5
1955 (15 lat)	720453	368473	351980	404132	203793	200339	316321	164680	151641	2,2	2,3	2,1	95,5	98,3	92,1
1954 (16 lat)	697507	355072	342435	398979	201182	197797	298528	153890	144638	2,1	2,2	2,0	96,4	98,3	94,0
1953 (17 lat)	693684	353157	340527	393748	199218	194530	299936	153939	145997	2,1	2,2	2,0	96,4	97,6	94,8
1952 (18 lat)	688924	351194	337730	393501	198969	194532	295423	152225	143198	2,1	2,2	2,0	96,2	97,8	94,1
1951 (19 lat)	676674	343736	332938	385084	192458	192626	291590	151278	140312	2,1	2,2	2,0	96,9	100,1	92,8
1950—1946 (20—24 lat)	2957372	1498807	1458565	1674823	825283	849540	1282549	673524	609025	9,1	9,5	8,7	97,3	102,9	90,4
1950 (20 lat)	656243	333530	322713	363612	179553	184059	292631	153977	138654	2,0	2,1	1,9	96,8	102,5	90,0
1949 (21 lat)	612398	310083	302315	338719	165877	172842	273679	144206	129473	1,9	2,0	1,8	97,5	104,2	89,8
1948 (22 lata)	606181	307549	298632	341893	168449	173444	264288	139100	125188	1,9	1,9	1,8	97,1	103,0	90,0
1947 (23 lata)	565516	286768	278748	326195	161204	164991	239321	125564	113757	1,7	1,8	1,7	97,2	102,3	90,6
1946 (24 lata)	517034	260877	256157	304404	150200	154204	212630	110677	101953	1,6	1,6	1,5	98,2	102,7	92,1
1945—1941 (25—29 lat)	1888216	948774	939442	1114727	548081	566646	773489	400693	372796	5,8	6,0	5,6	99,0	103,4	93,0
1945 (25 lat)	382108	192439	189669	222417	109575	112842	159691	82864	76827	1,2	1,2	1,1	98,6	103,0	92,7
1944 (26 lat)	379494	190357	189137	223420	109509	113911	156074	80848	75226	1,2	1,2	1,1	99,4	104,0	93,0
1943 (27 lat)	368212	184977	183235	219300	107927	111373	148912	77050	71862	1,1	1,2	1,1	99,1	103,2	93,3
1942 (28 lat)	366354	183991	182363	217550	107044	110506	148804	76947	71857	1,1	1,2	1,1	99,1	103,2	93,4
1941 (29 lat)	392048	197010	195038	232040	114026	118014	160008	82984	77024	1,2	1,2	1,2	99,0	103,5	92,8
1940—1936 (30—34 lat)	2155107	1075969	1079138	1259833	618836	640997	895274	457133	438141	6,6	6,8	6,4	100,3	103,6	95,8
1940 (30 lat)	419919	210473	209446	246072	120995	125077	173847	89478	84369	1,3	1,3	1,2	99,5	103,4	94,3
1939 (31 lat)	423434	211020	212414	247549	121217	126332	175885	89803	86082	1,3	1,3	1,3	100,7	104,2	95,9
1938 (32 lata)	427478	213074	214404	249336	122110	127226	178142	90964	87178	1,3	1,3	1,3	100,6	104,2	95,8
1937 (33 lata)	435564	217983	217581	254383	125484	128899	181181	92499	88682	1,3	1,4	1,3	99,8	102,7	95,9
1936 (34 lata)	448712	223419	225293	262493	129030	133463	186219	94389	91830	1,4	1,4	1,3	100,8	103,4	97,3
1935—1931 (35—39 lat)	2256589	1126972	1129617	1295730	644754	650976	960859	482218	478641	6,9	7,1	6,7	100,2	101,0	99,3
1935 (35 lat)	449561	224858	224703	260630	129079	131551	188931	95779	93152	1,4	1,4	1,3	99,9	101,9	97,3
1934 (36 lat)	441319	220044	221275	254831	125952	128879	186488	94092	92396	1,4	1,4	1,3	100,6	102,3	98,2
1933 (37 lat)	436712	218488	218224	251169	125217	125952	185543	93271	92272	1,3	1,4	1,3	99,9	100,6	98,9
1932 (38 lat)	461191	229687	231504	263517	131263	132254	197674	98424	99250	1,4	1,4	1,4	100,8	100,8	100,8
1931 (39 lat)	467806	233895	233911	265583	133243	132340	202223	100652	101571	1,4	1,5	1,4	100,0	99,3	100,9
1930—1926 (40—44 lat)	2255781	1097386	1158395	1251688	612471	639217	1004093	484915	519178	6,9	6,9	6,9	105,6	104,4	107,1
1930 (40 lat)	493116	245012	248104	278252	138667	139585	214864	106345	108519	1,5	1,5	1,5	101,3	100,7	102,0
1929 (41 lat)	460441	228043	232398	257569	128024	129545	202872	100019	102853	1,4	1,4	1,4	101,9	101,2	102,8
1928 (42 lata)	456636	223576	233060	252169	124787	127382	204467	98789	105678	1,4	1,4	1,4	104,2	102,1	107,0
1927 (43 lata)	423737	203707	220030	231093	111937	119156	192644	91770	100874	1,3	1,3	1,3	108,0	106,4	109,9
1926 (44 lata)	421851	197048	224803	232605	109056	123549	189246	87992	101254	1,3	1,2	1,3	114,1	113,3	115,1

TABL. 1. LUDNOŚĆ WEDŁUG ROKU URODZENIA I PŁCI (dok.)

Rok (miesiąc) urodzenia (wiek)	Ogółem			Miasta			Wieś			Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Na 100 mężczyzn przypada kobiet		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	w odsetkach			ogółem	miasta	wieś
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1925—1921 (45—49 lat)	1986043	914793	1071250	1066884	492500	574384	919159	422293	496866	6,1	5,8	6,4	117,1	116,6	117,7
1925 (45 lat)	443755	205188	238567	244301	113272	131029	199454	91916	107538	1,4	1,3	1,4	116,3	115,7	117,0
1924 (46 lat)	409432	187632	221800	222059	101938	120121	187373	85694	101679	1,3	1,2	1,3	118,2	117,8	118,7
1923 (47 lat)	405764	186544	219220	218299	100666	117633	187465	85878	101587	1,2	1,2	1,3	117,5	116,9	118,3
1922 (48 lat)	391018	179195	211823	206186	94712	111474	184832	84483	100349	1,2	1,1	1,3	118,2	117,7	118,8
1921 (49 lat)	336074	156234	179840	176039	81912	94127	160035	74322	85713	1,0	1,0	1,1	115,1	114,9	115,3
1920—1916 (50—54 lat)	1281075	587441	693634	640697	289253	351444	640378	298188	342190	3,9	3,7	4,1	118,1	121,5	114,8
1920 (50 lat)	341246	159746	181500	174581	81709	92872	166665	78037	88628	1,0	1,0	1,1	113,6	113,7	113,6
1919 (51 lat)	295423	135124	160299	147311	66501	80810	148112	68623	79489	0,9	0,9	1,0	118,6	121,5	115,8
1918 (52 lata)	213989	96631	117358	106648	46897	59751	107341	49734	57607	0,7	0,6	0,7	121,4	127,4	115,6
1917 (53 lata)	209604	96438	113166	102251	45873	56378	107353	50565	56788	0,6	0,6	0,7	117,3	122,9	112,3
1916 (54 lata)	220813	99502	121311	109906	48273	61633	110907	51229	59678	0,7	0,6	0,7	121,9	127,7	116,5
1915—1911 (55—59 lat)	1501154	674050	827104	743927	324560	419367	757227	349490	407737	4,6	4,3	4,9	122,7	129,2	116,7
1915 (55 lat)	243207	108236	134971	122985	53798	69187	120222	54438	65784	0,7	0,7	0,8	124,7	128,6	120,8
1914 (56 lat)	309396	137241	172155	154116	66947	87169	155280	70294	84986	0,9	0,9	1,0	125,4	130,2	120,9
1913 (57 lat)	309899	140693	169206	153526	67739	85787	156373	72954	83419	0,9	0,9	1,0	120,3	126,6	114,3
1912 (58 lat)	330375	147771	182604	161550	69995	91555	168825	77776	91049	1,0	0,9	1,1	123,6	130,8	117,1
1911 (59 lat)	308277	140109	168168	151750	66081	85669	156527	74028	82499	0,9	0,9	1,0	120,0	129,6	111,4
1910—1906 (60—64 lat)	1499783	676251	823532	723533	308466	415067	776250	367785	408465	4,6	4,3	4,9	121,8	134,6	111,1
1910 (60 lat)	323859	146654	177205	156239	67960	88279	167620	78694	88926	1,0	0,9	1,1	120,8	129,9	113,0
1909 (61 lat)	308273	140615	167658	148497	64099	84398	159776	76516	83260	0,9	0,9	1,0	119,2	131,7	108,8
1908 (62 lata)	296427	133328	163099	143713	60984	82729	152714	72344	80370	0,9	0,8	1,0	122,3	135,7	111,1
1907 (63 lata)	294481	133062	161419	141304	59997	81307	153177	73065	80112	0,9	0,8	1,0	121,3	135,5	109,6
1906 (64 lata)	276743	122592	154151	133780	55426	78354	142963	67166	75797	0,8	0,8	0,9	125,7	141,4	112,9
1905—1901 (65—69 lat)	1163167	498214	664953	554139	221126	333013	609028	277088	331940	3,6	3,1	4,0	133,5	150,6	119,8
1905 (65 lat)	256875	112119	144756	122965	50611	72354	133910	61508	72402	0,8	0,7	0,9	129,1	143,0	117,7
1904 (66 lat)	248235	108028	140207	118314	48223	70091	129921	59805	70116	0,8	0,7	0,8	129,8	145,3	117,2
1903 (67 lat)	231243	99667	131576	109571	43712	65859	121672	55955	65717	0,7	0,6	0,8	132,0	150,7	117,4
1902 (68 lat)	226980	95379	131601	107420	41826	65594	119560	53553	66007	0,7	0,6	0,8	138,0	156,8	123,3
1901 (69 lat)	199834	83021	116813	95869	36754	59115	103965	46267	57698	0,6	0,5	0,7	140,7	160,8	124,7
1900—1896 (70—74 lat)	796655	306528	490127	378697	131650	247047	417958	174878	243080	2,4	1,9	2,9	159,9	187,7	139,0
1900 (70 lat)	206421	80227	126194	95028	34216	60812	111393	46011	65382	0,6	0,5	0,8	157,3	177,7	142,1
1899 (71 lat)	162341	64808	97533	78792	28568	50224	83549	36240	47309	0,5	0,4	0,6	150,5	175,8	130,5
1898 (72 lata)	156827	59927	96900	75426	25974	49452	81401	33953	47448	0,5	0,4	0,6	161,7	190,4	139,7
1897 (73 lata)	142115	54206	87909	67659	23026	44633	74456	31180	43276	0,4	0,3	0,5	162,2	193,8	138,8
1896 (74 lata)	128951	47360	81591	61792	19866	41926	67159	27494	39665	0,4	0,3	0,5	172,3	211,0	144,3
1895—1891 (75—79 lat)	441153	155002	286151	214251	66571	147680	226902	88431	138471	1,4	1,0	1,7	184,6	221,8	156,6
1895 (75 lat)	117931	42334	75597	56177	17769	38408	61754	24565	37189	0,4	0,3	0,5	178,6	216,2	151,4
1894 (76 lat)	99301	35352	63949	48162	15203	32959	51139	20149	30990	0,3	0,2	0,4	180,9	216,8	153,8
1893 (77 lat)	87619	31100	56519	42639	13335	29304	44980	17765	27215	0,3	0,2	0,3	181,7	219,8	153,2
1892 (78 lat)	72921	24595	48326	35728	10771	24957	37193	13824	23369	0,2	0,2	0,3	196,5	231,7	169,0
1891 (79 lat)	63381	21621	41760	31545	9493	22052	31836	12128	19708	0,2	0,1	0,2	193,1	232,3	162,5
1890—1886 (80—84 lat)	227964	72516	155448	112025	31774	80251	115939	40742	75197	0,7	0,5	0,9	214,4	252,6	184,6
1890 (80 lat)	60732	19475	41257	29417	8493	20924	31315	10982	20333	0,2	0,1	0,2	211,8	246,4	185,1
1889 (81 lat)	52211	17171	35040	26015	7468	18547	26196	9703	16493	0,2	0,1	0,2	204,1	248,4	170,0
1888 (82 lata)	47719	15029	32690	23090	6513	16577	24629	8516	16113	0,1	0,1	0,2	217,5	254,5	189,2
1887 (83 lata)	36006	11329	24677	17910	5041	12869	18096	6288	11808	0,1	0,1	0,1	217,8	255,3	187,8
1886 (84 lata)	31296	9512	21784	15593	4259	11334	15703	5253	10450	0,1	0,1	0,1	229,0	266,1	198,9
1885—1881 (85—89 lat)	82661	23785	58876	40680	10506	30174	41981	13279	28702	0,3	0,1	0,4	247,5	287,2	216,1
1885 (85 lat)	25473	7525	17948	12415	3322	9093	13058	4203	8855	0,1	0,0	0,1	238,5	273,7	210,7
1884 (86 lat)	19939	5822	14117	9810	2547	7263	10129	3275	6854	0,1	0,0	0,1	242,5	285,2	209,3
1883 (87 lat)	15457	4417	11040	7698	2013	5685	7759	2404	5355	0,0	0,0	0,1	249,9	282,4	222,8
1882 (88 lat)	13130	3610	9520	6399	1549	4850	6731	2061	4670	0,0	0,0	0,1	263,7	313,1	226,6
1881 (89 lat)	8662	2411	6251	4358	1075	3283	4304	1336	2968	0,0	0,0	0,0	259,3	305,4	222,2
1880—1876 (90—94 lat)	20172	5193	14979	10226	2366	7860	9946	2827	7119	0,1	0,0	0,1	288,4	332,2	251,8
1880 (90 lat)	7862	1962	5900	3859	894	2965	4003	1068	2935	0,0	0,0	0,0	300,7	331,7	274,8
1879 (91 lat)	4414	1181	3233	2364	547	1817	2050	634	1416	0,0	0,0	0,0	273,8	332,2	223,3
1878 (92 lata)	3494	892	2602	1769	406	1363	1725	486	1239	0,0	0,0	0,0	291,7	335,7	254,9
1877 (93 lata)	2670	734	1936	1335	332	1003	1335	402	933	0,0	0,0	0,0	263,8	302,1	232,1
1876 (94 lata)	1732	424	1308	899	187	712	833	237	596	0,0	0,0	0,0	308,5	380,7	251,5
1875—1871 (95—99 lat)	3617	811	2806	1697	359	1338	1920	452	1468	0,0	0,0	0,0	346,0	372,7	324,8
1875 (95 lat)	1347	331	1016	664	149	515	683	182	501	0,0	0,0	0,0	306,9	345,6	275,3
1874 (96 lat)	899	198	701	421	76	345	478	122	356	0,0	0,0	0,0	354,0	453,9	291,8
1873 (97 lat)	624	132	492	277	60	217	347	72	275	0,0	0,0	0,0	372,7	361,7	381,9
1872 (98 lat)	500	102	398	226	48	178	274	54	220	0,0	0,0	0,0	390,2	370,8	407,4
1871 (99 lat)	247	48	199	109	26	83	138	22	116	0,0	0,0	0,0	414,6	319,2	527,3
1870 i wcześniej (100 lat i więcej)	330	68	262	144	26	118	186	42	144	0,0	0,0	0,0	385,3	453,8	342,9
Rok urodzenia nie ustalony	20713	10228	10485	10414	4897	5517	10299	5331	4968	-	-	-	102,5	112,7	93,2

TABL. 2. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO

Rok urodzenia (wiek)	Mężczyźni						Kobiety						Mężczyźni żonaci	Kobiety zamężne
	ogółem	stan cywilny					ogółem	stan cywilny					w % ogółu mężczyzn lub kobiet w danej grupie wieku	
		kawalerowie	żonaci	wdowcy	rozwiedzeni i separowani	nie ustalony		panny	zamężne	wdowy	rozwiedzione i separowane	nie ustalony		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
						MIASTA I WIEŚ								
OGÓŁEM	11444420	3572787	7456437	248653	145524	21019	12570374	3096242	7487715	1679575	273394	33448	65,2	59,6
1955—1951 (15—19 lat)	1771632	1762827	6640	29	39	2097	1705610	1625654	76870	184	560	2342	0,4	4,5
1955 (15 lat)	368473	368340	125	1	-	7	351980	351668	254	26	6	26	0,0	0,1
1954 (16 lat)	355072	354880	155	4	3	30	342435	341589	777	13	5	51	0,0	0,2
1953 (17 lat)	353157	352541	220	3	4	389	340527	336119	3912	17	25	454	0,1	1,1
1952 (18 lat)	351194	349386	1040	10	7	751	337730	317634	19196	31	106	763	0,3	5,7
1951 (19 lat)	343736	337680	5100	11	25	920	322938	278644	52731	97	418	1048	1,5	15,8
1950—1946 (20—24 lat)	1498807	1130099	360222	279	3073	5134	1458565	677547	763701	2106	12014	3197	24,0	52,4
1950 (20 lat)	333530	319364	12939	25	68	1134	322713	227624	93123	172	889	905	3,9	28,9
1949 (21 lat)	310083	274945	33703	19	204	1212	302315	167667	131926	259	1647	816	10,9	43,6
1948 (22 lata)	307549	234464	71370	60	543	1112	298632	127753	167424	419	2437	599	23,2	56,1
1947 (23 lata)	286768	177071	107764	77	911	945	278748	90472	184028	589	3173	486	37,6	66,0
1946 (24 lata)	260877	124255	134446	98	1347	731	256157	64031	187200	667	3868	391	51,5	73,1
1945—1941 (25—29 lat)	948774	261241	674157	707	10542	2127	939442	132056	779703	4989	21607	1087	71,1	83,0
1945 (25 lat)	192439	74018	116297	98	1484	542	189669	38334	146801	712	3527	295	60,4	77,4
1944 (26 lat)	190357	60102	127854	110	1860	431	189137	30507	153653	846	3894	237	67,2	81,2
1943 (27 lat)	184977	48395	134037	138	2031	376	183235	24208	153583	958	4307	179	72,5	83,8
1942 (28 lat)	183991	41173	139899	161	2388	370	182363	20481	156008	1122	4556	196	76,0	85,5
1941 (29 lat)	197010	37553	156070	200	2779	408	195038	18526	169658	1351	5323	180	79,2	87,0
1940—1936 (30—34 lat)	1075969	142416	911556	1601	18598	1798	1079138	80092	952478	11991	33594	983	84,7	88,3
1940 (30 lat)	210473	36429	170164	248	3221	411	209446	18741	182752	1732	6016	205	80,8	87,3
1939 (31 lat)	211020	31362	175689	276	3322	371	212414	16775	187216	1939	6300	184	83,3	88,1
1938 (32 lata)	213074	27548	181173	327	3695	331	216404	15382	189822	2374	6626	200	85,0	88,5
1937 (33 lata)	217983	24594	188673	329	4035	352	217581	14589	193004	2767	7026	195	86,6	88,7
1936 (34 lata)	223419	22483	195857	421	4325	333	225293	14605	199684	3179	7626	199	87,7	88,6
1935—1931 (35—39 lat)	1126972	84659	1014309	3108	23473	1423	1129617	69853	994531	23495	40675	1063	90,0	88,0
1935 (35 lat)	224858	20743	198847	499	4454	315	224703	13821	199061	3737	7886	198	88,4	88,6
1934 (36 lat)	220044	17958	196853	519	4440	274	221275	13699	195662	3939	7783	192	89,5	88,4
1933 (37 lat)	218488	15915	197128	575	4593	277	218224	13633	191975	4524	7881	211	90,2	88,0
1932 (38 lat)	229687	15394	208457	718	4837	281	231504	14423	203099	5234	8509	239	90,8	87,7
1931 (39 lat)	233895	14649	213024	797	5149	276	233911	14277	204734	6061	8616	223	91,1	87,5
1930—1926 (40—44 lat)	1097386	54616	1011542	5761	24171	1296	1158395	78357	990519	45093	43042	1384	92,2	85,5
1930 (40 lat)	245012	14226	223892	991	5587	316	248104	16110	215072	7426	9202	294	91,4	86,7
1929 (41 lat)	228043	11857	209900	1074	4936	276	232398	15104	200405	7817	8832	240	92,0	86,2
1928 (42 lata)	223576	10785	206395	1143	5000	253	233060	15682	199503	8997	8594	284	92,3	85,6
1927 (43 lata)	203707	9432	188509	1200	4353	213	220030	15243	186772	9646	8103	266	92,5	84,9
1926 (44 lata)	197048	8316	182846	1353	4295	238	224803	16218	188767	11207	8311	300	92,8	84,0
1925—1921 (45—49) lat)	914793	34623	851674	8182	19303	1011	1071250	81898	871238	77852	38605	1657	93,1	81,3
1925 (45 lat)	205188	8403	190605	1511	4406	263	238567	17581	198262	13412	8952	360	92,9	83,1
1924 (46 lat)	187632	7419	174382	1491	4142	198	221800	16773	182472	14035	8202	318	92,9	82,3
1923 (47 lat)	186544	6923	173781	1669	3973	198	219220	16914	178148	15801	8019	338	93,2	81,3
1922 (48 lat)	179195	6478	167057	1835	3630	195	211823	16679	169703	17668	7415	358	93,2	80,1
1921 (49 lat)	156234	5400	145849	1676	3152	157	179840	13951	142653	16936	6017	283	93,4	79,3
1920—1916 (50—54 lat)	587441	19575	547720	8601	10924	621	693634	55141	521132	94017	21810	1534	93,2	75,1
1920 (50 lat)	159746	5439	149072	1901	3153	181	181500	14105	141241	19790	5977	387	93,3	77,8
1919 (51 lat)	135124	4409	126150	1894	2544	127	160299	12390	122607	19938	5038	326	93,4	76,5
1918 (52 lata)	96631	3171	90121	1494	1731	114	117358	9394	87513	16386	3794	271	93,3	74,6
1917 (53 lata)	96438	3190	89932	1534	1693	89	113166	9126	82979	17371	3423	267	93,3	73,3
1916 (54 lata)	99502	3366	92445	1778	1803	110	121311	10126	86792	20532	3578	283	92,9	71,5
1915—1911 (55—59 lat)	674050	22362	622068	17440	11402	778	827104	68584	549009	184361	22720	2430	92,3	66,4
1915 (55 lat)	108236	3597	100465	2136	1896	142	134971	11273	94473	24953	3909	363	92,8	70,0
1914 (56 lat)	137241	4486	127316	3023	2279	137	172155	14345	117399	35015	4906	490	92,8	68,2
1913 (57 lat)	140693	4669	130019	3460	2383	162	169206	13882	112935	37208	4702	479	92,4	66,7
1912 (58 lat)	147771	5042	135771	4291	2497	170	182604	15172	118385	43732	4785	530	91,9	64,8
1911 (59 lat)	140109	4568	128497	4530	2347	167	168168	13912	105817	43453	4418	568	91,7	62,9
1910—1906 (60—64 lat)	676251	21882	610520	32426	10529	894	823532	69636	464995	266692	18841	3368	90,3	56,5
1910 (60 lat)	146654	4828	133701	5508	2415	202	177205	14918	107257	49850	4508	672	91,2	60,5
1909 (61 lat)	140615	4465	127774	6012	2205	159	167658	13787	98369	50866	3978	658	90,9	58,7
1908 (62 lata)	133328	4279	120542	6218	2114	175	163099	14033	91836	52896	3701	633	90,4	56,3
1907 (63 lata)	133062	4319	119484	7138	1935	186	161419	13497	87615	56073	3526	708	89,8	54,3
1906 (64 lata)	122592	3991	109019	7550	1860	172	154151	13401	79918	57007	3128	697	88,9	51,8
1905—1901 (65—69 lat)	498214	15648	431396	43274	6977	919	664953	59549	292954	297446	11124	3880	86,6	44,1
1905 (65 lat)	112119	3792	98705	7768	1662	192	144756	12807	70726	57776	2709	738	88,0	48,9
1904 (66 lat)	108028	3399	94731	8195	1531	172	140207	12179	65489	59346	2431	762	87,7	46,7
1903 (67 lat)	99667	3160	86256	8722	1363	166	131576	11951	57842	58883	2142	758	86,5	44,0
1902 (68 lat)	95379	2843	81731	9316	1292	197	131601	11981	54081	62533	2149	857	85,7	41,1
1901 (69 lat)	83021	2454	69973	9273	1129	192	116813	10631	44816	58908	1693	765	84,3	38,4
1900—1896 (70—74 lat)	306528	8406	245585	47818	3813	904	490127	45629	152385	282302	5825	3986	80,1	31,1
1900 (70 lat)	80227	2264	66646	10080	1031	206	126194	11151	44712	67671	1699	961	83,1	35,4
1899 (71 lat)	64808	1746	52724	9288	895	155	97533	9226	32501	53790	1280	736	81,4	33,3
1898 (72 lata)	59927	1588	47962	9439	738	200	96900	9140	29409	56458	1106	787	80,0	30,3
1897 (73 lata)	54206	1458	42257	9653	659	179	87909	8185	24941	53025	961	797	78,0	28,4
1896 (74 lata)	47360	1350	35996	9358	492	164	81591	7927	20822	51358	779	705	76,0	25,5
1895—1891 (75—79 lat)	155002	4352	109986	38257	1701	706	286151	26882	55599	198561	2068	3041	71,0	19,4
1895 (75 lat)	42334	1195	31420	9066	490	163	75597	7346	17485	49364	634	768	74,2	23,1
1894 (76 lat)	35352	989	25576	8247	392	148	63949	5930	13535	43374	478	632	72,3	21,2
1893 (77 lat)	31100	877	21898	7840	341	144	56519	5395	10357	39716	427	624	70,4	18,3
1892 (78 lat)	24595	671	16786	6742	273	123	48326	4439	8118	34953	315	501	68,2	16,8
1891 (79 lat)	21621	620	14306	6362	205	128	41760	3772	6104	31154	214	516	66,2	14,6
1890—1886 (80—84 lat)	72516	2030	43612	25696	668	510	155448	12929	16343	123574	656	1946	60,1	10,5
1885—1881 (85—89 lat)	23785	704	11050	11670	157	204	58876	4451	3113	50333	133	846	46,5	5,3
1880—1876 (90—94 lat)	5193	177	1821	3118	27	50	14979	1164	466	13110	23	216	35,1	3,1
1875—1871 (95—99 lat)	811	44	221	528	7	11	2806	206	97	2449	6	48	27,3	3,5
1870 i wcześniej (100 lat i więcej)	68	8	32	27	-	1	262	20	16	220	1	5	47,1	6,1
Rok urodzenia nie ustalony	10228	7118	2326	131	118	535	10485	6594	2566	800	90	435	22,7	24,5

TABL. 2. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO (cd.)

Rok urodzenia (wiek)	Mężczyźni						Kobiety						Mężczyźni żonaci	Kobiety zamężne
	ogółem	stan cywilny					ogółem	stan cywilny					w % ogółu mężczyzn lub kobiet w danej grupie wieku	
		kawalerowie	żonaci	wdowcy	rozwiedzeni i separowani	nie ustalony		panny	zamężne	wdowy	rozwiedzione i separowane	nie ustalony		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
MIASTA														
RAZEM	6129099	1933795	3965815	107170	112393	9926	6940460	1841530	3965287	896553	222175	14915	64,7	57,1
1955—1951 (15—19 lat)	995620	990780	3825	17	31	967	979824	942249	35916	90	357	1212	0,4	3,7
1955 (15 lat)	203793	203711	75	1	-	6	200339	200154	151	15	3	16	0,0	0,1
1954 (16 lat)	201182	201068	97	2	2	13	197797	197356	396	7	3	35	0,0	0,2
1953 (17 lat)	199218	198913	139	1	3	162	194530	192524	1777	6	17	206	0,1	0,9
1952 (18 lat)	198969	197986	623	8	6	346	194532	185576	8523	12	61	360	0,3	4,4
1951 (19 lat)	192458	189102	2891	5	20	440	192626	166639	25069	50	273	595	1,5	13,0
1950—1946 (20—24 lat)	825283	610320	210177	170	2290	2326	849540	418997	419230	1137	8522	1654	25,5	49,3
1950 (20 lat)	179553	171721	7280	16	46	490	184059	136258	46651	88	587	475	4,1	25,3
1949 (21 lat)	165877	145887	19312	12	145	521	172842	101974	69184	133	1122	429	11,6	40,0
1948 (22 lata)	168449	126386	41133	35	405	490	173444	80273	90984	223	1658	306	24,4	52,5
1947 (23 lata)	161204	97151	62868	48	677	460	164991	58397	103735	311	2293	255	39,0	62,9
1946 (24 lata)	150200	69175	79584	59	1017	365	154204	42095	108676	382	2862	189	53,0	70,5
1945—1941 (25—29 lat)	548081	137895	400452	426	8236	1072	566646	87007	458788	3004	17197	650	73,1	81,0
1945 (25 lat)	109575	39652	68443	57	1152	271	112842	24981	86561	429	2698	173	62,5	74,9
1944 (26 lat)	109509	31886	75906	59	1450	208	113911	20098	90155	500	3020	138	69,3	79,1
1943 (27 lat)	107927	25736	80339	80	1579	193	111373	16130	91109	567	3458	109	74,4	81,8
1942 (28 lat)	107044	21350	83548	98	1861	187	110506	13564	92487	684	3655	116	78,0	83,7
1941 (29 lat)	114026	19271	92216	132	2194	213	118014	12234	100476	824	4366	114	80,9	85,1
1940—1936 (30—34 lat)	618836	71224	531109	989	14537	977	640997	51008	554340	7356	27710	583	85,8	86,5
1940 (30 lat)	120995	18344	99760	155	2519	217	125077	12159	106860	1005	4934	119	82,4	85,4
1939 (31 lat)	121217	15773	102477	159	2601	207	126332	10713	109130	1209	5164	116	84,5	86,4
1938 (32 lata)	122110	13738	105118	207	2872	175	127226	9868	110338	1460	5448	112	86,1	86,7
1937 (33 lata)	125484	12177	109741	214	3162	190	128899	9164	112042	1735	5834	124	87,5	86,9
1936 (34 lata)	129030	11192	114013	254	3383	188	133463	9104	115970	1947	6330	112	88,4	86,9
1935—1931 (35—39 lat)	644754	40730	582439	1911	18860	814	650976	41269	560815	14103	34198	591	90,3	86,1
1935 (35 lat)	129079	10131	114942	309	3520	177	131551	8301	114302	2297	6542	109	89,0	86,9
1934 (36 lat)	125952	8755	113167	315	3565	150	128879	8197	111607	2421	6544	110	89,8	86,6
1933 (37 lat)	125217	7526	113486	342	3708	155	125952	8030	108459	2703	6642	118	90,6	86,1
1932 (38 lat)	131263	7373	119355	453	3916	166	132254	8425	113336	3162	7201	130	90,9	85,7
1931 (39 lat)	133243	6945	121489	492	4151	166	132340	8316	113111	3520	7269	124	91,2	85,5
1930—1926 (40—44 lat)	612471	25467	563215	3516	19514	759	639217	45869	530012	26246	36355	735	92,0	82,9
1930 (40 lat)	138667	6804	126561	604	4506	192	139585	9356	117847	4439	7787	156	91,3	84,4
1929 (41 lat)	128024	5504	117755	631	3972	162	129545	8787	108580	4581	7466	131	92,0	83,8
1928 (42 lata)	124787	4979	114887	713	4053	155	127382	9125	105661	5243	7203	150	92,1	82,9
1927 (43 lata)	111937	4286	103229	765	3538	119	119156	8917	97765	5485	6856	133	92,2	82,0
1926 (44 lata)	109056	3894	100783	803	3445	131	123549	9684	100159	6498	7043	165	92,4	81,1
1925—1921 (45—49) lat)	492500	15346	456386	4720	15503	545	574384	48474	448234	44314	32458	904	92,7	78,0
1925 (45 lat)	113272	3813	104861	897	3558	143	131029	10513	104918	7770	7631	197	92,6	80,1
1924 (46 lat)	101938	3368	94270	873	3318	109	120121	9934	95110	7977	6905	195	92,5	79,2
1923 (47 lat)	100666	3014	93366	987	3192	107	117633	9967	91657	9092	6727	190	92,7	77,9
1922 (48 lat)	94712	2852	87824	1039	2889	108	111474	9841	85305	9958	6190	180	92,7	76,5
1921 (49 lat)	81912	2299	76065	924	2546	78	94127	8219	71244	9517	5005	142	92,9	75,7
1920—1916 (50—54 lat)	289253	8033	267895	4438	8576	311	351444	32117	249989	50745	17860	733	92,6	71,1
1920 (50 lat)	81709	2316	75725	1027	2542	99	92872	8090	68970	10658	4962	192	92,7	74,3
1919 (51 lat)	66501	1766	61691	971	2007	66	80810	7165	58623	10746	4111	165	92,8	72,5
1918 (52 lata)	46897	1271	43464	761	1350	51	59751	5519	41999	8977	3130	126	92,7	70,3
1917 (53 lata)	45873	1244	42547	744	1292	46	56378	5317	38918	9247	2772	124	92,7	69,0
1916 (54 lata)	48273	1436	44468	935	1385	49	61633	6026	41479	11117	2885	126	92,1	67,3
1915—1911 (55—59 lat)	324560	9364	297581	8572	8678	365	419367	40574	259593	100053	18015	1132	91,7	61,9
1915 (55 lat)	53798	1501	49687	1095	1450	65	69187	6674	45512	13673	3151	177	92,4	65,8
1914 (56 lat)	66947	1916	61651	1513	1802	65	87169	8404	55737	18899	3909	220	92,1	63,9
1913 (57 lat)	67739	2005	62088	1744	1828	74	85787	8309	53307	20237	3699	235	91,7	62,1
1912 (58 lat)	69995	2081	63830	2112	1893	79	91555	8932	55066	23523	3786	248	91,2	60,1
1911 (59 lat)	66081	1861	60325	2108	1705	82	85669	8255	49971	23721	3470	252	91,3	58,3
1910—1906 (60—64 lat)	308466	8792	277838	13967	7489	380	415067	41315	214424	143180	14689	1459	90,1	51,7
1910 (60 lat)	67960	1918	61733	2463	1747	99	88279	8763	49305	26374	3535	302	90,8	55,9
1909 (61 lat)	64099	1811	58021	2608	1586	73	84398	8225	45619	27121	3128	305	90,5	54,1
1908 (62 lata)	60984	1696	54959	2719	1537	73	82729	8410	42496	28671	2884	268	90,1	51,4
1907 (63 lata)	59997	1762	53854	2977	1339	65	81307	7986	40093	30186	2740	302	89,8	49,3
1906 (64 lata)	55426	1605	49271	3200	1280	70	78354	7931	36911	30828	2402	282	88,9	47,1
1905—1901 (65—69 lat)	221126	6312	192192	17644	4634	344	333013	34999	131213	156891	8433	1477	86,9	39,4
1905 (65 lat)	50611	1518	44581	3301	1131	80	72354	7499	31921	30572	2073	289	88,1	44,1
1904 (66 lat)	48223	1391	42427	3320	1016	69	70091	7238	29305	31385	1867	298	88,0	41,8
1903 (67 lat)	43712	1264	37887	3599	909	53	65859	6978	26024	30928	1641	288	86,7	39,5
1902 (68 lat)	41826	1103	36132	3686	835	70	65594	7044	23838	32754	1624	334	86,4	36,3
1901 (69 lat)	36754	1036	31165	3738	743	72	59115	6240	20127	31252	1228	268	84,8	34,0
1900—1896 (70—74 lat)	131650	3259	107159	18597	2375	260	247047	26798	67242	147347	4289	1371	81,4	27,2
1900 (70 lat)	34216	853	28750	3891	658	64	60812	6423	18956	33846	1262	325	84,0	31,2
1899 (71 lat)	28568	691	23495	3766	572	44	50224	5540	14599	28875	958	252	82,2	29,1
1898 (72 lata)	25974	638	21146	3692	437	61	49452	5337	13277	29752	804	282	81,4	26,8
1897 (73 lata)	23026	555	18394	3615	413	49	44633	4812	11091	27743	716	271	79,9	24,8
1896 (74 lata)	19866	522	15374	3633	295	42	41926	4686	9319	27131	549	241	77,4	22,2
1895—1891 (75—79 lat)	66571	1869	48302	15176	1040	184	147680	16024	25057	104082	1451	1066	72,6	17,0
1895 (75 lat)	17769	491	13461	3490	285	42	38408	4325	7722	25642	436	283	75,8	20,1
1894 (76 lat)	15203	424	11246	3239	259	35	32959	3520	6082	22800	343	214	74,0	18,5
1893 (77 lat)	13335	388	9639	3063	211	34	29304	3217	4683	20893	297	214	72,3	16,0
1892 (78 lat)	10771	301	7520	2759	157	34	24957	2637	3707	18222	217	174	69,8	14,9
1891 (79 lat)	9493	265	6436	2625	128	39	22052	2325	2863	16525	158	181	67,8	13,0
1890—1886 (80—84 lat)	31774	934	19765	10508	421	146	80251	7961	7319	63892	448	631	62,2	9,1
1885—1881 (85—89 lat)	10506	337	5130	4880	93	66	30174	2800	1380	25615	98	281	48,8	4,6
1880—1876 (90—94 lat)	2366	88	892	1353	15	18	7860	734	208	6823	14	81	37,7	2,6
1875—1871 (95—99 lat)	359	26	107	215	4	7	1338	122	46	1154	4	12	29,8	3,4
1870 i wcześniej (100 lat i więcej)	26	3	15	8	-	-	118	8	8	100	-	2	57,7	6,8
Rok urodzenia nie ustalony	4897	3016	1336	63	97	385	5517	3205	1473	421	77	341	27,3	26,7

TABL. 2. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO (dok.)

Rok urodzenia (wiek)	Mężczyźni						Kobiety						Mężczyźni żonaci	Kobiety zamężne
	ogółem	stan cywilny					ogółem	stan cywilny					w % ogółu mężczyzn lub kobiet w danej grupie wieku	
		kawalerowie	żonaci	wdowcy	rozwiedzeni i separowani	nie ustalony		panny	zamężne	wdowy	rozwiedzione i separowane	nie ustalony		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
WIEŚ														
RAZEM	5315321	1638992	3490622	141483	33131	11093	5629914	1254712	3522428	783022	51219	18533	65,7	62,6
1955—1951 (15—19 lat)	776012	772047	2815	12	8	1130	725786	683405	40954	94	203	1130	0,4	5,6
1955 (15 lat)	166680	166629	50	-	-	1	151641	151514	103	11	3	10	0,0	0,1
1954 (16 lat)	153890	153812	58	2	1	17	144638	144233	381	6	2	16	0,0	0,3
1953 (17 lat)	153939	153628	81	2	1	227	145997	143595	2135	11	8	248	0,1	1,5
1952 (18 lat)	152225	151400	417	2	1	405	143198	132058	10673	19	45	403	0,3	7,5
1951 (19 lat)	151278	148578	2209	6	5	480	140312	112005	27662	47	145	453	1,5	19,7
1950—1946 (20—24 lat)	673524	519779	150045	109	783	2808	609025	258550	344471	969	3492	1543	22,3	56,6
1950 (20 lat)	153977	147643	5659	9	22	644	138654	91366	46472	84	302	430	3,7	33,5
1949 (21 lat)	144206	129058	14391	7	59	691	129473	65693	62742	126	525	387	10,0	48,5
1948 (22 lata)	139100	108078	30237	25	138	622	125188	47480	76440	196	779	293	21,7	61,1
1947 (23 lata)	125564	79920	44896	29	234	485	113757	32075	80293	278	880	231	35,8	70,6
1946 (24 lata)	110677	55080	54862	39	330	366	101953	21936	78524	285	1006	202	49,6	77,0
1945—1941 (25—29 lat)	400693	123346	273705	281	2306	1055	372796	45049	320915	1985	4410	437	68,3	86,1
1945 (25 lat)	82864	34366	47854	41	332	271	76827	13353	62240	283	829	122	57,8	81,0
1944 (26 lat)	80848	28216	51948	51	410	223	75226	10409	63498	346	874	99	64,3	84,4
1943 (27 lat)	77050	22659	53698	58	452	183	71862	8078	62474	391	849	70	69,7	86,9
1942 (28 lat)	76947	19823	56351	63	527	183	71857	6917	63521	438	901	80	73,2	88,4
1941 (29 lat)	82984	18282	63854	68	585	195	77024	6292	69182	527	957	66	76,9	89,8
1940—1936 (30—34 lat)	457133	71192	380447	612	4061	821	438141	29084	398138	4635	5884	400	83,2	90,9
1940 (30 lat)	89478	18085	70404	93	702	194	84369	6582	75892	727	1082	86	78,7	90,0
1939 (31 lat)	89803	15589	73212	117	721	164	86082	6062	78086	730	1136	68	81,5	90,7
1938 (32 lata)	90964	13810	76055	120	823	156	87178	5514	79484	914	1178	88	83,6	91,2
1937 (33 lata)	92499	12417	78932	115	873	162	88682	5425	80962	1032	1192	71	85,3	91,3
1936 (34 lata)	94389	11291	81844	167	942	145	91830	5501	83714	1232	1296	87	86,7	91,2
1935—1931 (35—39 lat)	482218	43929	431870	1197	4613	609	478641	28584	433716	9392	6477	472	89,6	90,6
1935 (35 lat)	95779	10612	83905	190	934	138	93152	5520	84759	1440	1344	89	87,6	91,0
1934 (36 lat)	94092	9203	83686	204	875	124	92396	5502	84055	1518	1239	82	88,9	91,0
1933 (37 lat)	93271	8389	83642	233	885	122	92272	5603	83516	1821	1239	93	89,7	90,5
1932 (38 lat)	98424	8021	89102	265	921	115	99250	5998	89763	2072	1308	109	90,5	90,4
1931 (39 lat)	100652	7704	91535	305	998	110	101571	5961	91623	2541	1347	99	90,9	90,2
1930—1926 (40—44 lat)	484915	29149	448327	2245	4657	537	519178	32488	460507	18847	6687	649	92,5	88,7
1930 (40 lat)	106345	7422	97331	387	1081	124	108519	6754	97225	2987	1415	138	91,5	89,6
1929 (41 lat)	100019	6353	92145	443	964	114	102853	6317	91825	3236	1366	109	92,1	89,3
1928 (42 lata)	98789	5806	91508	430	947	98	105678	6557	93842	3754	1391	134	92,6	88,8
1927 (43 lata)	91770	5146	85280	435	815	94	100874	6326	89007	4161	1247	133	92,9	88,2
1926 (44 lata)	87992	4422	82063	550	850	107	101254	6534	88608	4709	1268	135	93,3	87,5
1925—1921 (45—49) lat)	422293	19277	395288	3462	3800	466	496866	33424	423004	33538	6147	753	93,6	85,1
1925 (45 lat)	91916	4590	85744	614	848	120	107538	7068	93344	5642	1321	163	93,3	86,8
1924 (46 lat)	85694	4051	80112	618	824	89	101679	6839	87362	6058	1297	123	93,5	85,9
1923 (47 lat)	85878	3909	80415	682	781	91	101587	6947	86491	6709	1292	148	93,6	85,1
1922 (48 lat)	84483	3626	79233	796	741	87	100349	6838	84398	7710	1225	178	93,8	84,1
1921 (49 lat)	74322	3101	69784	752	606	79	85713	5732	71409	7419	1012	141	93,9	83,3
1920—1916 (50—54 lat)	298188	11542	279823	4163	2348	310	342190	23024	271143	43272	3950	801	93,8	79,2
1920 (50 lat)	78037	3123	73347	874	611	82	88628	6015	72271	9132	1015	195	94,0	81,5
1919 (51 lat)	68623	2643	64459	923	537	61	79489	5225	63984	9192	927	161	93,9	80,5
1918 (52 lata)	49734	1900	46657	733	381	63	57607	3875	45514	7409	664	145	93,8	79,0
1917 (53 lata)	50565	1946	47385	790	401	43	56788	3809	44061	8124	651	143	93,7	77,6
1916 (54 lata)	51229	1930	47977	843	418	61	59678	4100	45313	9415	693	157	93,7	75,9
1915—1911 (55—59 lat)	349490	12998	324487	8868	2724	413	407737	28010	289416	84308	4705	1298	92,8	71,0
1915 (55 lat)	54438	2096	50778	1041	446	77	65784	4599	48961	11280	758	186	93,3	74,4
1914 (56 lat)	70294	2570	65665	1510	477	72	84986	5941	61662	16116	997	270	93,4	72,6
1913 (57 lat)	72954	2664	67931	1716	555	88	83419	5573	59628	16971	1003	244	93,1	71,5
1912 (58 lat)	77776	2961	71941	2179	604	91	91049	6240	63319	20209	999	282	92,5	69,5
1911 (59 lat)	74028	2707	68172	2422	642	85	82499	5657	55846	19732	948	316	92,1	67,7
1910—1906 (60—64 lat)	367785	13090	332682	18459	3040	514	408465	28321	250571	123512	4152	1909	90,5	61,3
1910 (60 lat)	78694	2910	71968	3045	668	103	88926	6155	57952	23476	973	370	91,5	65,2
1909 (61 lat)	76516	2654	69753	3404	619	86	83260	5562	52750	23745	850	353	91,2	63,4
1908 (62 lata)	72344	2583	65583	3499	577	102	80370	5623	49340	24225	817	365	90,7	61,4
1907 (63 lata)	73065	2557	65630	4161	596	121	80112	5511	47522	25887	786	406	89,8	59,3
1906 (64 lata)	67166	2386	59748	4350	580	102	75797	5470	43007	26179	726	415	89,0	56,7
1905—1901 (65—69 lat)	277088	9336	239204	25630	2343	575	331940	24550	161741	140555	2691	2403	86,3	48,7
1905 (65 lat)	61508	2274	54124	4467	531	112	72402	5308	38805	27204	636	449	88,0	53,6
1904 (66 lat)	59805	2008	52304	4875	515	103	70116	4941	36186	27961	564	464	87,5	51,6
1903 (67 lat)	55955	1896	48369	5123	454	113	65717	4973	31818	27955	501	470	86,4	48,4
1902 (68 lat)	53553	1740	45599	5630	457	127	66007	4937	30243	29779	525	523	85,1	45,8
1901 (69 lat)	46267	1418	38808	5535	386	120	57698	4391	24689	27656	465	497	83,9	42,8
1900—1896 (70—74 lat)	174878	5147	138426	29221	1440	644	243080	18831	85143	134955	1536	2615	79,2	35,0
1900 (70 lat)	46011	1411	37896	6189	373	142	65382	4728	25756	33825	437	636	82,4	39,4
1899 (71 lat)	36240	1055	29229	5522	323	111	47309	3686	17902	24915	322	484	80,7	37,8
1898 (72 lata)	33953	950	26816	5747	301	139	47448	3803	16132	26706	302	505	79,0	34,0
1897 (73 lata)	31180	903	23863	6038	246	130	43276	3373	13850	25282	245	526	76,5	32,0
1896 (74 lata)	27494	828	20622	5725	197	122	39665	3241	11503	24227	230	464	75,0	29,0
1895—1891 (75—79 lat)	88431	2483	61684	23081	661	522	138471	10858	30542	94479	617	1975	69,8	22,1
1895 (75 lat)	24565	704	17959	5576	205	121	37189	3021	9763	23722	198	485	73,1	26,3
1894 (76 lat)	20149	565	14330	5008	133	113	30990	2410	7453	20574	135	418	71,1	24,0
1893 (77 lat)	17765	489	12259	4777	130	110	27215	2178	5674	18823	130	410	69,0	20,8
1892 (78 lat)	13824	370	9266	3983	116	89	23369	1802	4411	16731	98	327	67,0	18,9
1891 (79 lat)	12128	355	7870	3737	77	89	19708	1447	3241	14629	56	335	64,9	16,4
1890—1886 (80—84 lat)	40742	1096	23847	15188	247	364	75197	4968	9024	59682	208	1315	58,5	12,0
1885—1881 (85—89 lat)	13279	367	5920	6790	64	138	28702	1651	1733	24718	35	565	44,6	6,0
1880—1876 (90—94 lat)	2827	89	929	1765	12	32	7119	430	258	6287	9	135	32,9	3,6
1875—1871 (95—99 lat)	452	18	114	313	3	4	1468	84	51	1295	2	36	25,2	3,5
1870 i wcześniej (100 lat i więcej)	42	5	17	19	-	1	144	12	8	120	1	3	40,5	5,6
Rok urodzenia nie ustalony	5331	4102	990	68	21	150	4968	3389	1093	379	13	94	18,6	22,0

TABL. 3. MAŁŻONKOWIE W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ ZAMIESZKALI RAZEM I ODDZIELNIE

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku														
		15—19 lat	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—54	55—59	60—64	65—69	70—74	75—79	80 lat i więcej	nie ustalonym
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
MIASTA I WIEŚ																
Mężczyźni żonaci	7456437	6640	360222	674157	911556	1014309	1011542	851674	547720	622068	610520	431396	245585	109986	56736	2326
zamieszkali:																
razem z żoną	7153745	5268	308876	619777	870649	982027	982941	829584	533936	605767	594203	420155	238171	106201	54300	1890
oddzielnie	302692	1372	51346	54380	40907	32282	28601	22090	13784	16301	16317	11241	7414	3785	2436	436
Kobiety zamężne	7487715	76870	763701	779703	952478	994531	990519	871238	521132	549009	464995	292954	152385	55599	20035	2566
zamieszkałe:																
razem z mężem	7153745	65605	681802	735989	918751	964034	961297	845250	504494	529842	447654	281095	145013	52444	18231	2244
oddzielnie	333970	11265	81899	43714	33727	30497	29222	25988	16638	19167	17341	11859	7372	3155	1804	322
MIASTA																
Mężczyźni żonaci	3965815	3825	210177	400452	531109	582439	563215	456386	267895	297581	277838	192192	107159	48302	25909	1336
zamieszkali:																
razem z żoną	3752898	2785	170367	358372	501861	559890	543660	441294	258883	286953	267800	185795	103248	46319	24616	1055
oddzielnie	212917	1040	39810	42080	29248	22549	19555	15092	9012	10628	10038	6397	3911	1983	1293	281
Kobiety zamężne	3965287	35916	419230	458788	554340	560815	530012	448234	249989	259593	214424	131213	67242	25057	8961	1473
zamieszkałe:																
razem z mężem	3752898	29201	365289	430003	533768	542543	512154	432081	239621	247233	202965	123354	62463	23062	7913	1248
oddzielnie	212389	6715	53941	28785	20572	18272	17858	16153	10368	12360	11459	7859	4779	1995	1048	225
WIEŚ																
Mężczyźni żonaci	3490622	2815	150045	273705	380447	431870	448327	395288	279825	324487	332682	239204	138426	61684	30827	990
zamieszkali:																
razem z żoną	3400847	2483	138509	261405	368788	422137	439281	388290	275053	318814	326403	234360	134923	59882	29684	835
oddzielnie	89775	332	11536	12300	11659	9733	9046	6998	4772	5673	6279	4844	3503	1802	1143	155
Kobiety zamężne	3522428	40954	344471	320915	398138	433716	460507	423004	271143	289416	250571	161741	85143	30542	11074	1093
zamieszkałe:																
razem z mężem	3400847	36404	316513	305986	384983	421491	449143	413169	264873	282609	244689	157741	82550	29382	10318	996
oddzielnie	121581	4550	27958	14929	13155	12225	11364	9835	6270	6807	5882	4000	2593	1160	756	97

TABL. 4. MAŁŻONKOWIE W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ ZAMIESZKALI RAZEM WEDŁUG RÓŻNICY WIEKU

Różnica wieku między małżonkami	Liczba małżeństw[a]	Mężowie w wieku lat													
		15—19	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—54	55—59	60—64	65—69	70—74	75—79	80 i więcej
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
MIASTA I WIEŚ															
OGÓŁEM	7149869	5252	308595	619468	870378	981734	982760	829473	533869	605691	594093	420039	238091	106157	54269
Mężowie starsi od żon	5423672	1332	201979	478779	641191	714902	718777	628821	431966	468957	463126	335622	195399	92560	50261
Starsi o lat:															
15 i więcej	186173	-	-	-	342	5809	10549	12971	11483	25457	40005	32401	20637	13645	12874
14	54505	-	-	1	780	3881	4375	4741	4334	10199	11575	5739	4473	2441	1966
13	71833	-	-	10	1827	5690	6095	6405	6330	14047	14203	6805	5346	2894	2181
12	94293	-	-	59	4164	8087	8765	8768	9464	18420	15797	8571	6436	3395	2367
11	125325	-	-	385	8278	11490	13121	12651	13374	23864	17196	10891	7440	3995	2640
10	171307	-	-	1516	14922	16349	19507	18200	18901	29557	19980	14589	9484	5051	3251
9	224001	-	3	4592	22999	24230	27575	25386	24796	35327	21434	18295	10860	5638	2866
8	297933	-	43	11288	34710	35473	38525	36338	31351	40296	25090	22117	13121	6438	3143
7	389214	-	400	24491	48438	51688	51992	48622	38362	41685	31230	26741	15206	7029	3330
6	486595	-	2669	43625	62172	68625	66690	61078	45600	40486	38089	30143	16757	7405	3256
5	587209	-	10279	65982	75180	85667	81066	72750	50665	39262	44350	33235	17836	7840	3097
4	667685	5	24792	81890	88421	96972	92944	81201	52350	37447	49031	33969	18396	7423	2844
3	717886	84	43830	90000	96049	103929	102159	84770	50015	37341	48849	33217	17952	7228	2463
2	716127	348	59476	85536	96335	103772	103304	82289	42495	38672	46255	31682	16948	6767	2248
1 rok	633586	895	60487	69404	86574	93240	92110	72651	32446	36897	40042	27227	14507	5371	1735
Mężowie w tym samym wieku co żony	541001	1267	50337	52104	73034	80253	79358	62541	26867	35019	36120	24452	13236	4821	1592
Mężowie młodsi od żon	1185196	2653	56279	88585	156153	186579	184625	138111	75036	101715	94847	59965	29456	8776	2416
Młodsi o lat:															
1 rok	354915	936	25879	31126	48052	55211	54436	41667	17001	25942	25312	17090	8585	2857	821
2	243182	542	12746	18907	31744	38785	38649	28961	12544	19997	18911	12409	6433	2001	553
3	166816	313	6526	11660	20905	27052	27099	19606	9812	14784	13914	9051	4437	1301	356
4	117359	177	3409	7584	14810	18872	19352	12612	8329	11262	10337	6433	3067	881	234
5	82539	108	2093	5038	10329	13125	13467	8753	6696	8175	7403	4464	2092	625	171
6	59120	55	1455	3501	7921	9425	9372	5957	5277	5781	5396	3095	1404	375	106
7	42760	27	929	2481	5734	6737	6517	4483	4049	4329	3905	2224	1032	246	67
8	31048	29	662	1829	4268	4907	4349	3661	2976	3127	2815	1499	722	169	35
9	22356	20	454	1324	2989	3627	2847	2832	2247	2377	1955	1030	522	108	24
10 i więcej	65101	446	2126	5135	9401	8838	8537	9579	6105	5941	4899	2670	1162	213	49

a Dotyczy małżeństw, dla których ustalono wiek obojga małżonków.

TABL. 4. MAŁŻONKOWIE W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ ZAMIESZKALI RAZEM WEDŁUG RÓŻNICY WIEKU (dok.)

Różnica wieku między małżonkami	Liczba małżeństw[a]	Mężowie w wieku lat													
		15—19	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—54	55—59	60—64	65—69	70—74	75—79	80 i więcej
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
MIASTA															
RAZEM	3750749	2776	170201	358191	501704	559726	543558	441227	258850	286912	267748	185744	103212	46301	24599
Mężowie starsi od żon	2813567	682	107346	269234	363848	406651	396189	332718	209345	221352	208507	149477	84936	40432	22850
Starsi o lat:															
15 i więcej	88320	-	-	-	141	2551	5509	7307	5840	11701	18062	14855	9723	6510	6121
14	24794	-	-	-	277	1740	2175	2402	1945	4518	5191	2575	1982	1116	873
13	32557	-	-	4	667	2626	3034	3168	2776	6379	6234	3062	2372	1316	919
12	42909	-	-	20	1625	3783	4380	4357	4206	8456	6947	3825	2808	1455	1047
11	57394	-	-	134	3357	5476	6480	6102	5972	11206	7560	4844	3335	1766	1162
10	78615	-	-	494	6517	7941	9789	8784	8651	13774	8802	6410	4000	2084	1369
9	104129	-	1	1767	10461	12298	13875	12483	11540	16273	9344	7931	4578	2295	1283
8	141821	-	17	4733	16712	18634	20126	18134	14885	18644	10799	9519	5539	2718	1361
7	189525	-	144	10940	24797	27732	27658	24782	18345	19291	13663	11425	6300	2947	1501
6	245126	-	1085	21061	33838	38216	36579	31567	22230	18953	16961	13020	7064	3084	1468
5	305166	-	4468	34755	42657	49127	44974	38630	24967	18708	19782	14701	7577	3398	1422
4	356837	2	11884	45690	52155	56755	52297	43676	25892	18073	22419	15447	7930	3251	1366
3	392163	45	22440	52723	58202	61778	58047	45841	24815	18371	22512	15062	7899	3260	1168
2	397865	180	32516	52665	58831	62322	58833	45194	21071	19005	21512	14421	7442	2866	1007
1 rok	356346	455	34791	44248	53611	55672	52433	40291	16210	18000	18719	12380	6387	2366	783
Mężowie w tym samym wieku co żony	300886	725	29794	33648	45064	47342	44787	34049	13020	16946	16565	10510	5648	2080	708
Mężowie młodsi od żon	636296	1369	33061	55309	92792	105733	102582	74460	36485	48614	42676	25757	12628	3789	1041
Młodsi o lat:															
1 rok	195145	503	15258	19925	29093	32117	30655	22714	8203	12416	11668	7296	3718	1230	349
2	131088	291	7430	11795	18921	22094	21357	15600	6023	9725	8497	5412	2799	901	243
3	88972	164	3810	7139	12519	15156	15006	10620	4726	7078	6205	3924	1891	573	161
4	62036	76	1975	4724	8653	10409	10703	6718	4080	5348	4714	2821	1348	372	95
5	43278	51	1213	3040	5986	7150	7427	4704	3362	3901	3306	1897	896	266	79
6	31154	18	910	2113	4618	5210	5219	3195	2577	2774	2383	1344	593	156	44
7	22312	11	551	1526	3278	3743	3588	2357	2002	2048	1739	923	418	102	26
8	16332	11	398	1104	2500	2677	2396	1950	1472	1508	1265	657	309	69	16
9	11778	7	274	834	1692	2073	1567	1519	1105	1136	867	438	217	40	9
10 i więcej	34201	237	1242	3109	5532	5104	4664	5083	2935	2680	2032	1045	439	80	19
WIEŚ															
RAZEM	3399120	2476	138394	261277	368674	422008	439202	388246	275019	318779	326345	234295	134879	59856	29670
Mężowie starsi od żon	2610105	650	94633	209545	277343	308251	322588	296103	222621	247605	254619	186145	110463	52128	27411
Starsi o lat:															
15 i więcej	97853	-	-	-	201	3258	5040	5664	5643	13756	21943	17546	10914	7135	6753
14	29711	-	-	1	503	2141	2200	2339	2389	5681	6384	3164	2491	1325	1093
13	39276	-	-	6	1160	3064	3061	3237	3554	7668	7969	3743	2974	1578	1262
12	51384	-	-	39	2539	4304	4385	4411	5258	9964	8850	4746	3628	1940	1320
11	67931	-	-	251	4921	6014	6641	6549	7402	12658	9636	6047	4105	2229	1478
10	92692	-	-	1022	8405	8408	9718	9416	10250	15783	11178	8179	5484	2967	1882
9	119872	-	2	2825	12538	11932	13700	12903	13256	19054	12090	10364	6282	3343	1583
8	156112	-	26	6555	17998	16839	18399	18204	16466	21652	14291	12598	7582	3720	1782
7	199689	-	256	13551	23641	23956	24334	23840	20017	22394	17567	15316	8906	4082	1829
6	241469	-	1584	22564	28334	30409	30111	29511	23370	21533	21128	17123	9693	4321	1788
5	282043	-	5811	31227	32523	36540	36092	34120	25698	20554	24568	18534	10259	4442	1675
4	310848	3	12908	36200	36266	40217	40647	37525	26458	19374	26612	18522	10466	4172	1478
3	325723	39	21390	37277	37847	42151	44112	38929	25200	18970	26337	18155	10053	3968	1295
2	318262	168	26960	32871	37504	41450	44471	37095	21424	19667	24743	17261	9506	3901	1241
1 rok	277240	440	25696	25156	32963	37568	39677	32360	16236	18897	21323	14847	8120	3005	952
Mężowie w tym samym wieku co żony	240115	542	20543	18456	27970	32911	34571	28492	13847	18073	19555	13942	7588	2741	884
Mężowie młodsi od żon	548900	1284	23218	33276	63361	80846	82043	63651	38551	53101	52171	34208	16828	4987	1375
Młodsi o lat:															
1 rok	159770	433	10621	11201	18959	23094	23781	18953	8798	13526	13644	9794	4867	1627	472
2	112094	251	5316	7112	12823	16691	17292	13361	6521	10272	10414	6997	3634	1100	310
3	77844	149	2716	4521	8386	11896	12093	8986	5086	7706	7709	5127	2546	728	195
4	55323	101	1434	2860	6157	8463	8649	5894	4249	5914	5623	3612	1719	509	139
5	39261	57	880	1998	4343	5975	6040	4049	3334	4274	4097	2567	1196	359	92
6	27966	37	545	1388	3303	4215	4153	2762	2700	3007	3013	1751	811	219	62
7	20448	16	378	955	2456	2994	2929	2126	2047	2281	2166	1301	614	144	41
8	14716	18	264	725	1768	2230	1953	1711	1504	1619	1550	842	413	100	19
9	10578	13	180	490	1297	1554	1280	1313	1142	1241	1088	592	305	68	15
10 i więcej	30900	209	884	2026	3869	3734	3873	4496	3170	3261	2867	1625	723	133	30

a Dotyczy małżeństw, dla których ustalono wiek obojga małżonków.

TABL. 5. LUDNOŚĆ WEDŁUG ROKU URODZENIA, PŁCI I RODZAJU ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

Rok urodzenia (wiek) Płeć	Ogółem	W tym w gospodarstwach zbiorowych	Ludność utrzymująca się z pracy									Ludność utrzymująca się z niezarobkowego źródła					Na 100 osób przypada czynnych zawodowo
			razem	poza rolnictwem				w rolnictwie				razem	posiadający niezarobkowe źródło			utrzymywani	
				razem	pracujący		utrzymywani	razem	pracujący		utrzymywani		razem	w tym pracujący dodatkowo			
					razem	w tym dodatkowo w rolnictwie			razem	w tym dodatkowo poza rolnictwem				poza rolnictwem	w rolnictwie		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
								MIASTA I WIEŚ									
OGÓŁEM	32642270	757523	29262149	19529818	10332568	1017477	9197250	9732331	6096533	121583	3635798	3380121	2452445	190312	324435	927676	51,9
W gospodarstwach:																	
domowych	31750612	-	28602336	19062904	10057883	1016910	9005021	9539432	6081111	121524	3458321	3148276	2236048	186404	323855	912228	52,4
typu specjalnego	134135	-	130117	84125	48671	221	35454	45992	10402	43	35590	4018	2883	1599	287	1135	45,4
zbiorowych	757523	757523	529696	382789	226014	346	156775	146907	5020	16	141887	227827	213514	2309	293	14313	30,8
1970—1966 (0—4 lat)	2505650	7597	2449956	1781375	-	-	1781375	668581	-	-	668581	55694	6081	-	-	49613	-
1970 (mniej niż 1 rok)	489650	1438	480892	356928	-	-	356928	123964	-	-	123964	8758	960	-	-	7798	-
1969 (1 rok)	502000	1830	491401	360231	-	-	360231	131170	-	-	131170	10599	1436	-	-	9163	-
1968 (2 lata)	507254	1596	495825	359559	-	-	359559	136266	-	-	136266	11429	1344	-	-	10085	-
1967 (3 lata)	501145	1354	489346	352264	-	-	352264	137082	-	-	137082	11799	1107	-	-	10692	-
1966 (4 lata)	505601	1379	492492	352393	-	-	352393	140099	-	-	140099	13109	1234	-	-	11875	-
1965—1961 (5—9 lat)	2732734	11829	2638632	1844927	-	-	1844927	793705	-	-	793705	94102	10849	-	-	83253	-
1965 (5 lat)	519004	1502	504466	358281	-	-	358281	146185	-	-	146185	14538	1369	-	-	13169	-
1964 (6 lat)	532869	1803	516303	364225	-	-	364225	152078	-	-	152078	16566	1668	-	-	14898	-
1963 (7 lat)	547557	2132	529329	369718	-	-	369718	159611	-	-	159611	18228	1914	-	-	16314	-
1962 (8 lat)	555415	2804	534645	371495	-	-	371495	163150	-	-	163150	20770	2594	-	-	18176	-
1961 (9 lat)	577889	3588	553889	381208	-	-	381208	172681	-	-	172681	24000	3304	-	-	20696	-
1960—1956 (10—14 lat)	3389092	33550	3191620	2166670	-	-	2166670	1024950	-	-	1024950	197472	29257	-	-	168215	-
1960 (10 lat)	624388	4548	595513	407528	-	-	407528	187985	-	-	187985	28875	4205	-	-	24670	-
1959 (11 lat)	658023	5817	623611	425899	-	-	425899	197712	-	-	197712	34412	5282	-	-	29130	-
1958 (12 lat)	694282	6570	654388	445718	-	-	445718	208670	-	-	208670	39894	6074	-	-	33820	-
1957 (13 lat)	707962	7201	663046	447363	-	-	447363	215683	-	-	215683	44916	6591	-	-	38325	-
1956 (14 lat)	704437	9414	655062	440162	-	-	440162	214900	-	-	214900	49375	7105	-	-	42270	-
1955—1951 (15—19 lat)	3477242	341355	3231998	2207083	610154	25562	1596929	1024915	383842	3088	641073	245244	55834	260	121	189410	28,6
1955 (15 lat)	720453	69021	664091	439656	2523	87	437133	224435	27201	40	197234	56362	10191	2	8	46171	4,1
1954 (16 lat)	697507	73561	638099	417475	10741	400	406734	220624	49091	156	171533	59408	11909	7	16	47499	8,6
1953 (17 lat)	693684	69150	635119	411195	49344	2071	361851	223924	84078	450	139846	58565	12165	44	24	46400	19,2
1952 (18 lat)	688924	67742	648481	455113	210537	9323	244576	193368	105075	1099	88293	40443	8575	77	28	31868	45,8
1951 (19 lat)	676674	61881	646208	483644	337009	13681	146635	162564	118397	1343	44167	30466	12994	130	45	17472	67,3